

2021

Prædikener 1

Fra Advent til Pinse

Erik Fonsbøl
WWW.FONSBOEL.DK

Teksterne følger de autoriserede tekstrækker, men stammer fra min egen oversættelse af evangelierne. Enkelte tekster er udvidet med et eller flere vers i forhold til de autoriserede tekstrækker. Landemodeprædikenen blev holdt i Odense domkirke den 8. juni 1999. Ellers er prædikenerne mestendels blevet holdt i Nørre Søby og Heden kirker 2020-21.

Indhold

En Landemodeprædiken på Fyn.....	7
Prædikenens dårskab.....	7
1.søndag i Advent 1.....	10
Jesu indtog i Jerusalem.....	10
1. søndag i Advent 2.....	14
Modstand i Nazareth.....	14
2.søndag i Advent 1.....	16
De sidste tider.....	16
2. søndag i Advent 2.....	20
Ti jomfruer.....	20
3. søndag i Advent 1.....	23
Er du den, der kommer?.....	23
3. søndag i Advent 2.....	26
Zakarias' lovsang.....	26
4. søndag i Advent 1.....	29
Jeg er ikke Kristus!.....	29
4. søndag i Advent 2.....	32
Han bør vokse – jeg blive mindre.....	32
Juleaften.....	35
Jesu fødsel.....	35
Juledag 1.....	38
Jesu fødsel.....	38
Juledag 2.....	40
Fortællingen.....	40
2. juledag 1.....	43
I ville ikke!.....	43
2. Juledag 2.....	46
Ikke fred, men sværd!.....	46
Julesøndag 1.....	48
Simeon og Anna.....	48
Julesøndag 2.....	51
Mordet på børnene.....	51
Nytårsdag 1.....	54
Jesus omskæres.....	54
Nytårsdag 2.....	57
Fadervor.....	57

Helligtrekongers søndag	59
Magerne fra Østen.....	59
1. søndag efter Helligtrekonger 1	63
Jesus som 12-årig.....	63
1. søndag efter Helligtrekonger 2.....	66
Småbørnene	66
2. søndag efter Helligtrekonger 1	69
Bryllup i Kana	69
2. søndag efter Helligtrekonger 2.....	72
Samtale ved brønden	72
3. søndag efter Helligtrekonger 1	76
De urørlige	76
3. søndag efter Helligtrekonger 2.....	79
Om tro.....	79
4. søndag efter Helligtrekonger 1	82
Stormen på søen.....	82
4. søndag efter Helligtrekonger 2.....	86
Vandring på søen	86
5. søndag efter Helligtrekonger.....	89
Smålighed og lidenskab	89
Sidste søndag efter Helligtrekonger 1.....	92
Forklarelsen på bjerget	92
Sidste søndag efter Helligtrekonger 2.....	95
Kærlighedens lidenskab	95
Septuagesima søndag 1	98
Den skøre vingårdsejer	98
Septuagesima søndag 2.....	101
Betroede talenter	101
Seksagesima søndag 1	104
Såeren	104
Seksagesima søndag 2.....	108
Livet kommer af sig selv	108
Fastelavns søndag 1	110
Jesu dåb.....	110
Fastelavns søndag 2.....	114
Den blinde ved Jeriko.....	114
1. søndag i Fasten 1	117
Jesus og Satan.....	117

1. søndag i Fasten 2.....	120
Den største?.....	120
2. søndag i Fasten 1.....	123
Afvisningen.....	123
2. søndag i Fasten 2.....	126
En epileptisk dreng.....	126
3. søndag i Fasten 1.....	130
Den urene ånd.....	130
3. søndag i Fasten 2.....	133
Samtale om sandhed og løgn.....	133
Midfaste søndag 1.....	136
Mad til alle.....	136
Midfaste søndag 2.....	139
Livets brød.....	139
Mariæ Bebudelsesdag 1.....	143
Bebudelsen.....	143
Mariæ Bebudelsesdag 2.....	146
Marias lovsang.....	146
Palmesøndag 1.....	149
Indtog i Jerusalem.....	149
Palmesøndag 2.....	152
Jesus salves.....	152
Skærtorsdag 1.....	155
Den sidste nadver.....	155
Skærtorsdag 2.....	158
Renselse ved påskemåltidet.....	158
Langfredag 1.....	162
Jesu død.....	162
Langfredag 2.....	165
Jesu død.....	165
Påskedag 1.....	169
Han er opstanden!.....	169
Påskedag 2.....	172
Han er sandelig opstanden!.....	172
2. Påskedag 1.....	175
På vej til Emmaus.....	175
2. Påskedag 2.....	177
Maria Magdalene.....	177

1. søndag efter Påske 1	180
Thomas	180
1. søndag efter Påske 2	183
Elsker du mig?	183
2. søndag efter Påske 1	186
Den gode hyrde	186
2. søndag efter Påske 2	189
Hvem er du?	189
3. søndag efter Påske 1	192
Fødselsveer	192
3. søndag efter Påske 2	194
Stol på Gud!	194
Bededag	197
Johannes og Jesus	197
Bededag 2	200
Bøn	200
4. søndag efter Påske 1	203
Sjælesørgeren	203
4. søndag efter Påske 2	207
Om frihed	207
5. søndag efter Påske 1	210
Bøn	210
5. søndag efter Påske 2	212
Kærlighedens tid	212
Kristi Himmelfartsdag 1	215
Kristi Himmelfartsdag 2	218
6. søndag efter Påske 1	221
Modstand	221
6. søndag efter Påske 2	224
Enhed	224
Pinsedag 1	227
Kærlighed	227
Pinsedag 2	230
Jeg kommer igen	230
2. Pinsedag 1	233
Guds kærlighed	233
2. Pinsedag 2	236
Livets brød	236

En Landemodeprædiken på Fyn

Prædikenens dårskab

Fortællingen om korset er for dem, der går til grunde, en tåbelighed, men for dem, der bliver frikendt, ja, for os er det Guds kraft.

Som skrevet står:

*”Jeg vil ødelægge de vises visdom,
de forstandiges forstand vil jeg tilintetgøre.”*

Hvad er der blevet af de vise? Hvad er der blevet af teologerne? Hvad er der blevet af tidens debattører? Har Gud da ikke gjort verdens visdom tåbelig? Eftersom verden ifølge Guds visdom ikke fik kendskab til Gud gennem visdom, behagede det Gud at frikende de hengivne ved hjælp af prædikenens dårskab. For jøder kræver tegn, og hellenere søger visdom, men vi forkynder Messias som korsfæstet! En skandale for jøder og en tåbelighed for folk, men for de udvalgte – jøder såvel som hellenere – er Messias Guds kraft og Guds visdom. For Guds tåbelighed er visere end mennesker, og Guds svaghed er stærkere end mennesker. (1. Korintherbrev 1, 18-25).

Da jeg for nogen tid siden sad og funderede over, hvad jeg skulle prædike over i dag, kom jeg til at se ud ad vinduet - og opdagede, at det sneede tæt. Det undrede mig i første omgang noget, da det var sidst i maj - sommersnevejrhavde jeg ikke oplevet, siden jeg var i Grønland og holdt konfirmation den 3. juli - i snestorm - men ved nærmere eftersyn viste sneen sig da også at bestå af lyserøde kirsebærblomster i en mængde, der snart dækkede jorden. Det var vores japanske kirsebærtræ, der efter sin korte og heftige blomstringstid nu aflagde hele sin blomsterpragt i et fog af lyserøde blomster.

Og sådan er det med japanske kirsebærtræer. En ganske kort periode på en tre-fire dage blomstrer det og er i denne tid så helt afgjort det smukkeste træ i haven. Resten af året står det bare hen - ikke noget at råbe hurra for - frugt bærer det ikke på trods af sin vidunderlige blomsterpragt. Blot disse få dage med denne ødsle og på en måde så spildte og tåbelige skønhed.

Og så er det jo underligt med den vekselvirkning, der findes mellem livet og evangeliet. Kan man forstå det ene uden det andet? Af en eller anden grund kom jeg til at tænke på prædikenens dårskab og på det, vi er som kirke og menighed i en altid effektiv og nøjeregnende verden med dette sære evangelium, der lovpriser det ødsle spild - den ufattelige skønhed, som man godt kan gå forbi eller ryste på hovedet ad, eller ligefrem forarges over, fordi der tilsyneladende ikke rigtig kommer noget ud af den. Hvor er resultaterne - hvor er frugten af vores prædiken og af den kirke - det gæstekammer til 7 mia. kr. om året, vi har bygget som ramme om denne tåbelige prædiken? Hvor er tegnene og visdommen i det, vi gør? Søndag efter søndag.

Det er der helt sikkert mange, der gerne vil komme med et bud på, fordi der altid vil være velmenende, engagerede, resultatsøgende mennesker, der vil bruge kirken til noget fornuftigt: Som talerør for diverse almennyttige, menneskekærlige og humanitære formål - eller for den

almindelige godhed - til fremme af en højere moral i samfundet eller den nationale identitet - som åndelig vejleder i de store livsspørgsmål. - som imødekommer af den tiltagende religiøse søgen - som traditionsbevarere i en turbulent og omskiftelig verden - eller for nu at blive helt prosaisk - som en gavmild del af samfundsøkonomien. Og det lyder jo alt sammen rimeligt fornuftigt og vil vel altid være en del af kirkens funktion i samfundet, men fundamentet - baggrunden for det hele - det er vel stadigvæk den dårskab, som Paulus kalder Kristus som korsfæstet. Korsets ubegribelige kærlighed.

Jeg kunne også have tænkt på andre tekster i Det nye Testamente tekster, der lyser af denne tåbelige og ødsle skønhed. Historien om kvinden, der ødsler den dyre salve på Jesus og selvfølgelig får skældud af de velmenende lærlinge men lovpriser af Jesus og altid skal forkyndes så længe evangeliet lyder - eller den fattige enke, der pludselig giver det hele væk - tilsyneladende ikke noget særligt i verdens øjne og alligevel så er det hende der fremhæves. Alt hvad hun ejede og havde. Eller lignelserne: om den ødsle sædmand, der sår overalt uden tanke for økonomien i foretagendet eller om vingårdsmanden, der betaler lige meget i løn til de dovne og til de flittige eller om den uretfærdige far, der holder fest for sin fortabte men genfundne håbløse søn.

Ja, der lyder igennem hele evangeliet sådan en tone af noget på en gang guddommeligt smukt og genkendeligt for ethvert barn - men samtidig dybt forargende og provokerende for enhver, der søger et konkret udkomme af evangeliets forkyndelse. For enhver, der kræver tegn og søger visdom. Nu valgte jeg så Paulus - måske fordi det ikke skulle hedde sig, at jeg bare tog en gammel prædiken frem til i dag - men nok så meget fordi Paulus altid er en udfordring. Somme tider er han svær at forstå, som det jo også hedder allerede i 2. Petersbrev om vor elskede broder Paulus: han skriver med den visdom, han nu har fået om emner som ubefæstede og ukyndige sjæle nemt fordrejer - til deres eget fordærv. Og det er jo nok det, der er problemet for Paulus, at hans fuldstændig nye og omvæltende forkyndelse glider ind i den begrebsverden, som allerede findes og ligesom bliver opslugt af tidens visdom og religiøse tilbøjeligheder. Derfor må han hele tiden holde menigheden fast på det afgørende nye - dette intense opgør med al menneskelig visdom og formåen i forhold til den Gud, som han har lært at kende på sin egen barske måde gennem korsets kærlighed. Nederlagets, tilgivelsens, miskundhedens og afmagtens Gud. Somme tider kan han afbryde sig selv midt i en sætning, som han så måske glemmer at fuldføre, fordi det presser sig på for ham - det er så afgørende vigtigt at få det rigtigt udtrykt - og så pludselig kan han slå over i en højstemt og uovertruffen poesi, så man næsten taber pusten.

Han har sit hyr med den menighed, han selv har grundet i Korinth og jeg tror såmænd også, de har deres hyr med Paulus. Det gik ikke med menigheden, som han havde regnet med, og han sidder ovre i Efesos og hører om partidannelser og splittelser - om utugt i frihedens navn - nu hvor alt er tilladt - om uværdig nadverfejring: Det er ikke Herrens måltid, I holder, skriver han til dem, for enhver tager straks for sig af sin egen mad, og én sulter, mens en anden drikker

sig fuld. Om mistillid til opstandelsens virkelighed: Er Kristus ikke opstået, er vores prædiken tom! Og måske det vigtigste af alt: Paulus havde forkyndt kærligheden i Korinth, og det var noget, man kunne bruge - der blev talt om kærlighed som aldrig før i Korinth og omegn, for den kendte man noget til - den længselsfulde kærlighed, der kunne bære et menneske fremad og opad mod Gud selv for til sidst at forenes med guddommen i åndernes eller lysets verden befriet fra alt jordisk og legemligt smuds. Men det er ikke den kærlighed, Paulus forkynder - det er ikke den højstemte og højtbesungne menneskelige kærlighed men Guds kærlighed - den kærlighed, der koster livet - den kærlighed, der ikke søger sit eget - heller ikke sin egen frelse - den spontane, i og for sig ubegrundede, grænseløse og betingelsesløse kærlighed fra Gud, som menigheden ved Guds tåbelige og ødsle visdom er blevet offer for.

Det er korsets kærlighed, og det er vel ikke mindst den, der gør prædikenen så anstødelig for en verden, der kræver tegn og søger åndelig udvikling. Søger et udkomme og en rimelig anstændig mening med dette hårde og til døden så konsekvente liv. Den får vi nok ikke - kun dette ubegribelige og stædige tilsagn om den kærlighed, der ikke søger sit eget, men søger os. Så suverænt og uden det mindste hensyn til vores fortræffelige beskaffenhed, velvilje eller mangel på samme.

Sådan en tåbelig og urentabel forkyndelse vil altid være under pres, sådan som vi jo også oplever det i dag med vores egen jubilerende folkekirke. Man taler om dårlig ledelse - om effektivisering, professionalisering og omstrukturering - om menigheder, der er ligeglade og aldrig kommer i kirken - om en samfundsudvikling, der for længst er løbet fra denne kirke, og snakken går og der tænkes, så det knager i tænketankene, og det er sikkert både nødvendigt og udmærket alt sammen, men stadigvæk skal vi ikke midt i vores velmente iver efter at forbedre kirken og midt i vores frustrationer over kirkens elendighed glemme det, vi trods alt har.

At vi her på tærsklen til det 3. årtusinde efter Kristus stadigvæk har alle disse ødsle og på så mange måder urentable kirker i Danmark, vedligeholdt og hæget om af de stedlige menigheder, og hvor op mod et par tusind sognepræster i kjole og krave - ikke helt usammenlignelig med en klavnedragt - søndag efter søndag holder denne tåbelige prædiken om korsets kærlighed i halv eller heltomme kirker, hvor dåben og nadveren stadigvæk fejres - ikke særligt effektivt, og om det bærer frugt i form af bedre eller troende mennesker eller giver andet resultat, ved vi ikke noget om - men hvor er det smukt i al sin ødselhed, og hvor er det dog et fantastisk privilegium at være medarbejder på det.

Så fuldstændig ude af trit med tidens krav om et rimeligt afkast af vores investering - så står de der stadigvæk, kirkerne alt for ødselt strøet ud over det danske land, og alt for dyre er de også - men de er der endnu, fordi sådan vil menigheden åbenbart have det, og der prædikes i dem søndag efter søndag - i tide og utide. Forargeligt og tåbeligt og smukt, når det med Guds hjælp lykkes.

Det er ikke kun i præstegårdshaven i Føns, der står et japansk kirsebærtræ uden håb om kirsebær. Kører man en tur gennem det fynske landskab ser man dem overalt i villahaver,

parcelhuskvarterer, ja selv i den mindste have kan de stå og blomstre en lille uge i maj med ødsel skønhed. Og når vi ikke for længst har hugget alle disse ufrugtbare træer om og erstattet dem med "rigtige" kirsebærtræer, der vil noget med deres blomstring, så er det måske fordi, vi dybest set godt kender værdien af den rene og skære skønhed - den skønhed, som er smuk i sig selv og ikke bare fordi den peger hen på en høst, der giver fulde maver af kirsebærvin og marmelade. Jeg tror nok, vi ved, at uden denne ødsle skønhed, ville vores liv blive sært tomt - så effektivt og meningsfyldt og beregnende det ellers kan forekomme. Og det tror jeg såmænd også de fleste danskere har en fornemmelse af, og derfor holder de alligevel fast ved denne sære kirke - imod al rimelighed og sund fornuft.

Det vifter hjemlig gennem løvet, synger Grundtvig i sin pinsesalme - der er noget genkendeligt og forløsende ved Guds dårskab, som er visere end mennesker - der er noget genkendeligt ved den ubegribelige kærlighed, som forkyndes ved gudstjenesten på vores modersmål. Jørgen Gustava Brandt er inde på det samme i sin pinsesalme: Hør himmelsus i tredje time: *Hør Helligåndens fællessprog! Det genoprejser hjertemodet og lutrer sjælen i et føg. Ved Guds forladelse alene, kom vi omsider til os selv.* Glemte i gudstjenestens hellige øjeblik vores egen åndelige udvikling - vores egen visdom og alle vores anstrengelser for at få noget ud af livet og ud af kirken - glemte vores egne fortrædeligheder og sorger og bekymringer over det hårde liv - og kom ved åndens hjælp omsider til os selv i et fællesskab af Guds elskede børn, arvinger til alt - på trods af alt.

Uden dette strejf af guddommelig kærlighed og skønhed, som gudstjenesten er ramme om, kan vi i virkeligheden hverken leve eller dø, og det ved vi vel egentlig godt! Guds svaghed er stærkere end mennesker. Guds dårskab er visere end mennesker. Det skal der prædikes om på søndag i halv- eller heltomme kirker - og det bliver der. Gud ske lov!

1.søndag i Advent 1

Jesu indtog i Jerusalem

Da de nærmede sig Jerusalem og kom til Bethfage ved Olivenbjerget, sendte Jesus to af sine lærlinge afsted med ordene:

"Gå ind i den landsby derhenne. I vil straks finde et æsel, der står bundet sammen med sit føl: Løs dem og bring dem til mig. Hvis nogen siger noget til jer, skal I sige, at vores Herre har brug for dem. Så vil han straks lade dem gå."

Dette skete for at det skulle opfyldes, som er sagt gennem profeten, der siger:

*"Sig til Zions datter: Se, din konge kommer til dig
mild og venlig, siddende på et æsel –
ja, et føl – et trækdyrs føl!"*

Så gik hans elever, og da de havde gjort, som Jesus havde befale dem, kom de med æslet og føllet. De lagde deres kapper på føllet, og han satte sig op på det. De fleste af skaren lagde deres kapper på vejen, mens andre skar grene af træerne og spredte dem på vejen. Både de, der gik foran ham, og de, der fulgte efter ham, råbte og sagde:

”Hosannah, Davids søn! Velsignet være han, som kommer i Guds navn! Hosannah i det højestel!”

Ved hans indtog i Jerusalem blev hele byen oprørt, og man spurgte:

”Hvem er dog han?”

”Han er profeten Jesus, ham fra Nazareth i Galilæa,” sagde mange.

Hvert år ved påsketid drog den romerske kejserlige guvernør, Pontius Pilatus op fra sin residens ude ved havet ved Cæsaræa – den nye by, der var opkaldt efter Cæsar selv for at holde sit årlige indtog i Jerusalem.

Det var et indtog med kolonner af heste og mænd i læder og jern. Der var faner og basuner – der var hele der romerske kejserlige opbud af militærmagt – og det var netop meningen, at Jerusalem, der var arnested for så meget oprør mod romermagten, skulle vide, at hele militærmagten var til stede. Folket skulle se og forstå det håbløse i enhver form for modstand.

Og folk stod og så – tavse, betuttede måske, imponerede over dette kolossale opbud af magt – men også med knyttede hænder i det skjulte – i vrede og afmagt over denne håbløse besættelse af disse romerske hedninger, som i snart 70 år havde plaget og udsuget det jødiske folk, og som nu sad fastere og hårdere på magten end nogensinde. Hvor længe, Herre? Hvor længe endnu vil du lade dit folk træde under fode af disse krigsgale barbarer? Og så denne sadistiske tyrann til Pontius Pilatus, som havde omdannet selve tempelpladsen til et slagtehus med sine tilfældige massakrer på uskyldige mennesker. Der kom han – højt til hest – iklædt sin guldskinrende brynje, den fjerprydede hjelm og det røde slag. Flot, sejrrig, uovervindelig...

Alt dette foregik ved Vestporten, hvor vejen fra Cæsaræa gik ind i Jerusalem. Omme på den anden side af byen, ved Østporten, hvor vejen nordfra løber ind i byen, blev der også holdt et indtog på denne solrige forårsdag. Et indtog, der vakte et spinkelt håb i mange jødiske hjerter blandt bønder og slaver og andet godtfolk af den fattigste befolkning. En profet fra Galilæa havde arrangeret sit eget indtog netop på denne dag – og hvilket indtog i forhold til det romerske i den anden ende af byen! Ridende på et æsel – ganske alene – holdt denne mærkelige mand sit alternative indtog i byen. Han holdt det i henhold til profeten Zakarias, der engang havde spået om Israel: Se, din sande konge kommer til dig, sagtmødig, ridende på et æsel.

Fattigfolk strømmede til. Byens elite – de fornemme familier – præsterne og romernes medløbere var alle til stede i den anden ende af byen. Men de fattige i Jerusalems East-end oplevede noget, de aldrig helt skulle glemme. De oplevede et menneske, der åbent turde demonstrere sin modstand imod den altdominerende magt i landet – ja, i hele verden.

Ligeså stille – men også på en måde, der ramte dem – også ukuelig sad han dér på sit æsel i sin enkle, fattige kjortel – uden nogen form for pomp eller pragt – endsige våben – og så dog alligevel så strålende som en feltherre i sit fornemste skrud. Sad dér på Zakarias' æsel og benægtede rent ud enhver virkelig betydning af det andet indtog i Jerusalem.

De kan stille an med hele maskineriet – med al deres magt – med alle deres heste og alle deres mænd. Men ret får de aldrig. De kan undertrykke og slå ihjel massakre efter massakre – korsfæste i tusindvis – men sandt bliver deres forehavende aldrig – og derfor er det dømt til undergang.

Først måbede de. Så jublede de alle disse håbløst undertrykte eksistenser. Og de dansede omkring ham og skar grene af træerne og lagde deres lasede klæder foran ham som en hyldest – en hyldest til sandheden, der pludselig dukkede op som et levende håb. Dér sad han jo og var til stede og red ind – lige midt ind i romermagtens centrum – og hvad kunne det ikke ende med. Frihedens time var måske endelig begyndt at slå. Gud havde måske nu endelig forbarmet sig over sit folk, sådan som han altid havde gjort det. Hosianna – velsignet være han, som kommer i Herrens navn...

Jesu indtog i Jerusalem var – ganske som Pontius Pilatus årlige indtog – en demonstration, men dermed hører enhver sammenligning op. For mens den romerske hær demonstrerede våbenmagt og vold som middel til at opretholde freden med, så demonstrerede Jesus sagtomdighed, ydmyghed, ikkevold som middel til at opnå den virkelige fred. Og dermed demonstrerer han et ganske andet menneskesyn og samfundssyn – en vision, om man vil, om en anden måde at leve sammen på. Uden vold – uden aggression – uden vrede. Sådan som de gamle profeter forestillede sig samfundet i Guds ånd – et samfund, der byggede på kærlighed og barmhjertighed. Et samfund, hvor sværd blev smedet om til plovjern.

Utopi! vrænger romeren, der kun kender én kommunikationsform, der virker, nemlig ordren, der efterkommes af frygt. Med rette. Det var den holdning – ja, det var den teologi, der havde bygget det romerske verdensimperium. Magtens teologi – den guddommelige ret til at herske, hvis man kunne. Overmagtens ret til at bestemme alt. Det var ikke tilfældigt, at kejseren i Rom havde titel af Guds Søn – og dermed havde understreget sin guddommelige ret til at herske uindskrænket over hele verden.

Vi ved, hvordan det gik de to mennesker, der holdt deres indtog på hver sin måde den dag i Jerusalem. Pontius Pilatus blev nogle år senere afsat i unåde af kejseren på grund af unødigt grusomhed – og Jesus blev fem dage efter sit indtog korsfæstet af romerne. En hurtig og effektiv sejr for romermagten, kan man sige – i hvert fald på kort sigt. Man hørte ikke meget til denne Jesus og hans lille profetbevægelse senere. De stak alle af som hunde med halen mellem benene, og endnu engang triumferede overmagten og bekræftede den holdning, som havde skabt imperiet. Udryd alt, hvad der truer Pax Romana – den romerske fred.

Og så sidder vi alligevel her i dag på adventssøndag – 2000 år efter disse skæbnesvangre indtog i Den hellige Stad.

Det romerske verdensimperium er for længst gået i opløsning – de romerske guder har for længst forladt livet i denne verden og er kommet på museum – men overalt i verden samles mennesker endnu den dag i dag for at hylde den fattige, sagtomdige konge, der red ind i Jerusalem dengang på et æsel – og demonstrerede en anden fred – et helt andet liv – end magtens

og voldens guddommelige imperium. Og nu er det ham – den fattige stakkel, der kun fik fire dage i Jerusalem til at forkynde sit budskab i, inden han hurtigt og effektivt blev fjernet fra jordens overflade – nu er det ham, der kaldes Guds Søn – Fredsfyrste – Frelser – alle de titler, den romerske kejser havde. Nu er det ham, der tilbedes af millioner af mennesker på en måde og i et omfang, som end ikke kejser Augustus kunne drømme om i sine vildeste magtfantasier. Og så skulle man jo tro, at verden var blevet anderledes. At Jesu budskab også var slået igennem med kærlighed, barmhjertighed – sagtmodig ydmyghed. Fred. Og verden *er* blevet et bedre sted at leve i – i hvert fald her hos os. Menneskeligheden vinder frem til fordel for den rå vold og undertrykkelse. Tolerance og frisind findes.

Men magten og volden lader sig ikke sådan skubbe fra tronen – og stadigvæk er det både god og guddommelig tone at slå ihjel for at opnå sin ret. Stadigvæk blomstrer magtens og voldens imperier med uovervindelig våbenmagt. Det er, som om den romerske ånd går igen.

Men den ukuelige lille, latterlige modsigelse af magtens og voldens eneret, som Jesus grundlagde med sit alternative indtog i Jerusalem og med sin forkyndelse i de fire dage, han færdedes frit i templet - findes stadigvæk – altid i det små, og ikke altid iklædt kristne og kirkelige gevandter. Men den opstår rundt omkring – og når vi oplever den, får vi det på samme måde som de måbende og jublende tilskuere til Jesu indtog i Jerusalem på et æsel. Der tændes et levende håb i vore hjerter – et håb om, at kynisk og voldelig magt nok har sin tid, men aldrig sandhedens ret – og at den derfor altid er dømt til undergang.

Som Gandhi sagde engang – og denne hindu er måske et af de mest kristne mennesker, der har levet: den ikkevoldelige modstand mod undertrykkelsen er altid uovervindelig. De kan torturere os – de kan slå os ihjel, men de kan aldrig overvinde os, for deres sag er tabt på forhånd – deres uretfærdige og umenneskelige sag.

Det er et ukueligt håb om, at det gode og det sande – det menneskelige - altid vil sejre til sidst. At verden er sådan indrettet, at undertrykkelsen og uretfærdigheden altid må vige for sandheden – før eller senere. Ligeså håbløst alt kan se ud, så vil dog sandheden, kærligheden, livet selv sejre over alle dødens og ondskabens magter.

Men det gode og det sande – det menneskelige – kan ikke komme til uden vores hjælp – uden vores indsats, og derfor står vi altid overfor et valg.

Der var to indtog i Jerusalem den dag for mange år siden. Spørgsmålet er så i denne adventstid – ja, hver dag, vi lever: Hvilket af disse to indtog foretrækker *vi* at tiljuble?

1. søndag i Advent 2

Modstand i Nazareth

Så kom Jesus til Nazareth, hvor han var vokset op. Som sædvanlig gik han ind i synagogen på sabbatten. Han rejste sig for at læse op, og man gav ham profeten Esajas' bogrulle. Han rullede bogen ud og fandt det sted, hvor der står skrevet:

*"Guds ånd er over mig,
fordi han har salvet mig
til at forkynde evangeliet for fattige.
Han har sendt mig ud for at forkynde frihed for fanger –
for at give blinde deres syn tilbage –
ja, for at sende undertrykte i frihed
og forkynde et nådeår fra Jahve."*

Da han havde rullet bogen sammen og givet den til tjeneren, satte han sig ned, og alles øjne i synagogen var rettet imod ham. Så begyndte han:

"I dag er dette skriftord gået i opfyldelse for øjnene af jer," sagde han til dem. Og alle roste ham og undrede sig over de livsalige ord, der udgik af hans mund. For som de sagde:

"Er det ikke Josefs søn?"

"I vil sikkert bruge dette ordsprog om mig," sagde han så til dem, "Læge, læg dig selv! Gør det samme her i din hjemby, som vi har hørt, skulle være foregået i Kapernaum! Men jeg kan godt sige jer, at ingen profet er velset i sin hjemby, og jeg siger jer, som sandt er, at der var mange enker i Israel i Elias' dage, dengang himlen var lukket i tre et halvt år, så der kom stor hungersnød over hele landet. Dog, til ingen af dem blev Elias sendt, men til en enke i Sarepta i Sidon. På samme måde var der mange spedalske i Israel på profeten Elisas tid, men ingen af dem blev renset – det gjorde til gengæld syrerer Naaman."

Da de hørte dette, blev alle i synagogen voldsomt vrede, så de rejste sig, og smed ham ud af byen. De førte ham endda hen til skrænten af det bjerg, deres by var bygget på, for at kaste ham ud over den, men han banede sig vej imellem dem og gik.

Det er tilsyneladende en lidt trøls tekst her til vores adventsgudstjeneste, hvis vi nu bare skulle have det rigtig festligt og hyggeligt sammen her i Husbys smukke kirke. Lukas bruger denne fortælling om forkastelsen af Jesus i Nazareths synagoge som en slags overskrift til hele sit evangelium. Det glædelige budskab om ham, der kom som den store befrier og frelser, men som kun de allerfærreste forstod eller brød sig om.

Og det er jo også julens tema, som vi nu så småt begynder på - dette at her kommer Guds egen søn for at befri verden og forkynde den store glæde for alle folk - men se om de gad høre det - verden havde hverken tid eller plads for den slags narrestreger. Verden har nok i sit eget.

Men når Lukas nu anslår dette smertelige tema i sit evangelium, så er det jo alligevel af glæde. Og glæden knytter sig til det faktum, at nok mødte Jesus og hele hans budskab stor modstand lige fra starten - som spæd måtte han flygte for sit liv efter en hård fødsel - hans familie slog hånden af ham, da han begyndte sin virksomhed - hans hjemby var ved at slå ham ihjel, som vi hørte det - og til sidst sørgede hans egne for at få ham korsfæstet - men på trods af denne massive modstand, så kunne evangeliet - friheden - sandheden - ikke holdes nede.

Den piblede frem og boblede op overalt, hvor man mindst skulle vente det. Det, som var blevet sået med Jesus, voksede ukueligt og sikkert og bredte sig overalt - først i undergrunden som en hemmelig og forfulgt bevægelse - og senere - lang tid efter Lukas - i fuldt flor som kristne kirker overalt i verden. På godt og ondt, må man sige. Somme tider i pagt med evangeliet, til andre tider i modstrid med det - sådan som det går, når det guddommelige kommer i menneskehænder og ligesom skal bruges til noget. Så måske er det alligevel meget godt at starte kirkeåret og julen med denne lidt barske fortælling om modstanden mod Jesus, der nok var stor, men som alligevel ikke kunne holde glæden nede.

Men hvad er det så, der skaber denne modstand i verden imod Jesus og hans budskab? Ja, det er nok først og fremmest det, at med Jesus forkyndes det, at Gud er blevet et menneske - et menneske i al sin nøgne afmagt. Og det betyder for det første, at alverdens almægtige herskerguder, der styrede verdens gang eller tilværelsen for de udvalgte, har fået et grundskud - og med dem hele denne forlørne og bevidstløse tilbedelse af det store og mægtige og imponerende, som vi kender alt for godt. Friheden og sandheden er på en eller anden måde blevet uforenelige med det stormægtige.

Og det betyder jo så igen, at det nu er os selv - os ganske almindelige mennesker - der har det store ansvar for verdens gang. Vi kan ikke længere lægge ansvaret over på andre - hverken på Gud eller hans selvbestaltede repræsentanter på jorden. Vi må selv tage affære. Det er vores store frihed, at det religiøse åg, hvor religionen blev brugt til at undertrykke mennesker med, er fjernet fra vores nakke. Eller som det gamle danske ord "frelse" siger det: vi er blevet frihalsede, som slaverne, der får fjernet jernringen om deres hals - selve symbolet på slavetilværelsen. I dag er jeres frelser født - betyder: I dag får I selv ansvar for jeres liv. Og det er måske det, som skaber denne modstand mod evangeliet. For det var jo nemmere, hvis vi hele tiden havde nogen - nogen andre at skyde skylden på. Skylden for vores egen og for samfundets almindelige elendighed. Det giver nemlig den forlørne frihed og tryghed, at så er det ikke os, der skal gøre noget ved det, men de andre.

Der ligger også en anden ubehagelig konstatering i frihedens evangelium - og det er den, at det er vores skyld. At vi står til ansvar for det, der sker, og vi kan ikke løbe fra det ansvar. Uophørligt forkynder evangeliet syndernes forladelse og frihed fra skyld, men det afskaffer aldrig hverken synd og eller skyld. På den måde forkynder Jesus et opbrud fra hele den normale tilværelsesforståelse, hvor langt de fleste mennesker har fralagt sig ansvaret for vores liv og for andres liv - og lagt det i hænderne på enten Gud eller Guds repræsentanter på jorden - eller på dem, der styrer og regerer. Og det, der bliver tilbage - det er så ritualer og ofre - templer og religiøse gebærder, der skal gøre det ud for det vigtigste her i livet. Men at Gud blev menneske betyder, at det vigtigste ikke længere er Gud eller din måde at dyrke Gud på - men dit medmenneske. Eller sagt på en anden måde: At dyrke Gud er at tage sig af sit medmenneske. Fokus er flyttet fra det høje til det lave - til det, som virkelig betyder noget: vores forhold til hinanden her og nu.

Vi drages altså til ansvar for vores liv - vores skyld bliver lagt frem for os - og det kan jo godt virke ubehageligt på sådan en dejlig festdag som i dag - men kun hvis vi glemmer baggrunden - at når vi på den måde ligesom sættes op på livets scene og sandheden om os lægges frem -- så er det fordi vi betyder noget. Vi har fået en helt afgørende rolle i livet - vores eget liv - andres liv - samfundets liv. Guds liv. Hvor vi før blev betragtet som lydige får eller nyttige slaver - så står vi nu her - ganske som de tre små piger, der lige er blevet døbt - med hele livets afgørende betydning lagt på os - med alt, hvad sandheden og friheden lægger på os af skyld og ansvar, men også af livets uendelige muligheder for at give og modtage værdighed, respekt, menneskelighed, kærlighed. Vi er elskede til det vi i virkeligheden er: Guds frie og glade børn.

Jeg tror, det var dette nye menneskesyn, der på en gang vakte modstand - måske fordi det var nyt - men først og fremmest vel fordi det krævede noget af det enkelte menneske - andet og mere end forskrifter og krav om bevidstløs efterlevelse og holden fast ved traditionerne for deres egen skyld. For tryghedens skyld. Både de nationale og de religiøse. Men det var også det menneskesyn, der fik almindelige mennesker til at løfte hovedet og vejre morgenluft. Kan man det? Må vi det? Er det muligt? Og så begyndte man at samle sig i menigheder og nye fællesskaber på tværs af alle gamle, indgroede grænser - og i det små og lave begyndte man at leve et nyt liv sammen på helt andre betingelser end de sædvanlige - dem, man troede var så uomtvistelige og givne for altid. Det er dette nye liv, dåben handler om - den dåb, vi lige har oplevet, men også vores egen daglige dåb til et nyt liv. Det er dette nye liv, julen handler om derinde bag alle tryghedens traditioner. Julen, der fortæller os den nøgne sandhed, at i dag blev Gud et menneske, så nu er alt op til dig!

2.søndag i Advent 1

De sidste tider

”Når I ser Jerusalem omringet og belejret, så ved I, at hendes ødelæggelse er nær. Så skal de, som er i Judæa flygte op i bjergene, og de, som befinder sig midt i byen, skal se at komme ud. De, som er på landet, skal ikke tage ind i byen. For det er hævnens tid, hvor alt, hvad der er skrevet, skal opfyldes.

Arme de, der venter sig, og som giver bryst i de dage, for der vil komme stor elendighed over jorden og vrede mod dette folk. Ja, de skal falde for sværdet og blive ført som fanger til de fremmede folk, og hele Jerusalem vil blive trampet ned af de fremmede, indtil de fremmedes tid er omme.

Og der skal ske tegn i sol og måne og stjerner, og på jorden skal folkene ængstes i fortvivelse over havets brølen og bølgerens rasen. Mennesker skal dåne af frygt og bange anelser om det, der kommer over jorden, for himlens kræfter skal rystes.

Og så – ja, da skal de se Gudsmennesket komme i skyen med kraft og herlig guddomsglans. Men når dette begynder at ske, da skal I se op og løfte jeres hoveder, for jeres freløsning nærmer sig.”

Så fortalte han dem en lignelse:

”Betragt figentræet – ja, alle træerne. Så snart I ser, de springer ud, ved I, at sommeren allerede er nær. På samme måde når I ser dette ske, så ved I, at Guds rige er nær.

Ja, jeg kan fortælle jer, at denne generation ikke vil være borte, før alt dette sker. Himlen og jorden skal forgå, men min fortælling vil aldrig forgå!

Vær opmærksomme, så jeres hjerter ikke tynghes af tommermænd og fuldskab eller hverdagens bekymringer, så Dagen ikke pludselig kommer over jer som en fælde. For den *kommer* over alle, som bor over hele jorden.

Våg hele tiden og bed om, at I må få styrke til at undfly alt, hvad der skal ske og til at stå fast overfor Gudsmennesket.”

Det sker heldigvis somme tider, at man som præst får en snak om Gud – også med mennesker, der måske ikke helt deler den almindelige opfattelse – og det kan tit blive de bedste samtaler. I grunden er der jo ikke meget ved at bekræfte hinanden i, hvor enige man er, men det er måske først og fremmest gennem uenigheden, vi lærer noget nyt – hvis vi altså tør respektere forskelligheden – og hvis vi ikke på forhånd har låst os fast i en given sandhed.

Således var der en, der engang gjorde gældende, at han ikke længere troede på Gud som en kosmologisk gud men i høj grad på Gud som en eksistentiel Gud.

Han sagde: Det med en Gud et eller andet sted ude i rummet, som styrer vores liv udefra så at sige – med belønning til de gode og straf til de onde – en Gud, der stille lemped?, så vi vandt vor ret, som nordmændene synger i deres nationalsang - og som nu og da dukker op her i verden i denne eller hin skikkelse. Nej, det tror jeg ikke på.

Men jeg tror på Gud som noget langt mere nærværende i mit liv – som grunden til, at jeg er til – som selve livets kilde – som kærlighedens grund.

Jeg kom til at tænke på denne samtale i forbindelse med dagens tekst om disse tegn, der efter sigende skal ske i sol og måne og stjerner, når menneskesønnen skal komme igen på himlens skyer – angiveligt for at holde dom over de onde og forløse de gode – eller i det mindste de årvågne, som kan stå for menneskesønnen på hin dag, som det hedder.

Her tales der ligeud om en kosmologisk gud, der vil noget, og som hersker over himmellegeme og havet – en gammeltestamentlig gud med uindskrænket magt – en magt, han endelig i tidens fylde vil vise verden, så alle kan forstå, hvem der bestemmer. Bestemt ikke nogen god dag at se frem til for de vantro syndere – en vredens og retfærdighedens dag, hvor sandheden endelig skal komme for en dag.

Men for de troende en forløsningens dag. Måske også en hævnens dag for al den undertrykkelse, de onde har forvoldt. Lidt som den stille fryd, jeg kan huske fra min skoletid, når læreren fandt ud af, hvem, der var den skyldige – og at det for en gangs skyld ikke var mig!

Det er klart – for mig i hvert fald – at sådan en fortælling ikke kan stå alene, og den kan heller ikke tages bogstaveligt i dag. Dels fordi vores verdensbillede er et andet i dag end for 2000 år siden, men først og fremmest fordi det nærmest er imod evangeliets hensigt at skabe frygt på jorden.

Men hvad fik så Lukas til at skrive sådan en domshistorie, som synes at gå stik imod kærlighedens og tilgivelsens evangelium?

For det første er der tale om en realistisk skildring af menneskelivet – selvfølgelig ikke med disse store kosmologiske omvæltninger, men som billeder på vores liv, er de jo rigtige nok. Vi er begrænsede af dommen over vores liv – og før eller senere skal vi stå skoleret – om ikke overfor andre så overfor os selv. Nogen gør det hver dag – andre prøver så godt som muligt at flygte fra det, man kunne kalde sandheden om vores liv – dette frie liv, hvor vi kan vælge mellem godt og ondt, og tilsyneladende så mange gange vælger forkert – eller bare lader stå til. Jeg synes, dommen over mit liv er meget nærværende, og den falder for det meste ikke ud til min fordel, når den taler om mine mange svigt og alt det andet, som kan holde mig vågen om natten – og det er såmænd slemt nok.

Sagt på en anden måde: at være menneske er at frygte – og somme tider kan frygten lamme os, så vi slet ikke tør leve.

Så det er såmænd rigtig nok, det Lukas og de andre skriver om dommen over vores liv. Men det er jo ikke hans egentlige budskab.

Det egentlige budskab er jo dette, at I *ikke* skal være bange — tværtimod så glæd jer! Og Lukas skifter brat billedet af vredens og dommens dag ud med det smukke billede af et blomstrende træ, der er tegn på, at sommeren er nær.

Man kunne vel også bruge billedet med adventskransen som tegn på, at julen er nær. Se nu bare: to lys allerede. Det kan selvfølgelig godt give anledning til panik for alle os, der som sædvanlig er bagud med juleforberedelserne, men ikke for dem, der ved, hvad julen har for et glædeligt budskab at bringe.

I skal ikke være bange for det, som truer, siger Lukas. Frygt ikke mørket! siger han igen og igen – livet handler om glæde – ikke om undergang. Frygt ikke, sagde englen til hyrderne på marken – det er glæde, jeg forkynder for jer – en helt ny glæde.

Hvorfor leder I efter den levende blandt de døde? sagde englen til kvinderne ved den tomme grav. Det er opstandelse, jeg forkynder for jer – ikke undergang og død. Ret jer op – løft jeres bøjede hoveder. Det er Guds rige, der er nær.

Frygt ikke! Vær ikke bekymrede, men opmærksomme – lad ikke jeres liv være noget, I flygter fra, eller noget, I bare lader gå på bedste bud, men lev opstandelsens og glædens liv lige midt i denne mørke verden.

”Du sagde, hun sad i mørke – men lyste du da ikke på hende?”

Som digteren Poul la Cour engang skrev.

Tænd selv lys omkring jer i en mørk tid. Vær ikke bange!

Sådan lyder Lukas’ glædelige budskab i denne mørke tid til mennesker, der frygter det værste – frygter det værste fra en dømmende og almægtig Gud, man ikke kan skjule sig for.

Men nu har Gud gennem sin søn åbnet en anden vej – tilgivelsens og kærlighedens vej – Den mægtige Gud er blevet afmagtens Gud – som et lille barn, der lader sig føde og lægger sig i syndige menneskehænder.

Guds Ord er ikke længere den store, majestætiske befaling, der også formår at ødelægge alt omkring sig i voldsom vrede, men et lille nødstedt menneskebarns gråd i mørket – der løser op for vores medlidenhed og barmhjertighed og gør os til levende mennesker – til virkelige mennesker, der tør elske igen.

Det er det lille ord, der aldrig skal forgå – kærlighedens afmægtige levende ord, der består, selv når alt andet ramler.

Gud er steget ned fra sin himmelske trone – er blevet et menneske som enhver af os. Han er kommet os ganske nær, men frygt ikke! Nej, løft jeres hoveder og lev – lev som aldrig før.

Måske har han ret, ham jeg talte om i begyndelsen. Måske er det ikke de store kosmiske omvæltninger vi skal gå og spejde efter, hvis vi søger vores Gud. Måske er det lige her i vores forhold til vores eget liv og til vores medmenneskes – måske er det lige her, Gud findes – ikke som befaling – ikke med magt og styrke, så vi skal frygte og bæve for ham og rette ind til højre – men som kærlighedens forløsende mulighed – den mulighed, der bliver stående på trods af alt, hvad der sker.

Og måske kan sådan en nærværende gudsforestilling smitte af på vores eget liv – så også vi bliver mennesker. Så vi selv skifter fra at være den dømmende og fordømmende magt i andres liv, den, der vil rense ud – skælde ud – den, der ved så nøje, hvad de andre gjorde forkert. Nu ser du pludselig dig selv og dine nærmeste – ja, ethvert menneske - i evangeliets lys – som medmennesker, der har brug for dit lys – din kærlighed. Og da er Guds rige kommet ganske nær!

Du gode, kærlige Gud. Tak fordi du steg ned fra din høje Himmel og blev et menneske. Gør os nu til redskaber for din glæde, så vi glemmer vores frygt og alt det, der truer i denne mørke verden, for det at bære kærlighedens og frihedens forbavsende budskab ud i vores verden i ord og i handling.

Lad aldrig skylden og frygten lamme os så vi krummer os sammen om os selv og kun ser os selv. Så ret os op med et kærligt ord og gør os frimodige og glade på trods af alt, hvad der tynger os. Gør os opmærksomme og årvågne, så vi ser dem, der lider under frygt, bekymringer og selvbebrejdelser – under livets hårde dom.

Giv os styrke og tålmodighed til at forny vores kirke, så den følger med tiden, taler i tidens sprog og samler vor tids mennesker omkring dit levende ord. Gør denne kirke og denne menighed til glædens og frihedens sted, hvor mennesker kan komme og hente frimodighed, glæde og kærlighed.

Gør dåben og nadveren til livets sprudlende kilder for os, og lad altid dit ord lyde frit her hos os, så dit befriende kald må blive hørt af alle, og dit forløsende fællesskab må være vores daglige virkelighed

Giv os mod til at påtage os medansvaret for vores verden - mod til også som menighed at bekæmpe fordomme, dumhed og undertrykkelse af mennesker overalt og også hos os selv. Velsign Dronning Margrethe, hele vores folk og alverdens folk. Giv os alle et sandt og frit og rigt menneskeliv under din strålende evige kærlighed.

2. søndag i Advent 2

Ti jomfruer

”Da skal man sammenligne det himmelske rige med ti jomfruer, som tog deres lamper og gik ud for at møde brudgommen. De fem af dem var tåbelige – de andre fem var kloge. For de tåbelige havde nok taget lamper med, men de havde ikke taget olie med til dem. De kloge derimod tog olie i kander sammen med deres lamper.

Da brudgommen lod vente på sig, blev de alle døse og faldt i søvn. Men midt om natten lød råbet:

- Se, brudgommen kommer! Stå op og gå ham i møde!

Alle jomfruerne stod nu op og gjorde deres lamper klar. Så sagde de tåbelige til de kloge:

- Giv os noget af jeres olie, for vores lamper er ved at gå ud.

- Der er slet ikke nok til både os og jer, svarede de kloge. Gå hellere hen til købmændene og køb til jer selv.

Mens de var på vej hen for at købe, kom brudgommen, og de, der var rede, gik med ham ind til brylluppet, og døren blev lukket.

Senere kommer også de andre jomfruer og siger:

- Herre, Herre, luk op for os!

- J, jeg siger jer jo: jeg kender jer ikke! svarede han.

Så vær omhyggelige, for I kender hverken dagen eller timen, hvor Gudsmennesket kommer.”

Somme tider kan man fristes til at opfatte kristendommen som sådan en ”det-går-nok religion”. Altså en religion, der nok skal tage sig af os i sidste ende, selv om vi måske ikke helt lever op til kravene – vi er jo kun mennesker. En Gud, der ligesom ser igennem fingre med vores små fejltrin og lader nåde gå for ret. Og på den måde bliver kristendommen i vores danske udgave uhyre nemt til sådan en hyggelig sludder med vores Gud, som jo i sidste ende holder af os og derfor ikke kunne drømme om at gøre os fortræd – hvis der da overhovedet er sådan noget som en Gud tilbage i vores moderne bevidsthed.

Det er egentlig et ret moderne fænomen. De gamle frygtede Gud og ikke mindst da Guds vrede eller man skulle måske sige Guds konsekvens, men det er som om, vi er blevet klogere i dag – eller måske har vi bare skabt os en anden og noget mere behagelig Gud – en mere uskadelig Gud end denne gammeltestamentlige vrede og frygtelige Gud, som kunne finde på hvad som helst. En hyggelig Gud, der passer bedre til vores livsform i dag.

Nu er det ikke lige sådan en hyggelig Gud, Jesus forkynder – sådan en, man kan gå hen og få en sludder med om løst og fast – nej, det er en meget konsekvent Gud, som kræver al vores

opmærksomhed, og som i det hele taget kræver umådelig meget af kristne mennesker – langt langt mere end nogen anden religion nogensinde kunne drømme om. Det kræver vist en forklaring, og den kommer bl.a. i dagens påfaldende tekst om de ti brudepiger.

Ingen kan undgå at lægge mærke til den barske konsekvens i denne fortælling. Herregud, fordi man lige har glemt at få købt ekstra olie – det kan jo ske for enhver. Og bare fordi man kommer en smule for sent, så skal man holdes udenfor festhuset eller måske endda livet, som denne barske lignelse handler om.

Vær mere end opmærksom på livet, ellers mister du det!

Man kan selvfølgelig opfatte det som en advarsel mod den tiltagende slendrian og lovløshed i samfundet, men jeg vil godt prøve en lidt anderledes udlægning, som jeg kom til at tænke på: at måske er det slet ikke en moralsk lignelse men et billede på tilværelsen, sådan som den er, og der er vel ikke noget, der i virkeligheden er så konsekvent som vores egen tilværelse.

Læg mærke til, at jeg sagde: i virkeligheden. For vi kan sagtens dække over livets egen konsekvens, og jeg tror egentlig, det er noget af det, vi bruger allermest tid på: at gøre gode miner til slet spil – at lade som om, det alt sammen er i orden – at få os selv og hinanden lullet ind i den selvbedrageriske bevidsthed om, at det går nok alt sammen – ja selv når enhver kan se og mærke, at nu går det altså ikke længere – nu står vi overfor det endelige sammenbrud – ja, så kan vi til det sidste påstå, at det er fint nok med det.

Glade dage, som Samuel Beckett engang skrev et skuespil om. Jeg kan huske Bodil Udsen, der sad i affald til halsen uden at lade sig mærke med andet, end at her går det godt. Herlige dage! Som hvis de fem sløsede brudepiger blev enige med hinanden om, at sådan en møgfest gad de for øvrigt da heller slet ikke være med til, og at det faktisk var meget bedre at være udenfor i mørket...

Vi har en fantastisk evne til at dække over virkeligheden og blødgøre virkeligheden så den passer til vores forventninger og krav til en rimelig tilværelse. Det er måske derfor vi laver os sådan en rimelig humanistisk, sød og i bund og grund kærlig Gud – sådan lidt bedstefaragtig med tandløs venlighed og smilerynker – et billede på julemanden selv, der jo helt klart er ved at fortrænge den virkelige Gud selv i kraft af en langt bedre markedsføring. Man har endda set nisser i krybberummet i Betlehem!

Og det kan sagtens lykkes at holde sig virkeligheden fra døren på den måde. Det kan faktisk sagtens lykkes at dække over virkeligheden, så vi aldrig kommer i berøring med den. Jeg tror ikke mindst, det var det, Jesus kom for at advare os imod.

Derfor gør han f.eks. op med religionerne, når de foregøgler mennesker, at blot ved at udøve de og de fagter eller de og de ofre og bønner på rette tid og sted eller ved at leve på den og den måde – at man på den måde kunne nærme sig virkeligheden eller Gud, som han har en forkærlighed for at kalde virkeligheden. Nej, det er og bliver løgn, hvis man tror, man har sit på det tørre overfor livet i kraft af den eller den religion, og det gælder også kristendommen, som vi ikke begriber en lyd af, hvis ikke vi først konfronteres uhjælpeligt med virkelighedens

verden – sandheden om vores liv, når sandheden skal frem, hvor der ikke hjælper nogen kære mor eller for den sags skyld kære Gud!

Og det er vel det, som lignelsen om brudepigerne vil: konfrontere os med virkeligheden, så det ikke kan misforstås. Her hjælper ingen nødløsning – her er ingen plan B. Her går det netop *ikke* alt sammen. Jeg kender jer ikke, siger livets Gud!

Man kan så let som ingenting lyve sig fra det hele – foregøgle sig selv og andre, at her går det godt – og den moderne tilværelse giver os et langt stykke ret, for det er jo utroligt som vi kan, og hvad vi har af muligheder og rigdom på alle måder – også åndelig rigdom som aldrig før. Og alligevel er vi sært rådvilde, og tomheden i vores liv kommer vi ikke sådan af med på trods af al vores rigdom - for hvad skal vi med det alt sammen? I virkeligheden?

Om et par uger kommer virkeligheden selv til os – for der er vel ikke noget mere virkeligt og jordnært end et lille nyfødt spædbarn, der sådan på tværs af alle beregninger og forventninger og planer for vores liv dumper ned og forandrer vores tilværelse og kræver – og det ved enhver der har prøvet det – kræver vores fulde opmærksomhed. Det er ikke noget så sandt som et nyfødt barn, der skal skiftes!

Og det er jo et genialt billede på det, som kristendommens sandhed handler om: at få os trevne mennesker til at vende os om mod virkeligheden – præcis som de dørske hyrder, der først skulle rådslå om, hvorvidt det nu var en god ide at gå til Betlehem, som en himmelsk hærske af Guds engle lige havde forkyndt for dem. Eller som de tåbelige brudepiger, der først lige skulle til købmanden efter mere olie, før virkeligheden og sandheden kunne komme til i deres liv.

Det er virkeligheden, der ligger i den krybbe, og hele hans liv blev en kamp for at omvende mennesker til virkeligheden – væk fra illusionernes verden – væk fra den lovbefalede sødsuppe – ja, han kaldte sig selv sandheden og livet! Og ilde blev han hørt som sandheden altid bliver det – og ilde blev han tilredt - fra starten af sit liv på flugt fra illusionernes og løgnens verden, der ikke kan eller vil tåle sandhedens lys, men helst ser den død og borte.

Men tænk, nu kommer han igen og lægger sig som altid i vores udhus – ikke så meget vel i de fyldte kirker juleaften eller under juletræet – men sådan ude i det små – i vores sinds skjulte afkroge lader han sig føde igen og igen: sandheden – virkeligheden, som vi skal passe på ikke at miste – ikke at overse, og derfor skal vi i denne mørke tid forberede os på virkelighedens komme. Nu kommer sandheden og livet snart, og nu må vi gøre os klar til at tage imod den med fuld opmærksomhed og med blus på vores lamper og vores adventskrans, så mørket og løgnen ikke skal gribe os igen.

Nej kristendom er ikke nogen overkommelig religion, sådan som andre måske ser på den udefra, når de sammenligner den med deres egne gennemførte faste- og bodsøvelser – templer og præsteskaber. Kristendom er fuldstændig og aldeles uoverkommelig, fordi den ikke kræver øvelser og holdninger eller en særlig godgørelse eller rørende barnlig religiøsitet ved juletid - men sandhed, sandhed og sandhed – jeg havde nær sagt på trods af alle juleforberedelserne.

Et kristent mennesker skal ikke noget andet end det ene at være et sandt menneske, der tør se virkeligheden i øjnene, sådan som den er. Først da – og ikke et sekund før - kommer al kristendommens virkelige juleglæde – og det endda helt af sig selv.

3. søndag i Advent 1

Er du den, der kommer?

Da Johannes i fængslet hørte om Jesu virksomhed, sendte han bud gennem sine lærlinge og spurgte ham:

”Er du ham, der kommer, eller skal vi vente en anden?”

Jesus svarede dem:

”Gå hen og fortæl Johannes, hvad I hører og ser: Blinde ser, lamme går, spedalske renses, døve hører, døde oprejses. Et glædeligt budskab forkyndes for fattige, og velsignet være han, der ikke tager anstød af mig.”

Da de var taget af sted, begyndte Jesus at tale til skarerne om Johannes:

”Hvad var det, I gik ud i ørkenen for at se? Et siv, der svajer for vinden? Nej, hvad gik I ud for at se? Et menneske klædt i fint tøj? Men de, som går i fint tøj, findes jo på kongeslottene. Nej, hvad gik I ud for at se? En profet? Ja, jeg siger jer: endnu mere end en profet. Det er nemlig ham, om hvem der er skrevet:

Se, jeg sender min engel for dit ansigt, han skal berede din vej for dig. Jeg kan godt sige jer: der ikke er opstået nogen større end Johannes Døberen blandt kvindefødte. Og dog er den mindste i det himmelske rige større end ham.”

Adventstiden er forventningernes tid. Ikke bare forventningerne til den tilstundende højtid, men det er tiden for vores dybe længsler – en blød, violet tid, hvor blikket bliver fjernt og vi tager os tid til at længes.

Nogen har opgivet det med længslen – drømmen. De er blevet skuffet så mange gange. Andre har ikke tid til skøre utopier og skøre påhit. Der er så meget, der skal gøres her og nu.

Men her i kirken giver vi os lov til at drømme – at længes i denne tid. Dejlig indadventt længsel – måske fordi vi aldrig helt kan opgive håbet om at vores længsel og vores drøm en dag bliver opfyldt.

Det passer måske meget godt, når Institut for Fremtidsforskning fortæller os, at vi nu er på vej ind i det femte samfund: Drømmesamfundet. Vi kommer fra informationssamfundet med hele den nye informationsteknik, der har revolutioneret de flestes hverdag. Før det var det industrisamfundet, som revolutionerede det foregående agrarsamfund, der igen afløste jæger- og samlerkulturen. Men nu er vi altså på vej ind i Drømmesamfundet – dvs. det samfund, hvor det ikke længere - og måske for første gang ikke blot handler om overlevelse, men om at leve. Og at leve er at realisere sine drømme – at leve det ud, det man gerne vil.

Man kunne måske også kalde det frihedens samfund, hvor vi netop opdrager hinanden til at realisere vores længsel. I gamle dage opdrog vi hinanden til at holde os til den fædrene overlevering eller holde os på det jævne, men nu forkynder vi de uanede muligheder for den enkelte til at leve, som han eller hun vil. Drømmesamfundet, der ikke længere kræver ensretning, fodslag og fælles værdier – måske bortset fra netop den værdi at være sig selv og nyde hinandens forskellige forsøg på at realisere det, man gerne vil. Vi har fået smag for det – vi har råd til det – vi tror på det. Derfor gør vi det.

Ikke altid naturligtvis – for de gamle tanker og midler fra overlevelsessamfundenes tid sidder dybt i os som en del af vores menneskelige arv, og der er derfor masser af advarende røster om det forestående ragnarok, netop fordi man har forladt de gamles overlevering. Somme tider meget aggressive røster, der ruster sig til kamp mod det nye, hvor intet længere står fast som i de gode gamle dage. Man taler om fundamenter, der skal bestå, og i virkeligheden handler det vel om menneskesynet. Er det naivt og dødsensfarligt at tillade mennesker den frihed til at ville sig selv – friheden til at udfolde sine egne drømme og længsler – og bør mennesker være under kommando, så de værste menneskelige tilbøjeligheder stækkes?

Det er ligesom de spørgsmål, der melder sig for tiden her på overgangen mellem informationsamfundet og drømmesamfundet, hvor snakken går om netop værdier og kulturkampen udkæmpes om netop disse grundlæggende forhold.

Der sad en mand i sit fængsel og længtes. Selv havde han kæmpet for de gode gamle værdier. Han havde forkyndt omvendelse til den fædrene overlevering. Han havde råbt og rensset de ugudelige gennem dåbens vand – selv kongen gik ikke fri for hans moralprædiken – og det blev hans skæbne. Og nu sidder han så, inden hans hoved bliver givet til dronningens datter på et fad – og længes og spørger: Var det det hele værd?

Og hvad nu? Er der nogen, der kan tage faklen op og bære den videre? Og så er det, han sender bud til denne Jesus og spørger, om det er ham, der skal fuldføre Johannes' sag? Er du den, som kommer – eller skal vi vente en anden? Er du den Messias, som skal frelse mit folk – eller...?

Vi ved ikke, hvilket svar, Johannes havde ventet, men han får et citat fra profeten Esajas om opfyldelsen af alle dybeste længsler: Blinde ser, lamme går, spedalske bliver raske, døve hører og døde står op – og glæden forkyndes og gribes af arme mennesker. Det sker nu, Johannes. Og så kommer denne eftersætning: Velsignet være den, der ikke forarges på mig.

Er Jesus ikke hård nok i sin forkyndelse – ikke nok omvendelses- og domsprædikant som Johannes selv? Er det det, der får Johannes til at stille spørgsmålet? Duer han overhovedet denne tømrersøn fra Nazareth? Eller skal vi hellere vente en anden?

Havde Johannes håbet på et andet svar i retning af massedåb og styrtende omvendelser i sæk og aske og bod og bedring? Nationalt sammenhold om de fælles værdier og den fælles religion? Og hvad tænkte han ved det svar han fik om det enkelte arme menneskes befrielse?

Matthæus lader godt nok Jesus rose Johannes i dagens tekst, men lige efter siger han: Den mindste i Guds Rige er større end Johannes. Det burde nok retfærdigvis have været med i teksten, så modsætningen mellem Johannes og Jesus kom rettelig til orde også – og ikke blot idyllen.

For der var en afgørende modsætning mellem de to bevægelser. Døberbevægelsen på den ene side med sin karske tale om renselse, omvendelse, bod – de sande værdier. Den rette tro osv. Og så på den anden side den betingelsesløse frihed til hvem som helst. Dette at løfte rettroenhedens byrde fra mennesker med alt hvad det indebærer af skyld og skam og ydmygelse - forvisning og udelukkelse – dom og straf og i sidste ende frygten – frygten for alt og alle. Ja, der er billederne af de vanføre, som bliver raske og de døde, som bliver levende næsten for svagt.

Og så bliver denne adventsfortælling fra gamle dage så hvinende aktuel som nogen sinde. For også vi står lige præcis dér i orkanens øje og skal vælge mellem Johannes og Jesus hver eneste dag, vi er sammen med andre mennesker – sammen med vores familie – med vores børn, som vi skal opdrage – eller skal vi? – på arbejdspladsen – ja, i alle forhold. Hvor meget skal vi forlange? Hvor meget skal vi give? Hvor meget skal vi indordne – hvor meget skal vi i det hele taget ordne for andre? Og hvem skal vi leve op til? De andre eller os selv? Johannes, der forlanger dette og hint – eller Jesus, der befrier dig for det alt sammen.

Går det an, Jesus med dette Guds rige blandt mennesker – ja, i det enkelte menneske – eller skal vi vente en anden – en anden nok så barsk Johannes Døber, der kan komme med flammesværd og himmeldåb – retfærdighed, belæring, dom og evig straf over de skyldige? Går det an at respektere det enkelte menneskes umistelige og uendelige værdi – også min egen! Eller ender det bare i tilintetgørelse, fordi vi ikke respekterer ondskaben i verden? Skal vi liste os forsigtigt gennem livet af frygt for konsekvenserne – eller skal vi danse af glæde over, at Gud selv blev et medmenneske, som vi skal tage vare på?

Jeg tror på min drøm om at turde leve med alt, hvad jeg har i mig. Turde elske uden at frygte for konsekvenserne. Turde være mig selv, så jeg kan være noget for andre. Derfor tror jeg på denne Jesus – derfor er jeg alligevel kristen. Og derfor går mit håb til livet så langt ud over det rimelige.

3. søndag i Advent 2

Zakarias' lovsang

Barnets far, Zakarias blev fyldt med hellig ånd og prædikede således:

”Velsignet være Jahve, Israels Gud,
fordi han har besøgt sit folk og forløst det.
Han opstillede et befrielseshorn for os
i sin tjener Davids hus -
ganske som han i tidernes morgen har talt
gennem de hellige profeters mund:
Ja, frihed fra vore fjender –
fra deres hænder, som afskyr os.
Alt sammen for at udøve barmhjertighed mod vore fædre
og huske på sin hellige pagt –
den ed, han svor til vor far Abraham.
Således befriet fra vore fjenders hånd
ville han give os lejlighed at tjene ham uden frygt –
med ærefrygt og retfærdighed for hans ansigt
alle vore livs dage.
Og du, barnlille, skal kaldes den højestes profet.
Du skal gå foran Herren
og berede hans vej:
At gøre hans folk bekendt med befrielsen
gennem deres synders forladelse
i kraft af vor Guds inderlige barmhjertighed,
der vil besøge os som en solopgang fra det høje
for at skinne på dem, der sidder i mørke og i dødens skygge –
ja, for at styre vore skridt ind på fredens vej.”

Barnet voksede op og blev styrket i ånden. Han opholdt sig i ørkenen, indtil den dag, hvor han stod frem for Israel.

Jul er Nådens fest. Vi fejrer, at livets hjul drejer sig mod lysere tider mod varme og sommer. Ikke fordi, vi har gjort noget for det eller gjort os fortjent til det, men fordi det er sådan livet er. Nådens liv.

Det er måske derfor, vi bl.a. fejrer den ved at give hinanden gaver, fordi gaver - i hvert fald i den oprindelige betydning - er udtryk for nåde – altså dette at få noget forærende ganske ufortjent.

Sjovt nok kan vi godt have det lidt svært med at få gaver – i hvert fald vi voksne, der gerne vil have balance eller en vis retfærdighed i tingene. Vi kan ikke rigtig med det der ufortjente, så mange gange bliver det, der egentlig var gaver i stedet for til en slags betaling – noget du ligesom fortjener – en løn kan man vel sige. Ud fra den gamle visdom om at vil du nyde, må du også yde! Noget for noget – og så bytter vi gaver, så regnskabet ligesom går op, så vi ikke skylder nogen noget.

Ja, det er mange gange svært at blive som børn igen, der bare kaster sig hæmningsløst over gaverne med strålende øjne uden at skænke det en tanke, om gaveregnskabet nu også går op. Ja, selv det at sige tak er noget de nærmest skal tvinges til.

Julen kaldes også for børnenes fest – måske fordi barnligheden fylder så meget i julen – ikke bare det lille Jesusbarn, men måske også vores egen længsel tilbage mod barndommen. Den længsel, som følger os livet igennem, og som ikke mindst julen med alle dens traditioner kalder frem. 'Barnelivets fagre dage', der måske netop var fagre, fordi de blev levet under den frie og uendelige nåde langt mere end under den altid bekymrende retfærdighed. Men snart – alt for snart måske - lærte vi livets barske realiteter at kende – vi blev velopdragne og lærte at sige tak – lærte at yde for at kunne nyde.

Den gamle præst Zakarias glæder sig, som vi hørte. Han glæder sig til jul, kan man vel sige, for hans lovsang udtrykker glæde og taknemmelighed over det, som er kernen i hvert fald i den kristne jul – det vi kalder Guds nåde. Guds store og ganske ufortjente nådegave til sit folk. Den gave, han i fordums dage lovede forfædrene, og som nu skal pakkes ud, så at sige – med hans søn Johannes som overbringeren, der skal bane vejen for Gud selv – for barmhjertighed og nåde – befrielse og fred.

En rigtig god gave har altid et element af overraskelse i sig. Det gælder også for Guds gave. Zakarias oplevede det allerede, mens han stod som præst i templet og fik et overraskende besøg af englen Gabriel, der fortalte ham, at han skulle få en søn i sin og sin kone Elisabeths ellers høje alderdom. Det havde han svært ved at tro på, men så blev englen vred og slog ham med stumhed i de næste ni måneder, hvilket ikke er så godt for en præst.

Nu er Lukas en underfundig fortæller, og jeg tror der ligger mere i denne lille anekdote end det lidt pudseløjerlige med en vantro præst og en sur engel, for allerede her får vi et fingerpeg om den virkelig store overraskelse – nemlig den, at Guds gave til sit folk hverken findes i templer eller katedraler eller på kongeslotte, som man ellers skulle tro – men i det små og lave – ja, vel egentlig dybt nede i os selv.

Det er, som om Israels Gud – Abrahams, Isaks og Jakobs Gud - for at komme sit folk i møde med al sin kærligheds rigdom – først må nedbryde alt det, der står i vejen – alt det storladne og prangende, som vi selv stiller an med og indretter os med – al vores egen retfærdighed og orden – ja, alt det vi dog gør for at sikre os livet, Guds velbehag eller for den sags skyld bare en fantastisk hyggelig jul - før vi omsider bliver nøgne og fattige og barnlige nok til at gå ind til barnet i krybben som hyrderne med stille og dybt forbavsede sind. Gud selv – altets skaber og opretholder – livets dybeste mening - samlet i et lille nyfødt flygtningebarn!

Det er overraskelsen, og det var det, den gamle Zakarias pludselig forstod efter at han først havde været stum af forbavselse. Det var det, fædrene var blevet lovet i sin tid – det var det, profeterne havde profeteret om og digterne sunget om i de hellige skrifter: Den fuldstændige omvurdering af alle normale menneskelige og guddommelige værdier, der gør det i verdens øjne elendigste og allermest sårbare menneske til Guds egen søn, mens alle de selvbestaltede

stormænd og magthavere – præster og paver stødes fra tronen sammen med alle deres magt-symboler.

Zakarias' søn, Johannes skulle bane Herrens vej, hedder det med et citat fra profeten, for nu er det Gud selv, der kommer det enkelte menneske – dig og mig - i møde for at fortælle os den glædelige og overraskende nyhed om, hvem vi i virkeligheden er: at vi er de højt elskede – dyrebare og dejlige – ædelsten i Guds hånd, som den svenske forfatter Margareta Melin synger – på trods af alt, hvad de andre mener om os og på trods af, hvad vi ellers måtte mene om os selv og alle vores misbrugte dage. Jeg er ikke den, jeg er, fordi jeg har fortjent det, men bare fordi jeg er mig! Og sådan er jeg elsket af livet selv. *Det* er barmhjertighed og nåde – det er befrielse og fred – fred med os selv – fred med Gud og fred med hinanden.

Den kristne menighed kaldes ofte for en lovsyngende menighed – måske fordi vi synger og lovpriser og takker Gud så meget, som vi gør ved vores gudstjenester. Og det er befriende at have et sted, hvor vi kan udtrykke dyb og inderlig taknemmelighed mod livet. Men det er ikke vores dybfølte tak og lovsang til Gud, der er det vigtigste – så lidt som gudstjenesten i det hele taget er det.

Hvis nu lille Holger bliver så styrtende glad for det puslespil, vi har tænkt at give ham i julegave, at han glemmer alt om at sige tak, så tager vi jo ikke vores gave tilbage i ophøjet fornærmelse – og det tror jeg heller ikke Gud gør med livets gave. Han forlanger hverken vores taknemmelighed eller ærefrygt eller lovprisninger eller nogen anden tjeneste eller smiger til gengæld.

Men i sit stille sind tror jeg han håber - håber på at se vores strålende øjne. Jeg tror, han håber på at se os pakke livets gave ud med den overraskede glæde, der får os til at styrte os hovedkulds ud i livet - folde vores englevinger ud sammen med vores lige så elskede medmennesker – og level! Leve dette forunderlige liv med alt, hvad vi har i os - måske med lidt mere sindsro – lidt større letsindighed – lidt mere glemsomme og lidt mindre nøjeregnende. Leve på trods af alle bekymringerne – på trods af naturens luner og tidens gang – på trods af alle forurettelserne og nederlagene – på trods af døden.

På den måde bliver gudstjenesten en forberedelse – en forberedelse til det egentlige liv – det liv, som vi skal leve derude i vores dagligdag i den kommende uge som dem, vi nu engang er. Så også vi måske indimellem kan få mod og hjerte til at give alt det videre, vi har fået forærende så ganske gratis – af lutter nåde.

4. søndag i Advent 1

Jeg er ikke Kristus!

Dengang jøderne fra Jerusalem sendte præster og levitter ud for at spørge Johannes, hvem han var, talte han uden omsvøb. Han indrømmede blankt - han løj ikke, men bekendte ligeud:

”Jeg er ikke Messias.”

”Hvad så?” spurgte de, ”er du Elias?”

”Det er jeg ikke.”

”Er du profeten?”

”Nej,” svarede han.

”Hvem er du så?” spurgte de ham. ”Vi skal have svar med til dem, der har sendt os. Hvad kalder du dig selv?”

”Jeg er en stemme, der råber i ørkenen,” sagde han, ”Ban vejen for Gud, som profeten Esajas sagde.”

De udsendte var udsendt af farisæerne, og nu spurgte de ham:

”Men hvorfor døber du så, hvis du hverken er Messias eller Elias eller profeten?”

”Jeg døber med vand,” svarede Johannes dem, ”men midt iblandt jer står han, som I intet ved om – han, som kommer efter mig – han, hvis sandalrem jeg ikke er værdig til at løse.”

Dette foregik i Bethania på den anden side af Jordan, hvor Johannes døbte.

Glød jer! Jeg siger igen: Glød jer! Paulus er ramt af en ekstatiske glæde, som han må videregive til menigheden. Der er ikke de store overvejelser og eftertanker – det er som om, han har haft et syn eller en åbenbaring, og nu reagerer han så på den med dette: Glød jer, som ikke blot er forventningens glæde: Jeg glæder mig i denne tid..., men først og fremmest er en ny sindstilstand: Sorg er til glæde vendt – bekymring til lettelse – gråd til latter – mørke til lys. Glød jer – jeg siger igen: Glød jer! Hvorfor? Jo, Herren er nær!

Nu ved vi jo ikke, hvordan det brev blev modtaget af menigheden i Filippi, men der har sikkert været en hel del skepsis, sådan som der altid er overfor begejstringen – såmænd da også her hos os.

Det kan han jo sagtens sige – eller hvem tror han, han er? Og præcis det spørgsmål og den skepsis lyser ud af evangeliet til 4. søndag i Advent og fortæller os, at vi stadig er i mørket. Dybere kan det ikke blive her den 21. december på årets korteste dag, hvor skeptikerne tropper op hos Johannes Døberen, der jo har begejstret og foruroliget hele Judæa og Jerusalem, for at få et svar: Hvem er du? Underforstået: Må vi se din autorisation?

Det er en meget typisk situation, der skildres her i det dybe mørke, fordi sådan er det jo. Vi kan ikke godt have, at glæden så at sige går løs omkring uden at være sat i bås – uden at være forklaret. Og måske er det selve begejstringen vi ikke sådan uden videre kan kapere. Da vi var børn, kunne vi glæde os – virkelig glæde os, men som voksne kniber det, og det er, som om betænkelsen altid overmander glæden som mørket der dækker over lyset, og glæden og begejstringen forekommer altid stakket – en kort sommer – en lykkelig tid er næsten altid fortid

eller fremtid. Vi tør ikke tage Paulus på ordet – måske fordi vi føler, at glæde og begejstring er forbudte størrelser – betænkelige størrelser, som man kun må nippe til engang imellem, for at det ikke skal gå helt galt, det her barske liv. Vi tør ikke glæde os for alvor, og kan I nu mærke mørket samle sig. Alt taler for glæde og begejstring – men vi vover det ikke!!

Og glædens gesandter – de begejstrede: Johannes Døberen eller en Paulus – eller for den sags skyld en Jesus - ja, dem tager vi så i forhør, så de kan komme i bås og blive sat på plads: Hvem er han egentlig? Hvad står han for? Er han mon ikke en nyreligiøs sværmer? Må han overhovedet sådan døbe uden at have spurgt biskoppen? Hvor har han sin viden og sin holdning fra? Hvem bygger han på? Hvilken teologi repræsenterer han - hvilken kirkelig retning? Er han tidehvervsmand – næppe! eller grundtvigianer? Indremissionær? Da vel ikke højkirkelig? Tænk hvis han i virkeligheden er katolik!!! Vi skal have svar med til dem, der har sendt os; hvad siger du om dig selv? Du skal arkiveres, Johannes på den rette hylde i det støvede grå arkiv, vi gør livet til, fordi vi ikke tør andet!

Men det er svært med Johannes. Han er jo ikke den, de tror - Kristus, Messias - Elias - profeten. De vil så gerne have ham til at forklare sig selv som et svar på folkets længsel. Er du ikke ham, vi alle sammen har gået og ventet på, Johannes? Messias? Folkets befrier. Den store åndelige vejleder og vismand? Asketen? Alvorsmanden? Den forbilledlige karakterstyrke? Omvendelses- og bodsprædikanten, der kan få folk til at betænke sig på deres letkøbte livsførelse og gøre bod for deres synder? Er du ikke ham, der skal få os til at standse op i vores afsindige forbrugerræs og få os til at besinde os på julens egentlige budskab?

De lægger ham svaret i munden disse præster og levitter - smigrer ham, klapper ham på skulderen: er du ikke en af vore, Johannes? Vi, der ved, hvad der tjener folket bedst? Er det ikke det, vi skal sige om dig til dem, der har sendt os?

Men Johannes siger nej.

Johannes er ikke svaret på livets store spørgsmål - er ikke svaret på menneskers længsel. Johannes Døberen er måske tværtimod det intense spørgsmål, som skal få os til at vende os om og lytte med åbne sanser mod det, som kommer. Hans dåb er en renselse - en forberedelse til noget stort. Han døber kun med vand - gør os kun rede, så vi kan lytte - for noget er i gære... det er glæden selv, der kommer! Den fuldkomne glæde!

Jeg er ingenting i forhold til ham, som kommer! Min dåb er ingenting i forhold til den dåb, han kommer med. Men hvordan skulle I kunne fatte betydningen af det? Hvordan skulle I kunne opfange glæden? Han står midt iblandt jer - og I ser ham ikke! Fordi I vælger mørket frem for lyset – løgnet frem for sandheden – døden frem for livet!

Det er mærkeligt, det, som Johannes siger. Og måske forstår vi det først, hvis vi tør tænke den kætterske tanke, at det Johannes i virkeligheden siger til disse udsendinge er: Hold op med at gå og vente på Messias – på frelseren, der skal komme og redde både jer og jeres land. I har det allerede i jer – alt det, som I længes efter. Den menneskelige værdighed eller den menneskelige kærlighed, som altid undertrykkes af frygt og længsel og håb og fremtidsdrømme og alt

det, vi skal blive engang, når bare lige... I har det allerede i jer – alt det I længes efter! Jeres frelse – jeres frihed er midt iblandt jer her og nu!

J hvad så med Jesus? kunne man spørge. Er det da ikke Jesus, Johannes taler om – både Johannes Døberen og den Johannes, der har skrevet evangeliet? Jo, men hvis nu Jesu budskab og budskabet om Jesus gik ud på netop dét – at give det enkelte mindste menneske dets guddommelige værdighed tilbage og dermed sætte alle os frygtsomme længselsfulde mennesker i stand til at leve fuldt og helt og frit her og nu – og ikke først når landet var befriet eller hvad det nu er, vi længes efter skal ske, før vi kan komme i gang med vores liv.

Johannesteksterne i Adventstiden skal forberede os til julen – men der er også et liv, der skal leves i adventstiden, og hvad er det så, vi hører i julen – ifølge denne tekstrække i hvert fald – nemlig hos Lukas? Ja, det er jo dette under, at det store, som skulle komme til verden – den, hvis snørebånd, Johannes ikke var værdig til at løse – det var et lille nyfødt menneskebarn – født under de kummerligste forhold. Hele evangeliets opmærksomhed vendes mod dette barn og dermed væk fra al verdens storhed, magt og ære – befrielse fra fjenderne – tilbudelse af store Guder og hvad ved jeg. Til det mest elementært menneskelige, der findes: En fødsel, der gik godt på trods af alt.

Jeg kan ikke befri mig for den tanke, at denne Jesus ikke kom for at lade sig dyrke og tilbede af mennesker – men for at tjene mennesket, så vi kunne komme til os selv og være os selv igen, sådan som det var skaberens mening, inden frygten og magtbegæret overdækkede den kærlighed og den væren til i dette hellige øjeblik, som vi tilsyneladende har så svært ved at praktisere.

Det er dig – dit inderste guddommelige selv, som Johannes i dag ifølge Johannesevangeliet bøjer sig i støvet for. Du, menneske!

Johannes har en historie i slutningen af evangeliet, hvor han fortæller, at Jesus til sine elevs bestyrtelse begynder at vaske deres fødder inden måltidet. Et slavearbejde om noget, men også et tegn på dyb underkastelse. Og det er vel, når alt kommer til alt, og vi ligesom fralægger os vores skolelærdom et øjeblik – den lærdom, som fortæller os, hvor arme og elendige syndere, vi er – det er vel en pointe i evangelierne dette guddommelige tjenersind, der på sin egen mærkelige måde dyrker det ganske almindelige menneske. Alt vendes rundt i evangelierne, selv om de ikke altid kan holde linjen – men på en sær måde følger det af dette, at Gud blev menneske – at så blev mennesket guddommeligt.

Mange vil benægte det – endnu flere vil kalde det kætteri – men sådan en stille 4. søndag i Advent inden det går løs, kan vi godt tillade os at tænke tanken. Og lad det så blive mellem os. Ja, lad det blive mellem os, hvem vi i virkeligheden er – hvor dyrebart det enkelte menneske er – i hvert fald for Gud – men prøv så at leve på det – at leve på den frydefulde værdighed, vi nu får ganske gratis gennem evangeliernes fortælling om Guds store nederlag, som blev til vores sejr – til vores liv. Det har vi da også hørt før – men måske har vi ikke rigtig turdet tage

konsekvensen af evangeliet – måske fordi det var for vildt til at være sandt. Måske fordi vi ikke turde glæden for alvor.

Det er dig, det gælder, dette budskab, som vælter stormænd fra troner og løfter småfolk op i højhed, som Maria sang i sin lovsang. Og tænk, hvis vi kunne realisere den tanke bare en gang imellem, at ethvert medmenneske – selv den mindste eller den elendigste iblandt os kunne få den store profet Johannes til at udbryde: Jeg er ikke værdig til at løse dit snørebånd. Eller kunne få den store frelser Jesus til at udbryde: Dig vil jeg elske – uanset hvad - koste hvad det vill
Er det det, evangeliet handler om – eller er det noget helt andet? Hvem er *du*?

4. søndag i Advent 2

Han bør vokse – jeg blive mindre

På et tidspunkt opstod der en debat mellem Johannes' lærlinge og jøderne om renselse, så de gik hen til Johannes og sagde:

”Rabbi! hør engang! Han, som var sammen med dig på den anden side af Jordan – ham, du har vidnet om – han døber, og alle kommer til ham.”

”Et menneske kan intet tage, hvis ikke det er skænket ham fra himlen,” svarede Johannes. ”I kan selv bevidne, at jeg sagde: Det er ikke mig, der er Messias, men jeg er sendt i forvejen for ham.

Det er brudgommen, der har bruden, men brudgommens ven, som står og lytter til ham, glæder sig inderligt over brudgommens stemme. Således er min glæde fuldkommen. Han bør vokse – jeg derimod blive mindre!”

Han, som kommer ovenfra, er over alle.

Han, som er af jorden, er fra jorden og taler fra jorden.

Han, som kommer fra himlen, er over alle.

Hvad han har set og hørt, det vidner han om,

men ingen tager imod hans vidnesbyrd.

Den, som *tager* imod hans vidnesbyrd, har dermed beseglet, at Gud er sanddru.

Ja, den, som Gud har udsendt, fortæller Guds fortælling.

Han giver jo ikke ånden efter mål.

Vores far elsker sin søn, og alt har han lagt i hans hånd.

Den, som overgiver sig til sønnen, har evigt liv.

Den, som forkaster sønnen, skal ikke se liv, men Guds vrede ruger over ham.

De, der sniger sig i kirke 4. søndag i Advent – her midt i butikkernes åbningstid – gør det – kunne jeg forestille mig – måske for at få lidt fred i denne hektiske tid, der synes i den grad fokuseret på forbrug, så selv finansministeren opfordrer til at købe mere ind. Måske skal man ikke tænke for dybt over et økonomisk system, der lever af, at forbruget vokser år for år her hos os, mens andre folk rundt om i verden kæmper for at komme op over sultegrænsen. I

USA, som synes at være foregangsland for os på alle måder, stiger forbruget af julegaver hvert år med 5 %, hvilket er næsten ligeså meget som vægten af dem, der køber.

Julen har ligesom nogle krav fra vores fællesskaber om at gøre, hvad der forventes – og her hos os forventes det bl.a., at vi køber en masse ting til hinanden, og det kan såmænd være hårdt nok, men vi skal jo...

Nå men det var freden, vi kom fra. Freden her i kirken i modsætning til derude på markedspladsen.

Vi hører om Johannes Døberen – denne mærkelige gammeltestamentlige skikkelse. Hvad laver han egentlig i vores nye Testamente?

Ja, måske er han netop repræsentanten for den tankegang, der kræver fællesskab og for så vidt ensretning af mennesker. Johannes er den gamle tids forkynner – ham, der skælder ud på dem, der ikke vil være med i fællesskabet – bodsprædikanten med sin omvendelsesdåb, der skal rense folket for dets synder. Man kan vel lidt vovet sige, at Johannes er repræsentanten for den gode gamle jul med alt hvad dertil hører. Men samtidig baner han vejen for noget helt nyt – en helt ny juleforståelse, som får alle de gamle traditioner og skikke og hele juletravlheden til at forstumme. Johannes larmer gevaldigt derude ved Jordanfloden og folket strømmer derud og alle bliver døbt og der er travlt med både det ene og det andet, og solen skinner, Johannes råber, folk snakker – kræmmerne falbyder deres varer i hele dette kolossale gedemarked...

Og så denne dybe modsætning i billedet af det stille sind, der går som hyrderne til barnet ind i en afsides stald, hvor kun nogle få udstødte er samlet en mærkelig nat om livets store mirakel, der indvarsler en helt ny tid – julens indbyggede kæmpemodsætning mellem alt det overfladiske og så det inderste dybeste egentligste liv. Modsætningen mellem det bare vand og så ånd og ild.

Johannes ved det godt: Han bør vokse – jeg blive mindre. Det er kun glædeligt, at alle nu vender sig fra mig til Kristus selv – han som er ovenfra – fra Gud selv. Hans dåb er også en åndsdaab og en ilddaab – langt mere end min, der bare er med vand – en symbolsk renselse og indvielse i det givne fællesskab med alle dets normer og krav og forventninger om at gøre det samme som de andre – leve på samme måde.

Johannes er jord og vand – Jesus er også ild og ånd. Johannes er menneskelivet med alle dets begrænsninger – alle de ritualer, vi hæger om – vores religion – vores tradition – vores identitet som dem, vi er, men Jesus er mere end det – noget andet - gudelivet, der kalder på og realiserer alle vores dybeste længsler efter mere end jord og vand og tradition og alle religionernes mange krav og forventninger – fællesskabets pres mod det enkelte menneske – f.eks. om altid at være glade og tilfredse og helst sprudlende udadtil.

Jeg synes på den måde, det er et flot billede dette med Johannes Døberen her ind under jul. Det er som om, vi ikke kan gå direkte ind til krybben med barnet – vi må først gennem ørkenvandringen ud til Johannes og til larmen og til folkemængden, sådan som vi kender det så godt fra vores egen hektiske decembertravlhed – og så – så kommer først stilheden – ånden selv –

den stille glæde over vores nye frihed og sande menneskelighed – vores evige liv – vores betingelsesløse frihed i kærlighed – så kommer den virkelige jul: Den bør vokse i vores sind som et væld af glæde, mens al julelarmen på torvet fortoner sig med Johannes, der til sidst bliver halshugget – hvad det så, skal betyde...

Problemet er selvfølgelig, hvis vi bare holder os til Johannes – bliver ved jorden og ved vandet – det, vi skal og forventes at gøre, og aldrig får øje eller sans for hverken ild eller ånd eller barn og krybbe – ja, så er det, det bliver et fængsel, vores menneskeliv, fordi alt hvad vi gør, gør vi på fællesskabets eller på verdensmagtens bud – for at leve op til andres forventninger - og så bliver også julen selv en forfærdelig tid – en plage, der truer os hvert år med alle dens mange krav og forventninger om glæde og fred også i det sørgende, det trætte eller det oprørte sind. Så måske er vores jul slet ikke så tosset tilrettelagt alligevel – vel at mærke, hvis vi får det hele med – og det er vel netop frihedens krone: at få det hele med. Juleforberedelserne i al deres vælde – alle de gamle traditioner og indkøb – larmen på kræmmermarkedet, godgørenhed og glæde. Og så den vederkvægende stilhed i mørket i stalden eller måske endnu bedre: i dit eget sind. Det egentlige – det som alle forberedelserne var en forberedelse til – vores evigheds håb, der jo også burde få os til at tage alle disse hektiske forberedelser med et gran salt eller et smil - og så endelig, hvis man holder ud til 2. juledag – så får man ilden med: Jeg er ikke kommet med fred på jorden men med sværd. Ild er jeg kommet for at kaste over jorden... det hele skal med!

Og det er så måske julens ønske for os alle sammen: at vores liv må blive et helt liv – og ikke et amputeret liv, hvor vi fravælger det ene eller det andet – det jordiske eller det himmelske. Det er håbet om, at vi tør vedkende os – ja, hengive os til vores jordbundne og begrænsede liv og leve det fuldt og helt og dog i bevidstheden om, at vi har fået fri adgang til både guddommelig ånd og ild og kærlighed, så vi tør tage kravene, som de kommer, med den lethed som kommer af, at alt er os givet: vejen, sandheden og selve livet. Det er det begrænsede menneskeliv under den åbne himmel, som er vores lod, og det er så det, vi kan fejre i dag og i morgen og i den kommende jul.

Juleaften

Jesu fødsel

Det var på den tid, hvor der udgik et dekret fra Cæsar Augustus om at registrere hele verden. Denne registrering var den første, der fandt sted, mens Kyrenius regerede i Syrien. Så alle rejste til deres hjemby for at blive registreret. Også Josef tog afsted fra Galilæa, fra byen Nazareth, til Judæa, til Davids by, Betlehem, eftersom han var af Davids hus og slægt, for at lade sig registrere sammen med Mariam, hans forlovede, der var højgravid.

Mens de var dér, oprandt dagen, hvor hun skulle føde, og hun fødte sin søn, den førstefødte, svøbte ham ind og lagde ham i en krybbe, eftersom der ikke var plads til dem på kroen.

I det samme område lå der nogle hyrder ude på marken og holdt nattevagt over deres hjord. Pludselig stod en Guds engel hos dem, og Guds stråleglans strålede omkring dem, så de blev fyldt med rædsel. Men englen sagde til dem:

”Frygt ikke. Hør her, det er en stor glæde, jeg forkynder for jer – en glæde, som skal overgå hele folket: I dag er jeres befrier blevet født i Davids by. Han er Messias, Gud selv. Dette er jeres tegn: I skal finde et lille barn, som er svøbt ind og såmænd ligger i en krybbe.”

Pludselig var der sammen med englen en kæmpemæssig himmelsk hærske, der lovpriste Gud:

”Ære være Gud i det højeste! Fred på jorden blandt mennesker – til hans velbehag!”

Mens englenerne forlod dem og tog tilbage til himlen, snakkede hyrderne sammen. En sagde:

”Lad os da tage til Betlehem og se, om det som Gud har fortalt os, er blevet til virkelighed.”

Så skyndt de sig derhen og fandt både Mariam og Josef og det lille barn, der lå i krybben. Da de havde set det, fortalte de vidt og bredt om den historie, der var blevet fortalt dem om dette lille barn, så alle, der hørte det, blev forundrede over det, hyrderne fortalte dem. Men Mariam gemte hele historien i sit hjerte og funderede over den. Så vendte hyrderne tilbage, mens de ærede og lovpriste Gud for alt, hvad de havde hørt og set. Det var jo ganske, som det var blevet fortalt dem.

En af de største glæder, vi kender, er befrielsens eller forløsningens glæde. Det er den glæde, der altid bryder frem som et lys på en mørk baggrund. Og jo mørkere baggrund, desto større glæde. Jo større frygt og bekymring – jo større forløsning.

Jeg ved ikke, om man overhovedet bare kan gå rundt og være glad – det bliver meget nemt noget forstilt noget – denne her tilsyneladende altid glade og smilende overflade udadtil, som godt kan dække over en i virkeligheden ret så mørk og bekymret tilværelse. Der er ligesom et krav om, at vi altid skal se glade ud i dag. Og somme tider kan det godt blive for meget, når velmenende mennesker prøver at muntre det mørke og betrængte sind op: Op med humøret, du gamle! Se nu lidt glad ud. Så slemt er det jo heller ikke. Fortsat god dag! Så kan man godt få lyst til at gå hjem og lukke døren og bare være sig selv med sin mørke bekymring og frygt.

Måske endda særligt her ved juletid lyder budskabet om, at nu skal vi alle sammen være glade!

Og derfor kan julen godt være tung at komme igennem, fordi der oven i bekymringen bliver lagt et krav om at se glad ud.

Måske skulle vi overveje at spørge hinanden mere om, hvad vi egentlig er glade for, end hvad vi somme tider er kede af. Det kunne blive nogle interessante svar.

Jeg fik for nylig en af de her omvandrende mails, som kan være træls at få, og som man opfordres til at sende videre til venner og bekendte. Men denne her gjorde alligevel indtryk – måske netop fordi den på sin egen måde spurgte: Hvad er du glad for?

Det var en skoleklasse, der blev spurgt om verdens syv vidundere, og svarene var som forventet de kendte bygningsværker: Pyramiderne, den kinesiske mur, Peterskirken i Rom osv. Sådan de imponerende ting i verden.

Undtagen en lille pige, der ikke rigtig kunne blive færdig med sine svar, indtil hun endelig kom frem med det:

Tja, det er svært, men sådan noget som at kunne se – at kunne høre, at kunne dufte og smage og føle og tale – og ikke mindst at kunne elske. Det synes jeg er det mest vidunderlige.

Og på en måde rammer hun jo lige ned i julens virkelige budskab, som netop er sådan et stille og eftertænksomt opgør med alt det store og imponerende – man kan vel også sige alt det, vi *ikke* kan og aldrig fik gjort, fordi vi er for små og for almindelige til at få udrette store ting i vores liv. Og julen fortæller os ligeså stille, at det heller ikke er det, det kommer an på. Det er ikke det, der virkelig gør dig glad. De store sejre – de imponerende bedrifter. De betyder ingenting i virkeligheden, og glæden er stakket

Evangelisten Lukas fortæller om en af de største og mest tilbedte og frygtede mennesker, verden har set – nemlig den romerske kejser Augustus, hvis billeder, statuer og bygningsværker og historiske betydning, vi stadig kan imponeres over her 2000 år efter. Kejser Augustus var virkelig Gud for alle hans mange undersåtter. Vældig Gud, Evigheds Fader, Fredsyrste.

Men Lukas drejer rampelyset væk fra denne imponerende eneherker hen til en afkrog af den guddommelige kejsers enorme rige og videre ud til en afkrog i afkrogen, fordi der ikke var plads andre steder – og han viser os en fødende kvinde under kummerlige forhold og under denne kejsers befaling.

Og her – påstår Lukas – her ude i det bare mørke ingenting – fødtes så den sande – den virkelige glæde. Som et lille flygtningebarn i et asylcenter, fordi man helst så, at de ikke boede her hos os. Hvorfor tager de ikke bare hjem? Vi kan ikke lide dem!

Jeg tror, Lukas – ligesom læreren i skoleklassen, der spurgte om det mest vidunderlige i verden – vil have os til at vælge, hvad det er, vi bygger vores liv og vores glæde på.

Hvad er det største for os? Hvad er det, der betyder mest? I virkeligheden? Den guddommelige kejser og alle hans mænd og alle hans bedrifter og alle hans bygninger – og alt hans væsen? Eller et forfulgt og udstødt lille og ganske ganske almindeligt menneskebarn?

Det er og bliver julens og i det hele taget kristendommens spørgsmål til det enkelte menneske. Det er dig, der skal vælge dit liv – det er dig, der skal vælge den Gud, du vil tilbede og dyrke. Og det skal du gøre i aften og hver eneste evige dag.

For det er jo dit livsgrundlag, det handler om, når vi taler om Gud – det er det grundlag du lever på og handler ud fra – det er det, der gør dig til den, du er.

Lukas vil have os til at vende os om fra alle vores kejserlige og mere eller mindre imponerende afguder. Han vil have os til at vende os om mod mennesket selv. Det er derfor, han påstår, at Gud ikke er hverken kejser på jorden eller almægtig majestæt oppe i himlen, men til stede i ethvert menneske – og mest i det mindste og mest udstødte og forfulgte menneske.

Og hans påstand er så, at den sande – den virkelige glæde aldrig kommer af store bedrifter og udødelige gerninger, og vel egentlig slet ikke nær så meget af de ydre forhold, som vi tror, men alene af at være et menneske. At det altså er så rigeligt et grundlag for glæden – at *du* er til. At vi ovenikøbet er med i et menneskeligt fællesskab, så vi ikke blot kan se og høre, men kan se og høre hinanden som i aften, hvor julesangen toner så smukt som aldrig før fra alle de små kirker, der er spredt ud over det danske land.

I aften går danskerne i kirke, og jeg tror, det er fordi, vi godt ved, hvad der i virkeligheden er glædens kilde. Måske fordi vi selv er et lille folk, der gennem århundreder – måske af nødvendighed - har lært at påskønne andre værdier end de store imperiers. Vi elsker vores små kirker, og jeg tror, vi elsker den lille afmægtige gud, som forkyndes her som en modsigelse af alverdens prangende og katedrale storhed. Er kruset af ler og kagen tør – deri sig engle finde... og gæstet Gud har en hytte før, det drages vi til minde... som Grundtvig sang, da han lærte sit nederlagsramte folk at se skønheden i det små og lave.

Og jeg synes, vi skal værne om denne dybt menneskelige danskhed, som måske er truet i disse år, fordi vi ligesom synes at være kommet på andre tanker. Hvorfor skal vi nu hele tiden være verdensmestre i alting? Undtagen i det ene, som betyder noget – at være menneskelige? At være dansk er ikke at være sig selv nok med opblæste fjendebilleder til at styrke vores egen selvfølelse. At være dansk er at være menneskelig, imødekommende, gæstfri, åben, sådan som det engang var vores kendemærke – og så at have det frisind, som gør, at sandheden altid er til låns, aldrig til ejendom. Det kunne jo være, vi tog fejl.

Julens vidunderlige modsigelse – den dyrebare selvmodsigelse at Gud blev menneske – gælder os alle både som enkelte mennesker og som et kristent folk. Sagt med profeten Esajas ord:

Det folk, som vandrer i mørket, skal se et stort lys... for et menneskebarn er født os ...

Et menneskebarn er født os. Lad os nu tage vare på det lille barn, som i aften lægges i vores hænder. Det er det vidunderlige ansvar, som gør glæden til den sande glæde.

Juledag 1

Jesu fødsel

Se teksten til Juleaften

Noget af det, der virkelig kan gøre et menneske glad, er når man føler respekt og tillid fra andre mennesker. Dette at føle sig værdsat som noget særligt værdifuldt. Man kan ligefrem vokse af det, og måske endda selv få det overskud, der skal til, så man lader sin glæde gå videre, og selv giver sine medmennesker den samme følelse af at være noget værd.

Måske kender vi bedst det modsatte – at blive udsat bevidst eller ubevidst for den nedladende foragt: Du skal ikke tro, du er noget. Hvem tror du, du er? Det er det, der gør racismen eller fremmedhadet så forfærdelig – dette at holde hele befolkningsgrupper nede – ikke blot i foragt, men dermed også i selvforagt. For ligesom glæden kan brede sig, så kan foragten sandelig også. Somme tider tror vi, vi højner os selv ved at træde på andre, men der sker det modsatte, og vi bliver selv ofre for vores foragt for de andre. Vi bliver sært umenneskelige i foragten verden. Mens respekt og tillid som norm højner et samfund eller for den sags skyld en virksomhed – så synker det samfund, der bygger på foragt for andre ned i en umenneskelig selvforagt – og til sidst vil det uundgåeligt bryde sammen.

På en måde handler julen om sådan et sammenbrud – nemlig Guds sammenbrud. Det lyder måske underligt, men var det ikke det, der skete julenat? I menneskers bevidsthed var Gud netop den urørlige, almægtige majestæt, der enten tronedede i Himlen, hvorfra han med hård hånd styrede samfundet – ikke altid lige retfærdigt, men små mennesker skal ikke blande sig i Guds veje.

Eller Gud var inkarneret i kejseren eller kongen, der på Guds vegne og i en almægtig guds navn regerede sine undersåtter.

Systemet – også det religiøse – byggede ikke så meget på tillid og respekt for det enkelte menneske, som det byggede på frygt. Frygt for straffen, hvis ikke man indordnede sig under Guds og kejserens – eller faders - love og regler. Et godt menneske var en lydige og arbejdsomme undersåt eller slave. Fri mennesker var altid et problem for magten, og religionen har ofte simpelt hen benægtet friheden og belært mennesker om, at vi på ingen måde var i stand til at administrere vores liv selv – syndere som vi jo er. Og glem aldrig, hvor uværdig du i virkeligheden er i forhold til Gud eller hans repræsentanter på jorden.

Det er dette system – frygtens system – der har regeret verden i årtusinder og har fået mennesker til at bøje nakken og krybe underdanigt for Gud og hvermand i en selvudslettende ydmyghed og vel også i en dyb sorg over denne indoktrinerede følelse af egen utilstrækkelighed. Angsten for dommen og straffen, hvis ikke du opførte dig ordentligt. De friske unge skud blev bøjet til jorden, og blev holdt nede i denne sære selvforagt.

Men så sker der noget højst besynderligt. Sjovt nok på et geografisk kendt sted i Mellemøsten og tidsmæssigt for ca. 2000 år siden. Der sker dette guddommelige sammenbrud. Ifølge legenden forkyndt af en engel for nogle temmelig forbavsede hyrder på en mark ved Betlehem. I virkeligheden forkyndt af en Jesus fra Nazareth. En underlig vandreprædikant, som ikke blev forstået af sin samtid – måske fordi mennesker, der er indoktrinerede til frygt og selvforagt i en hård verden har svært ved at begribe en fuldkommen ny tilværelsesforståelse, der vender op og ned på alle de kendte og prøvede samfundsforhold.

Da hans forkyndelse af respekt og tillid som en menneskeret, der gælder alle og enhver, gik op mod magthaverne, blev de bange for at miste deres magt, der som enhver kunstig magt netop byggede på fjendebilleder, og så slog de selvfølgelig budbringeren ihjel.

Men dermed gjorde de regning uden vært. For netop ved at slå fredens og kærlighedens sendebud ihjel, udbredte de – stik imod deres egen hensigt – hans budskab til hele verden. Flere og flere forstod betydningen af hans forkyndelse, og Lukas kan 50 år senere skrive sit evangelium om den falske Guds sammenbrud: Da Gud blev menneske. Og han fortæller om en fødsel under de kummerligste forhold i magtens mørke verden. En fødsel der bragte lys og håb som aldrig før ind i verden.

Guds sammenbrud er den almægtige dommer- og herreguds sammenbrud. Og dermed også sammenbruddet for en styreform og et system, der betragter mennesker som middel for noget højere – betragter mennesker som magtens – herremandens, kongens, kejserens, statens, familiens - retmæssige ejendom.

Det er dermed også sammenbruddet for den falske følelse af selvværd, som kommer af, at føle sig bedre end andre – og dermed er det sammenbruddet for retten til at foragte noget menneske.

For mig er det, hvad inkarnationen, som vi siger – i virkeligheden betyder. At Gud bliver et menneske, gør mit medmenneske guddommeligt, så den respekt og tillid til Gud, som jeg før rettede opad mod det himmelske, nu bliver rettet udad mod mit medmenneske, for det er der, Gud er, så at sige. Ikke på troner i det høje, men på jorden her lige ved siden af mig. Midt iblandt os er Guds rige!

Og så er det selvfølgelig det, jeg vil med mit liv. Også selv om det ikke altid lykkes. Det er det, der ligger bag, når jeg siger, at jeg tror på Gud: jeg tror på mennesket! Jeg tror på min næste! Jeg tror på ethvert menneskes ret til respekt og tillid, og jeg tror på, at det var, hvad Jesus forsøgte at forkynde for sin samtid, og derfor kalder jeg ham – og ingen anden end ham – for min herre og min Gud! En korsfæstet forbryder mod samfundets bestående orden. Eller om man vil – et lille nyfødt spædbarn, der blev lagt i en krybbe i en stald, fordi kun hans mor i virkeligheden brød sig om ham.

Man kan godt indvende, at det her bare er den skinbarlige humanisme, men det er helt i orden med mig. Kunne vi da bare blive humanister! For mig er der ikke det store skel mellem humanisme og kristendom, og nogle af de mennesker, jeg beundrer mest, har netop været

humanister – og som regel er de, som Jesus selv – blevet ofre for deres humanisme i en verden, der tilsyneladende ikke kan slippe sin trang til at opdele mennesker i onde og gode, rettroende og vantro – os indenfor og dem udenfor - en verden der tilsyneladende ikke tør slippe sin frygt for både Gud og mennesker.

I morgen på Sankt Stefans dag skal vi høre meget mere om prisen for at forkynde menneskets adel – menneskets medfødte ret til at nyde respekt og tillid. En forkyndelse, der fra starten har kostet blod sved og tårer. Men i dag på Juledag – på Jesu fødselsdag – skal vi glæde os. Glæde os over at nyde Guds respekt og tillid – Guds kærlighed. Glæde os over, at vi har set Guds milde ansigt i et lille udstødt og forfulgt menneskebarn – at vi har set Guds sande storhed i et lille nyfødt menneskebarn.

Glæd dig da kun, du menneskesjæl! Glæd dig over, at du er et levende menneske!

Juledag 2

Fortællingen

Først var fortællingen!

Fortællingen var hos Gud – Gud *var* fortællingen.

Helt fra begyndelsen var fortællingen altså hos Gud.

Gennem den fortælling er alt blevet til –

ja, uden den er intet blevet til af det, som er.

I den er der liv, og det liv var menneskets lys -
lyset, der oplyste mørket.

Men mørket - mørket brød sig ikke om det.

Et menneske stod frem, udsendt af Gud.

Johannes var hans navn.

Han kom med et vidnesbyrd for at vidne om lyset,
så alle kunne hengive sig til Gud i kraft af ham.

Selv var han ikke lyset, men han skulle vidne om lyset –
det sande lys, som oplyser hvert eneste menneske.

Det var ved at komme til verden.

Ja, han var i verden –
den verden, der blev skabt gennem ham,
men verden forstod ham ikke!

Han kom til sit eget,
men hans egne brød sig ikke om ham.

Dog - de, som tog imod ham,
dem gav han magt til at blive Guds børn –
det er dem, der inderligt hengiver sig til hans navn.

De blev ikke født af blod eller af legemligt begær –
ej heller af nogen mands begær, men af Gud.

Fortællingen fik kød og blod –
den blev et menneske,
som slog sig ned iblandt os,

og vi så hans guddomsglans –
en stråleglans, som den enbårne søn har den fra sin far –
fuld af nåde og sandhed.

Da jeg var 7 år gammel tog min far mig engang med til København, hvilket dengang var noget af en oplevelse for sådan en lille purk. Og en af de mange ting, jeg kan huske fra den tur var, da vi dengang i 1956 drøede tværs over landet i toget og min far spurgte mig, hvad der mon var det hurtigste i verden? Jeg tror jeg forsøgte mig med forskellige forslag, indtil han selv kom med svaret: Tanken. Og jeg kan huske, hvordan jeg sad og funderede over, at det jo var rigtigt – der er ikke noget så hurtigt som tanken, der kan bevæge sig til Universets yderste egne og tilbage igen på et splitsekund – men på den anden side: Gælder det nu alligevel? Må tanken regnes med, når man skal finde ud af, hvad der er det hurtigste i verden? Eller er det for nemt? Hver gang jeg skal prædike over indledningen til Johannesevangeliet, som er Juledags tekst, mindes jeg denne oplevelse med min far og kan ikke lade være med at fundere videre, for hvad er det, der gør en tanke til en tanke? Ja, det er jo netop fortællingen. Man kan ikke tænke uden fortælling – uden sprog. Og det hører vel til menneskets mærkværdige egenart – at vi har et sprog – at vi kan tænke, vi kan forestille og ting og situationer – ja, der er endda filosoffer, der vil hævde, at uden sprog – uden ord – var vi slet ikke til – var verden slet ikke til.

Nu skal jeg nok lade være med at forvirle mig ind i sprogfilosofiske betragtninger, hvor jeg indtil nu altid selv er kommet til kort – men jeg tænker, det er sådan noget, Johannes har siddet og funderet over, dengang han skulle beskrive – ja Kristus – beskrive dette mærkelige fænomen, at tanken, sproget, fortællingen – den guddommelige fortælling, som gør os til mennesker – at den pludselig selv blev et menneske af kød og blod. Og hele hans evangelium er så en lang række funderinger over konsekvensen af dette fuldstændig uhørte mirakel – denne kortslutning mellem det åndelige – fortællingen, tanken, forestillingen og så det helt konkrete jordnære – et dødeligt menneske af kød og blod.

Ja, forestillingen ...

Jeg så engang en cowboyfilm eller rettere en film om en cowboyfilm, hvor der skete det uhørte, at filmskuespillerne oppe på lærredet pludselig fik øje på tilskuerne i biografen, og en af dem skød og dræbte en af biografgængerne. Politiet fandt senere et skudhul i filmværredet, og projektilet viste sig at være fra 1887. Det er sådan en vanvittig kortslutning, juleevangeliet handler om. Så fuldstændig utænkeligt og umuligt: at Gud selv – ordet for alle menneskers inderste håb og længsler og drømme så at sige steg ud af den religiøse forestillingsverden og blev et konkret menneske på sine egne betingelser – ikke på menneskers. At Ordet så at sige pludselig tog sagen i egen hånd.

Det kan man selvfølgelig ikke – Ordet har at blive på sin plads i vores forestillingsverden – ligesom Gud skal blive i sin Himmel og ikke rende rundt på jorden som en mand fra Nazareth.

Og Johannesevangeliet går først og fremmest ud på at vise den menneskelige afvisning: Han kom sådan set til sit eget, men hans egne tog ikke imod ham – rent konkret ender det som bekendt med, at de slår ham ihjel – vel nok fordi han overskred enhver grænse for det rimelige, da han med sin egen person byggede bro mellem forestilling og virkelighed.

Vi har nok en tendens til at mene, at Jesus gik rundt og gjorde godt mod mennesker – at han selv var et ejegodt menneske, der som så mange andre gode mennesker til sidst bliver offer for verdensmagtens justitsmord. Indimellem gjorde han vel også godt, men jeg tror ikke, det var det, der var hans hovedanliggende. Det var netop at vise i alt hvad han gjorde og sagde – den levende forbindelse mellem forestilling og konkret virkelighed, som han selv var: sand Gud og sandt menneske.

Jeg er, siger han igen og igen i Johannesevangeliet, jeg er verdens lys – livets brød, døren – jeg er vejen, sandheden og livet.

Se nu her, siger han, og får blinde til at se. Gå nu med dig, siger han og får en lam til at gå efter 38 års længsel. Kom herud, siger han og den stinkende døde Lazarus må komme ud af graven som levende. Og det kan man jo godt forstå som godgørelse, hvad det da også er, men først og fremmest er det tegn – tegn på det grænseløse liv, han taler om. Det grænseløse liv, hvor tanken ikke længere er spærret inde i sin forestillingsverden men blander sig konkret ind i vores menneskeliv.

Verdensmagten vil ikke vide af ham, fordi det er verdensmagtens opgave at styre mennesker – ikke mindst ved at kanalisere de religiøse længsler og tanker ind i en bestemt retning til gavn for samfundet. Og sådan opstår nationale religioner med deres foreskrevne kult og deres foreskrevne regler for livsførelsen – og sådan er det vel også gået med kristendommen. Den er blevet sært foreskrevet og er det i høj grad stadigvæk. Hvem af os tænker ikke på kristendommen som en lov - et regelsæt for vores livsholdning – et dydsmønster. Og måske skal det være sådan – jeg ved det ikke – men det går galt, hvis det bliver ved det. Hvis ikke vi sprænger alle disse religiøse rammer og med åndens fjederham svinger os op over by til frihedens hjem og lytter til ham, der er både Gud og menneske – ham der repræsenterer alt og så langt fra bare en bestemt livsholdning eller religion – Herregud, dem kan man jo kun bruge til at hævde sig selv med og holde andre nede med.

I begyndelsen var alt ved det gamle. Gud var, hvor han skulle være – langt inde i menneskers religiøse forestillingsverden. Nedskrevet til verdensmagtens bud. Og vi var her i verden med alverdens begrænsninger: tyngdeloven trak os mod jorden, og frygten herskede over vores liv. Sådan var det i begyndelsen – sådan var det i går. Men i dag er Gud trådt ud af vores forestillingsverden og har taget verden og os i sin hånd. Han er blevet kød og blod, og nu kan alt ske, fordi grænsen mellem vores virkelighed og vores inderste længsler er åbnet: Jeg er porten – døren til evigt liv. Jeg er vejen til livet. Og så er vores jordbundne og frygtsomme liv pludselig blevet et omstrålet liv – hvis vi da ellers magter at løfte blikket fra jorden. Og et omstrålet liv – omstrålet af Guds kærlighed – det er et grænseløst liv – et evigt liv.

Og glem aldrig det, når verden synes mørk og ond – når forskellen på rig og fattig forstørres i stedet for at blive mindre – når bomberne falder – når børn går i krig, fordi krigen er blevet en hellig fortjeneste på verdensmagts eller religionens bud.

Glem aldrig, at livet er evigt, og at dit liv, hvordan det så end former sig, er et omstrålet liv – også når du kun kan se mørke overalt - i din fortid eller i din fremtid – glem aldrig julens utrolige og for verden så forargende budskab om, at grænsen mellem dine dybeste længsler og din virkelighed ikke er nær så uoverstigelig, som du tror – glem aldrig, at du er et frit menneske, fordi du er omstrålet af Guds kærlighed – den kærlighed som stråler ind i det mørkeste fængsel. For fortællingen fik kød og blod – blev et menneske, som slog sig ned iblandt os, og vi så hans guddomsglans – en stråleglans, som den enbårne har den fra sin far – fuld af nåde og sandhed.

2. juledag 1

I ville ikke!

”Forbandede teologer og farisæere! Hyklere! I opfører profeternes gravmæler - tilbeder monumenterne over de retfærdige og siger: Hvis vi levede i vore forfædres tid, ville vi aldrig have haft lod og del med dem i profeternes blod. Således bevidner I selv, at I er sønner af profetmorderne, og I lever fuldt ud op til jeres forfædre. I slanger og øgleunger! Hvordan vil I undgå at blive dømt til Gehenna?

Hør så her: jeg sender jer profeter og vismænd og teologer. Nogle af dem vil I dræbe og korsfæste. Andre vil I piske i jeres synagoger og forfølge fra by til by, for at det skal komme over jer, alt det retfærdige blod, som er blevet spildt på jorden lige fra den retfærdige Abels blod til blodet fra Zakarias Barakias’ søn, som I dræbte mellem templet og alteret. Ja, jeg siger jer: alt dette vil komme over denne slægt.

Jerusalem! Jerusalem, som dræber profeterne og stener dem, der er udsendt til hende. Hvor ofte ville jeg ikke have samlet dine børn, på samme måde som en høne samler kyllingerne under sine vinger – og I ville ikke!

Hør så her! Jeres hjem er blevet forladt, for jeg siger jer: I skal ikke mere se mig fra nu af og indtil I siger: *Velsignet være han, som kommer i Guds navn!*”

Anden juledag handler om forkastelse. Det ligger dybt i det kristne evangelium, dette at det er som skabt til at blive forkastet af en eller anden grund.

Vi hørte Lukas beretning fra Apostlenes Gerninger om Stefanus, der var den første martyr – altså den første forkynder af evangeliet, der døde for sin tro, og Lukas bruger faktisk hele kapitel 7 til Stefanus forsvarstale, inden han bliver stenet – en tale, som er én lang påvisning af, hvor typisk det er for jødernes præster og skriftkloge, at de forkaster sandheden og befrielsen, når den kommer til dem., Hver gang, hævder Stefanus – hver gang siger I nej til livet. Og

så opregner han ellers de mange eksempler fra Det gamle Testamente lige fra Moses, der blev forkastet og frem til Jesus, som de jo korsfæstede.

Men det er ikke bare Lukas – det er samtlige evangelister, der har det samme forhold til det jødiske folk – og ikke mindst det yngste evangelium, Johannesevangeliet, er direkte racistisk i sine mange udfald mod jøderne, som han kalder Jesu modstandere.

Denne evangeliske holdning, som vi altså møder i fuldt flor her på anden juledag, har selvfølgelig givet anledning til den antisemitisme – altså dette jødehad, som har præget vores kristne kultur de sidste 2000 år. Jøderne er ud fra vores hellige skrift blevet udråbt som fjender af menneskeheden og det, der er værre, og som sådan blevet forfulgt og forsøgt udryddet gang på gang.

Det glædelige budskab kalder vi disse hellige skrifter, som vi stadig rejser os for i kirken i ærbødighed, men det er altså ikke lige glædeligt for alle. For når de kristne samler sig om deres hellige skrifter, så barrikaderer jøderne deres døre og vinduer og frygter for konsekvensen, for det har altid medført forfølgelse for jøderne.

Så lad os bare være ærlige på denne 2. juledag. Vores glædelige budskab, som vi har dyrket i 1000 år i vores land, er altså også et racistisk kampskrift rettet mod en bestemt befolkning – især da, hvis man tager det skrevne bogstaveligt.

Men også hvis man læser det symbolsk – billedligt – som type på menneskers modtagelse af evangeliet i al almindelighed. Altså forkyndelsen her på 2. juledag af menneskers manglende evne til at tage imod glæden, når den kommer – af menneskers manglende begejstring for Kristus, for nu at sige det ligeud – af vores vantro og vrangvillighed til at leve som kristne. Det er jo en tanke, som har fulgt kirken fra starten, og for så vidt også legitimeret kirken, hvis opgave det jo så var at omvende alle os vrangvillige mennesker til sandheden og livet. Mennesker, der altså fra kirkens side er blevet betragtet som nogen, der hele tiden skulle holdes på plads af Bibelens klare tale og af helligåndens indgriben i vores vrangvillige liv, så vi kunne blive omvendt til sandheden. Så vi kunne blive troende kristne.

Og det har givet og det giver også i dag årsag til meget kirkelig arrogance og bedreviden i trosspørgsmål og i spørgsmålet om livets mening. Alene den tanke, at kristendommen skulle være den eneste ene sandhed i forhold til alle andre religiøse og åndelige svar på livets mysterium.

Det er det kirkelige menneskesyn, som altså har gennemsyret vores kultur fra starten, jeg gerne vil have lov til at sætte et stort spørgsmålstegn ved. Det menneskesyn, som i bund og grund opfatter mennesker som ondskabsfulde syndere, der skal holdes på plads – som mennesker, der ikke vil deres eget bedste - og langt mindre deres næstes. Et menneskesyn, der langt hen ad vejen har legitimeret kirkens opgave i verden som en missionerende kirke.

Jamen, det passer ikke! Det bliver mere og mere klart for moderne mennesker, at sådan er vi altså ikke. Psykologien siger noget andet om mennesker – sociologien ligeså. Selv økonomerne siger noget andet om det at være menneske – nemlig dette at i grunden vil vi både os selv og

hinanden det bedste. Vi vil fællesskabet, og i grunden vil vi elske og elskes. Der er ikke noget, vi hellere vil end frihed og sandhed og kærlighed. Og der er ikke noget vi hader, som det at blive udråbt til noget andet, end det vi er.

Jamen så se dog på verden, kan man indvende – og gør det sandelig også. Se dog på verdens tilstand med krig og ufred overalt, og alt tyder på verdens snarlige undergang – om ikke af den ene årsag så af den anden, men vi er de skyldige!

For det første skyldes meget af den krig og det had, der er i verden, netop religionernes – herunder kirkens magt over sjælene. De fleste krige er religionskrige – også invasionen i Irak har skær af religionskrig og korstog.

Men derudover så ja, se nøje på verden! Men prøv engang at se efter alt det gode, der sker overalt, hvor man vender øjet hen. Man kan sagtens finde eksempler på grusomhed og elendighed, men det er jo ikke hele sandheden om de 6 mia. mennesker der bor her, og hvis man vil, kan man sagtens få et ganske andet syn på menneskeheden.

Verden er i grunden smuk – befolket af kærlige mennesker, der gerne giver til andre, og som selv under de værst tænkelige kår, formår at elske og være til for andre.

Spørgsmålet er så, hvad Jesus sagde, inden evangelisterne skildrede ham som den forkastede af disse forfærdelige jøder. Ja, så vidt jeg kan se, så gav han netop undertrykte og forkastede mennesker deres menneskelige – ja, nærmest guddommelige værdighed tilbage. Er det ikke det, tilgivelsen og alle helbredelsesfortællingerne handler om? Er det ikke det, mange af lignelserne handler om? Dette at få et nyt liv forærende i kraft af kærligheden? Fra et amputeret menneskeliv til et helt menneskeliv – fra død til liv. Det gør man vel ikke ved at understrege disse menneskers vantro og vrangvillighed.

Måske er det naivt – måske er det forkert. Men man kan høre et menneskesyn så mange gange, så man slet ikke tænker over, om det kunne være anderledes. Man kan høre klagesange så længe, så klagen bliver ens identitet – så man rent ud glemmer at glæde sig. Man kan fokusere på elendigheden – både sin egen og verdens, så man rent ud glemmer alt det smukke og gode, der findes både i os selv og i verden omkring os.

Og det kan vel ikke være meningen.

2. Juledag 2

Ikke fred, men sværd!

”Enhver, som vedkender sig mig overfor folk, ham vil jeg også vedkende mig overfor min himmelske far. Men enhver, der fornægter mig overfor folk, ham vil jeg også fornægte overfor min himmelske far.

Tro ikke, jeg er kommet for at bringe fred på jorden. Jeg er ikke kommet for at bringe fred, men sværd! Jeg er kommet for at så splid mellem en søn og hans far, mellem en datter og hendes mor og mellem en svigerdatter og hendes svigermor – ja, et menneske skal få sin egen husstand som fjender.

Den, der elsker far eller mor mere end mig, er uværdig i mine øjne! Og den, der elsker søn eller datter mere end mig, er uværdig for mig at se! Og den, der ikke tager sit kors på sig og kommer med mig, er ikke længere min bror! Den, der allerede har fundet sit liv, skal miste det, men den, der har mistet sit liv på grund af mig, skal finde det.

Den, som tager imod jer, tager imod mig, og den, som tager imod mig, tager imod ham, der har udsendt mig. Den, som tager imod en profet, fordi han er profet, skal få løn som en profet – den, som tager imod en retfærdig, fordi han er retfærdig, skal få løn som en retfærdig. Men den, som giver en af disse små et bæger koldt vand at drikke, blot fordi han er en af mine lærlinge – ja, jeg siger jer, han skal ikke gå glip af sin løn.”

Hvis det her i løbet af disse juledage var lykkedes os at finde den berømte julefred i familiens skød – julen her hos os er jo om noget familiernes store fest og højtid – ja, så skal jeg da ellers love for at vi her på 2. juledag i kirken får besked om, hvad familien er værd i forhold til dette fanatiske krav fra Jesus om at slippe alle bånd – særligt de familiære.

Jesus er ved at udsende sine lærlinge til Israels landsbyer. To og to skal de gå fra hus til hus. De skal ikke medbringe noget – ikke engang stav eller sandaler – og så skal de banke på og bede om at blive modtaget, og der hvor de bliver modtaget skal de gå ind og være så længe, de er velkomne, og de skal til gengæld forkynde det glædelige frihedsbudskab og helbrede de syge. Og hvor de ikke bliver modtaget, skal de ryste støvet af deres fødder og forlade den landsby. De skal altså ud og forkynde et helt nyt liv til mennesker, og det er lige inden deres afrejse, de får denne lange opsang af mesteren selv, som vi nu har hørt en stump af.

Jeg kan ikke lade være med at forestille mig, at en af eleverne – som ikke brillerer ved deres store forståelse for det, som Jesus vil - har mumlet noget om, at han gerne vil et smut hjem til familien på vejen og se, hvordan de har det – og så får han ellers denne svada om at nu skal han godt nok tage det her projekt alvorligt – for at sige det mildt – for det handler ikke om familiehygge, men om liv eller død.

Engang spurgte en af hans vordende lærlinge Jesus om lov til at tage hjem og begrave sin far – og så får han det svar: Lad de døde begrave de døde – men kom du her og følg mig!

Nu skal I altså tage det her alvorligt, hvis I vil være med. Og I skal være forberedt på, at det kommer til at koste, for det, I forkynder, vil blive modsagt. I vil møde kraftig modstand fra

mennesker, og derfor gælder det om, at I holder ud og holder fast – også selv om prisen for jeres forkyndelse bliver meget høj.

Man kan jo så spørge, hvordan frihedens og kærlighedens evangelium i den grad kan ophidse mennesker, så de ligefrem begynder at forfølge de kristne og ikke viger tilbage for at slå dem ihjel med god samvittighed i Guds navn?

Og jeg tror det hænger sammen med, at evangeliets glæde og frihed jo bygger på en tilsidesættelse af de gamle religiøse traditioner og ikke mindst de herskende samfundsforhold – først og fremmest samfundets hierarkiske opbygning, hvor grundlaget er, at noget er mere end andre – nogen bestemmer og nogen adlyder.

Og måske kan man bedre forstå denne slagtning af familieværdierne, hvis man læser det som et angreb på den familiestruktur, hvor den ældre generation bestemmer suverænt over den yngre, og hvor herskabet bestemmer over tjenestefolkene.

Den splid, Jesus vil sætte i familien, ser ud til at være en splid mellem generationerne – far-søn, svigermor-svigerdatter osv. Fordi Jesus forkynder den totale ligeværdighed mellem mennesker – uanset rang og status – køn og alder.

Hvis familien er kernen i samfundsstrukturen og ligesom et billede på den herskende samfundsorden – eller det sted, hvor vi først og fremmest lærer samfundsstrukturen at kende og får den indoktrineret som små – ja, så er det altså selve denne kerne, Jesus angriber med sin forkyndelse af den totale lighed mellem mennesker.

Og det er jo klart, at sådan en forkyndelse vil møde modstand fra dem, der sidder på magten. Altså i familien de ældre eller i samfundet de ledende. Men den modstand skal Jesu lærlinge altså være forberedt på, og den bliver hård – og den kommer måske til at koste dem livet, men da er det altså, de skal stå fast, for den, der bare vil have gode dage, mister sit liv, mens den, der mister sit liv for frihedens og lighedens skyld, skal vinde det.

Livet handler for Jesus ikke om at have det godt eller leve længe, men det handler om at være tro mod sine idealer – tro mod sin tro - tro indtil døden.

Og det er jo netop det, der kendetegner de mennesker, vi i kirken kalder martyrer – mennesker, der er gået frivilligt i døden for deres tros skyld. Det er mennesker, der bliver dyrket mere i den katolske kirke, end her hos os, hvor vi blot mindes dem et par dage om året – Allehelgensdag og så her på 2. juledag – Sct. Stefansdag, hvor vi især mindes den første martyr, Stefanus. Men mon ikke vi alle godt kan se op til disse stærke personligheder, der på deres måde er med til at bære kirken for os alle sammen – alle os, der ikke vil eller kan forlade familien eller vores gode, trygge og sikre liv, og som ikke kunne drømme om at sætte det hele på spil for forkyndelsens skyld.

Måske kan en og anden endda føle en stille længsel efter dette vilde engagement, der sætter alt andet til side – måske endda særligt her i julen, hvor rastløsheden godt kan begynde at melde sig omkring 2. juledag. Det er fint med familiespil og hygge og al den gode mad og drikke og gå ture sammen, men på et eller andet tidspunkt er der noget, der kalder – noget, der skal give

vores liv substans og dyb mening som mennesker, der ikke kan komme udenom, at vi gerne vil have noget for – gerne vil kæmpe for noget - måske endda gerne vil huskes for noget betydningsfuldt.

Og jeg tror, det er den lille guddomsgnist, som ligger i ethvert menneskehjerte, og som hvisker til os om det andet liv – det liv, vi levede før vi blev opdraget og indoktrineret – før vi indordnede os under og tilpassede os samfundets og familiens mange krav – et liv som ikke er splittet op i alle disse halvhjertede foretagender, vi har gang i samtidig, men som er båret af en helhjertethed, der fylder og udfylder vores liv. Det, vi kan sige, vi lever og ånder for.

Så måske er det meget godt med denne ramsaltede tekst her på 2. juledag, så vi ikke helt glemmer, at menneskelivet er mere end smil og hygge, velfærd og sundhed, fred og ro.

Der var måske noget vigtigt, vi skulle nå at få sagt eller gjort, mens vi kan.

Julesøndag 1

Simeon og Anna

Se, i Jerusalem boede der en mand, der hed Simeon – en både retfærdig og troende mand, der længtes efter Israels trøst. Hellig ånd kom jævnligt over ham, og den havde åbenbaret ham, at han ikke skulle se døden, før han havde set Guds Messias. Fyldt af ånd kom han ind i templet, netop på den tid, hvor Jesu forældre kom ind med den lille, for at gøre med ham, hvad der var skik og brug ifølge loven. Så tog han ham i sine arme og velsignede Gud:

”Herre!” sagde han, ”lad nu din slave gå bort i fred, sådan som du har sagt.

For mine øjne har set din befrielse,
som du har beredt for alle folkeslagene.

Et åbenbarelsens lys for fremmede folk
til ære for dit folk, Israel.”

Hans far og mor undrede sig over, hvad der blev sagt om ham, så Simeon velsignede dem og sagde til barnets mor, Mariam:

”Se, dette barn er udset til fald og til oprejsning for mange i Israel og som et tegn, der vækker modsigelse. Også *din* sjæl skal et sværd gennemtrænge, så mange af hjertets inderste tanker skal blive åbenbaret.”

Og der var profeten Anna, Fanuels datter af Asers stamme. Hun havde nået en meget høj alder. Efter at have levet sammen med sin mand i syv år efter sin jomfrustand, havde hun nu været enke i omkring 84 år. Hun forlod aldrig templet, men gjorde tjeneste under bøn og faste – dag og nat. Hun trådte frem i samme stund, lovpriste Gud og talte om Jesus til alle, der længtes efter Jerusalemets forløsning.

Da de nu havde udført alt i henhold til Guds lov, vendte de tilbage til Galilæa – til deres egen by Nazareth, hvor det lille barn voksede til og blev stærkt. Han blev fyldt med visdom – ja, Guds nåde var over ham.

Her hvor året nu går på hæld tager et par gamle mennesker et lille barn i favnen og med strålende øjne forkynder de, at nu har de set friheden, frelsen for alle folk – nu kan de gå bort med fred efter deres lange liv i venten og i håb.

Det er egentlig en dejlig tekst i denne tid, hvor fremtiden måske truer mere end den lokker. Der rustes til krig igen, og tiden går og vi er blevet et år ældre, og de synes at blive kortere og kortere disse år – som Kingo siger det:

Tiden mig så sagtelig oplukker dødens dør...

Og det kan jo være slemt nok, hvis ikke man som de to gamle har fået den fred, der så at sige gør døden til at leve med. Det er den fred, vi som regel selv skal skaffe os igennem vores liv med vores resultater – det vi har skabt, og det vi kan se tilbage på med glæde og stolthed.

Der var en jordaner, tror jeg, en ganske ung mand, der for år tilbage fandt ud af, hvordan ørkenen kunne frugtbares gennem et sindrigt overrislingssystem, som ingen havde tænkt på før ham. og det virkede, og så var der en gammel araber, der kom hen til ham og omfavnede ham med ordene: *Nu kan du godt dø, min ven!*

Jo, for nu var hans liv fuldendt så at sige i kraft af den genialitet og energi han havde udvist.

Og sådan er det jo med vores ærgerrighed – vi vil gerne gøre os gældende – gøre en forskel med vores liv – være noget særligt på den ene eller på den anden måde. Vi vil ikke nøjes med bare at være her en tid som en lille ubetydelig brik i det store spil, og så farvel – borte og glemt – det giver ingen mening for os. Vi vil sætte os spor, der kan ses – allerhelst udødelige spor. Vi vil gerne have en betydning af en eller anden slags. Om ikke andet så den betydning, som ligger i at gøre det, man skal. Det er jo nok den lutherske tanke – dette at være, hvor man er i kald og stand og leve der, som man bør i det samfund og i de fællesskaber, hvor man ligesom hører hjemme. Et ordentligt liv, kunne man sige, her i denne verden med det kristne håb i hjertet til en anden verden – til det Guds rige, der på sin egen måde hører med til vores menneskeliv og ligesom sætter det i relief – og måske endda giver det den ro og fred, som skal til, for at vi kan være tilstede uden at blive paniske over tidens og livets gang og evige spekulationer over både det ene og det andet.

Og nu kommer jeg så til at tænke på vores store julesalme, som vi sang juledag: *Lad det klinge sødt i sky* med det herlige omkvæd:

Nu er sket til jordens held, hvad os meldte Gabriel,

Guds engel fn:

Født er Herren af en mø, og vi ej fødes til at dø.

Gud med os Immanuel, Immanuel.

Nej, vi ej fødes til at dø – det er måske netop julens egentligste budskab – i hvert fald til alle os, der måske ikke nåede at sætte os de store afgørende spor i menneskehedens eller vores folks historie, og som gang på gang må vove denne dyst med døden, som det jo egentlig er, når vi falder hen i spekulationer over tilværelsens lethed eller meningsløshed.

Ja, men så ligger pludselig i dag, mens tiden rinder og året rinder ud, dette lille barn i vores arme, og det gamle hærgede menneske må smelte hen i trøsten: at vi ej fødes for at dø...

Nej, vi fødes for at leve med frimodighed og glæde og så den fred, der gør det muligt at leve som Guds glade børn – der ikke er dødens trælle, men børn af livet – arvinger til alt! Ikke ved vores egen fortræffelige og epokegørende indsats – men ved Guds! Det er det, Paulus er inde på i den epistel, vi hørte – om dette at blive befriet så at sige fra disse evige menneskelige spekulationer over døden og dermed over livets mening og betydning – befriet fra de tiltagende spekulationer om, hvordan jeg skal leve mit liv på den rette måde for at blive til noget af betydning både overfor Gud og overfor mennesker og måske overfor mig selv – denne livets paniske tilstand, som bliver mere og mere panisk som livet går og mulighedernes døre lukkes en for en, og dødens dør så sagtelig åbner sig dag for dag – år for år.

Ja, så står Paulus der og påstår nok så frimodigt, at vi er allerede for længst dér, hvor vi skal være – lykkens skødebørn, som Grundtvig siger, der har udsigt til alt – fordi Kristus en gang for alle har befriet os – så at sige fra os selv og hele den anstrengelse, vi pålægger os for at blive det, vi allerede er.

I kender sikkert fabelen om myren og græshoppen. Den flittige myre, der arbejder hele sommeren med at samle sig forråd til den kolde vinter, mens græshoppen ikke bestiller andet end at synge og danse og more sig og spille violin. Og så kommer vinteren selvfølgelig og myren kan sidde og mæske sig i sit store forråd, mens græshoppen må gå sultende og frysende omkring og tigge sig lidt mad hist og her. Og hvad siger den flittige myre så, da græshoppen kommer til dens dør og beder om lidt mad?

Ja, ifølge fabelen smækker den døren i med ordene: Hvis du var dum nok til at synge og danse hele sommeren væk, så må du også danse i seng uden mad om vinteren.

Jo, for sådan er jo menneskers og livets lov: Vil du nyde, så må du også yde. Det er myreloven, og myrer er vi jo – Gud i himlen, hvor er vi myrer. Aldrig har vi været så meget myrer, som i dag – aldrig har vi puklet så meget, som i dag – aldrig har vi sat så meget til side for at arbejde som i dag – selv de dybeste menneskelige relationer ofrer vi for at samle forråd til huse.

Måske lige indtil vi standser op og forbarmer os, sådan som ethvert normalt menneske ville gøre det – forbarmer os over græshoppen, der er sulten og fryser, også selv om den ikke gør dagens gerning, som vi siger, men fjanter sit liv væk til ingen verdens nytte. Ja, forbarmer os egentlig dermed over os selv, for måske er vi selv vores egen strengeste herre og slavepisker, og det er måske i virkeligheden os selv, vi skal gøre op med først og fremmest.

Den sang jo egentlig så smukt, mens vi myrede os af sted på livets vej for at skaffe os forråd og skaffe os mening i livet. Den spillede så det var en lise for den mødige og trætte myre, der kæmpede med de store byrder, livet og ikke mindst loven og moralen pålagde den. Den lettede med sin sang den hårde vej og den tunge byrde. Den sang til eftertænkksomhed om livet og døden og kærligheden og fik os måske til at se ting, som vi ikke så før – føle det, som vi ikke

før havde sans for, fordi vi opfattede hele vores liv som én stor indsats, og derfor ikke havde tid til snak og pjat.

Nå ja, græshoppen var ikke særlig produktiv – ikke særlig klog, for vinteren kommer altid, som Petter Dass synger i sin salme – også til de ubekymrede, og hvor er nu dit forråd, dit afkast – din investering?

Jeg ser mit mandeltræ alt tager til at knoppes

Min styrke går i knæ...

Det lille barn, som den dag lå i den gamle Simeons arme, blev vel heller ikke særlig nyttigt i den forstand, som myren forstår. Han forlod vistnok til sin myrefamilies græmmelse og sorg sit gode tømrerarbejde og sit gode rygte og blev sådan en omvandrende unyttig prædikant, som aldrig gjorde dagens gerning, men til gengæld spiste og drak med toldere og syndere.

Men Simeons gamle hjerte forstod ham – forstod hans kald til modsigelse af flittige myrer – til fald og til oprejsning for mange. Og uden denne dagdriver og den dagdriverbande, han omgav sig med – havde verden aldrig været den samme. Uden denne intense prædiken, som han gav vores verden, ville vi nok aldrig have været i tvivl om det, der var sandt og falsk – det, der var rigtigt og forkert – det, der var ondt og godt.

Nu ved vi ingenting mere, for han har sat sådan et stort spørgsmålstegn ved hele vores liv – og til verdens held – også ved vores sikre død – for vi ej fødes til at dø! Og så er alting åbent, og det er ikke blot dødens dør, der åbner sig så sagselig – det gør livets dør så sandelig også.

Julesøndag 2

Mordet på børnene

Da magerne var draget afsted, tænk, så viser en Guds engel sig for Josef i en drøm og siger: ”Stå op! tag barnet og hans mor og flygt! Flygt til Egypten og bliv dér, indtil jeg siger til! For kong Herodes vil opsøge barnet for at dræbe ham.”

Han stod så op, tog barnet og hans mor midt om natten og flygtede bort til Egypten. Dér blev de så, indtil Herodes var død, for at det, som blev sagt af Gud gennem profeten måtte opfyldes.

Det hedder jo:

Fra Egypten har jeg kaldet min søn.

Da Herodes imidlertid opdagede, at han var blevet snydt af magerne, blev han voldsomt vred, så han sendte sine folk ud og dræbte alle de børn, der var i Betlehem og hele omegnen fra to år og nedefter - ud fra den tid, der var blevet opgivet ham af magerne. Dermed blev dét opfyldt, som var blevet sagt af profeten Jeremias:

”En røst hørt i Rama af gråd og afgrundsdyb sorg.

Det var Rakeel, der græd over sine børn

og hun ville ikke lade sig trøste,

for de er ikke mere.”

Se, da Herodes var død, så viser en Guds engel sig i en drøm for Josef i Egypten og siger:

”Stå op! Tag barnet og hans mor og drag til Israels land. For de, som stræbte barnet efter livet, de er døde.”

Og han stod op, tog barnet og hans mor og drog ind i Israels land. Men da han hørte, at det var Arkelaos, der regerede over Judæa efter sin far, Herodes, blev han bange for at tage derhen. Ydermere blev han advaret mod det i en drøm, så han drog bort til Galilæaområdet. Da han var ankommet, slog han sig ned i en by, der hed Nazareth, således at det blev opfyldt, som var blevet sagt gennem profeterne:

”Han skal kaldes nazaræer.”

Året rinder ud så småt. Det er statustid, og hvis man skal se tilbage på årets overskrifter i verdenspolitikken, så passer dagens tekst om Barnemordet i Betlehem vel meget godt til det dystre og voldelige billede, der tegner sig af vores verden. En verden, hvor menneskeliv tilsyneladende betyder uendeligt lidt i forhold til ideologisk, politisk eller religiøs magt.

Også vores eget land er med, når det gælder om at slå andre mennesker ihjel for at bevare vores værdier. Sådan plejer vi måske ikke at udtrykke det, men sådan er det.

”Hvad er det, der får soldater til at tro, at de kan løse problemer ved at slå hinanden ihjel?” spørger den seksårige Steen sin far i tegneserien Steen og Stoffer – og hans noget forvirrede far må blive ham svar skyldig.

Selv kan vi sikkert finde masser af gode argumenter. Et af dem brugte ypperstepræsten Kajfas i processen mod Jesus i sin tid: ”Det er bedre at ét menneske dør, end at hele folket går til grunde.” Altså ud fra den kalkule, at det er i orden at ofre nogle forholdsvis få mennesker, så resten af folket kan leve i fred.

Og den køber vi så, lige indtil Dostojevskij stiller os sit irriterende spørgsmål, om vi ville ofre én eneste lille pige, hvis vi derved kunne frelse hele verden?

Herodes var i hvert fald ikke i tvivl.

Eller indtil vi kommer til at lytte til Gandhis ord om, at der måske nok vil være noget, han kunne dø for, men aldrig noget, han kunne slå ihjel for.

Og det er klart, at disse store humanister gennemskuer magtens kolde beregninger over cost-benefit. Vores store fejltagelse er jo at betragte et menneskeliv som en omkostning i forbindelse med det samlede resultat på bundlinjen. Det er det, man ikke kan. Hverken når det drejer sig om drab eller, når det drejer sig om noget som helst andet – for menneskelivet er helligt og dermed ukrænkeligt.

Man diskuterer f.eks. om det er i orden at benytte tortur i visse situationer, hvor manges liv måske står på spil – og det lyder jo indlysende ud fra magtens synspunkt – og de benytter sig da også af det - men hvis menneskelivet er helligt og ukrænkeligt, så går det selvfølgelig ikke – så er også tortur udelukket som middel.

Og det samme gælder vel vredesudbrud, som skal få mennesker til at makke ret, som vi siger. Så vi skælder ud og råber højt – ikke mindst overfor kvinder og børn – og det er åbenbart helt

legitimt. Jeg kan forstå, at der i vores retssystem er indbygget en strafnedsættelse på et par år, hvis det er ens kone, man slår ihjel, og det er først for nylig, at retten til at slå sine børn, blev afskaffet officielt. Til gengæld er det i orden at skælde ud. Men drab, tortur og vrede ord adskiller sig ikke i væsen – kun i grad.

I hvert fald, hvis vi lytter til den Jesus, der ifølge Bjergprædikenen anså vrede for at være en form for drab. Det gamle bud om, at du ikke må slå ihjel, betyder for Jesus: Du må aldrig nogensinde nedgøre dit medmenneske – uanset hvem det så er, og hvad de så end udsætter dig for.

Og den, der vil redde sit liv – f.eks. ved at slå fra sig eller slå igen – eller ved at blive vred, mister det. Giv det hele væk, så skal du leve!

Hvis det nu var sådan en fuldstændig omvurdering af den ellers vedtagne og anerkendte politiske og religiøse praksis, Jesus kom med – en omvurdering, som måske nok kan gøre ondt på enhver magthaver, der har sat sig til rette i livet med alle gode og måske endda hellige argumenter for at gøre, som vi gør – hvad enten vi nu slår vores fjender ihjel eller bare skælder ud på dem, vi synes fortjener det – hvis det nu var sådan en grundlæggende afskaffelse og ligefrem latterliggørelse af vores hykleriske og forløjede ret til at gøre, som vi gør og til at leve, som vi lever – på andres bekostning – j så er der vel ikke noget at sige til, at Jesus fra starten af sit spæde liv blev mødt med den allerstørste modstand – især fra de største magthavere.

I de to fødselsberetninger vi har, fra Lukas og Mattæus, bliver henholdsvis Kejseren i Rom og så især denne konge Herodes, som begge var såre mægtige og også grusomme mænd, skildret som modstandere af den nye verdensorden, hvor Gud selv blev et uendeligt sårbart menneske – ja, vel egentlig *det* sårbare menneske.

Og så betyder julen, at du ikke længere kan slå mennesker ihjel i Guds navn, for det er jo Gud selv, du slår ihjel, hver gang du forgriber dig på dit sårbare medmenneske.

Det ubehagelige ved Jesu forkyndelse er vel, at alle vores undskyldninger for at gøre, som vi gør - eller for at lade stå til, som vi gør, og bare se på, mens livet krænkes - bliver trukket væk under os som et gulvtæppe. Og så ligger vi der og har mistet vores holdepunkt og vores begrundelse – selve vores livsgrundlag er faldet sammen som et korthus.

Denne laden stå til er i øvrigt uhyggeligt skildret i Giottos fresco fra 1300-tallet, hvor mændene til venstre i billedet enten ser ned eller ser bort, mens soldaterne myrder løs og barnelignene hober sig op. De ligner os til forveksling: Nogen burde jo nok gøre noget her...

Men det gode ved Jesu forkyndelse, det er jo så, at han ikke går sin vej fra sådan nogen som os, men bliver hos os og rækker os hånden, så vi kan komme op igen – kan komme på fode med vores liv. Måske – hvem ved – måske belært af noget. Måske en dyrekøbt erfaring rigere: den at miste sig selv – at tage skylden på sig og dermed vinde livet – ikke på magtens vilkår med alle dens omkostninger – men på kærlighedens. At opdage, at den angst, der styrer vores liv, ikke findes i kærligheden.

Nu lægger vi så det gamle år bag os. Måske var det ikke det værste år for os – måske kunne det godt have været bedre. Det er, som det er, og det vigtigste er nok, at vi hverken forskønner det eller gør det værre end det er. Hvorom alting er, så var også dette år Guds gode gave til os, som vi da så kan sige tak for.

Det spændende ved næste år er så, at vi ikke bare skal håbe på eller bede om at slippe helskindet igennem det – men vi skal leve det i forvisning om, at ikke bare kommer året til os – vi kommer også til året, og vi vil også sætte vores præg på fremtiden med alt hvad vi har i os – uden frygt som Gud har lært os det.

Nytårsdag 1

Jesus omskæres

Da der var gået otte dage, så barnet skulle omskæres, fik han navnet Jesus, sådan som han var blevet kaldt af englen allerede før, han blev undfanget.

Da deres renselsesperiode var forbi ifølge Moseloven, tog forældrene ham op til Jerusalem for at fremstille ham for Gud, sådan som det er skrevet i Guds lov: *alt af mandkøn, der åbner mors liv, skal kaldes belligt for Gud.* Ydermere skulle de give en offergave i henhold til det, som er foreskrevet i Guds lov: et par turtelduer eller bare to unge duer.

Nytårsdag begynder meget passende med et opbrud. Et opbrud fra alt det gamle og vanebestemte og kendte til noget helt nyt og ukendt. Noget, vi ikke kender konsekvensen af.

Det er den gamle patriark, Abraham, der af Gud selv får befaling om at bryde op fra sit land og sit hjem til et fuldstændig nyt liv langt fra hjemmet, fordi Gud åbenbart har noget for. Han skal bruge Abraham, der skal være stamfar til et helt nyt folk – Guds eget folk: *"Forlad dit land og din slægt og din fars hus, og drag til det land, jeg vil vise dig... jeg vil gøre dit navn stort, og du skal være en velsignelse."*

Man kan somme tider spørge børn om, hvad de vil være, når de bliver store – og et af de gode svar er måske ikke så meget brandmand eller supermand eller millionær, men en velsignelse: Jeg vil gerne være en velsignelse. Tænk at blive en velsignelse for mennesker.

Spørgsmålet her på Nytårsdag er nu, om det kræver et opbrud? Skal vi følge den gode gamle skik med nogle alvorlige nytårsforsætter – sige farvel til det gamle liv og kaste os ud i noget nyt, så vores liv kan blive en velsignelse?

Ifølge Bibelen er der ingen tvivl. Du er nødt til at bryde op fra det kendte og begive dig ud på vandring mod din velsignelse, så at sige. Det er, hvad hele Israels historie handler om: Opbrud og hjemkomst. Igen og igen. Abraham, Isak, Jakob, Moses – ikke mindst: Udvandring, ørkenvandring og sen sen hjemkomst. I øvrigt sammen med denne underlige længsel tilbage mod det gamle – det gamle slaveliv – måske fordi friheden var for krævende: Hvad skulle vi her ud

i ørkenen efter, Moses? Vi dør af sult og tørst og fjender. Vi vil tilbage til Ægyptens kødgryder. Der fik vi mad hver dag, og det var godt nok til vore forfædre...

Så vi har altså en kultur og en religion, der handler om opbrud og hjemkomst – om vandring mod nye mål – om at forlade det kendte. Og vender vi os til vore nye testte, bekræftes vi i denne livsmodel – ja, der sættes en tyk streg under.

At være Jesu lærling betyder at forlade alt andet. Det betyder et fuldkommen nyt liv – det er det, dåben handler om: at dø fra det gamle menneske og det gamle liv og opstå til et nyt liv som et nyt menneske. Det er hvad nadveren – fornyelsens måltid – handler om: at modtage Jesu legeme og blod og dermed ånd, så vi bliver nye mennesker.

Man kan så godt sige, at vi egentlig ikke behøver fejre Nytår her i kirken på Nytårsdag, for hver eneste søndag er sådan set en nytårsdag, hvor vi igen og igen fornyes – forlader det gamle menneske – det gamle jeg – mit gamle selv - og træder ud af kirken som nye mennesker. I hvert fald åndeligt talt.

Men måske skulle vi også overveje den mulighed – det svar på Nytårsdags spørgsmål til vores liv – om ikke vi også rent fysisk har brug for opbrud i vores liv? Om ikke livet så at sige går i stå, når det bare går, som det skal – og som det altid har gået? Når det handler om at have det godt og trygt. Når det hele kommer til at handle om fred og ro og ingen fare. Om tradition og velfærd og en rimelig pension.

Det er et mærkeligt paradoks, at bedst som vi synes, vi har det godt, at nu går livet, som det skal – så kaldes vi ud af det gode liv – ud i noget risikabelt og farligt og jeg ved ikke hvad. På den ene eller anden måde – somme tider ret så dramatisk gennem pludseligt forandrede livsbetingelser. Og lykkeligst og friest er den, der tør gribe forandringen – ja, selv den smertefulde forandring som en gave og et kald – og ikke – nej, aldrig som en straf.

For Abraham var der tale om Guds kald, og Abrahams heltestatus kommer af, at han fulgte dette kald i sin yderste konsekvens – også gennem den største smerte, et menneske vel kan komme ud for: at måtte ofre sin egen søn eller datter.

Vore dages nyopdagede pilgrimsvandring er vel et forsøg på en fysisk konsekvens af kaldet ud af det gamle liv, så at sige. Ud i strabadser og lidelser - om end dog som regel i begrænset omfang.

Under alle omstændigheder. Hvis du spørger Bibelen her på Årets morgen, hvad du skal med dit liv, så er svaret: Opbrud! Og for Bibelen handler det om liv eller død – og det haster.

For Paulus er der tale om et åndeligt opbrud, som vi hørte: Et opbrud fra loven til troen. Fra at være slave til at være fri. Fra at være begrænset af alle de normale grænser, vi sætter om vort eget og – måske ikke mindst om andres liv – til at være i Kristus, som han kalder det – altså være frie. Og som han siger til sidst: I er også Abrahams afkom. Paulus tordner friheden ud til menighederne. han afskaffer loven, som nu er blevet afløst af Kristus, der er lovens ende. Og det er jo alt sammen meget godt, og vi kender det til bevidstløshed i vores lutherske kirke – det med troen, der retfærdiggør og ikke gerningerne osv. osv.

Men vi er altså Abrahams afkom. Og det vil for mig at se også sige, at friheden – barnekårene – selvfølgelig er tænkt som et springbræt til netop det nye liv. Abraham kunne jo bare være blevet hjemme i sit gode liv – og det var vist et udmærket liv derovre i Mesopotamien – men det kald, han fik, byggede jo på en guddommelig udvælgelse og tillid: Det er dig, Abraham, jeg har brug for, sagde Gud. Det er dig!

Så bevægelsen Nytårsdag kunne være – i hvert fald her i kirken – først at lytte til evangeliet – det vidunderlige budskab om, at *vi* er udvalgte, hellige og kaldede, og elskede, som Paulus siger – at *vi* allerede er gået over fra lovens fængsel til troens frie land – at *vi* er Abrahams efterkommere og efterfølgere – at det i dag er os, der kaldes på her i menigheden, Nytårsdag 2008 i Føns kirke – *vores* opbrud – *vores* fornyelse i det indre såvel som det ydre menneske – nu er det os, der skal begive os på vandring mod nye mål og nye horisonter og lade alt det gamle blive tilbage. Slip det, slip det, om du tør.

Og lytter vi så endelig til Lukas' underligt tørre konstatering i slutningen af sit juleevangelium om Guds søn, der blev født af Gud og Maria, og som efter stedets skik blev omskåret – det som netop er tegnet på at være Abrahams efterkommer – jøde, om man vil – og navngivet Jesus, der betyder Gud frelser - af forældrene, men dybest set af Gud selv gennem sin engel – ja, så møder vi igen det samme opbrud, nu hos Gud selv, der forlod sin sikkert udmærkede Himmel og begav sig ud i et særdeles farefuldt eksperiment med at lade sig føde ind i menneskers mørke verden. Forfulgt, udstødt - fra starten på flugt. Misforstået, underkendt, fornægtet og forrådt af de nærmeste - korsfæstet som en forbryder – hængt ud – spyttet på og forhånet af de mennesker, han elskede. Bare fordi han ikke kunne blive hjemme i sin trygge og gode Himmel, men måtte ud på denne vanvittige selvmorderiske vandring.

Og dog er det netop ham, vi hylder som det mest levende – det mest elskende – det mest virkelige og sande menneske – ja, vi tilbeder ham som en velsignelse. Dette forhutlede og forhånede og dybt smertefulde og pinligt korte liv tøver vi ikke med at kalde den største af alle velsignelser, der nogen sinde har mødt mennesker.

Og her står vi så i skellet mellem det nye og det gamle – i døråbningen så at sige. Skal vi gå ind igen og lukke vores dør og koncentrere os om det, vi kender og forstår, eller skal vi lukke døren udefra og begive os ud i det ukendte og farlige uden sikkerhedsnet?

Hvor ligger vores befrielse – vores frelse – lunt og godt inden døre eller derude et sted i det vilde og ukendte, møjsommelige liv?

Eller spurgt på en anden måde: Hvad vil du være, når du bliver fri?

Nytårsdag 2

Fadervor

Når I beder, skal I ikke være som hyklerne, for de elsker at stå og bede i synagogerne og på gadehjørnerne for at blive beundret af folk.

Jeg kan godt sige jer: de har allerede fået deres løn!

Men du, når du beder, så gå ind i dit kammer, luk din dør og bed til din far, som er i det skjulte.

Så skal din far, som ser i det skjulte, belønne dig.

Bed ikke med ørkesløse gentagelser, sådan som andre folk gør det, fordi de tror, de bliver hørt i kraft af deres mange ord. I må ikke være som dem, for jeres far ved, hvad I har brug for, allerede før I beder ham om det. Derfor skal I bede således:

Vor far i himlene!

Dit navn skal holdes helligt!

Dit rige skal komme!

Din vilje skal ske!

I himmel som på jord!

Giv os i dag vores daglige brød!

Eftergiv os vor skyld i takt med, at også *vi* har eftergivet *vores* skyldnere!

Led os ikke i fristelse! Nej, fri os fra Den Onde!

Hvis I altså tilgiver folk deres overtrædelser, så vil jeres himmelske far også tilgive jer.

Hvis ikke I tilgiver folk, så vil jeres far heller ikke tilgive jeres overtrædelser.

Ryd op i dit rod, hedder en bog, man kan købe, hvis man ønsker gode råd til at komme sit roderi til livs. Rodet forstået dels som alt det, der ligger og flyder omkring en – bunker, der hober sig op på skrivebordet – alt det, du aldrig fik gjort færdigt – rodet i kælderen, som du snart må få noget gjort ved, så du kan åbne døren derned igen – det gamle tøj, du ikke bruger mere, men som stadig hænger i skabet – men vel også forstået som rodet i dit sind, som kan blive så stort, så det tapper dig for energi med alt for mange løse ender – påbegyndte projekter, uafsluttede samtaler – besøg, du aldrig fik foretaget – bøger, du aldrig fik læst osv. Tobakken, du aldrig fik lagt på hylden – den daglige motion, du aldrig fik begyndt på.

Og det kan faktisk blive plagsomt dette rod i ens liv – og så er det jo fint nok, når nogen kommer os til hjælp med gode råd til at få ryddet op – ikke mindst her ved nytårstide, der jo er en god og gennemprøvet lejlighed til at tage skeen i den anden hånd og fastsætte en række nytårsforsætter, der som regel holder i hvert fald det meste af dagen i dag.

Nu er vi så samlet her i kirken til nytårgudstjeneste – i øvrigt som den første menighed i provstiet – jeg skal ikke kunne sige, hvorfor alle de andre har skubbet netop denne gudstjeneste til senere, end de plejer – men sådan en gudstjeneste kunne jo godt ligesom understøtte de gode nytårsforsætter med en opfordring til blive bedre i det nye år. Få ryddet op. Få knyttet de løse ender osv. Få lavet en anstændig flygtningepolitik – og teksten til i dag kunne jo godt tyde på det, idet bønnen vel godt kan tolkes som et middel til at få opfyldt sine behov for forandring af det bestående. Om man siger: fra nu af vil jeg ændre mit liv, eller man beder Gud om at

gøre det for sig kan vel for så vidt komme ud på ét – målet er vel det samme, nemlig forandring – og der kan såmænd lægges megen politisk propaganda ind i sådan en from bøn til Gud.

Men nu er det ikke en hvilken som helst bøn, teksten handler om. Vi begynder det nye år med at reflektere over Fadervor, som ikke så meget er en anmodning om forandring, men som først og fremmest handler om tilgivelse. Forlad os vores skyld, som også vi forlader vore skyldnere. Denne mærkelige bøn, der fastholder Gud på tilgivelsen med henvisning til, at når vi mennesker kan, så kan Han vel også. Du *skal* elske os, Gud!

Afsnittet med Fadervor stammer fra Bjergprædikenen i Matthäusevangeliets kap. 6, og det slutter med et par linjer, som ikke normalt er med i prædiketeksten:

Hvis I altså tilgiver folk deres overtrædelser, så vil jeres himmelske far også tilgive jer. Hvis ikke I tilgiver folk, så vil jeres far heller ikke tilgive jeres overtrædelser.

Det er som om, tilgivelsen understreges som det egentlige i hele bønningen, og der er det så, jeg vil mene, at den tilgivelse gælder alt og alle. Det handler om Guds tilgivelse af mennesker – om menneskers tilgivelse af hinanden og ikke mindst, tror jeg – om menneskers tilgivelse af sig selv - jeg havde nær sagt på trods af alt det rod vi går og laver. Alt det forkerte, som vi har en fabelagtig evne til at pålægge os selv og hinanden. Prøv engang at tænke på, hvor hurtige vi er til at dømme – ikke bare en handling eller en politik – men også det menneske, der står bag. Han er sådan og sådan – eller endnu værre: Jeg er sådan og sådan – f.eks. et karakterløst rodehoved eller det, der er værre. Og problemet ved det er, at så er der ikke så meget at gøre ved sagen – når det er personen, det handler om. En politik kan ændres – et uoverlagt ord kan tilgives, men langt sværere bliver det, når man bliver dømt til at være sådan og sådan – eller når man dømmer sig selv på baggrund af dårlige erfaringer.

Det er her tilgivelsen kommer ind, som nok det mest forløsende af alt. Fordi tilgivelse handler om at begynde på ny – at leve op på ny med den fortid, vi nu hver især har – og ikke mindst at leve sammen med hinanden, sådan som vi nu er. Og så handler det om at kunne leve med sig selv med glæde – midt i alt rodet.

Så vi kan da godt gå i gang med at rydde op i vores liv her på Nytårsdag – eller rydde op i hinandens liv – eller i samfundets – men der er noget, der er langt vigtigere, og det er og bliver altså tilgivelsen, forstået som den kærlighed, der elsker på trods af alt.

Det største nytårsforsæt for den kristne menighed – ja, det bliver altså at elske sit medmenneske – at elske sig selv, og ifølge Matthæus står og falder vores liv med dette forsæt.

Det var det, Jesus kom for at fortælle os – om den grænseløse kærlighed, som er Guds vilje, og som fejer enhver sikkerhedsforanstaltning til side, som solens varme, der får sneen og kulden til at smelte bort. Alle disse forkvaklede opfattelser, som vores frygt dikterer os, og som gør forskel på mennesker og som opdeler os i forskellige kategorier og værdier alt efter de normer, som frygten sætter. Nationale værdier, moralske og etiske værdier – kropslige og kønslige værdier – religiøse værdier. Alle disse menneskelige kategorier, som Jesus så eventyrligt gik og fejede bort, da han tilkendte alle de såkaldt værdiløse Guds rige selv. Evangeliet om ham

handler stort set ikke om andet end denne fejende flotte bevægelse, han satte i gang for 2000 år siden, og som vi stadig arbejder på at føre videre som hans kirke på jorden. Han betalte dyrt for denne bevægelse, men sådan må det vel gå, fordi vi har så svært ved at slippe vores frygt og vores bange anelser for fremtiden og hvad der dog kan ske. Og derfor tyr vi så nemt til retssagen og til dommen over vores eget og hinandens liv. Frygten rider os som en mare igennem vores liv og medfører de utroligste og de ulykkeligste tilstande i os selv og i verden.

Men her i kirken anerkender vi ikke denne frygt – og vi vil ikke finde os i det, som frygten dikterer. Her kaster vi – om så blot for et øjeblik al frygt af os – uanset rodet i vores eget liv – uanset rodet i vores verden – og så glæder vi os over det andet liv, som også findes – om end så undertrykt som noget – det frygtløse liv i troen på Guds kærlighed og dermed i troen på og den dyrebare tillid til os selv og til hinanden.

Indimellem ser vi små glimt af Guds rige – det rige, vi altid beder om her i dette hus. I naturens forunderlige verden – i et smil i et hærgt ansigt – i det, der lykkedes på trods af alt – i det lille barns jubel – i den fred, der alligevel kom – i den forsoning, som uforsonlige pludselig mødte hinanden med – i den menneskelighed, der overvandt frygten. I den genfødsel til et nyt liv, du pludselig oplevede med dig selv.

Lad os samle på disse små glimt af Guds rige på jorden. Lad det være dem, der sammen med evangeliet tolker livet for os og ikke frygten for nederlaget og den hårde dom over verden og over os selv. Lad os sammen opbygge en pæn samling af glæde, og lad os så arbejde på at turde modtage både os selv og hinanden med åbne arme – modtage livet med oprigtig nysgerrighed og frygtløst gå ind i dette nye år, der som alle andre år skal være tilgivelsens og kærlighedens år.

Helligtrekongers søndag

Magerne fra Østen

Se, da nu Jesus var blevet født i Betlehem i Judæa i kong Herodes' dage, så ankom der nogle magerne fra Østen til Jerusalem.

”Hvor er den nyfødte – jødernes konge?” spurgte de, ”vi har nemlig set hans stjerne i Østen og er kommet for at tilbede ham.”

Men da kong Herodes hørte det, blev han bestyrtet – og hele Jerusalem med ham. Han sammenkaldte alle folkets førsteprester og teologer og spurgte dem, hvor denne salvede kongemon var født. De svarede ham:

”I Betlehem i Judæa, således som det jo er skrevet gennem profeten:

”Du, Betlehem i Judas land er på ingen måde den mindste blandt Judas herskere. Fra dig skal der nemlig udgå en hersker, som skal være hyrde for mit folk, Israel.””

Herodes kaldte så i al hemmelighed magerne til sig og udspurgte dem nøje om tiden for stjernens tilsynekomst. Og da han sendte dem af sted til Betlehem, sagde han:

”Når I kommer frem, så søg nøje efter barnet, og når I har fundet ham, så send besked tilbage til mig, så også jeg kan komme og tilbede ham.”

Da de havde hørt på kongen, drog de afsted, og tænk, stjernen, de så i Østen, gik foran dem, indtil den kom og stod over det sted, hvor barnet var.

Deres glæde over at have set stjernen var ubeskrivelig.

Så kom de ind i huset og fandt barnet sammen med dets mor, Maria, og de faldt på knæ og tilbad ham. Bagefter åbnede de for deres skatte og gav ham gaver, både guld og røgelse og myrra.

I en drøm blev de senere advaret imod at vende tilbage til Herodes, så ad en anden vej vendte de tilbage til deres eget land.

Det er altid lidt vemodigt at tage afsked med noget godt, sådan som vi gør det her ved Helligtrekonger, hvor vi efter gammel skik tager afsked med julen.

Jeg kan huske som barn, hvordan juletræet blev tændt en sidste gang Helligtrekongers aften for så at blive afpillet og smidt ud næste morgen.

Og så begyndte hverdagen igen – den mørkegrå trælse skolejanuarhverdag, hvor man somme tider godt kunne blive misundelig på bjørnene, der bare går i hi i disse kolde måneder og sover sig fra det hele.

Måske er det denne følelse af afsked i dette mørke og kolde vejr, der har foranlediget de vise fædre til at placere Helligtrekonger lige her. Egentlig en mærkelig betegnelse, som stammer – ikke fra Bibelen, men fra en senere tradition, hvor Matthæusevangeliets vise mænd eller seere – eller magere, som der egentlig står - er blevet til tre konger fra hver sin del af verden, der kommer med kongelige gaver for at hylde deres nye overhoved – som altså viser sig at være Marias uægte barn, der ligger indsvøbt i et ædetrug i en stald. Alt andet end kongeligt – i hvert fald efter normal menneskelig målestok.

For Mattæus handler det om to ting, tror jeg. Det handler om at sætte Jesus ind i en jødisk religiøs tradition, og hvis man går tilbage i Det gamle Testamente, så kan man faktisk finde forlæg til det meste af, hvad Mattæus skriver – altså det her er for længst forudsagt – og nu sker det. Sådan som vi hørte det i den smukke Esajasprofeti.

Det er det ene, og det var nok vigtigt for de jødiske menigheder, Mattæus skrev til, men det andet og måske væsentligste for os, det er jo nok fortællingen om det opbrud, der fik disse vismænd ud på deres livs vandring.

Nu tager vi afsked med julen, som jo nok er kendetegnet for de fleste ved de gode gamle traditioner – Rør for alt i verden ikke ved min gamle Jul! som Peter Faber sang. Det er gentagelsens tryghed i en ellers såre utryk verden. Men her ved julens afslutning hører vi så om alt andet end gentagelsens tryghed, nu hører vi om opbrud fra alt det kendte, for se, noget nyt er brudt ind i vores liv – noget, som vil forandre vores verden for altid. I hvert fald hvis vi har ører, der kan høre og øjne, der kan se.

Somme tider hører man om mennesker, der blev ramt af et eller andet, så de vendte sig om – så de ændrede deres liv og blev utåleligt målrettede. Pludselig har de set lyset og er ikke for alvor længere sammen med os andre dødelige, søgende og usikre mennesker. Det var vel det, der skete for de vise mænd, at de pludselig så noget - en stjerne på himlen - som fik dem op af

stolen og af sted - ud på deres livs vandring. Disse vise mænd lod sig kalde ud af deres hverdag og begav sig af sted - for så vidt uden andet mål end en forvisning om noget vældig stort - sådan tydede de stjernen på Himlen. Og hvor søger visdommen så det store og vældige. På kongeslottet naturligvis - hvor ellers?

Og her skildrer Mattæus jo så glimrende den menneskelige visdoms begrænsning - den menneskelige fornuft og logik overfor det, som Paulus kalder Guds dårskab, der er visere end mennesker – Guds svaghed, der er stærkere end mennesker. Den normale menneskelige visdom tror på og hylder og tilbeder den menneskelige magt, der omgiver sig med stor pragt og herlighed, men der er ikke der, livet findes.

Livets mening – det der virkelig betyder noget - skal ikke søges afsondret fra verdens larm og tumult - ikke i den højeste visdom eller den dybeste indsigt og det, som verden kalder stort - men skal søges i det små - der hvor livet og mennesker er - i det nære og ganske almindelige, hvor vi lever og arbejder og fødes og dør – skændes og elsker. Hvor ellers? Tænk, at visdommen kan gøre os så blinde – gøre os så forblændede af rigdom og magt og menneskers utrolige formåen!

Nej, Himlens kongesøn er ikke på kongeslottet i Jerusalem iført silkedyne og guldrangle, men ligger i en krybbe i en stald, hvorfra han snart må flygte for sit liv – det liv, der til sidst ender på et kors - og det er så ubegribeligt for de vise, så stjernen selv må vise vej til livet.

Det er visdommen, som får disse mænd til at spidse øren og begive sig på vej. Det er årvågenheden og sansen for livets mysterium. Men selve mødet med det guddommelige kommer først i stand ved hjælp af underfulde kræfter, som ligger hinsides al menneskelig visdom - så enkelt og ligetil, så det er indlysende for ethvert barn.

Tænk, hvis det er rigtigt! Tænk, hvis livets største lykke eller inderste og dybeste mening ikke kræver særlige menneskelige kvalifikationer for at blive opnået, men ligger der, så ethvert barn kan række ud og nå den! Tænk, hvis man slet ikke kan arbejde sig frem til lykken, men tværtimod såre nemt kan arbejde sig væk fra den – fordi den er jo lige her – så snublende nær i din oversete og underkendte dagligdag. Ja, lykken – eller som Matthæus kalder det: Gud rige – Livet selv.

Endelig kommer de vise så til barnet i stalden - endelig kommer de så til gudstjeneste, og deres glæde blev så stor, så de måtte tilbede dette barn med glædestårer og kostbare gaver, der var beregnet til kongeslottet. Og så rejser de hjem igen. Kan jo ikke blive der i gudstjenestens hellige øjeblik men bliver sendt hjem med glæde - hjem til deres eget – nu så forandrede liv.

Det er jo en dejlig fortælling, som har inspireret alverdens kunstnere og prædikanter i tidens løb - måske fordi det er mere end bare en fortælling - det er som enhver god fortælling også et tegn til os i dag - til mennesker, der kommer til gudstjeneste, fordi vi måske har en anelse om noget stort, og hér får vi så vores anelse bekræftet i vore fællesskab med Gud og med hinanden - og så går vi tilbage til vores eget land - tilbage til vores eget liv – forhåbentlig fornyede, styrkede, glade.

Ja, også vi kommer måske med vores offergaver, fordi sådan plejer man jo at nærme sig til konger og guder ifølge al menneskelig visdom - vi kommer måske med frygten for ikke at være gode nok i det fornemme selskab - men sådan er virkelighedens Gud jo ikke. Vores Gud jo ikke sådan en ophøjet majestæt, man skal nærme sig forsigtigt og skubbe rige gaver foran sig i håb om hans velvilje og velbehag. Nej vores Gud er som et lille uægte flygtningebarn i en stald, og dér virker guld, røgelse og myrra noget malplaceret og en anelse komisk. Dér hører disse fornemme gaver ikke hjemme, og jeg tror såmænd de blev liggende i et hjørne, da den hellige familie flygtede til Ægypten.

Halmen, krybben, de tomhændede hyrder - det almindelige og jævne virker stærkere og rigtigere sammen med dette lille flygtningegudebarn, svøbt i nogle klude - end alle menneskelige kostbarheder, der kommer så underligt til kort - bliver sært værdiløse overfor livet selv og livets Gud.

Og det er vel også det, der bør ske ved en almindelig dansk gudstjeneste, hvor vi måske kommer med alt vores eget - vores dyre gaver - vores rigtige holdning og vores åbenlyse fromhed - vores rigtige religion og vores velformulerede teologi - alt det, der gør os til noget - og gør os noget værd i forhold til andre - at her falder det hele underligt til jorden, fordi Gud selv er blevet en af os, som vi frimodigt kan være sammen med og få i tale, fordi han er iblandt os - ikke som den konge, der vurderer os efter fortjeneste eller efter vores offergavers størrelse men med den ubetingede kærlighed, som han også sender os hjem med.

Her ved vores gudstjeneste kan vi mødes tomhændede, magtesløse - mødes sådan som vi er inde bag alt det, vi dækker os ind under og i virkeligheden skjuler os for hinanden med - her kan vi mødes på kærlighedens grund med vores lige så magtesløse Gud, der sender os tilbage til vores dagligliv med et smil og et kærtegn og lidt af sig selv. Tilsyneladende ikke noget særligt og alligevel langt mere ægte og dyrebart end alverdens offergaver.

Tænk hvis dette smil og dette lille kærtegn kunne gøre os lidt mere blinde for alverdens pomp og pragt og lidt mere lydøre, lidt mere årvågne overfor hinanden – lidt mere nådige måske - så også vi fik øjne, der kunne se stjernen - se Guds engle overalt og fornemme vores liv som båret i bund og grund af Guds og menneskers kærlighed.

Ja, så var selv en mørk og trist og truende januar ikke blot til at bære, men endnu en gave fra livet selv – en vidunderlig opgave for os alle sammen – en udfordring til at leve for hinanden med alt, hvad vi har i os – leve og lyse op netop i en mørk og kold tid.

Som Poul la Cour engang skrev til en ven: Du sagde, hun var kold og formørket – men lyste du da ikke på hende??

1. søndag efter Helligtrekonger 1

Jesus som 12-årig

Hvert år tog Jesu forældre til Jerusalem til påskehøjtiden. Også da han blev 12 år, tog de derop i henhold til skikken omkring højtiden.

Da højtidsdagene var omme, tog de tilbage, men knægten blev i Jerusalem, hvilket hans forældre ikke vidste noget om. De havde ment, at han var et sted i rejseselskabet, så de havde rejst en hel dag, før de begyndte at lede efter ham blandt slægtninge og bekendte. Da de ikke fandt ham, vendte de tilbage til Jerusalem og ledte efter ham.

Først efter tre dage fandt de ham endelig i templet, hvor han sad midt blandt lærerne, som han lyttede til og også udsurgte. Alle, der hørte på ham, var forbavsede over hans forstandige svar.

Da hans forældre opdagede ham, var de ude af sig selv, og hans mor sagde til ham:

”Barn dog! Hvorfor har du gjort dette mod os? Hør her, din far og jeg har ledt efter dig med smerte.”

”Hvorfor ledte I efter mig?” spurgte han dem, ”vidste I da ikke, at jeg bør være i min fars hus?”

Men de forstod ikke et ord af, hvad han sagde til dem.

Så fulgte han med dem og kom til Nazareth. Han var lydige imod dem, og hans mor gemte alt, hvad der var blevet sagt i sit hjerte.

Jesus gik frem i visdom og modenhed - yndefuld for Gud og for mennesker.

Da jeg var ni år gammel, var jeg en kold novemberdag sammen med min far og mine søskende til fodbold på Vejle stadion. Sammen med 20.000 andre tilskuere skulle vi se Vejle vinde Danmarksmesterskabet, hvad de da også gjorde ved at vinde 7-1 over Skovshoved. Svend Andersen scorede to gange. Det samme gjorde Henning Enoksen og Tommy Troelsen.

Det var i 1958.

Men det er nu ikke alene denne bedrift, der gør, at jeg stadig husker dagen – nej, det skyldes, at det var den dag, jeg blev væk. Jeg stod sammen med min far oppe på lægterne, men jeg havde svært ved at se noget for de mange mennesker, så jeg fik lov til at gå ned til rækværket omkring banen, som jeg lige kunne kigge over – jeg var ikke ret stor dengang. Og da så dommeren fløjtede af, blev jeg nærmest skyllet mod udgangen af de mange mennesker - og så var jeg fortabt.

Grædende løb jeg forvildet rundt i Nørreskoven fuldkommen alene og forladt på trods af de mange menneskers medfølelse blikke. Jeg var blevet væk.

Jeg kom til at tænke på denne dramatiske begivenhed, da jeg skulle forberede prædikenen til i dag om en anden dramatisk fortælling om den 12-årige Jesus, der også blev væk for sine forældre, men som tværtimod at føle sig det mindste fortabt, følte sig for alvor hjemme.

Det ville svare til, at jeg i stedet for at løbe fortvivlet rundt i Nørreskoven ville sidde inde i omklædningsrummet og diskutere kampen i detaljer sammen med spillerne og træneren, og da

min far og mine søskende så omsider fandt mig, ville jeg blot svare, at det burde I da have vidst. Det er jo her, jeg skal være. Det er her, jeg hører til.

Der er selvfølgelig også den forskel, at mens jeg på ingen måde ønskede at blive borte fra min familie, så var der for Jesu vedkommende ifølge Lukas tale om et bevidst valg – et bevidst fravalg af familien til fordel for – ja, vel egentlig til fordel for Gud eller for det kald, som kaldte ham ud af den normale tilværelse i familie og samfund. Der var noget, han skulle – noget andet. Nu endte begge fortællinger godt, kunne man sige. Jeg blev omsider fundet af min storebror og genforenet med familien, og også Jesus blev fundet og genforenet med sin familie i Nazareth. Han var lydig imod dem, står der – i hvert fald for en tid.

Fortællingen om den 12-årige Jesus i templet er sammen med de andre barndomsfortællinger et forvarsel – en slags prolog til Lukasevangeliet, der blandt meget andet - og det går nærmest som en rød tråd igennem evangeliet - handler om dette urmenneskelige grundforhold mellem en mor og hendes barn. Det allernæreste og lykkeligste forhold, der findes mellem mennesker – men samtidig et forhold, der altid må brydes. Det er dette smertelige grundvilkår ved menneskelivet – det som nogle kalder kærlighedens pris - dagens fortælling genkalder i os, og vi nikker og samstemmer, for vi ved det godt, at sådan er det. Derfor lytter vi til fortællingen med genkendelsens intensitet og derfor hænger vi ved Marias smerte – fordi det er vores egen smerte, hun udtrykker. Smerten og vemoden ved livet, som Maria gemmer i sit hjerte – ja, som hun bøjer sig for: Det ske mig efter din vilje, Herre.

Vi møder Maria som den udvalgte, der skal føde Guds søn – ser, hvordan hun hengiver sig til sin bestemmelse – hvordan hun føder sit barn med smerte ovenikøbet som en udstødt – en fremmed, der ikke var plads til.

Vi følger hendes eftertænksomhed over hyrdernes forbavsede forkyndelse om hendes barn, der skal befri sit folk – over den gamle Simeons profeti i templet: *Også din sjæl skal et sværd gennembore, Maria!* Dette barn skal ikke blot vække glæde og begejstring, men også modsigelse for mange.

Vi følger hendes smerte i dagens tekst, der er som den kolde luftning, der varsler om, at uvejret er på vej.

Den store svenske forfatter, Selma Lagerlöf har skrevet en legende om dette besøg i Templet, som slutter med, at Maria græder og græder. Hele vejen hjem til Nazareth græder Maria, og den lille Jesus spørger hende igen og igen: J hvorfor græder du – nu er jeg her jo igen, og jeg kom, da jeg hørte din stemme? Og så må Maria jo til sidst fortælle sin dreng, at hun græder, fordi hun alligevel har mistet ham. Hans liv, ser hun nu, er fastlagt til en højere bestemmelse – han vil gå ud i verden og forkynde frihed og kærlighed for alle mennesker. Og måske kan vi godt forstå Maria – for den, der har sådan en bestemmelse vil ikke få nogen nem gang her på jorden. Og det fik han jo så heller ikke, kan man sige.

Og uvejret kommer for Maria. Først da hendes elskede søn rent ud fornægter familien, der er kommet for at hente ham hjem: Hvem er min mor? Hvem er mine søskende? Det er jer, der hører min fortælling og handler efter den.

Og siden, må hun opleve den ultimative modersmerte, da hendes søn bliver dømt som en forbryder, forhånet og fornægtet af alle og henrettet af ordensmagten.

Lukas har det hele med.

Maria bøjer sig for det alt sammen – sin skæbne, sit kald, sin søn, sin Gud. Hun vælger at tage imod det hele – ikke blot acceptere det, når det nu ikke kunne være anderledes – ikke med vrede eller bitterhed - nej, hun hengiver sig til det hele med inderlig taknemmelighed – måske fordi hun ser sit liv med alt, hvad det indebærer af fryd og smerte – af velkomst og afsked – som en gave fra livets Gud, givet af kærlighed.

Det er i hvert fald, hvad jeg selv oplever, når jeg lader mig gennemskue af hende på en af de utallige ikoner hvor hun sidder med sit på en gang bedrøvede og nådefulde blik og betragter beskueren så intenst, så man har svært ved at gå forbi. Eller når hun sidder med sin døde søn i armene – ubegribeligt smukt skildret af Michelangelo i hans statue Pietà i Peterskirken i Rom - og slår hånden ud i stille fortvivlelse og samtidig opfyldt af en yndefuld ro og værdighed og renhed. Guds moder.

Jeg tror, vi har brug for at blive standset op og modsagt engang imellem på vores livsvandring – ikke mindst i dag, hvor det går stærkt med at søge lykken og styre vores liv derhen, hvor vi ønsker det. Hvor livet ofte handler om at være bedst til at realisere sine drømme – somme tider koste hvad det vil. Og hvor vi bliver voldsomt vrede, når det ikke lige går, som vi havde tænkt os, eller når vi ikke lige fik det, vi mente tilkom os.

Jeg ved ikke, om Maria havde store planer om at komme ind på kunsthåndværkerskolen i Damaskus, eller om Jesus havde store planer for sin fars tømrerværksted i Nazareth. I hvert fald blev ingen af delene til noget, fordi de begge blev standset op og kaldt op til livet – og Gud ske lov for det, for ellers havde vi måske slet ikke haft denne inderlige sang om nåden – om at bære alt i livet – om at hengive sig til livets umådelige gave under alle forhold – om at elske sit liv og sit medmenneske uden forbehold – om at give det hele væk med glæde og inderlig tillid.

I dag blev Maria og Josef modsagt i templet, da deres ældste søn vendte op og ned på hele deres tilværelsesforståelse – på hvad der var ret og rimeligt og sømmeligt. Og det er vel også derfor – det er vel først og fremmest derfor, vi har denne kirke med dens hjemlige gudstjeneste, der standser os op for en stund og kærligt tager os i hånden som dem, vi er – som børn af huset, der var faret vild derude i Nørreskoven, men nu er kommet hjem - og fortæller os om livets uendelige nåde og den kærlighed, der bærer alt. Fortæller os om et helt andet liv end det, vi selv vil og drømmer om – om livet i inderlig hengivenhed og taknemmelighed. Så får vi lidt godt at spise og bliver sendt ud igen med Guds velsignelse. Ud i vores liv som dem, vi nu engang er med alt, hvad vi har i os og med alle kærlighedens muligheder vidt åbne.

1. søndag efter Helligtrekonger 2

Småbørnene

De bragte også nogle små børn til Jesus, for at han skulle røre ved dem, men hans lærlinge truede ad dem. Da Jesus så det, blev han vred og sagde til dem:

”Lad de små børn komme hen til mig! Det må I ikke forhindre dem i. Guds rige tilhører netop sådan nogle som dem. Ja, jeg siger jer: Hvis I ikke tager imod Guds rige ligesom et lille barn, kommer I slet ikke ind i det!”

Bagefter tog han dem i sine arme, lagde hænderne på dem og velsignede dem.

Somme tider kan det være en fordel at læse videre.

Jeg kan huske min forgænger i Føns, Johannes Jørgensen engang fortalte, at han på sin spadseretur kom forbi en murer, der var ved at mure en væg op, og han blev så betaget af arbejdet, så han sagde noget om, at han egentlig gerne ville have været murer – hvortil mureren prompte svarede: J, så kunne du da bare have læst videre!

Og det kunne uden tvivl have været en fordel, men jeg tænker nu mere på det at læse videre i teksten – f.eks. i Markusevangeliets 10. kapitel, som vi har hørt en stump af i dag: den berømte tekst om, at vi skal blive som spædbørn, hvis vi vil ind i Guds rige.

Den tekst har vi taget til os i kirken, kan man vist roligt sige – i en grad så den indgår som fast led i vores dåbsritual – sandsynligvis som en bibelsk begrundelse for at døbe spædbørn i stedet for at vente til de bliver voksne og selv kan svare for, om de virkelig vil være kristne.

For en del voksne og fornuftige mennesker er denne betingelsesløse barnedåb en svær kamel at sluge. Ja, måske i virkeligheden lidt for os alle sammen. En del kirkesamfund har da også simpelt hen afskaffet den – antageligt fordi det virker alt for nemt og alt for ualvorligt bare sådan at kunne blive døbt og gå ind i Guds rige uden videre. Og i vores egen kirke har vi da også mildnet det betingelsesløse en smule, så vi egentligt lidt pudsigt spørger det lille barn, om det nu også tror på Gud og på Jesus og på Helligånden – før vi døber det. Og så har vi jo indført confirmationen, der på en eller anden måde også var tænkt som en alvorlig personlig besindelse og bekræftelse på, at man virkelig mente det med sin kristendom.

Barnedåben er ikke så ligetil at komme overens med, fordi den på en måde bryder med al normal religiøs – og for så vidt menneskelig – tankegang og praksis. Normalt skal man yde noget for at være med i det pæne selskab – man skal ligesom have noget at komme med eller bestå en eller anden optagelsesprøve for at blive medlem. Men ikke her. Tværtimod hedder det endda i dagens tekst: Hvis I har noget at komme med – kommer I slet ikke ind!

Og det er så her, det kan være en fordel at læse videre, for gør man det opruller Markus endnu en fortælling om en, der kommer til Jesus. Han kan i modsætning til spædbørnene gå selv – ja, mere end det – han har faktisk rigtig meget at komme med: ungdom, rigdom, retsindighed og

derfor spørger han nu Jesus, hvad mere der skal til for at komme ind i Guds rige – eller arve evigt liv, som han siger.

Jesus kan godt lide ham – måske fordi han mærker en længsel hos denne rige og retsindige unge mand – en længsel efter noget mere end det han allerede har – og hvad er så det dette mere, der skal til for at komme ind i Guds rige?

Ja, det er jo paradoksalt nok *Ingenting!* Der skal *Ingenting* til for at komme ind i Guds rige eller for at få del i det evige liv. Og derfor siger Jesus til den unge mand: Det, du mangler, er at sælge alt hvad du ejer og har eller give det hele væk, så du *ingenting* har - og kom så med mig. Så har du evigt liv. Så er du i Guds rige.

Og så vil jeg gerne vende tilbage til kamelen fra før, der var svær at sluge. For da den unge mand var gået bedrøvet bort, fordi han ikke kunne slippe sin rigdom, sin status, sin betydning i samfundet, så siger Jesus til sine lærlinge: Ak ja! Hvor er det svært for dem, der har noget at komme med at komme ind i Guds rige. Ja, det er nemmere for en kamel at gå igennem et nåleøje end for en rig at komme ind i Guds rige!

Det er sådan et billede, man husker – og det er også meningen med det, fordi det er så vigtigt for Markus at få sagt det her, så det ikke kan misforstås: Der skal *ingenting* til for at komme ind i Guds rige – ja, har man noget at komme med, kommer man slet ikke ind!

Og hvorfor er det så vigtigt? Det er det, fordi det handler om vores Gudsforhold og dermed om vores forhold til hinanden. Vores daglige liv med hinanden, så at sige. Det handler om det, der betyder allermest i vores liv – simpelt hen.

Når Gud i modsætning til alverdens riger ikke stiller betingelser for eller adgangskrav til sit rige, så skyldes det hans ubetingede og grænseløse kærlighed til sit skaberværk – til os. For netop kærligheden kan aldrig stille betingelser.

*Før*kærligheden, som vi nok kender bedst, den stiller betingelser. Den skal man leve op til – gøre sig fortjent til – gøre sig værdig til, så man bliver elskværdig. Men ikke den rene skære kærlighed, som Det nye Testte forkynder – Guds kærlighed, som var og er den omvurdering af alle normale menneskelige værdier, Jesus kom for at indføre mennesker i. Det er den – og egentlig ikke så meget andet – Det nye Testte handler om, og det er den, der er nøglen til forståelsen – ikke blot af kristendommen, men af hele vores liv sammen – vores virkelige – vores egentlige menneskeliv.

Det er den kærlighed, Jesus udtrykker, når han helbreder hvem som helst, når som helst – når han omgås og spiser og drikker sammen med hvem som helst – til stor forargelse for de udvalgte og hellige – de retsindige og fromme. Det er den kærlighed, han udtrykker, når han tager spædbørn i favn og velsigner dem, endnu inden de efter tidens opfattelse var blevet rigtige mennesker. Det er den kærlighed, han udtrykker, når han sætter livet til for at vi kan få alt det liv, vi så forgæves bruger vores liv på at gøre os fortjent til – ganske gratis - liv i overflod, som Johannes siger.

Det er den samme kærlighed, Paulus synger om i sin berømte hymne til kærligheden: Hvis ikke jeg havde *den* kærlighed, var jeg intet! Om jeg så var det fineste menneske. Det er den, der kan få ham til at påstå, at her er ikke jøde eller græker, slave eller fri – mand eller kvinde – nej her er vi alle ét, fordi vi er båret – ikke af noget, vi selv har at komme med: vores tilhørsforhold – vores frihed – vores køn, vores race eller vores religion – vores dybe alvor – men ene og alene af Guds overstrømmende betingelsesløse og fuldkommen grænseløse kærlighed.

Det er sådan, livet er. Det er sådan universet er indrettet! Det er sådan, det er skabt.

Det er i hvert fald, hvad vi forkynder her ved vores gudstjeneste, men det er også, hvad livet selv forkynder – alene ved at være til. Som den tyske filosof Martin Heidegger formulerede det: Underet over alle undere: at det værende er!! Men også ved at være sådan som det jo er livet – så fuldt af nåde og kærlighed – hvis vi ellers har øjne, der kan se og ører, der kan høre. Det kan være svært nok at have de øjne og de ører. Jesus kunne se livets storhed og Guds kærlighed i de mest elendige mennesker, og det fortalte han dem med ord og med handling, når han helbredte dem og velsignede dem, som han velsignede de små børn.

Hans lærlinge kunne ikke se det. De truede ad dem og ville have dem væk. De religiøse kunne heller ikke se det. De undrede sig over, at han omgikkes sådan nogle som dem. De foragtede ham, og til sidst slog de ham ihjel.

Og hvad med os? Det er det spørgsmål, evangeliet altid stiller os. Kan vi se livets storhed og Guds kærlighed i vores eget liv, sådan som det nu formede sig? Kan vi se den i vores medmennesker – uanset hvem eller hvordan de er? Kan vi elske mennesker – altså ikke bare de elskværdige, men også de uelskværdige – eller vores såkaldte fjender?

Jeg tror, de fleste af os må give fortabt og sige som Paulus: Det gode, som jeg egentlig gerne vil, det gør jeg ikke, men det onde, som jeg ikke vil, det gør jeg!

Det er sådan en svær erkendelse af min egen magtesløshed overfor det allervigtigste i livet. Og det er vel først, når den erkendelse virkelig melder sig og gør ondt, at vi får mulighed for at opleve nåden – opleve kærligheden virkelig udfolde sig – opleve livet på ny. Dernede i dybet hvor vi som de små spædbørn må erkende, at vi ikke har noget at komme med, når det gælder. Dér er Guds rige!

Det er der, Guds kærlighed og sansen for livets og vore medmenneskers umådelige storhed bøjer sig ned til os – tager os i favn og velsigner os og giver os nyt liv – liv i overflod. I al evighed.

2. søndag efter Helligtrekonger 1

Bryllup i Kana

Den tredje dag var der bryllup i Kana i Galilæa, hvor Jesu mor var med. Også Jesus og hans lærlinge var indbudt til brylluppet.

Da nu vinen slap op, siger Jesu mor til ham:

”De har ingen vin.”

”Kvinde, hvad kommer det mig ved?” udbød Jesus, ”min tid er endnu ikke kommet!”

Hans mor sagde så til tjenerne:

”Gør bare alt, hvad han beder jer om!”

Nu stod der seks vandkar af sten til brug for jødernes rensesritual. De rummede hver omkring hundrede liter. På et tidspunkt siger Jesus så til tjenerne:

”Fyld karrene med vand!”.

De fyldte dem op til randen.

”Øs nu op og bring det ud til køkkenchefen!”

De bragte det ud til ham, men da køkkenchefen havde smagt på vandet, der var blevet til vin (uden at han vidste, hvor det kom fra - det vidste jo kun de tjenere, der havde øst vandet op), kalder han på brudgommen og siger til ham:

”Alle og enhver sætter først den gode vin frem, og når folk så har drukket tæt, den ringere. Men du har gemt den gode vin til nu.”

Denne begyndelse på sine tegn og undere gjorde Jesus i Kana i Galilæa og afslørede dermed sin guddomsglans, hvilket fik hans lærlinge til at overgive sig til ham.

Sikke et herligt liv! Tænk, at vi lever! Hvilken glæde! Hvilket mirakel livet dog er! Sikke en fest!

Hver dag en ny fantastisk oplevelse. Længe leve livet!

Og sådan kunne man jo blive ved prædikenen igennem, men på en eller anden måde bliver det nemt utroværdigt - glansbilledagtigt – måske fordi kløften mellem begejstringen for livet og så det, vi kalder den barske virkelighed, er alt for stor. Kløften mellem denne sprudlende livsglæde og så vores eget liv, som giver os mere grund til bekymring, sorg og klage. Og så er det ikke rart at få at vide, at nu skal man være glad. Vær nu lidt glad, dit sure læs! Når glæden bliver en sur pligt – en overflade, man viser sin omverden for skams skyld – men de skulle bare vide, hvad jeg må døje med – hvad jeg må bære på.

Og alligevel så er formålet med en kristen gudstjeneste netop denne utidige forvandling af vores sind fra bekymring, vrede, fornærmelse, sorg, ensomhed og smerte til en sprudlende livsglæde. Nedbøjet og træt af verdens og ikke mindst menneskers modgang eller måske af min egen forbandede måde at være på slæber man sig hen til kirken og fløjtende glad – opløftet og opildnet går man derfra som et nyt menneske fuld af glæde og taknemmelighed og nyt livsmod.

Somme tider er det måske omvendt. Fløjtende glad kommer man til kirken, men det skulle man ikke have gjort, for der var skide koldt – lændesmerten brød op igen på grund af de forfærdeligt hårde bænke, prædikenen var lang og intetsigende – præsten skulle hellere feje lidt

for egen dør i stedet for at stå der og belære andre – salmerne kendte vi selvfølgelig ikke, og så lå de alt for højt, og da vi var til alters brød den gamle knæskade op. Men værst af alt: Min genbo, det dumme svin, tillod sig i sin frækhed at vise sig her i kirken, som om intet var hændt. Heldigvis drejede jeg om på hælen og gik, da han nærmede sig. Sådan leger vi heller ikke, min fine ven!

Undskyld denne lille parodi. Selvfølgelig er det ikke altid, gudstjenesten lykkes – men når den ikke lykkes – når glæden ikke kan komme til, så er det altid – altid – fordi jeg selv står i vejen. Vi prøver at lave gode gudstjenester – menighedsrådet og kirkebetjeningen er utrættelige i vores udviklingsarbejde med denne gudstjeneste – og engang kommer præsten vel også med – men dybest set står og falder gudstjenesten med dig selv. Gudstjenesten kan i virkeligheden ikke forvandle nogen eller noget, men den kan måske lukke op for din egen indre forvandling. Det er dit arbejde – det er din forvandling.

Problemet er, at jeg selv står i vejen for glæden – for livets herlighed. Og dermed oplever vi tit os selv som splittede mennesker, for vi søger glæden – vi søger friheden – vi længes efter kærligheden på den ene side – men på den anden side vil vi ikke vide af den. Vi står underligt nok selv i vejen for det, vi ønsker allermost.

Den køber vi ikke sådan lige uden videre, for en stor del af vores liv går med at placere skylden for livets og min egen elendighed alle andre steder end netop hos os selv. Vi er ufatteligt dygtige til alle mulige afledningsmanøvrer fra det, som er selve kernen i problemet – nemlig mig selv. I virkeligheden er der jo ikke nogen, der kan fornærme os. Der er ikke nogen, der kan gøre os vrede eller kede af det – eller bare irritere os. Det er alt sammen noget, vi gør ved os selv, fordi... ja, hvorfor egentlig? Hvorfor lader vi alle disse negative følelser regere os – så vi ligefrem dyrker dem? Prøv at forestille jer én eneste sammenkomst, hvor vi ikke har talt nedsættende om andre – og nydt det!

Hvorfor lader vi forurettelsen styre os i en grad, så det ser ud, som om vi lever af den. Det kunne han ikke være bekendt. Men sådan er han bare. Sådan er mænd. Sådan er muslimer! Sådan er socialdemokrater! Skiderikker!

Vi kender det – tror jeg – alt alt for godt – så godt, så vi ligefrem kan forveksle fornærmelsen med glæden – glæden over, at vi ikke er som dem.

Det er her, den nationale religion griber fat, og bekræfter os i, at vi er noget særligt i forhold til andre mennesker. Vi er indenfor – de andre er udenfor. Vi er troende – de andre er vantro. Gud kan lide os, som Niels Hausgaard synger – og det er der ikke noget at sige til. For vi er så rasende velbegavede. Men i virkeligheden er den jo dybt tragisk denne systematiske opdeling af mennesker, som vi bruger alene for at hævde os selv – og vi bruger endda Gud som garant for den holdning.

Og det er så det Jesus bruger sit liv på at gøre op med ifølge evangelierne – gøre op med religionen som forskelsbehandling. Johannes fortæller os, at Jesus viser *sin* herlighed ved at tage religionens renselseskar og fylde dem med den herligste vin. Blasfemi, selvfølgelig! Tænk,

hvis vi fyldte døbefonten med øl! Ja, tænk! Men meget bevidst af Johannes, fordi den gamle afmålte og indskrænkede slavetilværelse, som var blevet så indgroet, så ingen turde tro på, at det kunne være anderledes, livet – fordi alt det gamle med Jesus var forbi. Den gamle religion – den gamle fornærmelse – min egen gamle og indgroede lyst til at lade mig fornærme og til at sætte skel mellem mennesker – de gode og de onde – dem, vi kan med – og dem vi heldigvis ikke skylder noget. Min egen trang til at lade mig fornærme af livet, fordi det er så hamrende uretfærdigt – og se nu, hvad jeg må døje med! Og det synes jeg ærlig talt ikke, jeg har fortjent! Alt det er forbi med den nye herlighed, der på en forunderlig måde sprænger alle rammer, så selv den mest højtidelige og indgroede fornærmelse forbavset må trække sig tilbage – for livet selv. Og du må smile ad din egen tåbelighed – din egen indgroede og dyrkede begrænsning. Tænk, hvad vi har brugt vores dyrebare liv på – bare for at rense og hævde os selv i forhold til de andre.

Den religiøse renselse var foreskrevet, så de udvalgte mennesker kunne holde sig rene og pæne overfor den dødsensfarlige Gud, som selv Moses kun måtte se bagdelen af, men nu kommer Gud så selv i skikkelse af Jesus fra Nazareth - hvis man ellers tror på den – og i stedet for renselse af de udvalgte – så er der fremragende rødvin til alle! Så er der fest for enhver, der vill Ansigt til ansigt med livets glæde.

Jeg kan godt forstå Johannes. Jeg kan godt forstå hans voldsomme opgør med de nationale og religiøse autoriteter, fordi han jo har smagt den vin, Jesus kom med. Han har jo selv smagt livets ufattelige herlighed, når fornærmelsen, vreden, misundelsen, hovmodet – den sårende bemærkning, livets uretfærdighed – når alt det preller af mod en uopgivelig livsglæde. Når alle mine negative tanker og min evige bekymring og kredsen om mig selv og alt mit ikke kan komme til for glæden over livets ufattelige mirakel. Og så er det altså svært at vende tilbage til den gamle slavetilværelse – mit gamle fængsel.

Og jeg kan også godt forstå Paulus – hvad der ellers ikke er så ligetil – når han formaner romerne til at vise oprigtig kærlighed, godhed, hengivenhed, agtelse – gavmildhed, gæstfrihed. Formaner dem til ikke at lade sig fornærme af nogen eller noget, men tværtimod velsigne, dem, der forfølger dem og forbander dem.

Hvordan kan han sige sådan noget? J, det skyldes jo, at også han har smagt den gode vin, som bryder alle grænser ned, og som åbner for et helt nyt liv - et liv hvor jeg og mit og mine, som jeg kalder det, og alle mine krav om retfærdighed – ikke længere står i vejen, så jeg nu kan se livet i al dets vidunderlige herlighed – så jeg nu kan se mit medmennesker – måske for første gang se mit medmenneske – ikke som konkurrent – ikke som fjende, men som en umistelig del af livet – som en del af glædens sprudlende kilder.

Det er netop den vin, som om lidt bliver serveret her ved vores gudstjeneste for enhver, der tør opgive sit gamle liv og lade livsglæden komme til.

Sikke et herligt liv! Tænk, at vi lever!

2. søndag efter Helligtrekonger 2

Samtale ved brønden

Da Jesus nu erfarede, at farisæerne havde hørt, hvordan han døbte og skaffede flere tilhængere end Johannes (skønt Jesus ikke døbte selv – kun hans elever), så forlod han Judæa og tog på ny til Galilæa.

Imidlertid måtte han igennem Samaria, så han kommer til en by i Samaria, der hedder Sykar – ikke langt fra det stykke land, Jakob forærede sin søn Josef. Der var Jakobsbrønden.

Træt af rejsen satte Jesus sig ned ved brønden. Det var omkring middagstid. Så kommer der en samaritansk kvinde for at hente vand.

”Giv mig noget at drikke!” siger Jesus til hende. (Hans lærlinge var nemlig gået ind til byen for at købe mad).

”Hvordan kan du, som er jøde, bede mig, en samaritansk kvinde, om noget at drikke?” spørger den samaritanske kvinde ham (jøder har jo ellers ikke samkvem med samaritane).

”Hvis du kendte til Guds gave,” svarede Jesus hende, ”og vidste hvem det er, der beder dig om noget at drikke, ville *du* have bedt *ham*, og han ville have givet dig sprudlende kildevand.”

”Herre!” siger hun så, ”du har ingen vandkrukke og brønden er dyb. Hvor vil du så få kildevand fra? Du er vel ikke større end vores far Jakob, som gav os brønden og selv drak af den sammen med sine sønner og sit kvæg?”

”Alle der drikker af dette vand,” svarede Jesus, ”vil blive tørstige igen, men den, der drikker af det vand, *jeg* giver ham, skal aldrig i evighed tørste. Nej, det vand, *jeg* giver ham, vil blive en sprudlende kilde til evigt liv inden i ham.”

”Herre!” siger kvinden, ”giv mig sådan noget vand, så jeg ikke skal tørste og hele tiden rende herud for at hente vand.”

”Gå hen og kald på din mand,” siger Jesus, ”og kom så tilbage.”

”Jeg har ingen mand,” svarede kvinden.

”Det var godt svaret,” siger Jesus til hende, ”jeg har ingen mand! For du har haft fem mænd, og ham, du har nu, er *ikke* din mand. Der sagde du et sandt ord!”

”Herre!” siger kvinden, ”jeg kan forstå, at du er en profet. Vore forfædre tilbad Gud på dette bjerg, og I påstår, at Jerusalem er stedet, hvor man bør tilbede Gud.”

”Tro mig, kvinde,” siger Jesus, ”den tid kommer, hvor det hverken er på dette bjerg eller i Jerusalem, I skal tilbede vor Far.

I tilbeder noget, I ikke kender – vi tilbeder det, vi kender, for befrielsen kommer nu engang fra jøderne. Men den tid kommer – ja, den er nu – hvor de virkelig frimodige skal tilbede vores far i ånd og sandhed. Det er sådan et livsmod, vores far ønsker sig. Gud er ånd, og de, som dyrker ham, bør dyrke ham i ånd og sandhed.”

”Vi ved, at Messias kommer,” siger kvinden, ”han, som kaldes Kristus. Når han kommer, vil han forklare os alt.”

”Det er mig!” siger Jesus til hende, ”mig, der taler med dig!”

Kort efter ankom hans elever, der blev forbavsede over, at han talte med en kvinde. Der var dog ingen der spurgte om, hvad han var ude på, eller hvorfor han talte med hende. Nu lod kvinden vandkrukke være vandkrukke og gik tilbage til byen.

”Kom og se et menneske, som kunne fortælle mig alt, hvad jeg har lavet,” sagde hun til folk, ”mon ikke han er Messias?”

Den samtale, vi lige har hørt mellem Jesus og en samaritansk kvinde må vel egentlig siges at være et forbillede på al økumenisk samtale – altså samtalen mellem de forskellige religioner – ja, man kunne måske gå endnu videre og sige samtalen mellem alle forskellige livsopfattelser – f. eks mellem os danskere og indvandrere. Ja egentlig forstår jeg samtalen som et gedigent opgør med alle de forskelle, som mennesker til alle tider har brugt til at forsvare sig med overfor de fremmede kulturer og skikke.

Læg mærke til, hvordan alle de gamle prøvede identitetsfaktorer bliver piller fra hinanden.

Mand-kvinde distancen – hele det sære neurotisk-erotiske skuespil, der giver sig udslag i undertrykkelse eller dyrkelse af kvinder, der f. eks skal gå tilslørede eller have mindre i løn for samme arbejde – eller skal sættes op på en urørlig piedestal – alt sammen ophæver Jesus med sin henvendelse, der nok så selvfølgelig bryder gennem alle kønsbestemte fordomme: Giver du mig ikke lige noget vand? Fra menneske til menneske!

Og så den religiøse distance – hele den forbandelse, der har hvilet og hviler over menneskeheden i form af det religiøse tyranni, der har adskilt mennesker fra hinanden og ophidset mennesker til had og vold i Guds navn – men tro mig, kvinde – der kommer en tid, hvor det hverken er på dette bjerg eller i Jerusalem, Gud skal tilbedes – men i ånd og sandhed! Gud er ikke jødernes Gud eller de kristnes Gud eller muslimernes Gud – nej, Gud er ånd, og det er i hans ånd, vi skal leve som mennesker – som hans frie børn.

Og sørme om Johannes ikke også inddrager en tredje og hyper aktuel distance: Overfladiskhedens distance: Gå hen og hent din mand og kom herud, siger Jesus. Jeg tror måske ikke, man skal tage det for bogstaveligt – snarere noget i retning af: lad mig høre, hvad du har viet dit liv til – hvad du lever for.

- Ikke for noget særligt – ja, jeg skal jo hente vand og sådan...

- Nej, der sagde du et sandt ord. Du lever ikke for noget særligt – ja, du har engageret dig i snart det ene og så det andet, men der var ikke noget af det, der holdt – det var mest for sjov – ganske interessant, indtil der dukkede noget mere interessant op i livsholdningernes supermarked.

Jeg har tit tænkt på, om det ikke var netop hendes overfladiskhed, der gjorde hele denne vidunderlige samtale mulig – hendes mangel på *commitment*, som de højkirkelige englændere ville sige – hendes mangel på virkeligt engagement – religiøst, holdningsmæssigt – måske også moralsk. Jo, for så ville der være godt nyt til alle os overfladiske, der ikke rigtig kan vie os til en bestemt religion eller livsholdning – som ikke rigtig kan falde til ro i en fattet tro på Gud, sådan som vore forfædre har overleveret det, men hele tiden er på udkig efter noget mere – som denne kvinde, der løber hjem og fortæller om Jesus: Mon ikke han skulle være Messias – Kristus? Verdens frelser fra al religionens forbandende tyranni. Ham der ikke kom for at befri os *for* hinanden men *til* hinanden.

Og sådan vender Johannes måske op og ned på det hele, sådan som evangeliet jo så ofte vender op og ned – også på vores dårlige samvittighed – ikke for at provokere borgerskabet eller

religionernes købmænd men for at promovere Jesus – den Jesus der gennembryder alt det, der binder os og holder os fra hinanden som mennesker og formidler nyt liv – nyt fællesskab på tværs af alle fordomme, grænser og skel: Det er mig – den, der taler til jer! Se på mig gennem dit medmenneske. Og så er der ikke længere forskel på mand og kvinde – jøde og græker og samaritaner og dansker – træl og fri – indfødt og indvandrer - thi alle er vi ét i Kristus.

Kan I mærke befrielsen i det her, sådan som denne samaritanske kvinde kunne? Ikke bare befrielsen fra de religiøse eller kulturelle og tids- og stedbestede konflikter – men befrielsen fra os selv så at sige? Fra alt det, som gør mig til mig og skaber min såkaldte personlighed. Opregner alt det, jeg skal gøre mig gældende med: min slægt, mit land, min kristendom, min tro, min livsholdning. At det netop skulle være denne højtbesungne personlighed, som vi bruger så meget af vores tid på at skabe os - der er den værste hindring for at kunne mødes for alvor med min næste.

Det er godt nyt til de overfladiske og søgende – men det er ren tågesnak for enhver personlighed – og dybt forargende for enhver troende kristen, jøde, muslim eller ateist.

Der var en anden samaritaner, som også så stort på al religion og kultur og sin egen personlighed, da han fandt en blødende mand i grøften – endda en jøde – og lod sit hjertes inderlige menneskelighed og medlidenhed skubbe alt andet og ethvert forbehold til side – og jeg tror, det er der, Johannes også vil have os hen, når han igen og igen søger at gennembryde alle vores forbehold og distancer overfor livet selv – og livet er nu engang bundet til vores forhold til vores nærmeste – til hvem som helst vi møder på vores vej.

Og vores menneskehjerte ved det godt – det lille bange hjerte, der higer efter fællesskab, men som så sjældent kan komme til for alle de personligheder og skel og grænser, vi fornøjer os med at sætte mellem hinanden.

Alle de gange mennesker i Guds navn har bedrevet de største uhyrligheder – lige fra de store religionskrige og folkedrab og udryddelse af jøder til den lille infame racisme, kvindeundertrykkelse eller undertrykkelse af de anderledes eller de fremmede. Det kommer ikke af sig selv, som det er blevet hævdet, fordi vi mennesker er onde ind til marven. Nej, det kommer fordi der er nogen, der fortæller os, at det er det rigtige at gøre – og det kan være både præster og politikere – men det kommer udefra. Og vi tier og samtykker.

Intet menneske, som ikke er blevet opdraget til det på den ene eller anden måde eller indoktrineret til frygt, vil finde nogen glæde i at gøre ondt mod andre mennesker. Så tanken om, at vi skulle være så gennemsyrede af synd, så vi bare ikke kan lade være med at gøre det onde – og derfor kun har Guds nåde at håbe på – den tror jeg ikke længere på. Jeg tror, vi i langt højere grad end vi forestiller os, kan vælge, hvad vi vil. Det er det, der hedder frihed og samtidig ansvar for vores liv – for vores næstes liv og for vores samfunds liv. Vi gør en forskel uanset hvad.

I dag henvender Johannesevangeliet sig til os med et levende budskab, der jo ikke bare kommer og sætter sig på vores hjerte af sig selv – men som for det første skal forkyndes og for det andet skal vælges og modtages, så vi handler efter det. Så det ændrer vores liv.

Og så er vi tilbage ved denne kætterske tanke om, at vi kan vælge døden og vi kan vælge livet. Tanken om, at kristendom – at budskabet om Guds grænseløse kærlighed har konsekvenser for vores liv – for os selv og for vores nærmeste – og såmænd også for vores samfund.

Jeg tror, det er det, Jesus mener, når han taler om at tilbede Gud i ånd og sandhed og samtidig afskaffer templer, katedraler, præsteskaber og hellige steder. Det hellige – j det er selve livet – livet med hinanden – livet i vores dagligdag – snakken ved en brønd - for ånd og sandhed kan jo ikke begrænses på nogen måde – f.eks. til hyggen og freden i kirkerummet.

Dit liv er helligt – dit medmenneske er helligt – den jord, du går på er hellig, som din dagligdag er det – og det er hykleri at begrænse det hellige til særlige tider og steder. At begrænse evangeliet, sådan som det er blevet moderne.

Derfor kan der opstå gudstjeneste overalt, hvor mennesker er sammen i Guds navn – og det vil vel så sige dér, hvor mennesker lader deres menneskelighed komme til orde og til udtryk i handling i kærlighed og i ærbødighed mod det hellige medmenneske.

Det er vel så det, der er at dyrke Gud i ånd og sandhed, og mange gange lykkes det ikke – for der så meget, der holder os borte fra vort menneskehjertes inderste guddommelige tilbøjelighed – men det skal dog aldrig få os til at erklære os for uduelige og uforbederlige syndere, som intet kan selv. Vores ganske enkle livserfaring benægter det, for alle har vi mødt medmennesker, det gjorde usigeligt godt at være sammen med – mennesker som hjalp os - som højnede os med deres respekt eller deres livsglæde eller med deres åndelighed, og historien om mennesket er fuld af den slags guddommelig menneskelighed, som minder om vores herre og mester og bror – den Jesus fra Nazareth, de kaldte Guds søn og Kristus, fordi han var Guds udtrykte billede – Guds mening med ethvert menneske.

Alt det kan vi jo så af bitter erfaring benægte og fortsætte med at slå os igennem i denne onde verdens jammerdal, hvor enhver er sig selv nærmest, og det handler om at være stærk og overleve. Men vi kan også vælge at lade det fællesskab, vi tager del i om lidt ved nadverbordet – fællesskabet med hinanden og sammenspistheden med den Jesus, vi kalder Gud, fordi han bar og han bærer Guds ånd videre til os – vi kan vælge at lade det fællesskab være begyndelsen til en ny menneskelighed, og vi kan vælge at lade Guds ånd fylde os, så vi selv bærer den videre ud i vores liv med hinanden.

3. søndag efter Helligtrekonger 1

De urørlige

Store folkemængder fulgte Jesus, da han var kommet ned fra bjerget. Og se, en spedalsk kom hen, faldt ned for ham og sagde: Herre! Hvis du vil, kan du rense mig. Og han rakte hånden frem, rørte ved ham og sagde:

”Det vil jeg gerne. Bliv ren!”

Og straks blev han rensset for sin spedalskhed.

”Lad nu være med at fortælle det til nogen”, sagde Jesus, ”men gå hen og vis dig frem for præsten og giv den offergave, Moses har foreskrevet – som et vidnesbyrd for dem.

Da han var kommet ind i Kapernaum, kom der en centurion hen til ham, og tryglede ham:

”Herre! Min dreng ligger lam derhjemme og plages forfærdeligt.”

Han siger til ham:

”Kom med mig! Jeg skal komme og helbrede ham.”

Men centurionen svarede ham:

”Herre! Jeg er ikke værdig til at du skal komme under mit tag. Sig blot et ord, så vil min dreng blive helbredt. Jeg er jo selv et menneske, der har myndighed. Jeg har soldater under mig, og siger jeg til den ene: Gå! så går han og til den anden: Kom! så kommer han og til min tjener: Gør dette! så gør han det.”

Da Jesus hørte det, undrede han sig og sagde til dem, der fulgte:

”Jeg kan godt sige jer: end ikke i Israel har jeg fundet nogen med sådan en tillidsfuld frimodighed. Men sådan er det: Mange skal komme fra øst og fra vest og ligge til bords med Abraham og Isak og Jakob i det himmelske rige, men rigets egne sønner skal kastes ud i mørket udenfor. Der skal der være gråd og tænderskæren.”

Så sagde Jesus til centurionen:

”Gå blot! Det går dig, som du tænkte.”

Centurionen vendte så hjem indenfor samme time og fandt drengen rask.

Der spores en vis bekymring i disse tider – ikke så meget over den herskende politik – ikke så meget over undertrykkelsen og forskelsbehandlingen af mennesker – ikke så meget over krig og ufred. Nej bekymringen gælder vejret.

Det er ikke, som det plejer, og selv ellers seriøse mennesker begynder at se tegn i sol og måne og ikke mindst i vejret – på dommedag – måske fordi det meget vand bringer mindelser frem om syndfloden, hvor kærlighedens og fredens Gud efter sigende udryddede hele jordens befolkning ved at drukne den som straf for dens måde at leve på – hvilket han så efterfølgende fortrød, men det kunne han jo så kun sige til de otte efterladte. Men også fordi der tales om klimaændringer som et resultat af netop vores synd og skyld. Det er mennesker selv, der har skabt dette Herrens vejr med al vores forurening af atmosfæren, og nu kommer så straffen. Vi er selv uden om det, som vi sagde i min barndom.

Jeg er ikke bekymret over vejret. Klimaet på jorden ændrer sig hele tiden, og en forholdsvis varm og våd januar kan nu ikke give mig de mindste bange anelser – og da slet ikke i forhold til den Gud, jeg tror på, og som efter min mening aldrig nogen sinde har pillet det mindste ved

naturens gang, men som til gengæld altid kalder os til besindelse over vores egen gang på jorden.

Engang kom de løbende hen til Jesus, fordi et nybygget tårn var styrtet sammen og havde dræbt otte mennesker – og om det ikke var Guds straf. Nej, siger Jesus, og det var Pilatus' nedslagtning af en flok galilæiske pilgrimsvandrere heller ikke, men – siger han så – hvis I ikke omvender jer, går det jer ligesom dem. Og dermed drejer Jesus fokus væk fra en overordentlig populær gudsforestilling om en straffende og hævnende Gud, der griber ind i menneske – og samfundslivet for at skabe en slags retfærdighed for sine udvalgte – hen imod det enkelte menneskes ansvar for sit eget og sin næstes liv. At omvende sig betyder ikke mindst at vende sig mod sine nærmeste – det medmenneske, som er hvem som helst.

Det er det, der er vigtigt for Jesus og for den Gud, han forkynder.

Han siger det også på en anden måde f.eks. i dagens tekst, som på en måde også handler om en misforstået guds-opfattelse ifølge Jesus. Ifølge den blev mennesker opdelt i de rene og de urene – de udvalgte og de udstødte – og det er præcis denne religiøst bestemte opdeling af mennesker, Jesus reagerer imod i de to små fortællinger, vi har hørt i dag. Dette at religionen og dermed Gud selv bliver brugt til at sætte skel mellem mennesker – dem indenfor og dem udenfor – dem Gud bryder sig om og velsigner - og dem, han ikke bryder sig om og derfor straffer. Sådant en Gud er skabt af mennesker, der vil have magt over mennesker, og som med Gud som autoritet vil styrke deres magt ved at skabe frygt og rædsel for Guds dom over de ugudelige.

I dag hører vi så om, hvordan Jesus fuldstændig nedbryder denne gamle hævdvundne opfattelse af Gud som den store dommer og bøddel. Og det gør han ved at bryde alle regler ved at røre ved den urørlige. Og dermed gør Jesus sig ifølge gældende lov og praksis og religion selv uren. Han lader sig besmitte med den værst tænkelige urenhed.

Det er et typisk træk ved evangeliernes beskrivelser af Jesus, at de påpeger hans fysiske kontakt med det allermest urene: spedalske, lig, besatte kvinder og fremmede, som vi hører det i dagens anden fortælling.

Jesus tilsidesætter altså nogle meget grundlæggende religiøse forskrifter til fordel for det enkelte nødstedte menneske. En spedalsk: Jeg vil! Bliv ren!

Og han tilsidesætter det normale syn på en regulær politisk fjende af folket – en undertrykker - en hedning – en romersk officer i besættelsesmagten – en uomskåren – en man gerne og med god samvittighed må slå ihjel. Men ikke Jesus, der først og fremmest ser et menneske i nød, og så er der ingen lov og ingen religion og ingen krig, der kan forhindre ham i at komme dette menneske til hjælp.

For den Gud, Jesus forkynder er ikke deroppe eller derude et sted og styrer vind og vejr og menneskeskæbner, men her lige præcis her imellem dig og dit medmenneske. Gud er menneskers Gud, og det er i forholdet mellem mennesker, Gud giver sig til kende – og hverken i storm eller regn eller torden.

Jesus forkyndte Guds rige – og han viste sin samtid dette rige ved at udleve Guds mening med menneskelivet – og det betalte han prisen for, for Guds rige har altid trange kår i en verden, hvor mennesker hellere vil undertrykkes af primitive gudsforestillinger og magtfulde paver end selv at tage ansvar for sit eget og sin næstes liv. En verden, som hellere vil lytte til gale magthaveres tomme trusler og golde løfter end til det menneskehjerte, der godt ved, at kærlighed til næsten er døren til Guds rige.

Jesus dømmer igen og igen religionen med dens krav om efterlevelse af bestemte love og regler, når disse regler viser sig menneskefjendske. Han vil ikke lade religionen ofre et eneste lille menneske – end ikke den værste fjende, for hans fællesskab og hans rige bygger ikke på modsætninger mellem mennesker, men på enhed med alle mennesker i den Gud, som er alles Gud. Det er en ufattelig hård dom, Jesus med sit liv og sin forkyndelse udtaler over al normal religiøs og verdslig visdom, for vi er fra vores tidligste barndom og vores tidligste historie som stamme og som folk opflasket med det menneskesyn, at der er nogen, vi er forpligtet på mere end andre – der er nogen, der er venner og andre, der er fjender. Det er vi opflasket med i en grad, så vi lever på det – og vi forstår og vi styrker os selv og vores identitet ud fra dette menneskesyn – ud fra denne skelnen mellem venner og fjender. En skelnen, som vi sikkert også har rigtig gode erfaringer med.

Så det er intet mindre end vores dybeste selvforståelse som menneske, Jesus nedbryder med sin tale om et menneskesyn, der bygger på kærlighed til alle og enhver – uanset rang og stand – race og religion – politisk tilhørsforhold – køn – alder - opførelse i det hele taget.

Og det går selvfølgelig ikke stille af. Det betyder krig med de magter og myndigheder, som vil fastholde mennesker i de gamle fjendskaber.

Og derfor er Jesus ifølge evangelierne hård ved sin samtids politiske og religiøse ledere, hvilket også kommer frem i dagens tekst, hvor fjenden selv fremhæves hvad angår tro på bekostning af han eget ellers nok så religiøse folk. Ja, ”rigets egne børn skal kastes ud i mørket udenfor...” Den tro, Jesus roser – fjendens tro – er troen på, at et ord fra Jesus er nok til at helbrede den forkrampethed og lammelse, som har besat hans tjener.

Og så er det vel også troen på, at det kan nytte – at vi med vores handlinger og med vores tro og vores indsats kan ændre verden og forbedre forholdene for lidende mennesker.

Vi skal jo ikke glemme, at denne romerske officer må have bidt al skam i sig for at kunne og turde henvende sig til denne jødiske helbreder – og ovenikøbet tiltale ham Herre! Det har ikke været uden omkostninger at redde denne tjener. Det har måske kostet både hans ære og hans myndighed som officer i den romerske hær.

Men han gjorde det, fordi han troede på det – og så vel også fordi han elskede sin tjener og ikke kunne holde ud at se ham lide. Det var dette, at hans menneskehjerte vandt over alle love og regler for passende opførelse – over al ære og skam. Da åbnedes Guds rige for både officeren og for hans tjener.

Lidelse er ikke udtryk for Guds retfærdige straf. Heller ikke når den er nok så selvforskyldt. Det har det aldrig været, og det bliver det aldrig. Men lidelsen er til som en del af vores menneskeliv – og først og fremmest kalder lidelsen på vores indsats som medmennesker – og derfor kan det ikke nytte, at vi lægger naturens gang i Guds hånd. Naturens gang, som også er sygdom og lidelse, tørke og oversvømmelse - kræver vores indsats, vores tro og vores kærlighed – vores hjælp - koste hvad det vil.

For vi er ikke længere slaver af en religion, men medarbejdere på Guds Rige.

3. søndag efter Helligtrekonger 2

Om tro

”Herre, giv os mere tro,” sagde apostlene engang til Herren.

”Hvis I havde tro som et sennepskorn,” sagde Herren, ”kunne I sige til dette morbærtræ: Ryk dig op med rode og plant dig i havet! Og det ville adlyde jer.

Hvis I havde en slave, der pløjede eller vogtede får, hvem af jer ville så sige til ham, når han kom hjem fra marken: Kom straks og læg dig til bords? Nej, vil I ikke snarere sige til ham: Lav mad til mig, og når du har skiftet tøj, kan du servere for mig, mens jeg spiser og drikker. *Bagefter* kan du selv spise og drikke? Han er vel ikke ligefrem taknemmelig mod slaven, fordi han gjorde som befalet? Det samme gælder jer. Når I har udført alt, hvad I er blevet befalet, skal I sige: Vi er kun uværdige slaver, der blot har gjort, hvad vi fik besked på.”

Det handler om tro. I teksten til i dag – og mange vil også mene, at en stor del af livet handler om tro. Troen er blevet et afgørende kendetegn for det at være kristen. Man taler ligefrem om det at være et troende menneske, hvor troen forudsættes som en bestemt kvalitet eller tilstand, man altså kan have eller befinde sig i – eller ikke. Ligesom man kan være religiøs eller ikke.

For mange mennesker er troen derfor også blevet et krav – altså noget, man burde kunne forlange af mennesker – herunder af sig selv. Og spørgsmålet er ofte meget alvorligt ment som et lidenskabeligt ønske eller en bøn til den Gud, man måske føler, man svigter ved ikke at være troende nok: Kunne jeg dog bare tro! Eller som hans lærlinge siger det i dagens tekst: Giv os mere tro!

For mig at se er der noget galt med troen – eller måske ikke med troen, men med den måde vi opfatter troen på. Med den måde, vi spørger til troen på – hos hinanden og hos os selv. Der er noget galt i dåbsritualet, som hele Danmark lyttede til i går, hvor troen stilles op som betingelse for dåben – som adgangstegnet så at sige. Tror du nu også? Ja! J, så døber jeg dig! Så er du velkommen...

Der er noget galt med spørgsmålet: Tror du på Gud? Fordi det så nemt som ingenting bliver et inkvisitorisk – et juridisk spørgsmål til, om du er god nok – retfærdig nok til at være sammen

med os andre troende. Og det, der er gået galt, er netop at troen er kommet ind i retssalen så at sige – er blevet noget, man måler mennesker med.

Der er sket det samme med troen, som der var sket med loven på Jesu tid – og vel i og for sig til alle tider. Fra at være en gave til mennesker – en hjælp til fællesskabet og en beskyttelse af de små i samfundet – blev loven og lovens overholdelse et redskab, hvormed man målte mennesker. Fra at være til for menneskers skyld blev loven overordnet mennesker, og man opdelte mennesker i de lovlydige og synderne. Retfærdighed blev et spørgsmål om at holde loven, som man ovenikøbet kaldte Guds lov, og straks talte man om de retfærdige og de uretfærdige.

Det er præcis det, Jesus gør op med ifølge evangelisterne. Han omgås de såkaldt uretfærdige syndere – det er dem, han henvender sig til – det er dem, han lever sammen med – og det er de såkaldt retfærdige, de lovkyndige, farisæerne, han gør op med – hele deres livssyn og ikke mindst deres menneskesyn. Det samme gør i øvrigt den tidligere farisæer, Paulus, fordi han har fundet en anden vej end lovens.

På samme måde var troen oprindeligt en gave til mennesker – et hjerteligt anliggende – et spørgsmål om tillid og frimodighed. Men med tiden gik det med troen, som det gik med loven. Den blev det redskab, hvormed man adskilte mennesker fra hinanden – nu i de troende og de vantro. Fra at være en gave til mennesker, blev troen overordnet – gaven tog ligesom magten og blev dæmonisk – et redskab til at så splid og had mellem mennesker med. Mennesker blev til for troens skyld. Troen blev en betingelse – et adgangskrav for at kunne være med i det gode selskab. Og man skal ikke se meget på vores historie og på vores nutid for at få et billede af de umenneskelige konsekvenser, det medfører overalt i verden.

Helt grotesk blev det i oplysningstiden, da troen blev defineret som troen på mirakler – troen på det overnaturlige i modsætning til den fremstormende naturvidenskab og almindelige livsoplysning. Troen blev defineret som en bogstavelig tro på Bibelens fortællinger. Og stadigvæk lider kirken af eftervirkningerne af denne groteske påstand om, hvad tro er.

I dagens tekst afviser Jesus spørgsmålet om tro. Gør tykt nar ad elevernes spørgsmål – hvad i alverden skal det stakkels morbærtræ ude i havet? og foreholder dem noget andet – noget, der er vigtigt – nemlig at være tro mod sit menneskeliv.

For det, hans lærlinge beder om, det er jo netop magt over tilværelsen, så vi kan flytte bjerge – og det er vel også det, vi beder om, når vi beder om mere tro. En slags mirakelkur, der skal klare livet for os. Kunne jeg bare tro! Men den løsning går ikke – så lidt som nogen anden mirakuløs redning gør det, for sådan leger vi ikke med livet, ifølge Jesus. Tro kan ikke flytte bjerge – aldrig i livet!

Jesus taler om at være tro mod sit liv som tjener – måske fordi kristenliv – lærlingliv – handler om tjeneste og ikke om at have magt over tilværelsen – ikke om at kunne noget særligt. Det rimer vel i og for sig godt med Jesu eget liv ifølge evangelisterne. Det var netop et liv i tjeneste – et liv som opgav al magt. Jeg er ikke kommen for at herske, men for at tjene – ja, for at give mit liv væk i tjeneste for livet. Tilsyneladende et unyttigt spild – i hvert fald for den djævel, der

fristede Jesus til at tage al magten og vise verden, hvad Guds søn virkelig kunne, men for nogle få blev hans tilsyneladende så forspildte liv det allerstørste.

I Thomasevangeliet hedder f.eks. Hvis to skaber fred med hinanden i et hus, kan de sige til dette bjerg: Flyt dig! – og det flytter sig. Altså helt konkret: Skabe fred i familien. Det flytter bjerge – ikke troen i sig selv.

Og så er der Paulus, hvis sang til kærligheden, vi hørte, hvor han siger nok så spydigt – og jeg tror med en vis adresse til alle de troende: Havde jeg tro, så jeg kunne flytte bjerge, men ikke havde kærlighed, var jeg intet.

Dér bliver troen som frelsesvej – som mirakelkur - sat på plads – på samme måde som loven – på samme måde som videnskaben og erkendelsen – på samme måde som religionen - ja, selv selvopofrelsen sættes på plads – af det eneste, der virkelig betyder noget i det alt sammen – nemlig kærligheden. Det er alt sammen ingenting, hvis ikke det bunder i kærlighed. Er det ikke også derfor, Jesus sætter sine lærlinge på plads?

Vi skal ikke spørge hinanden om vores tro, og vi skal ikke gå og længes efter mere tro. Men det er vel fint at spørge efter vores kærlighed. Om vi tør elske. Spørge efter, hvad det er, der fylder vores liv. Om det er håbet på et eller andet mirakel, der skal gøre alting godt eller gøre os selv anderledes – om det er fornærmelsen, som kræver satisfaktion og retfærdighed og dom over mit forfærdelige medmenneske – min bror, som jeg ikke kan tilgive. (Vi siger altid ”kan”, når vi mener ”vil.”) Ham, jeg hverken kan eller vil elske. Det er vel det, vi skal snakke med hinanden om. Og ikke, om vi nu er troende eller ej – eller hvad det er, vi tror på.

I sådan en inderlig samtale om vores kærlighed, giver vi os selv til hinanden. Samtalen er i sig selv en kærlighedserklæring. I modsætning til når det handler om vores tro – dér forskanser vi os imod hinanden. Bygger mure og sætter skel mellem dem udenfor og os indenfor. Ganske som når vi taler om retfærdighed.

Jeg tror godt, vi kan. Selv om guderne skal vide, at det ikke altid lykkes – men jeg tror godt, vi kan ville det i vores ganske almindelige dagligliv med hinanden – og jeg ved, at det er det, vi skal give hinanden mod til – lyst og styrke til gennem vores gudstjeneste. Den gudstjeneste, som ikke først og fremmest er til for at bekræfte os i den rette ene tro, men som er til for at give os sans for kærligheden som vores livs inderste, dybeste og eneste virkelige mening. Uden den var vi intet!

Jeg så forleden en meget smuk film med Jack Lemmon, der hedder Tuesdays with Morrie. Den handler om en professor, der bliver ramt af en dødelig sygdom, og som bl.a. tilbringer sine sidste tirsdage med samtaler med en gammel elev om livet og døden og kærligheden. Der er ikke så meget nyt i det han siger – i hvert fald ikke for den, der har det mindste kendskab til evangeliet, så filmen var måske en moderne form for forkyndelse – bevægende og stærk, som film kan være det. Nej budskabet var vel det samme med andre ord: Tilgiv dem alle sammen

alting. Nu! Det er det, livet handler om. Og prøv selv at gennemtænke konsekvenserne. Fornærmelse, vrede, forargelse, had, hævnthirst – alt samme er det spild af livets umådelige gave. Professoren var jøde, og jeg tror, det var en af filmens pointer, at det ingen betydning havde i forhold til det, som gælder os alle – det rent menneskelige. Kærligheden kender ikke til forskellige konfessioner. Om du er jøde, kristen, muslim eller buddhist – mand eller kvinde – træl eller fri – troende eller vantro – så er du dog et menneske og dermed gennemlyst af Guds kærlighed – den kærlighed, som ikke er forkærlighed for bestemte mennesker, men grænseløs og betingelsesløs kærlighed.

Det er den, vi skal høre om ved vores gudstjeneste, og det er den, vi skal øve os i i vores daglige liv med hinanden. Den kærlighed, som ikke kender til grænser og skel – mure og forbehold.

Frygt ikke for ikke at være troende eller ikke at have tro nok og lyt ikke til dem, der forlanger tro. Men vær opmærksom på den kærlighed, som hver dag opsøger dig i skikkelse af dit medmenneske – både de gamle kendinge – ægtefæller, børn, forældre og det nye menneske, du møder på din vej.

Evangeliet – det glædelige budskab er, at vi har Guds uforbeholdne og betingelsesløse kærlighed nu og i al evighed – og hvad skulle så hindre os i at give den kærlighed videre i vores eget liv. Frygt ikke – du er både set og hørt og elsket.

4. søndag efter Helligtrekonger 1

Stormen på søen

Da Jesus engang så skarerne omkring sig, befalede han, at de selv skulle tage over på den anden side.

Imidlertid kom der en teolog hen til ham og sagde:

”Mester! jeg vil følge dig, hvor end du går.”

”Rævene har huler,” sagde Jesus, ”og himlens fugle reder, men Gudsmennesket ejer ikke det sted, hvor han kan hvile sit hoved.”

En anden - en af hans lærlinge - sagde til ham:

”Herre! Lad mig først gå hen og begrave min far.”

”Nej, kom med mig!” sagde Jesus, ”og lad de døde begrave deres døde!”

Så gik han ombord i båden, og hans lærlinge tog med ham. Og tænk! der kom et vældigt jordskælv i søen, så båden blev helt skjult af bølgerne. Men han lå bare og sov. Så gik de hen og vækkede ham og sagde:

”Herre! Red os! Vi går under!”

”Hvad er I bange for?” spurgte han dem, ”hvor er jeres frimodighed?”

Så stod han op og truede ad vindene og søen, så det blev helt blik stille. Og folk undrede sig og sagde:

”Hvem er dog han, siden både vind og sø adlyder ham?”

Der er ligesom to tilværelsesopfattelser og to menneskesyn, der brydes i dagens mærkelige tekst om Jesus, der stiller stormen på søen.

Det ene går ud på, at mennesker stort set er uegnede til at leve og derfor kun kan klare tilværelsen, hvis de får hjælp – så at sige udefra. Tilværelsen er for svær simpelt hen, og ydermere er mennesket i splid med sig selv og ofte behersket af ødelæggende kræfter, så hvis ikke der kom en og hjalp til, så så det sort ud.

Man må jo nok sige, at det er en tilværelsesopfattelse, som i høj grad har behersket vores religiøse og kirkelige univers – opfattelsen af, at vi ikke var meget værd som mennesker, hvis ikke det var for vores frelser, der lod nåde gå for ret og på trods af vores uduelighed skænkede os livet.

Ja, så indvævet har denne opfattelse været i vores kultur og vores kirke de sidste 2000 år, at vi i dag dårligt kan forestille os, at det kan være anderledes. Med fynd er Guds majestæt blevet udmalet og samtidig vores egen elendighed som mennesker, der kun kunne håbe på majestættens nåde.

Men man kunne jo – selv om det nærmest lyder kattersk og måske også er det – forestille sig en anden tilværelsesopfattelse – et andet menneskesyn og et andet syn på Gud. Og det endda selv om vi holder fast ved, at Gud kender vi kun fra Jesus, sådan som vi jo gør det her i den kristne kirke. Man kunne jo forestille sig – og det tror jeg faktisk mere på – at Jesus netop kom for at give mennesker deres tabte værdighed og dermed selvstændighed og frihed tilbage – den værdighed og selvstændighed, som religionen havde stjålet med denne massive nedgøring af mennesket i forhold til Gud – denne reducering af mennesket til en krybende hund i forhold til sin Herre og mester.

Jeg tror ikke, Jesus kom for at herske, og det siger han jo også selv ifølge evangeliet, men jeg tror han kom for at vise os en anden vej end religionens krybende vej med alle disse ofre og bønner og forsikringer og præsteskaber, der skulle sørge for det gode liv og give mening, og jeg synes, det fremgår gang på gang af evangelierne – også af historien i dag.

Den handler om en almenkendt situation, hvor mennesket føler sig fortabt i naturens vold og undergangen truer. Det kan være naturkræfterne som sådan – det kan være sygdom, ulykke – alt muligt, som jo dagligt sker og rammer i flæng, fordi sådan er naturen nu engang – sådan er livet, og vores tilværelse er nu engang såre usikker, selv i dag, hvor vi trods alt er nået langt i vores kamp mod naturen.

Og når vi så er derude, ja så kan vi næsten ikke andet end at gøre som eleverne – vi råber om hjælp – præcis som vi altid har gjort det lige fra vi var små, når vi faldt og slog os og græd, så det kunne høres, indtil der kom en voksen og pustede på såret og tog sig af vores undergangstruede liv. Men læg så mærke til reaktionen fra Jesus.

Jeg kan huske, da jeg selv var barn, at noget af det værste, men kunne gøre, det var at komme til at vække far i middagssøvnen. Det kunne gøre ham voldsomt vred – han var vist lidt stresset, som præster jo normalt er – men det var jo nok ikke derfor, Jesus skældte sine lærlinge ud. Her

kommer de i deres dybe fortvivelse – og det var jo altså garvede fiskere, som nok vidste, hvornår der var fare på færde – her kommer de og beder så bønligt om, at han vil frelse deres liv, og så får de ellers en svada: Hvad vræler I for? Hvorfor er I bange, I lidettroende? Tror I da virkelig for alvor, at naturen for alvor kan gøre jer noget?

Det er den holdning hos Jesus, der må undre og ikke dette naturstridige mirakel med at stormen lægger sig på hans befaling. Det kan måske imponere nogen men ikke mig og vel egentlig ikke ret mange moderne oplyste mennesker i dag.

Nej, det er ikke miraklerne, som får mig til at tro på Jesus, så lidt som hans påståede guddommelighed – nej, det er hans utrolige menneskelighed, som jeg tror, var så fantastisk, så de, der skulle beskrive ham, har måttet ty til det største, de kendte, nemlig det guddommelige: Det var som om, han havde magt over naturen selv.

Tænk nu, hvis Jesus ikke kom for at blive dyrket som Gud – ikke kom som en frelser i den forstand – og det var jo præcis det, djævelen fristede ham til gang på gang - men kom som et almindeligt menneske – et virkeligt sandt menneske med besked – ikke derudefra eller deroppefra – men indefra sig selv så at sige – besked til os om at leve vores menneskeliv som han: uden frygt – uden begrænsninger – uden hævninger – uden forbehold. At leve det menneskeliv, vi længes efter at leve, men som vi for længst har opgivet troen på – ikke mindst fordi vi altid har fået at vide, hvor uduelige vi er som mennesker.

Jeg er vejen, sandheden og livet, siger han om sig selv. Følg mig!

J er vi da ikke i naturens vold? Er vi da ikke i det ondes vold? Er vi ikke udsat for alt muligt både fra naturens side og fra menneskers side – og kan vi da ikke undre os over vores egen ondskab – alt det, vi har gjort så forkert mod andre mennesker – alt det, vi har undladt at gøre? Er vi da ikke uduelige som mennesker og sårbare og ude af stand til at klare os uden hjælp? Er det ikke vores virkelighed, når det kommer til stykket?

Jo! Ulykker sker både i det store og i det små. Rumfærger brænder op, og pludselig er det, som var, ikke mere. Hvordan kan du så ligge der og sove, Jesus – så gør dog noget! Hjælp os! Vi går under!

Det er det, der undrer mig – at han sover. At han er så inderligt ligeglad og nærmest bliver knotten over deres bekymring for deres liv. Men jeg tror, det hænger sammen – ikke med at han nok skal klare ærterne for os, for det gør han jo tilsyneladende ikke – heller ikke selv om vi råber nok så meget om hjælp – nej jeg tror det hænger sammen med hans livssyn. Han kunne det, som de færreste vel kan – han kunne leve uden frygt under alle forhold – måske fordi livet for ham var noget andet end det er for os. Det er denne ubekymrethed, der irriterer mig, men som jeg også er fascineret af, og som også fascinerer kunstneren, der har malet billedet i det gamle håndskrift. Modsætningen mellem rædslen malet i elevernes ansigter og så den sovende Jesus.

Det fortælles om Jesus, at han kunne helbrede uhelbredeligt syge og vanføre mennesker, og det tror jeg på – ikke så meget at han rent fysisk har ændret deres tilstand – det tvivler jeg på

– men jeg tror, han på en måde har givet deres syge og vanføre liv en hidtil ukendt værdi – at han har gjort deres liv ligeså betydningsfuldt og meningsfuldt som alle andres liv. Dette at han nedbrød alle de grænser mellem mennesker som findes, fordi vores religion og frygtsomme forsigtighed tilsiger os et meget lille liv, så at sige. Et liv i sundhed – et liv bag nationens og religionens grænser – et godt liv materielt – et sikkert liv med udsigt til pension – et lykkeligt liv.

Bare jeg var rig! Bare jeg var rask! Bare jeg god! Bare jeg var ung igen! Bare jeg var forelsket! Bare jeg var heldig! Bare jeg var en anden! Bare jeg var lykkelig! Bare vi ikke går under! Bare jeg ikke dør!

Jeg tror, det er denne evige længsel efter forandring, og denne evige frygt for skæbnen, Jesus gør op med – og på en måde giver os hele vores liv tilbage – det liv, som vi selv forkaster, fordi det ikke er godt nok. Ligesom han giver os tilbage til os selv – lille uduelige, syge, usunde, dovne, gamle og døende mig, som både jeg selv og andre for længst har forkastet.

Er det ikke det, som ligger bag og ligger under alle disse mirakuløse beretninger og al denne guddommeliggørelse af Jesus? I hvert fald vil sådan en forståelse i langt højere grad gøre os ansvarlige for vores liv og for hinandens, hvis vi i al vores færd lader denne Jesus være vores forbillede i troen på, at vi kan som han – måske endda allerbedst sammen som menighed - nedbryde alle de grænser og skel, der findes mellem mennesker – at vi kan prøve at leve som han - leve vores menneskeliv fuldt ud – frygtløst uden at bruge det meste af vores tid på at bekymre os om os selv eller om andres dom eller om naturens luner. Selvfølgelig går det galt før eller senere – det ved vi – det gjorde det også for Jesus - men det er ingen straf – det er bare sådan, livet er. At elske livet – *hele livet* og ikke bare et lille uopnåeligt hjørne af livet – det var måske det, han ville give os mod på.

Og så tror jeg i øvrigt, Jesus har endnu en pointe med at ligge og sove i båden, der går under. Han er ikke bange for døden eller for undergangen, for han tror vel aldrig på, at døden for alvor kan gøre det af med menneskelivet! Det grænseløse menneskeliv, som han giver os at leve, som han selv kunne – hvis vi vil mere end sådan et lille frygtsomt og overordentligt begrænset menneskeliv, som religionerne og den usunde fornuft i det hele taget tilbyder os.

4. søndag efter Helligtrekonger 2

Vandring på søen

Straks efter bad han sine lærlinge om at gå ombord i båden og sejle i forvejen til den anden side, indtil han havde fået sendt folkeskaren af sted. Da han havde sendt mængden af sted, gik han op på bjerget for sig selv for at bede. Mens aftenen skred frem, var han alene deroppe.

Imidlertid blev båden, der allerede var mange stadier fra land, trængt af bølgerne, eftersom vinden var imod. Men i den fjerde nattevagt kom han ud til dem, gående på søen. Lærlingene, der fik øje på ham, mens han gik ude på søen, blev forfærdede og sagde:

”Det er et spøgelse!”

Og de råbte og skreg af frygt.

Men i det samme talte Jesus til dem og sagde:

”Vær frimodige! Det er mig! Frygt ikke!”

”Herre! hvis det er dig,” svarede Petrus, ”så befal mig at komme ud til dig på vandet.”

”Kom!” sagde han

Så steg Petrus ud af båden, gik på vandet og kom hen til Jesus. Men da han mærkede vinden, blev han bange, så han begyndte at synke.

”Herre! frels mig!” skreg han.

Straks rakte Jesus hånden ud, greb fat i ham og sagde:

”Hvor er din tillid! Hvorfor tvivlede du?”

Da de var kommet ombord i båden, lagde vinden sig. De, der var i båden, faldt på knæ for ham og sagde:

”Du er i sandhed Guds søn!”

Den 4. nattevagt er tiden mellem kl. 3 og kl. 6 – den tid, som nogle kalder for ulvetimen eller sandhedens time, og det ved den, der har ligget vågen og oplevet, hvordan ens nederlag nærmest står i kø for at melde sig på banen – de ting, jeg fik gjort så forkert og de ting jeg ikke fik gjort eller sagt. Og der kan man så ligge i den sidste nattevagt og ærgre sig over sig selv. Det er også i denne tid, man kan mærke en underlig trykken for brystet, så man bliver dybt bekymret for sit helbred.

Og netop her, fortælles det, kommer Jesus så gående hen over dybet med alt, hvad der var ham: frimodighed, kærlighed og fred.

Ikke at det hjalp lærlingene så meget i første omgang. De var ude på dybet og kæmpede bravt i den sidste nattevagt, da de ser ham komme gående, og selvfølgelig bliver de skrækslagne, for det kan kun være et spøgelse – et budskab om død og undergang som en anden klabautermand, der varsler ondt – og de skreg højt, indtil han gav sig til kende: Vær frimodige, frygt ikke – det er mig!

Historien om vandringen på søen er en fantastisk fortælling, der skrider frem som en drøm – en meget visuel og betagende drøm, som kunne være fortalt af apostlen Peter der nu kommer i centrum historien. Efter at være kommet sig ovenpå forskrækkelsen anmoder han med vanligt uigennemtænkt gåpåmod Jesus om lov til at stige ud af båden og gå hen til mesteren. Og

han får lov og går også på vandet – lige indtil han mister troen, så at sige: Man kan jo ikke gå på vandet! – og så synker han naturligvis, men bliver reddet op i båden af Jesus, der griber ham i sidste øjeblik. Og de kommer ombord og stormen lægger sig.

Herren bevare din udgang og din indgang fra nu af og til evig tid. Det er sådan et smukt citat fra den gammeltestamentlige pilgrimssalme 121, som er gledet ind i vores dåbsritual - i og for sig uden nogen påfaldende sammenhæng til resten af ritualet, men nu er det der altså. Når vi lægger hånden på det lille dåbsbarns hoved, det barn, som står ved begyndelsen af sit liv, så beder vi her i menighedens fællesskab, om at Gud vil bevare dets udgang – altså at det må få frimodighed og frygtløshed nok til at vove sig ud i livet og kæmpe med – ja, med dette vanskelige liv, som nok kan få den frygtsomme til at ligge stille i havnens fred og ro for slækkede sejl – måske hele livet igennem – og det er jo en vidunderlig bøn og opmuntring for os alle sammen. Kast dig bare ud i livet – kast dig ud på de 70.000 favne, som Kierkegaard siger - vov kækt en dyst med døden – slå dig løs – gør det umulige! Tro – tro på livet! At det kan bære! For der står en derude og kalder dig ud i livet med alt, hvad der er ham...

Og så din indgang: Når det du kæmper med mislykkes – når du falder uhjælpeligt igennem – når du mister troen, og livet truer med at opsluge dig, for farligt er det jo dette liv – så står han også der og griber dig i den sidste nattevagt og taler til dig som ven med ven, eller som han nu vil, til stormen lægger sig, og der bliver fred.

Og det er vel så det som dåben og Guds fortælling og gudstjenesten vil give os: mod til at leve – fred til at leve – ja ikke blot leve men give den hele armen – være frygtløse som de, der intet har og dog ejer alt, som Paulus siger. De, der måske ikke er noget særligt i verdens øjne – og dog kan vi gå på vandet! Og så er vi pludselig en kristen menighed – et fællesskab af fortabte mennesker, som Gud selv hanker op i og givet nyt mod og nyt liv, så vi må undre os over det. En menighed, der tør sætte sejl og stå ud på dybet – tør kæmpe med vores tro og vores tvivl i tillid til at det kan bære alt sammen, for der står han så med sit *Frygt ikke – det er ikke et spøgelse eller et mareridt – det er mig!*

Og nu kunne jeg jo godt sige amen, hvis det ikke var fordi Matthæus slutter sin fortælling på en måde, som jeg er nødt til at kommentere, fordi jeg tror, det er vigtigt – måske endda pointen i fortællingen:

Mændene i båden, skriver han, kastede sig ned for ham og sagde: Sandelig, du er Guds søn.

Det var altså fordi, han kunne gå på vandet og få stormen til at lægge sig, de tilbad ham som Guds søn. Men det holder jo ingen steder. Mirakler kan måske imponere os ligesom mirakelmagere og supermænd kan – men de kan jo ikke gøre os tro mod vores liv og vores mennesker – tværtimod har miraklerne det med at få os til at flygte fra vores givne vilkår ind i en drømmeverden – ind i en illusion.

Så hvis fortællingen i dag skal munde ud i en forkyndelse af kristendom – og det skulle den jo gerne - så må vi have resten af Matthæus' fortælling med. Fortællingen om Guds søn, der endte

på korset forladt, fornægtet og forrådt af sine egne lærlinge - på trods af deres tilbedelse. På trods af hans åbenlyse mirakler.

Matthæus slutter så at sige sin fortælling med den barske erkendelse af, at mirakler nok kan få folk til at kaste sig ned i ydmyg tilbedelse - mens kærligheden - jeg havde nær sagt den ganske almindelige guddommelige og menneskelige kærlighed, som ifølge Matthæus var Jesu egentlige anliggende – det, han kom for – det han kom med - ja, det rører dem åbenbart ikke så særlig meget.

Er du Guds søn? sagde folk, så bevis det og lav et mirakel. Giv os et tegn på det. Stig ned af korset, så vil vi tro på dig!

Og det er vel egentlig den gamle erkendelse af, at folk vil have brød og skuespil og gerne en supermand der kan klare problemerne for os.

Kærligheden er jo god nok, men også forfærdelig besværlig ligesom friheden, der jo lyder meget godt, men som jo også indebærer et ansvar for dit liv og for dit samfunds liv. Det er som om, brød og skuespil er meget nemmere og langt mere tiltalende – og de politikere, der lover netop brød og skuespil, og som lover at klare problemerne for os, har vind i sejlene for tiden. Men det, som Guds søn kom med, var netop kærlighed og frihed - dette uadskillelige par, som formår at gøre et menneskes liv evigt og vække stendøde og kolde hjerter til live, mens brød og underholdning kun er en stakket glæde. Et tidsfordriv, der skal slå tiden ihjel. Livet måske. Hvad end evangelisterne fortæller af bespisningsundere, mirakuløse helbredelser, vandringer på vand og andre mirakler, så siger det os i virkeligheden ingenting, før kærlighedens og frihedens kors kommer med som fortællingens umistelige baggrund. Mirakler alene duer ikke til at bære vores liv - de kan kun få os til at tabe både næse og mund, og det er vi ikke tjent med i længden.

Det er derfor, vi holder altergang sammen nu om lidt – for at mindes Jesu død og opstandelse – for at mindes – ja mere end det: for at blive en del af den kærlighed, der gør os til frie mennesker – for det er det, kærligheden gør.

En ny fortælling har på en mærkelig måde blandet sig ind i vores liv - til de gamle fortællingers store fortrydelse, fordi den ikke vil lade dem være i fred, men farver dem med kærlighedens og frihedens farlige dimension.

De gamle religiøse mirakelfortællinger lyder endnu og vi nikker til dem med genkendelsens fortrolighed et langt stykke, men så blander denne Kristus sig i fortællingen om vores liv og gør den ganske anderledes ny og spændende og frem for alt vedkommende, så vi bliver nødt til at tage stilling - nødt til at vælge. Nødt til at leve!

Så besværlig er frihedens og kærlighedens vej. Livets vej. Men det er den der er vores vej.

5. søndag efter Helligtrekonger

Smålighed og lidenskab

”Det himmelske rige er som en mand, der har sået god sæd i sin mark. Men mens folkene sov, kom hans fjende og såede ugræs midt blandt hveden. Så gik han igen. Da planterne spirede og bar frugt, så dukkede også ugræsset op. Så kom husbondens slaver hen til ham og sagde:

”Herre! Var det ellers ikke *god* sæd, du såede i din mark? Hvor kommer så ugræsset fra?”

Han sagde til dem:

”Dette er min fjendes værk.”

Slaverne siger så til ham:

”Ønsker du, at vi skal gå ud og samle det sammen?” Men han svarede:

”Nej, for så rykker I bare hveden op, når I samler ugræsset. Lad dem bare vokse sammen indtil høsten. Når høsten kommer, så vil jeg sige til høstfolkene: Saml først ugræsset og bind det i neg, så det kan blive brændt. Hveden derimod skal I samle sammen i min lade.”

Det himmelske rige er som en skat, der er blevet gemt i marken. En mand finder den og begraver den igen, og af lutter glæde over den går han hen og sælger alt, hvad han ejer, og så køber han marken.

Ja, det himmelske rige er som en købmand, der handler med smukke perler. Da han så endelig fandt den ene meget kostbare perle, gik han hen og solgte alt, hvad han havde og købte den.

Det himmelske rige er som et net, der blev kastet i havet og samlede alle slags fisk. Da det var fuldt, blev det trukket op på land, og de satte sig og samlede de gode i kar, men de dårlige smed de ud. Således skal det gå i tidens fylde. Englene skal gå ud og adskille de onde fra de retfærdiges kreds og kaste dem i fyret. Dér skal der være gråd og tænderskæren. Har I forstået alt dette?”

”Ja!” svarede de ham.

Så sagde han til dem:

”Så er da enhver teolog, som er blevet oplært i det himmelske rige, som en husbond, der smider nyt såvel som gammelt ud af sit skatkammer.”

Der er et fællestræk ved dagens tekster. De er næsten alle sammen temmelig ukristelige. Vi hørte fra prædikerens bog om den uretfærdighed der tilsyneladende foregår ved, at uretfærdige har gode kår, mens retfærdige ofte lider nød – et urgammelt religiøst og moralsk problem, som Prædikereren kalder tomhed – også det er tomhed! Næ, spis, drik og vær glad – det ved man, hvad er. Lev dit liv med glæde og nyd livet, så længe du kan!

Det har jo ikke meget med det, vi forstår ved normal kristendom at gøre – og da slet ikke den selvopofrende kristendom, der tåler og udholder alt med kristelig ydmyghed. Eller den åndelighed, som foragter materialismen og al dens væsen.

Lignelsen om ukrudtet i hvedemarken beskæftiger sig med det samme religiøse problem: Hvorfor trives og vokser ondskaben i Guds verden som ugræs eller klinte i den smukke ager, og hvorfor gør han ikke noget ved det? Og så får vi sådan et dommedagsløfte om, at til sin tid skal retfærdigheden ske fyldest – når høstens tid er inde. Så bare vent tålmodigt.

Det er det tema, der gentages til sidst i dagens tekst om fiskene, der sorteres som et billede på den frygtelige dom, der skiller de onde fra de retfærdige – til sin tid!

Men så indimellem alt dette har den gode Gud og liturgikommis-sionen i forrige århundrede heldigvis placeret to små lignelser, som ånder af sand lidenskab. Lignelserne om skatten og perlen.

Der var engang en daglejer, der gik og pløjede storbondens mark, og pludselig støder ploven på en krukke – en lerkrukke, og han standser okserne, mens han mærker en underlig gysende fornemmelse i kroppen, som han ikke har kendt, siden han var barn, da han hørte om vidunderlige eventyr om kostbare skatte, der blev begravet i hast, inden fjenden nåede frem med sin hærgen og plyndren. Bleg af ophidselse stirrer han nu på indholdet af guld og sølv og ædelsten, og langsomt forstår han, at fra nu af er hans liv ændret. Med et slag er dette ydmyge menneske, som har passet og plejet sin herres mark år ud og år ind blevet en anden – og nu tør han for første gang i sit liv le højt mod himlen og han synger, mens han graver skatten ned og gemmer den for alle andre, for det er hans opdagelse, og han vil også eje den. Og syngende går han hjem og sælger rub og stub, hvad han ejer og har, og han opfører sig som en gal, og så køber han marken af sin herre – og folk ryster på hovedet af hans rablende vanvid – men han er ligeglad, for nu er skatten hans!

Og det her, det har i hvert fald ikke en pind med normal kristendomsopfattelse at gøre – for det er jo ikke særlig næstekærligt, det manden foretager sig – hvis det da overhovedet er lovligt? Ja, måske hvis han lyver og hævder at han ikke kendte noget til skatten, men moralsk set er han ude i uføret. Burde han ikke som en god kristen samfundsborger være gået hen til den mand, som rettelig ejede marken og sagt: Se her, hvad jeg fandt i din mark – værsgod, den tilhører dig! Så ville han uden tvivl have fået en pæn findeløn og han ville have beholdt sit gode rygte som en god kristen, der først tænker på sine nærmeste og så på sig selv og i øvrigt betaler enhver sit. Hvad i alverden har denne umoralske lignelse med Guds rige at gøre?

Alt! Væk er alle de religiøse spekulationer om retfærdighed og uretfærdighed – om ondskab og godhed – og ikke mindst om hævnens time, hvor de uretfærdige skal smides i ildovnen, og der skal være gråd og tænders gnidsel – og det har de ærligt fortjent. Væk er prædikerens resignation: Nyd livet mens du kan det – dit korte og uretfærdige liv. Og tilbage står den lidenskab og det begær, som ikke gider beskæftige sig med spekulationer om dit og dat, fordi der er noget vigtigt, man har for med sit liv. Der er noget, man skal, som overskygger alt andet. Dette ene vidunderlige, som oplyser dit liv – og samtidig lader dit lys skinne klart i verden. Ingen glemmer den gale mand, der købte en hel mark for at få sin skat. Ingen glemmer den forelskede nar, der døde af ulykkelig kærlighed: Pyramus og Thisbe, Romeo og Julie – Tristan og Isolde og hvad de hedder alle disse højt besungne par, der døde af kærlighed, fordi livet mister sin betydning, når du ikke kan få den du elsker. Det er ikke et løfte om hævn og retfærdighed engang, der skal bære livet men kærlighedens, begærets og lidenskabens lysende fakkell.

Sådan er det med Guds rige. Sådan er det med den kristendom, som er blevet så spekulativ og så lidenskabsløs, så et af de vigtigste spørgsmål blandt de mange medlemmer i den danske

folkekirke er spørgsmålet om, hvornår man skal rejse sig op under gudstjenesten eller om der må fotograferes under dåben!

Ligesådan med perlen. Du handler med perler – ved alt om dem – og så en skønne dag finder du *perlen* – og du *må* eje den – for alt i verden. Og først nu får dit tomme liv mening, og du sælger alt, hvad du ejer og har – hele dit tidligere nu så betydningsløse liv – så selvfølgelig, for du må eje den perle, for den er det eneste, der tæller. Væk er alle spekulationer om det nu også går an – væk er alle kalkulationer og beregninger og fremtidsperspektiver – du *må* have den perle – for enhver pris! Og du får den, og du holder den i hånden, og du ser på din ejendom – din skat – og så har livet ikke været forgæves!

Sådan er det bare – og sådan er det med Guds rige!

Nu kan man jo sige, at det heldigvis er sjældent, man fejrer 5. søndag efter helligtrekonger – der går mange år imellem, så mange, så der kun er én tekstrække til dagen. Så det er sjældent vi får smidt lidenskaben så ufortyndet i hovedet – måske fordi disse historier er lidt farlige for den samfundsbevarende kirke, der forkynder tilfredshed i kald og stand: Du skal ikke stræbe mod det uopnåelige men passe dit arbejde og holde loven – og så i øvrigt ikke sætte dig op mod øvrigheden. Sådan! Hold dig til det foreskrevne og forventede.

Men hvis disse to små fortællinger har noget på sig, så kaster de altså et noget andet lys ind over vores liv og stiller os det utidige spørgsmål, om vi egentlig nogensinde har villet noget for alvor – om vi nogensinde har haft andet for end tanker om dagen og vejen – ud over det, som man gerne så, vi gjorde os nyttige med? Har vi altid formået – måske endda ligefrem i Guds navn – at fortrænge vort livsbegær – eller blev du også pludselig grebet som mændene i lignelserne af noget der var vigtigere end alt andet? Noget som ændrede dit liv?

Sådan er det med Guds rige – ja sådan er det med Gud selv – denne lidenskabeligt forelskede nar, der sætter alt til side for den kosteligste perle og skat – ja, som endda ofrer sin egen søn for sagen – hvor slem kan man blive? Men så vigtigt var det at få fat i os – at eje os – alle os, som Gud kalder helt enestående perler uden hvilke Guds eksistens ingen mening har. Hvis ikke det var for os, var Gud ikke til! Dér har du en lidenskabeligt forelsket Gud, der ofrede alt, hvad han ejede og havde for at få fat i os og derfor smiler både han og alle englene, hver gang vi døber et lille barn til at tilhøre ham og slår korsets lidenskabeligt forelskede tegn for dets pande og bryst.

Hold op med at spekulere så meget om livets retfærdighed eller den forurettelse, som fornærmer dig. Livet går alligevel ikke op. Hold op med at spørge din Gud eller dig selv eller dine nærmeste om retfærdighed – spørg om kærlighed! Så ser du måske pludselig Guds Rige. Så ser du måske i dag den perle – den skat, der giver *dit* liv mening.

Sidste søndag efter Helligtrekonger 1

Forklarelsen på bjerget

Seks dage senere tog Jesus Petrus, Jakob og hans bror Johannes med sig og fører dem op på et højt bjerg, hvor de var alene. Her blev han forvandlet for øjnene af dem, så hans ansigt strålede som solen, og hans tøj blev lysende hvidt. Og tænk, Moses og Elias kom til syne for dem og de havde en samtale med ham.

Nu brød Petrus ind og sagde til Jesus:

”Herre! Her er godt for os at være. Hvis du vil, skal jeg bygge tre hytter her – en til dig, en til Moses og en til Elias...”

Mens han endnu talte, tænk, så trak en lysende sky hen over dem, og tænk engang, der lød en stemme fra skyen, der sagde:

”Dette er min elskede søn. I ham har jeg velbehag. Lyt til ham!”

Da de hørte det, faldt hans lærlinge på deres ansigt. De var skrækslagne. Jesus kom nu hen og rørte ved dem:

”Rejs jer op! Frygt ikke!”

Og da de løftede blikket, så de ikke andre end Jesus selv – helt alene.

Da de gik ned fra bjerget, formanede Jesus dem og sagde:

”Fortæl ikke nogen om dette syn, før Gudsmennesket er oprejst af døde.”

Forklarelsen på bjerget hedder den underfulde fortælling, vi lige har hørt – altså ikke ”forklaringen”, men forklarelsen, fordi Jesus viste sig for sine lærlinge i et forklaret skær. Men de forstod ikke, hvad det var, de så – der fulgte så at sige ikke nogen forklaring med. Og det er jo også så sin sag at forklare en vision – det er ligesom den umulige opgave at skulle fortælle en mærkelig drøm, man har haft – den står der bare i al sin underlighed.

Men lad os prøve alligevel. Hvad er det, Matthæus vil med denne mærkelige vision? Hvordan kan den tydes – hvis den overhovedet skal tydes?

Ja, der er jo nogle klassiske elementer til stede – hentet fra den jødiske hellige skrift – vores gamle testamente: Lyset, der betegner Guds nærvær, hvilket jo bekræftes til fulde af stemmen: Dette er min elskede søn – i ham har jeg velbehag. Hør ham! Guds ord talt direkte ud af en lysende sky.

Og det er vel også en vurdering – eller en rangorden, vi oplever med denne religionssamtale – eller hvad det nu er – mellem Moses og Elias og Jesus. Moses den store lovgiver, som også havde del i stråleglansen fra Gud. Elias, den store profet, der blev ført direkte til Himmels i en ildvogn – og så tømrersønnen, Jesus fra Nazareth – den korsfæstede forbryder, der overstråler begge disse to kæmper i jødedommen.

Det er jo guf for den nye, unge kristendom på Matthæus’ tid, men vel også et slag i ansigtet på de ortodokse jøder, for hvem Moses og Elias var uovertrufne sandhedsvidner.

Der er altså ikke tvivl om budskabet. I Jesus fra Nazareth er Guds egen søn kommet til jorden – det er ham de gamle har ventet på og dunkelt profeteret om – det er ham, hele den hellige

skrift peger på – ham, der gik rundt blandt toldere og syndere og spiste med dem – ham, der rørte ved de urene og nedbrød alle anstændige skel og grænser mellem mennesker – ham, der blev henrettet af romerne og det jødiske præsteskab som en forbryder – en undergraver af hele det religiøse og det politiske system.

Og så er det jo, vi er nødt til at spørge, hvorfor? Hvad er det, denne undseelige og samtidig dybt provokerende vandreprædikant af tvivlsom herkomst kan, som ligesom overtrumfer hele den fædrenes religion – og måske endda alle andre religioner?

Mit forsigtige bud på et svar på det spørgsmål i dag er:

Han kan holde samtalen i gang.

Umiddelbart lyder det jo ikke af så meget, men ved nærmere eftertanke måske alligevel.

Samtalen er frem for alt andet menneskets kendemærke, udtryk for det, vi kalder menneskeånden - og det er vel ikke for meget sagt, at den er noget af det bedste og menneskeligste, vi har – og samtidig er den noget af det vanskeligste og flygtigste og skrøbeligste, vi kender. For just, som man tror, man har gang i en samtale, så smutter den og bliver til belæring eller skænderi eller doceren eller retssag – eller prædiken eller mission eller alt muligt andet end lige netop samtale.

For samtalen kræver som afgørende forudsætning ligestilling. Der kommer næsten aldrig en samtale ud af det, når den ene part så at sige ved bedre end den anden. Og slet ikke, når den ene part – eller for den sags skyld begge parter – ejer sandheden. For denne skrøbelige menneskelige samtale er netop en fælles vandring – en fælles søgen til gensidig opbyggelse, hvor begge parter i en samtale kan suge næring af hinanden og vokse som mennesker i en gensidig udlevering, hvor man tør afdække sine inderste tanker og følelser for hinanden i tillid og kærlighed. Det er det, der gør en samtale frugtbar, når mennesker så at sige tør afføre sig alle de tillærte og overleverede frygtsomme fordomme og givne sandheder og stille sig nøgne og åbne til rådighed for hinanden i samtalen, og i sådan en samtale er Gud selv til stede med al sin kærligheds rigdom. Det ved enhver, der har oplevet den.

Det er han til gengæld sjældent i de såkaldte religionssamtaler, hvor sandheden skal doceres for enhver pris. Det er sjældent at høre en jøde eller en muslim eller en kristen åbne sig for en virkelig samtale, fordi man netop er pansret ind i en på forhånd givne sandhed. Man kan godt råbe til hinanden og i særdeleshed ad hinanden – men den fælles søgende opbyggelige frugtbare samtale bliver det sjældent til.

Og det er lige præcis her, Jesus skærer igennem på en måde, som fik evangelisterne og så mange efter dem til at danse af glæde. Nu kom han, patriarkers håb for at nedbryde alle de grænser og skel, der hindrer mennesker i at tale sammen som ven med ven. Nu kom han – Guds egen søn – der skulle genforene adskilte og fremmedgjorte mennesker på tværs af alle grænser. Nu kom den guddommelige samtale selv til mennesker og bød sig til tværs igennem alt, hvad vi ellers troede på og levede på i vores frygtsomme religiøse skyttegrave, hvor vi med larm og latter og i vores afguders hellige navne forråder og forstøder de mennesker, vi ikke bryder os

om i den afsindige tro, at det gør os til større og bedre mennesker at vende ryggen til hinanden i ophøjet bedreviddende fornærmelse. I den sindssyge formening, at det er fint og helt i overensstemmelse med Guds mening at slå de såkaldt onde mennesker ihjel.

I begyndelsen var samtalen, og samtalen var hos Gud – og samtalen var Gud. Og samtalen tog bolig blandt mennesker og vi så samtals lysende herlighed, men vi tog ikke imod den. Vi troede vel ikke på den – turde vel ikke forlade os på den – så vi slog den ihjel og begravde den sikkert i en klippehule. Men samtalen lod sig ikke slå ihjel og lod sig ikke begrave. Den opstod og den opstår igen og igen, hvor man mindst venter den – så pludselig oplever vi den vidunderlige samtale, hvor vi sært afvæbnede møder hinanden – ikke for at slås – ikke for at underkue – ikke for at vise os for hinanden – men møder hinanden som en ren åbenbaring – som elskende mennesker.

Jeg sagde før, at forudsætningen for en samtale er ligeværdighed, men forudsætningen for ligeværdighed er jo den kærlighed, der er i stand til at elske hinanden – dvs. at holde samtalen i gang med hinanden på trods af alle vores overtrædelser – på trods af alle de gange, det gik så galt med det hele, og vores liv sammen blev alt andet end opbyggelig og kærlig samtale. Når vores evindelige frygt blussede op i lys lue som vrede og råbende ord – som direkte had og måske endda vold. Når det, som skulle være kærlighed, blev til overgreb og voldtægt af værste skuffe.

Ja, så er der jo kun én mulighed tilbage – og det er kærligheden, så samtalen kan komme i gang igen.

Og derfor skal du elske mennesker. Sådanne som Jesus elskede – ikke blot sine egne – ikke blot de elskværdige, men de onde – forbryderne – de fordømte og de fortabte, de udstødte og de mindreværdige - og du skal genoptage din fortabte samtale med alle mennesker – så skal du leve.

For at vende ryggen til et eneste menneske – selv det elendigste – slår et stort stykke af din sjæl. Og hvad hjælper det så, om du med vold og magt vinder hele verden og hele verdens beundring - hvad hjælper det dig, om du får ret – hvis du mister dit menneskeliv?

Her i kirken ved vores gudstjeneste er der ingen samtale - underligt nok, kan man mene, og det er måske grunden til den omsiggribende kirkekaffe - men måske skyldes det, at gudstjenesten mere er tænkt som den natlige opladning af mobiltelefonen, hvor vi i stilhed og i fællesskab suger til os og lader os bevæge af Guds fortælling og dermed oplades og opmuntres til den livsnødvendige samtale med mennesker, som er vores liv derude i hverdagen. Det er det, som er meningen med os. Den åbne og fordomsfri samtale i kærlighed med alle mennesker. Men det er af en eller anden grund ligeså svært, som det er sandt, og vi løber så nemt tør for den energi og imødekommenhed og kærlighed, som skal til for at holde samtalen i gang. Og derfor skal vi til gudstjeneste engang imellem for at fyldes op.

Her får vi med Guds egen hjælp ord og ånd og såmænd også lidt rejsekost – lidt næring til kærligheden. Næring fra det lille, undselige menneske, der engang på toppen af et bjerg

underligt nok blev udråbt af Gud selv til den elskede søn frem for alle de andre store og mægtige konger og kejsere, lovgivere og profeter.

Hør ham! Smag på ham og gå så hjem og hold samtalen i gang for alt i verden! For her i kirken eller på toppen af det hellige bjerg skal vi ikke blive. Vi skal ud herfra og leve og elske med alt, hvad vi har i os.

Sidste søndag efter Helligtrekonger 2

Kærlighedens lidenskab

Nu var der nogle hellenere blandt dem, der kom op for at fejre gudstjeneste under festen. De kom så hen til Filippus (ham fra Betsajda i Galilæa) og spurgte ham:

”Herre, vi vil gerne se Jesus.”

Filippus går hen og fortæller det til Andreas, og de går så begge hen og siger det til Jesus.

”Timen er kommet,” svarede han dem, ”hvor Gudsmennesket skal herliggøres. Det er sandt, som det er sagt, at hvis ikke hvedekornet falder i jorden og dør, forbliver det kun det ene korn. Men hvis det dør, bærer det meget frugt. Den, der elsker sit liv, mister det, men den, der giver slip på sit liv i denne verden, skal bevare det til et evigt liv. Hvis nogen vil tjene mig, så lad ham komme med mig. Hvor jeg er, der skal også min tjener være.

Den, der tjener mig, ham vil min far ære.

Lige nu er min sjæl bestyrtet, men hvad skal jeg sige? Kære far, befri mig for denne time? Nej, det er jo derfor, jeg er nået til denne time. Men kære far! Guddommeliggør nu dit navn!”

Så lød der en stemme fra himlen:

”Jeg har guddommeliggjort det, og jeg vil gøre det igen!”

Folkemængden, der stod og hørte det, mente, der var kommet et tordenbrag. Andre påstod, at en engel havde talt til ham.

”Denne stemme lød ikke for min skyld,” svarede Jesus, ”men for jeres skyld. Nu går der dom over denne verden. Nu kastes denne verdens fyrste ud udenfor. Og jeg - ja, når jeg bliver ophøjet fra jorden, vil jeg drage alle til mig.

(Dette sagde han med henblik på den måde, han snart skulle dø på.)

I torsdags var jeg for første gang i Korinth Bio, som er lidt af en oplevelse i sig selv – jeg tror aldrig, jeg har siddet i sådan nogle dybe lænestole i en biograf. Men vi skulle se Anders Refns film *De forbandede år*, som er en flot film om Den tyske besættelse af Danmark – måske lavet i anledning af 75-året for befrielsen, som vi jo skal fejre den 5. maj i år.

Det er en god film, som viser krigens mange ansigter – både den lidenskabelige kamp imod fjenden – kampen med livet som indsats – men som også viser det måske knapt så heroiske samarbejde med fjenden – de ganske mange, der ligefrem nød godt af krigen og skummede fløden.

Vi kan bedst lide lidenskaben. Heltene er dem, der sætter livet til i kampen for det, de tror på. Skurkene er dem, der bare udnytter situationen til egen fordel. Og sådan er det vel, fordi vi

mange gange går rundt i vores dagligliv med en drøm om – ja, om denne lidenskab, der kan fylde mennesker med et frygtløst mod, og med en stærk følelse af mening med livet, så det ikke bare bliver et spørgsmål om overlevelse og velfærd for enhver pris. At leve er ikke det samme som at have det godt og overleve længst muligt. Der er noget mere ved menneskelivet – noget helt og aldeles afgørende – og det er det, kristendommen handler om.

Søndag efter søndag samles vi til gudstjeneste for at minde hinanden om netop den lidenskab, der giver vores liv mening – den lidenskab, der gør os levende for alvor. Og det gør vi ved at samles om det menneske, som var lidenskabens selv. Nemlig Jesus, som de kaldte Guds søn, Messias, verdens frelser – ja, Gud selv. Ja, vi går endda så vidt, at vi påstår, at vi samles *med* Guds søn, for godt nok er han død for 2000 år siden, men han er opstået af graven og er nu 'levende tilstede iblandt os med al sin kærligheds rigdom', som vi siger ved nadveren.

Og vi *hører* ikke bare om Jesus her i kirken. Ved vores altergang, som egentlig i sig selv er et udtryk for en grænsesprængende lidenskab – ja, der holder vi måltid sammen med hinanden og sammen med Jesus i et grænseløst fællesskab, hvor vi rent fysisk får næring af Jesu legeme og blod for at blive en del af hans lidenskab – af hans kærlighed.

Det kan de, som bare vil overleve og have det godt og have fred og ro, ikke forstå en tøddel af. For dem er lidenskabens nærmest i vejen for det, de forstår ved det gode liv. Hvorfor i al verden skal man sætte livet på spil, når man nu kunne have det så godt i ro og fred? Og det betyder splittelse i familien, som vi så i filmen, når lidenskabens møder den velbjergede behagelighed. Så bliver der opgør og opbrud.

Og så kan jeg jo ikke lade være med at tænke på Jesu ord til lærlingene om, at han ikke kommer med fred – det må I endelig ikke tro – nej, jeg kommer med splid og ufred til familien og samfundet.

De fortællinger om Jesus, vi hører her i fællesskab, er alle sammen fortællinger, der skal vække vores drøm om lidenskab og mening til live, så vi ikke falder hen i tom meningsløshed, men kan gå hjem herfra med glæde og gåpåmod og kampgejst – ligesom når vi som børn hørte Gunnar Nu kommentere en fodboldlandskamp i radioen, så skulle vi altid selv ud og spille fodbold bagefter – ud og gøre det bedre, som vi sagde - fordi vi var båret af Gunnar Nu's begejstring og lidenskab.

Fortællingen om Jesus er fortællingen om et menneske, der udlevede vores inderste og mange gange fortrængte eller opgivne drøm om noget mere end bare overlevelsen – ja, noget, der er så stort og levende, at det ligefrem gør overlevelsen betydningsløs.

De siger det på en sær måde i evangeliet, når de påstår, at den som bare vil sikre sig livet – overleve - mister det – men den, der mister livet på grund af sin lidenskab og kærlighed, han vinder det. Eller som Johannes siger det i dagens tekst: *Den, som elsker sit liv, mister det, men den som hader sit liv i denne verden, skal bevare det til evigt liv.* Sådan som Jesus selv ifølge fortællingen mistede livet i denne verden af kærlighed til mennesker, men dermed vandt det for alvor. Opstod af graven som et andet hvedekorn, der lægges i jorden, men se: pludselig spirer det, og

snart står der en bølgende hvedemark så fuld af liv som aldrig før – liv og næring til mange. Det er det, der kan få Johannes til at tale om Jesu korsfæstelse som en ophøjelse, hvad den jo rent konkret var på korset – men altså også som noget virkeligt stort – for uden den intet liv – i hvert fald intet virkeligt liv.

Det, som skabte modstanden under besættelsen – ja, det som skabte lidenskaben og den kamp, lidenskaben altid medfører – det var vel i grunden kærligheden. Kærligheden til fædrelandet – til Danmark, som var blevet løbet over ende og invaderet af en fremmed magt.

Det var også kærligheden, der bar Jesu lidenskab, men det var ikke fædrelandskærligheden – nej, det var den grænseløse kærlighed – kærligheden til livet – kærligheden til alle mennesker – kærligheden til fjenderne.

Vi kender bedst *forkærligheden*. Kærligheden til den eneste ene – til vores børn og vores familie – til vennerne og til vores land. Og vi elsker den kærlighed, hvis man kan sige det sådan.

Men der findes en anden kærlighed – den kærlighed, evangeliet taler om, som er kærligheden til livet selv – kærligheden til ethvert fællesskab mellem mennesker – også til dem, vi ikke kan fordrage, fordi vi har hørt eller lært, at de er vores fjender eller bare rent ud uelskværdige. Det er den kærlighed, som virker fuldkommen uopnåelig for dødelige mennesker, der gerne vil sætte grænser og lave skel mellem mennesker – mellem venner og fjender, mellem dem indenfor og dem udenfor – de andre. Men et eller andet sted inde i os forekommer denne universelle kærlighed vel også inderligt sand: Sådan burde det være! Der burde ikke være grænser og skel mellem mennesker. Vi burde alle være sammen om livets umådelige og fantastiske gave, uanset hvem eller hvad vi var. Vi burde hjælpe og styrke hinanden som medmennesker – uanset hvem vi er og hvordan vi er. Vi burde inddrage hinanden og aldrig udelukke nogen. Vi burde ikke hele tiden vurdere hinanden og dømme hinanden, men bare tage hinanden for hvad vi er i kærlighed.

Det er sådan et menneskeliv, evangeliet drømmer om, og som det igen og igen forestiller sig med de mest fantastiske billeder. Og det er sådan et liv, Jesus ifølge evangeliet udlever – ja, mere end det: han forærer også os sådan et liv ved at forære sig selv til os – så vi måske – hvem ved – får lyst til at leve for alvor – leve lidenskabeligt, inderligt i tillid til at det liv, Jesus udlevede, er det egentlige sande og frie menneskeliv, sådan som det var Guds mening, det skulle leves.

Og så også i tillid til, at når det ikke lykkes – og det gør det vel sjældent - når trangen til det behagelige liv og trangen til at ville mig selv på andres bekostning overdøver kærligheden til livet – ja, så står han her midt i vores fællesskab med al sin kærligheds rigdom og tager imod os – sådan som vi nu engang er – tager imod os i al vores afmagt og inddrager os i sit guddommelige fællesskab – igen og igen og igen.

Det er egentlig det, vi med et gammelt ord kalder opbyggelighed. At vi her i kirken ved vores gudstjeneste bliver bygget op til hele – ja, til hellige mennesker, der tør gå ud herfra og udleve den kærlighed, som giver vores liv dets egentlige mening.

Septuagesima søndag 1

Den skøre vingårdsejer

Det himmelske rige er som en husbond, der gik ud tidligt om morgenen for at hyre arbejdere til sin vingård. Da han var blevet enig med arbejderne om én denarius om dagen, sendte han dem hen i sin vingård. Da han gik ud ved nitiden fandt han nogle andre, der stod ledige på torvet, og han sagde til dem:

”Gå også I hen i vingården, så skal jeg give jer, hvad der er ret og rimeligt.”

Så gik de.

Endnu engang gik han ud ved middagstid og ved tretiden og gjorde det samme. Ja, ved femtiden gik han ud og fandt andre, som stod der, og han siger til dem:

”Hvorfor står I ledige her hele dagen?”

”Fordi ingen har hyret os,” svarede de ham.

”Gå også I hen i min vingård,” sagde han til dem, ”så skal I få, hvad der er ret og rimeligt.”

Da det blev aften, siger vingårdens herre til sin formand:

”Kald på arbejderne og udbetal dem deres løn, sådan at du begynder med de sidste og kommer frem til de første.”

Så kom de fra den ellefte time, og de fik hver en denarius. Da de første kom, mente de, at de skulle have mere, men også de fik hver en denarius. Da de havde fået den, gav de ondt af sig overfor husbonden.

”De dér, de sidste har arbejdet én time, og så stiller du dem lige med os, der har båret dagens byrde og brændende hede,” sagde de.

”Min ven! jeg gør dig ikke uret,” svarede han en af dem. ”Blev du ikke enig med mig om en denarius? Tag, hvad der er dit og gå! Men jeg vil nu gerne give ham den sidste det samme, som jeg gav dig. Må jeg ikke gøre, hvad jeg vil med det, der er mit? Eller ser du skævt til mig, fordi jeg er god?”

Således skal de sidste blive de første og de første de sidste. Mange er indbudt, men få er udvalgt!”

Jeg har altid holdt utrolig meget af denne mærkelige lignelse om den gale vingårdejer, der gør, hvad han vil med det, der er hans.

Lad os lige få på det rene, hvad det er, han gør. Han aftaler en dagløn med nogle arbejdere, og ved dagens slutning får de så den aftalte løn udbetalt.

Og det skulle der jo ikke nødvendigvis være kommet en fortælling ud af, hvis ikke det var, fordi han ved siden af, så at sige, hyrede nogle andre arbejdere i løbet af dagen – faktisk lige til en time før fyraften – og det, som var det mærkelige, var så, at han betalte de sidst tilkomne ligeså meget i løn som de første, der meldte sig på arbejdspladsen.

Og pointen i lignelsen er så, at i stedet for at glæde sig over denne ufortjente gave, som nogle mennesker altså fik, så blev de første eddikesure og krævede mere i løn end aftalt, fordi det tilsagde deres retfærdighedssans dem. De følte sig krænkede og uretfærdigt behandlede, fordi de under disse nye omstændigheder ikke fik mere i løn end aftalt.

Spørgsmålet er altså: Glæder du dig over andres held – eller bliver du forarget og krænket på tilværelsens og egne vegne, når det går andre ufortjent godt?

De første kunne jo teoretisk set godt have glædet sig. Nej, hvor fint! Det var dog herligt, at I fik ligeså meget i lønposen som os. Tænk, at han har råd og overskud til at belønne jer så rigeligt. Tillykke med det!

Men det gjorde de ikke, og der ligger altså en form for afsløring i lignelsen – afsløring af en ”retfærdighed”, som de fleste af os vel går ind for – og måske endda kæmper for: lige løn for lige arbejde. Vi ville trods alt føle det noget uretfærdigt, hvis man uden videre kunne slumpe sig til en dagløn for en sølle times arbejde, og dér er det så lignelsens intense og dybt provokerende pointe, at den tilsyneladende indlysende retfærdighed, vi bygger vores liv og vores samfund på – i sin yderste konsekvens er både umenneskelig og ugudelig.

Kære ven, siger vingårdsejeren til de fortørnede, flittige arbejdere, der går jo ikke noget fra dig, fordi de andre får mere end de fortjener. Du burde tværtimod at være sur glæde dig med disse mennesker over sådan en mageløs ødselhed fra min side. Tænk at jeg finder på at give dit medmenneske ligeså meget som dig – så ganske ufortjent! Det er da pragtfuldt!

Kan I høre ekkoet fra lignelsen om Den fortabte Søn, som tilsyneladende var den yngste, der ødslede hele formuen bort på tant og fjas, men i virkeligheden var den ældste søn, der blev så lynende forarget over, at hans far tog denne skørlevner til sig og genoprettede alt som før. Og endda holdt fest for den lille skiderik. Det er præcis det samme anliggende, som åbenbart var et hovedanliggende for Jesus ifølge Lukas: at vise os retfærdighedens utilstrækkelighed.

I Guds rige, som for mig at se er det ideelle menneskeliv – drømmen om et virkeligt og sandt menneskeliv – er der andre boller på suppen så at sige. Her handler livet ikke om, at retfærdigheden sker fyldest, for her råder kærligheden – den kærlighed, som i sit væsen altid er dybt dybt uretfærdig.

I Guds rige er der altså et helt andet menneskesyn og et helt andet livsgrundlag, end det vi ellers kender og bygger på, og som vi er opdraget til af hjem, skole og kirke og samfund i skøn samdrægtighed. Vi pumpes dag efter dag med idealer om vindere og tabere, og nyhederne synes at have til formål at holde vores forargelse og vores retfærdighedssans levende og virksom. Derfor virker disse lignelser med deres tilgivende kærlighed så provokerende, hvis vi ellers tør tage dem for pålydende.

Vi kan jo godt skubbe al Jesu tale om guds rige ud i en fjern utopi, for det kan jo ikke lade sig gøre, sådan som verden ser ud eller sådan som mennesker er – det med kærligheden. Og hvor ville vi være, hvis ikke der var noget, der hed retfærdighed?

Men jeg tror faktisk, Lukas er dybt alvorlig i sit evangeliske forsøg på at introducere en helt ny verdensorden – et helt nyt menneskesyn. Han vil ændre vores liv – vores daglige liv sammen - gennem fortællingen om denne Jesus fra Nazareth, som åbenbart havde ændret hans eget liv så radikalt, så han ikke tøvede med at kalde Jesus for Gud. Han vil forarge os, provokere os,

så vi i det mindste tænker os om og endnu engang overvejer, hvad der er det væsentlige og hvad der i virkeligheden er så inderligt ligegyldigt i vores liv sammen.

Hvor vigtigt er det i virkeligheden, at retfærdigheden sker fyldest i forhold til kærligheden – den grænseløse, selvhengivende, tilgivende kærlighed?

I begyndelsen var samtalen – og samtalen var hos Gud, og samtalen var Gud. Og samtalen blev menneskers lod og kendemærke. Gud selv blev menneske. I samtalen bliver vi mennesker. Og derfor føler vi alligevel en sær smerte, som om vi mistede lidt af vores menneskelighed – hver gang en samtale ophører. Hver gang den guddommelige samtale mellem ligeværdige mennesker, der er båret af kærlighed og tilgivelse bliver afløst af den retssag, vi kender så godt, og som vi får tudet ørerne fulde af dagligt som vores sande og egentlige livsgrundlag. Der, hvor retfærdigheden skal ske fyldest. Der hvor de uretfærdige skal have deres straf og de retfærdige deres løn som fortjent. Og vi jubler i kor, når retfærdigheden sker fyldest, men måske græder vores menneskehjerte også lidt, fordi vi savner samtalen – savner den tilgivende kærlighed, som gør en virkelig samtale mulig – som gør os til medmennesker. Vi savner Gud. Og måske opdager vi engang imellem, at retfærdigheden på en måde bedrager os, når den gør sig selv til vores Gud – eller vi gør Gud til en retfærdig Gud. Kan en retssag i virkeligheden gøre os til andet end umennesker?

Noget af det mest provokerende, som står i Bibelen overhovedet er det, som vise mennesker har ladet skrive på altertavlen her i Husby kirke: Gud er kærlighed – og altså dermed slet ikke den retfærdige Gud, der gennem og love og regler og trusler om dom og straf og løfter om evigt liv til de gode, vil lade retfærdigheden ske fyldest. Gud er så inderligt ligeglad med, hvem der vinder.

I den kærlighed – i Guds rige – er alle de skel og grænser, vi normalt sætter mellem mennesker – mellem de troende og de vantro – de retfærdige og de uretfærdige – de flittige og de dovne – de indfødte og de fremmede – dommeren og den dømte - fuldstændig udviskede. De er afsløret som kunstige skel, der har det ene formål at få os til at bruge vores dyrebare liv på at høre til de rigtige – på den rigtige side af skellet. Høre til de retfærdige.

Og det er både synd og skam, når vi nu kunne bruge vores liv sammen på så meget andet – f.eks. på at opfylde vores menneskehjertes inderste længsel efter den kærlighed, der gør os til det, vi er. Længslen efter at give – efter ødselhed og glemsomhed – efter bare at tage imod ethvert medmenneske, du møder, med åbne arme – med nysgerrighed og lydhørhed.

Tænk, hvis vi bare engang imellem kunne give både os selv og hinanden leverum og råderum over vores liv, så det uventede og det overraskende – det anderledes og *de* anderledes ikke altid blev mødt med frygt, mistro og med modstand og med tilbud om helbredelse – men med forbavset glæde og taknemmelighed.

Så tror jeg også, det bliver herligt at være til stede i dette utrolige liv med dets ufattelige muligheder en dejlig dag i februar - og så med den fantastiske frihed, vi bliver mindet om i dag – friheden til at være levende elskende mennesker lige her og nu. Friheden til at tage afsked med

alt det, vi burde og skulle og så bare være os selv i opfyldelsen af vores menneskehjertes inderste dybeste længsel.

Vi skal ikke *have lov* til at udfolde os af nogen religion eller af noget præsteskab eller af noget samfund – vi skal ikke *have lov* til at leve – vi *har* kærlighed og frihed til at gøre, hvad vi vil med det liv, som er vores – det er vi både født til og døbt til – og skal vi så se at komme i gang?

Septuagesima søndag 2

Betroede talenter

Der var engang en mand, der skulle rejse bort. Han kaldte sine slaver til sig og overlod dem sin ejendom. Til én gav han fem talenter, til en anden to og til en tredje én – hver efter deres evner. Så rejste han bort fra egnen.

Straks gik han, der havde fået fem talenter hen og handlede med dem og tjente fem til. På samme måde tjente han med de to endnu to. Men han, der havde fået én, gik hen og gravede et hul i jorden og gemte sin herres penge.

Efter lang tid kommer disse slavers herre og gør regnskabet op med dem.

Så kommer han, der havde fået fem talenter med fem talenter mere til ham og siger:

- Herre, du gav mig fem talenter. Se her, jeg har tjent fem talenter mere.

- Godt! du gode og trofaste slave. Du har været trofast i det små – jeg vil sætte dig over meget. Gå ind i din Herres glæde!

Nu kom også han med de to talenter frem og sagde:

- Herre, du gav mig to talenter. Se her, jeg har tjent to talenter mere.

- Godt! du gode og trofaste slave. Du har været trofast i det små – jeg vil sætte dig over meget. Gå ind i din Herres glæde!

Så kom han, der havde fået den ene talent og sagde:

- Herre! Jeg ved, at du er en hård mand, som høster, hvor du ikke såede og samler, hvor du ikke spredte. Og eftersom jeg frygtede dig, gik jeg hen og gemte din talent i jorden. Se, her har du, hvad der er dit.

- Din onde og dovne slave! svarede hans herre ham. Du vidste, at jeg høster, hvor jeg ikke såede og samler, hvor jeg ikke spredte. Så burde du da i det mindste have sat pengene i banken, så jeg kunne have fået, hvad der er mit med renter, når jeg kom. Tag nu talenten fra ham og giv den til ham, der har ti talenter. For enhver der har, skal gives, og han skal have i overflod, men ham, der intet har, fra ham skal tages selv det, han har. Og smid den uværdige slave ud i mørket udenfor. Der skal der være gråd og tænderskæren.

I menneskelivet er det nu engang sådan, fortæller Jesus, og så fortæller han den ene lignelse efter den anden om livet blandt mennesker – hvordan det kunne leves – hvordan det ikke bør leves – hvad vi skal passe på – hvad vi skal gå efter.

I dag fortæller han en historie om tre mænd, der hver især var begavet med nogle talenter. Jesus funderer ikke over, hvorfor fordelingen er forskellig – nogen har mange talenter – andre

stort set ingen – men sådan er livet vel nu engang. Vi er udstyret forskelligt – også fra fødslen. Man kan vel sige, at sådan er livets indbyggede uretfærdighed.

Men der er altså disse tre mænd - der skal altid være tre i et godt eventyr, og den ene skal skille sig ud fra de andre, som Esben eller Klodshans. Og det gør den ene også, men i denne fortælling er det på en negativ måde.

I fortællingen handler det om penge, som de tre mænd er blevet betroet for en længere tid, men det er vel rimeligt at antage, at disse penge er billeder på det liv, vi har fået givet. Altså vores muligheder, der skildres som en gave – eller måske rettere: et lån, vi har fået til opgave at forvalte.

Er det det, livet er? Et lån, vi skal forvalte her en tid, inden vi skal betale det hele tilbage. Det kunne man godt fundere over. I hvert fald betyder det jo, at vi på ingen måde er alene om vores liv. Vi er ikke, som man siger, vores eget livs instruktør. Vi har fået livets gave betroet – af nogen, som også vil komme og holde regnskab med vores forvaltning. Vi er her ikke kun for sjov eller til pynt. Der er nogen, der regner med os – stoler på os – nogen, der har store forventninger til os. Og det gør jo altså livet til mere end bare tidsfordriv eller oplevelse.

Hvem ”nogen” er, kan man jo så gøre sig sine mange tanker om, og det er da også blevet gjort, men mit bedste bud er nok, at det er livet selv. Det er livet selv, der ligesom hengiver sig til os med tro og håb og kærlighed og dermed også med forventning til os. Livet vil os noget og livet vil noget med os.

Man kan selvfølgelig godt tale om en åndelig, usynlig magt, som Job gør det – sådan en majestætisk gudekongeskikkelse, der ikke blot forventer noget, men også forlanger troskab, og som i øvrigt kan blive styrtende vred på sine undersåtter. Det er et flot og måske meget realistisk billede på livet, og Mattæus bruger det jo også om denne mand, der betror sine talenter til sine tjenere – en både hård og uretfærdig mand, der høster, hvor han ikke såede, og samler, hvor han ikke spredte. En gudsforestilling, der udspringer af livets indbyggede uretfærdighed. Du ved, at sådan er livet - hamrende uretfærdigt – så kunne du jo netop have ladet andre komme til at drage nytte af din talent, i stedet for bare at holde det hele for dig selv.

Under alle omstændigheder vil jeg altså forestille mig, at det er livet selv, der betror os de muligheder, vi har, og som derfor også ser frem til vores indsats, for nu at bruge et udtryk fra spilleverdenen.

Og det er ikke så dumt, for de to gode tjenere roses og belønnes af livet selv netop fordi de satte det hele på spil. Ingen kunne vide på forhånd, at deres indsats ville bære frugt – de kunne meget vel have tabt det hele og dermed være kommet ud af livet med en stor gæld. Men i modsætning til den tredje tjener, så turde de tage den chance. De turde løbe en risiko for at miste det hele – også selv om de vidste, at det meget vel kunne ske – for sådan er livet også.

Så det at turde sætte alt på spil – at turde miste det hele – er åbenbart noget, vi bør stræbe efter. Og det skyldes vel, at den risiko altid er der, når vi ligesom bruger os selv i livet – bruger vores talenter og gaver. Og advarslen går på *ikke* at bruge sig selv – *ikke* at bruge livets gave,

men grave sig ned, så at sige, af frygt for livet. Altså dette at ville sikre sig i hoved og... alting og aldrig tage en chance – aldrig turde folde sine smukke vinger ud og flyve af frygt for at falde ned.

På den måde bliver lignelsen en advarsel mod at frygte livet – så hårdt og uretfærdigt det end kan forekomme – eller rettere: er! For livet *er* uretfærdigt.

Og det lægger fortællingen ikke skjul på med sin mærkeligt provokerende konklusion: Den, som har, skal gives, og han skal have overflod, men den som ikke har, fra ham skal selv det tages, som han har.

Der er jo ikke meget retfærdig humanisme i den sætning, og der er vel heller ikke megen kristendom i den, hvis man opfatter kristendommen som kærlighed mod netop de, som intet har. Men i sammenhæng med dagens tekst giver det måske alligevel en slags mening ud fra den tankegang, at det, vi har, men som vi ikke bruger og udvikler – det har vi alligevel ikke. Kun det, vi sætter på spil, har vi for alvor.

F.eks. vores forhold til hinanden. Hvis ikke vi udvikler det – går nye veje sammen – måske farlige veje, der kan føre til hvad som helst, når vi siger, hvad vi mener – ja, så er vi måske nok sammen – måske endda gift med hinanden – men vi har ikke noget forhold, for vi har ikke noget for. Vi tør ikke gå for tæt på hinanden – af frygt for at miste forholdet. Men vi har allerede mistet det, for kun det forhold, der tør risikere sig selv, er et forhold, vi har. Hele tiden under konstruktion, som der står på de ufærdige hjemmesider – under opbyggelse. Det er noget, vi har, men det færdige forhold, hvor intet længere sker, og børnene er flyttet hjemmefra, så vi må rejse på skiferie eller købe firhjulstrækker eller sommerhus for at holde det ud – det forhold har vi ikke. Man kan måske endda sige, at det er forholdet, der har os.

Eller omkring vores kirke. Hvis det bliver kirkens mål at bevare sig selv for enhver pris – også sandhedens – så den ikke længere tør åbne sig for nye teologiske udfordringer, men lukker sig om sig selv af frygt for forandring. Ja, så er den allerede død – og så har vi ikke kirken, men den døde kirke har os.

Og det samme vel med livet selv, som vi altså godt og med rette kan frygte for at miste, så vi nærmest gemmer os for livet i et stille håb om, at vi ikke bliver opdaget. Men så har vi allerede forladt livet. Vi skulle jo have levet, og vi havde mulighederne – talenterne – men vi turde ikke af frygt for livet. Det liv, hvor alt kan ske – hvor alt kan gå galt.

Så på regnskabet dag, når livets regnskab skal gøres op, ja, så er der vel en vis rimelighed i at lade de døde begrave deres døde og give livet til dem, der vil leve – dem, der tør leve. Eller hvad?

Det er Morgan Freeman, der engang siger i den mageløse film En verden udenfor: Du kan leve som døende, eller du kan vælge at leve som levende. Du kan give op og synke sammen og affinde dig med dødens urimelige magt over livet – eller du kan løfte hovedet fra jorden og sige: Det skal være løgn! Jeg dør ikke uden kamp.

Og hvad er det så lige, der får dig til at løfte hovedet og stå op fra de døde? Ja, det er jo her i kirken troen på livet som en kærlighedserklæring. Som jeg sagde før: Vi tror, at livet hengiver sig til os med tro og håb og kærlighed til hver enkelt – og dermed også med kærlighedens forventning. Kærligheden vil altid være der – som forældres kærlighed til deres børn, men kærligheden er aldrig ligeglåd. Livet bekymrer sig om os, og derfor sender livet nu og da bud til os på sin egen måde – bud om at leve på trods af alt, hvad der tynger og gør os bange.

Engang sendte livet Jesus for at vise os, at der findes både liv og opstandelse i kampen – også når den fører til det allerværste nederlag og den største ydmygelse. Men døden huserer slemt, der hvor tilværelsen kun handler om overlevelse – om at sikre sig sit udkomme.

Jesus turde leve - turde kæmpe – turde trods alle onde magter – også stilstandens hyggelige død – og så kan man jo vælge at falde til ro i troen på, at så har han gjort det for os alle, men man kan måske også engang imellem få den tanke, at han ikke blot gjorde det for os, men måske ikke mindst, så vi selv kunne tage vores eget liv op til overvejelse – om vi lever som døende eller som levende. Om vi frygter livet eller om vi elsker det og dermed tør bruge det med alt, hvad vi har i os.

Seksagesima søndag 1

Såeren

Atter engang begyndte han at undervise ved søen, hvor en stor folkemængde flokkedes om ham, så han måtte gå ombord i en båd og sætte sig ude på søen, mens hele skaren stod på stranden. Han underviste dem i lignelser om mange ting og fortalte dem bl.a. følgende:

”Hør her! Der var engang en såer, der gik ud for at så. Og det hændte, mens han såede, at noget faldt på vejen, så fuglene kom og spiste det. Andet faldt på klippen, hvor der ikke var meget jord, så det spirede straks, fordi det ikke havde dyb jord, men da solen stod op, blev det svedet, og fordi det ikke havde rod, visnede det bort. Andet igen faldt i tornekrat, og krattet voksede op og kvalte det, så det ikke bar frugt. Men noget faldt i den gode jord, og det bar frugt, mens det groede og voksede. Noget bar tredive gange så meget – noget tres gange – ja, noget hundrede gange så meget!”

(Den, der har ører at høre med, han skal høre efter!)

Senere, da folkeskaren var gået, spurgte hans nærmeste og De Tolv ham ud om lignelsen, og han sagde til dem:

”Til jer er Guds riges mysterium blevet givet, men til dem udenfor bliver alt fortalt i lignelser. De har det jo med *at se og se og dog intet indse – høre og høre og dog intet fatte*, så de aldrig lægger deres liv om og får tilgivelse.

Sig mig, forstår I ikke denne lignelse? Hvordan vil I så forstå lignelser i det hele taget? Altså, såeren sår fortællingen. De, der lignes med vejen, det er dem, hvor fortællingen sås, og straks, de hører den, kommer Satan og snupper den fortælling, der blev sået i dem. På samme måde med dem, der lignes med klippen. Når de hører fortællingen, tager de straks imod den med glæde, men da de ikke har rod i sig og blot er overfladiske, så falder de fra ved den mindste trængsel eller forfølgelse på grund af fortællingen. Andre er dem, der lignes med tornekrat. Det er dem, der nok har hørt fortællingen, men tidens bekymringer, rigdommens bedrag og begær

efter flere ting kommer ind og kvæler fortællingen, så den ikke bærer frugt. Men så er der dem, der lignes med den gode jord – dem, der hører fortællingen og tager imod den og bærer frugt – nogle tredive gange så meget, nogle tres gange – ja, nogle hundrede gange så meget!

Hvad er Guds riges hemmelighed?

Det lyder jo spændende, når Jesus ifølge Markusevangeliet i dagens tekst taler om denne hemmelighed, som hans lærlinge har fået, men som tilsyneladende skal forblive skjult for de fleste, for: ”De skal se og se og dog intet forstå – de skal høre og høre, men intet fatte – for at de ikke skal vende om og få tilgivelse.”

Det kunne jo lyde, som om Guds riges hemmelighed har noget med tilgivelse at gøre – denne tilsyneladende så enkle, men i virkeligheden dybt komplicerede tilgivelse.

Vi ved jo alle, at det er godt at tilgive hinanden, og vi har sikkert også hørt, at Gud er en tilgivende Gud – en nådig Gud. Men hvad vil det egentlig sige at tilgive?

Hvis man taler om gæld har vi et andet ord, nemlig eftergive. Han eftergav ham hele gælden – dvs. han brød aftalen om tilbagebetaling og gjorde dermed skyldneren fri af hans gæld. Men gjorde han nu også det? Hvordan er mon forholdet mellem to mennesker, hvor den ene har eftergivet den anden en betydelig gæld? Det kan vel dårlig være et ligeværdigt forhold, med mindre rollerne bliver byttet om, så den der eftergav, også på et tidspunkt bliver eftergivet.

Eller hvordan er forholdet mellem to ægtefæller, hvor den ene har tilgivet den anden et såkaldt sidespring – en utroskab? Det bliver meget nemt et hundeliv. Et uværdigt liv.

Der er altså noget, der tyder på, at tilgivelsen selvfølgelig nok medfører en form for genoprettelse af forholdet, fordi man bliver fri af sin gæld eller sin skyld, men livet bliver alligevel aldrig som før, fordi der altid vil blive hængende en taknemmelighedsgæld, der forstyrrer forholdet, så at sige – gør det uligeværdigt på en måde. Og så kan den tilgivende part forsikre nok så meget, at alt er glemt, men det er det ifølge sagens natur selvfølgelig ikke. Sket er sket, og det står ikke til at ændre.

Så det at leve på en andens tilgivelse - hvad enten det nu er et medmenneskes eller Guds – er måske når det kommer til stykket slet ikke så herligt og befriende, som det lyder. Måske er tilgivelsen endda ofte mere umenneskelig end det regelrette gældsforhold, hvor du må tage din dom og din straf som en mand og betale din gæld.

Det er måske det, man prøver at efterleve i Esbjerg. I den forgangne uge, har vi hørt, hvordan man ikke kunne drømme om at tilgive en uterlig mand – selv ikke efter at han har udstået den straf, som samfundet har idømt ham. Man så ham gerne kulet ned 7 meter under jorden, som en af de forargede esbjergensere så poetisk udtrykte det. I hvert fald skulle sådan en ikke bo her hos dem.

Og måske kan man sige, at sådan en Wild West selvtægt er forståelig: Her hos os har vi vores egen lov, og den handler ikke om tilgivelse! Men den skurrer alligevel i ørerne, når vi nu er

opdraget til et andet menneskesyn. Den udtrykker en forræelse af vores samfund, som i disse år på mange måder synes at blive mere og mere primitivt.

Så nu står vi så her på Herrens mark, så at sige og ved måske ikke rigtig, hvad vi skal tro og gøre. Nu troede vi lige, at tilgivelse var svaret på alt, og så viser det sig alligevel at være noget mere kompliceret.

Men vi kan jo prøve at lytte til lignelsen om Sædemanden for om muligt at opdage den hemmelighed, Jesus taler om, så vi måske kan komme ud af vores dilemma.

Jeg tror, koden til forståelse af Jesu forkyndelse ikke så meget skal søges i ordet tilgivelse, som jo i og for sig er et juridisk ord, som i ordet *ligeværdighed*. Og her opdager vi så måske hemmeligheden ved denne tilsyneladende fuldkomment vanvittige sædemand. At han er så inderligt ligeglad med sit udkomme. Han tænker ikke et øjeblik på dagen i morgen eller for den sags skyld på høsten. Han sår ikke for at der skal blive en god høst, men han sår, fordi det er det, han gør. Han er nemlig sædemanden – ikke høstmanden. Så han sår og sår og sår og bliver ved og bliver ved – uden tanke for jordbund, årstid, konsekvenser overhovedet. Man kan sige, at enhver jordbund for denne sædemand er fuldkommen ligeværdig til hans sæd.

Og dermed tegner Jesus et billede af en helt anden Gud end sin samtids jødisk-nationale domergud – og måske også vores samtids retfærdige Gud: nemlig billedet af den ødselt ubetænksomme forbeholdsløse og grænseløst givende Gud. En Gud, der efter menneskelig målestok lader sig udnytte, fordi han kun kan give. Og sådan en Gud vil meget nemt blive dømt uretfærdig af mennesker, der synes, der skal være forskel på, hvad et retfærdigt og et uretfærdigt menneske får af livet og af livets Gud. Mennesker, der gerne vil have orden i sagerne – ikke mindst i retssagerne.

Men det er ikke en retfærdig og tilgivende Gud, Jesus her skildrer. Nej, det er en altopgivende Gud, som slet ikke beskæftiger sig med fortjeneste eller udbytte eller nøjeregnende kalkulation over det, som kan betale sig eller over, hvad der er rigtigt. Han tilgiver ikke den dårlige jord, fordi den ikke bærer frugt. Han giver bare, som om alt var den gode jord. Strør om sig med nyt liv og nye muligheder uden tanke for, om det nu også kan gå an – uden tanke for, hvad der ifølge retsindige mennesker er tilladeligt eller bare anstændigt.

Og det er for mig at se hemmeligheden, som mennesker har så svært ved at fatte, fordi vi er kodet til et andet menneskesyn og en helt anden gudsforestilling: forestillingen om en retfærdig, men nådig og tilgivende Gud, der godt ved, at det er rent galt med os syndere, men som lader nåde gå for ret.

Men den Gud, Jesus tegner for os i dag, elsker mennesker – ikke på trods af al vores ondskab – men han elsker os præcis som det vi er. Forskelsløst og ganske betingelsesløst. Og det er ikke tilgivelse – det er kærlighed – grænseløs kærlighed. Og det er kun den kærlighed, der kan give, hvad selv tilgivelsen ikke kan – nemlig ligeværdighed. Sådan som du er, er du elsket! Og jeg er fuldkommen ligeglad med, hvad du har tænkt dig at blive.

Og så kan man jo indvende her til sidst: J, vi kan da ikke undvære retfærdigheden i verden. Vi er da nødt til at gøre forskel på gode og onde mennesker. Vi er da nødt til at kæmpe for det gode.

Og det er jo en god og relevant indvending, og hvordan verden ville se ud uden retfærdighed og uden kampen for det gode – det ved vi kun alt for godt, og vi lever højt her i vores land på den relative tryghed, kampen for retfærdighed giver os.

Problemet opstår først, når vi ligesom tager *Gud* til indtægt for retfærdigheden. Når vi spænder Gud for godhedens og retfærdighedens vogn. Så er det, vi bruger Gud som middel for vores egne mål – skaber os en Gud i vores billede. Fordi vi synes, vores sag er så god og så retfærdig. ”Men jeres planer er ikke mine planer og jeres veje er ikke mine veje”, siger Herren ifølge Esajas. Vi indretter os med gode og onde – retfærdige og uretfærdige. Vi dømmer og fordømmer og bliver ind imellem også selv dømt. Og sådan må det vel være. Det er vores vilkår som mennesker her i verden. Vi må skabe grænser og skel mellem hinanden. Vi må i sidste ende bekæmpe hinanden.

Men det, Jesus fortæller os som sin store hemmelighed, det er at sådan var det ikke Guds mening. At der findes en anden mulighed – en anden verden, så at sige: Guds verden, som vi sikkert aldrig kan gennemføre, men som alligevel er der et eller andet sted dybt i vores menneskehjerte – og som vi kan opleve i glimt – som regel, når vi overrasker os selv og andre med at gøre noget ganske uoverlagt. Når vi selv bliver lidt som denne gale sædemand, der kun lever for dette øjeblik, hvor han sår sin livgivende sæd på sin elskede klippegrund.

Det er ikke sådan til at forklare, men det tænder altså et fantastisk håb om det uoverlagte menneske – denne spontane ubetænksomhed, som vi hemmeligt elsker – som vi nyder, når vi oplever den, og som vi glæder os over midt i vores pæne, målrettede tilværelse. Denne overraskelse, som livet på en måde bærer i sig, og som vi fornuftigvis kan vælge at undgå, men som vi også kan vælge at hengive os til: At livet, som det hedder, bunder i kærlighed og ikke i retfærdighed. At døden nok er vores naturlige lod, som vi hverken kan eller skal være foruden, men selv dér i dødens dybeste ensomhed venter der en overraskelse – og hvem skulle nu have troet det?

Lignelsen om Sædemanden er for mig en fantastisk fortælling om Guds riges store hemmelighed. At Markus og mange med ham så har fortolket den om til en brugbar ukendelighed, så den alligevel kommer til at handle om Guds retfærdighed og hvad vi bør som mennesker – det kan vi jo så springe op og falde ned på. Og så bare glæde os over livets umådelige og ufattelige og inderligt overraskende storhed.

Seksagesima søndag 2

Livet kommer af sig selv

”Hør nu efter!” sagde Jesus også til dem. ”Med det mål, I måler, skal I selv tilmåles – ja, I skal få mere. For den som har, til ham skal der gives, og den, som ikke har – ja, selv det, som han har, skal tages fra ham.

Således er det med Guds rige – som et menneske, der strør sæden på jorden. Og han sover og står op – nat og dag – og sæden spirer og vokser. Han aner ikke hvordan. Af sig selv frembringer jorden frugt – først plante, så aks og så fuld kerne i akset. Men når kornet tilbyder sig selv, sender han straks folk ud med seglen, for høsttiden er kommet.

Hvorned skal vi sammenligne Guds rige? Eller med hvilken lignelse skal vi skildre det? Med et sennepskorn, som sås på jorden. Det er det mindste af alle sædekorn, men når det først er sået, vokser det op og bliver større end alle de fine urter og grøntsager og skyder store grene, så himlens fugle kan bygge rede i dets skygge.

Har vi glemt at nyde?

Der er sådan lidt forbudt over det i vores kultur, hvor arbejdet betyder næsten alt. Vi skal yde først og fremmest, så kan vi bagefter nyde, men det er som om, vi glemmer det. Selv i vores hektiske ferier, hvor vi skal nå utroligt meget, så vi er helt udmattede, når vi kommer hjem og skal yde igen.

Der er så meget, vi skal have styr på i vores liv, så vi måske glemmer det egentlige. Vi skal have orden i vores hus – vores økonomi – vores livsholdning. Orden i vores kælderrod. Orden i vores have, hvor der ikke må være ukrudt. Orden i vores religion og vi skal helst tro. Der er så meget, vi skal, så vi kan nå vores mål – vores mening med livet. Men mange gange bliver det altså ved det, vi skal – det bliver et mål i sig selv at skulle noget hele tiden...

”Vend jer om og tro på evangeliet – Guds Rige er inden i jer! I har det allerede.” Det var det, Jesus gik og forkyndte til alle disse skeptiske og bedrevidende mennesker, der havde en klar plan for deres liv. De ville ikke vide af nogen form for forandring. Deres religiøse og nationalt bestemte tilværelsesopfattelse havde været god nok til deres forfædre, og den var også god nok til dem. De kendte livet. Og da han nødte dem, ja, så blev han en plage, som de så til sidst korsfæstede for bispottelse af deres forfædres Gud.

Guds rige vokser helt af sig selv uden at vi gør et gran dertil, sagde han. Som kornet, når det er sået – som det lillebitte sennepsfrø, som er væk – trampet ned – glemt – og så en dag står det som en busk – ja nærmest et træ, som vinden suser i og fuglene bygger rede i dets skygge. Så lille og ubetydeligt – og dog så stort. Og endnu mere, hvis vi skal tage billedet alvorligt: en plage for alverdens almindelige konventionelle visdom og religiøse tankegang. Sennepsbusken skal man helst ikke få indenfor i sin pæne have. Den breder sig som skvalderkål – spirer 48 timer efter, den er sået – og den er ikke til at komme af med igen. En staude på 3-4 meter, der vokser og breder sig uregerligt. Sjovt nok med korsformede blomsterblade...

Nothing comes from nothing svarede de ham. Vil du nyde, må du først yde. Noget for noget.

Men der var enkelte, der løftede deres hoveder og vejrede noget glemt og fortrængt i deres menneskehjerte. Der var enkelte, som tog mod til sig og klyngede sig til det nye, som var ved at bryde frem. Det var de elendige, som samfundet og religionen havde forkastet – de vanføre og spedalske – de udstødte, som ikke havde mere at håbe på – de små og forknytte – de sørgende og de skamfulde. De blev anderledes på en mærkelig måde – levende på en ny måde. De blev påtrængende og ærgerrige – de blev sultne og tørstige efter mere liv – de turde pludselig, hvad ingen havde turdet før, og de flokkedes om deres frelser og fik mere liv – mere end de havde drømt om nogensinde.

Jeg tror, der ligger sådan et lille vildt frø inde i os alle sammen – et frø af Guds Rige – sået i skabelsens øjeblik. Der ligger det så og slumrer og bliver glemt af os selv – men engang imellem får det alligevel næring, og det kan vi næsten mærke – f.eks. gennem vores glæde over det grænseoverskridende – over det uregerlige og uforudsigelige – når dette store liv, som Jesus forkynder, pludselig slår igennem vores planlagte og forudsigelige og inderligt kedelige tilværelse – som kærlighed, der bryder alle barrierer, grænser og skel – eller som den handling, ingen havde regnet med. Som virkelig kunst, der altid bryder grænser ned og indtager nyt land til vores bevidsthed – afdækker nye horisonter.

Det nye Testamente handler ikke om andet end dette grænseløse uforudsigelige, som ingen skulle have troet. At Gud selv blev født som et lille menneskebarn på en mark ved Betlehem – at dette lille, fattige flygtningebarn voksede op som en af os og derefter brugte sit korte liv på at være fantastisk uberegnelig og ustyrlig, hvilket han blev korsfæstet for efter tidens skik, døde og blev begravet efter tidens skik og brug – men selvfølgelig stod han op af sin grav – for livet er så sprudlende fantastisk, at selv døden ikke kan fastholde det. De troede, de havde udryddet den plagsomme plante i deres pæne have, men pludselig stod den der igen i al sin gule blomsterpragt.

Evangelisterne har på deres egen måde søgt at skildre dette guddommelige indfald i vores tilværelse ved at fortælle historier om døde mennesker, der blev levende – syge, der blev raske – gale, der blev fredsommelige – fredsommelige, der blev gale – sultne, der blev mætte og mætte, der blev sultne – bange og sagtomdige, der blev frimodige og frygtløse – alt det, der åbenbart hændte i dette lille hjørne af verden engang for længe siden.

Måske har vi glemt det lille frø af uregerlighed inde i os selv – måske er det endda blevet på alle måder ukorrekt at være uregerlige – måske har vi byttet om på det hele igen, så det pæne og det forudsigelige – det lovformelige og det traditionelle er gået hen og blevet det kristne budskab – og så er der jo ikke noget at sige til, at de fleste synes, kirken er dødkedelig. Den kirke, som skulle foregå verden med et dårligt eksempel, er blevet verdens dydsmønster – klassens kedelige duksedreng - altid småforarget og åh, så god så god. Pænheden selv i al sin forordnede og traditionelle lovformelighed. Vi er ved at dø af lutter pænhed.

Men sikken en kirke, vi kunne have, hvis vi turde være verdens dårlige eksempel – tænk, hvis menigheden virkelig blev en forargelse for alverden, sådan som jeg tror, det var Guds mening med denne kirke – tænk, hvis den virkelig blev talerør for det uhørte – det uanstændige – det frække og det uforudsigelige – alt, hvad pæne, arbejdsomme og lovlydige mennesker bliver forargede over. Men dybt i deres hjerte – der inde i deres egen skygge vågner måske det lille frø fra Guds rige og vækker en misundelse til live – misundelsen over ikke at være med i det sprudlende liv – ikke at turde tro – ikke at turde udfordre livet men hele tiden skal hegne det alt sammen ind, så der er styr og orden på det hele. Tænk, hvis vi turde være skvalderkålen eller sennepsplanten i den alt for pæne have. Ukrudt for alverden. Tænk, hvis kirken her hos os i dag ikke var styret af forsigtighed og af glæde over fortid og folkeminder – men af den begejstringsrus, der får jævne folk til at stige ud af den sikre båd midt i stormen og gå på vandet – for selvfølgelig kan man da det – for derude står Kirkens Herre og smiler til dem der tør.

De religiøse kræver tegn – De filosofiske søger visdom – de fornuftige maner til forsigtighed – men vi – vi prædiker Kristus som korsfæstet og opstanden – som det lille frø, der lægges i jorden – ikke for at dø men for at leve og vokse og blomstre og suse og give ly til nattergalesang i februar. Tåbeligt og dybt forargende for denne pæne verden.

Men Guds tåbelighed er visere end verden og hans åbenbare svaghed er stærkere end mennesker.

Nyd Guds dårskab – nyd Guds svaghed. Nyd frem for alt dig selv og dit liv. Du har det allerede alt sammen!

Fastelavns søndag 1

Jesu dåb

Nu kommer Jesus så gående fra Galilæa til Jordan, og han går lige hen til Johannes for at blive døbt af ham. Men Johannes ville forbyde ham det.

”Det er da *mig*, der har brug for at blive døbt af *dig*,” sagde han, ”og så kommer *du* til *mig*?”

”Gør det nu bare,” svarede Jesus, ”for således bør vi opfylde alt, hvad der er rigtigt.”

Så døbte han ham.

Da Jesus var blevet døbt, steg han straks op af vandet, og se, himlen åbnede sig for ham, og han så Guds ånd stige ned som en due og komme over ham. Og hør, der lød en stemme fra himlen:

”*Dette er min elskede søn. Ham fryder jeg mig over.*”

Jesu dåbsdag hedder denne dag i den grønlandske kirke, hvor man ikke arbejder særlig meget med begrebet faste – og derfor heller ikke fastelavn. Det var der ingen grund til i et samfund, der i forvejen kendte alt for godt til afsavn og sult, og hvor det *ikke* at spise, når der var

mulighed for det, blev anset for både dumt og asocialt. Når der er mad, så spiser man – når der fest, så fester man – når der er noget at glæde sig over, så glæder man sig. Sådan er det i de samfund, der lever på kanten af det mulige, og i disse samfund virker begreber som faste og selvvalgt afholdenhed nærmest som en hån mod livet. Ud af ren og skær nødvendighed dyrkede man slagordet *carpe diem* – grib dagen – underforstået: for hvem ved, om der kommer flere.

Jeg mindes endnu den hoveddrystende kateket i Fiskeråset, da jeg fortalte, at jeg havde været på tæt skudhold af en sælunge, men jeg kunne ikke få mig til at skyde den. Han sagde ikke et ord, men hans hoveddrysten sagde også alt: Der bliver da vist aldrig et ordentligt menneske ud af den præst.

Så set fra den synsvinkel kan man vel godt kalde fasten og al dens væsen et overskudsfænomen – et luksusforhold, som skal foregøgle et eller andet sundt eller åndeligt eller måske endda solidarisk med den sultende verden – omend kun for en tid. Men hvis faste er så godt – eller solidaritet eller åndelighed – hvorfor så ikke faste hele tiden – hvorfor så ikke være solidarisk eller åndelig hele tiden - hvorfor så kun i denne særlige periode af året? Det minder lidt om godheden, som vi især skal udvise ved juletid – af en eller anden besynderlig grund.

Det er som regel religionerne, der har anbefalet og somme tider rent ud befalet fasten eller ramadanen eller hvad det nu hedder. Og i det hele taget har religionerne jo indrettet vores liv, som vi kender det med højtider og lave tider – hverdag og fest efter et nøje afmålt system – søndagsgudstjenesten er jo bare et eksempel på denne religiøse orden i tilværelsen, og man kan stadig høre kritik, hvis vi tillader os at flytte tidspunktet for gudstjenesten – for slet ikke at tale om stedet. Og på en måde er det jo også rart nok med disse rammer om livet, der giver en vis tryghed. Nu er det faste igen. Det var det også sidste år ved denne tid, og så er det snart Påske og tiden går som året går i ring, og det er vel godt nok med det.

Og alligevel har jeg nu og da og ikke så sjældent en irriterende trang til at bryde hele dette system. Det er selvfølgelig ikke så godt, når jeg nu er præst, men skal det virkelig være så forudsigteligt, vores liv? Når nu nogle af de bedste øjeblikke var dengang vi brød formen og rammen og bare levede vildt og uformeligt. Jeg kan endnu mindes fra min barndom de frydefulde øjeblikke, hvor far eller mor gjorde noget, vi ikke plejede. Det var ikke særlig tit og ikke særlig vildt, men bare det, at de kunne finde på det. At tage en dag ud af kalenderen, som de sagde – tage en dag ud af tiden, og så leve sammen, selv om det er lidt stjålne øjeblikke. For vi er vel slaver af tiden, når det kommer til stykket. Af alt det vi skal og bør og må i vores velordnede liv. Og prøv så at se på Jesu liv. Det var mildest talt ikke særlig velordnet, og han levede endda i et religiøst univers, der var overordentlig målrettet og indrettet med tider og steder og et hav af reguleringer af tilværelsen.

Jeg tror, han brød dem alle sammen. Og jeg tror, det var fordi, der for ham var noget kunstigt over det. Engang, da han var blevet grebet af de religiøse igen igen i at bryde sabbatshvilen, sagde han: J hør nu her: Mennesker er da ikke til for sabbattens skyld. Det er da sabbatten, der

er til for menneskers – som en hjælp til mennesker – og sådan en hjælp kan da aldrig blive en befaling. Hvad nu hvis din søn falder i brønden og er ved at drukne. Vil du så ikke redde ham op, fordi det er et arbejde, og man må ikke arbejde på sabbatten? Mennesker er ikke til for religionens skyld. Eller endnu bedre: Mennesker er ikke til for Guds skyld.

En anden gang sagde han: Hvis du er på vej til gudstjeneste, og så kommer i tanke om, at du har et eller andet udestående eller at uafklaret forhold med et andet menneske – så vend om og gå først hen og forlig dig med din bror eller din kone eller dine børn – så kan du altid gå til gudstjeneste bagefter. For det er altså mennesket, der er det vigtigste. Vigtigere end al officiel gudsdyrkelse og alle nok så imponerende templer på jorden.

Med Jesus er der altså hele tiden opgør i luften – opgør med det etablerede – det ordentlig – det rimelige – og det er der også i dagens tekst om Jesu dåb. Han kommer altså en dag i begyndelsen af sit provokerende virke til denne barske nationalt-religiøse karismatiske omvendelsesprædikant, der døber folk til et nyt liv – et liv i bod og anger – et rensset liv. Johannes Døbers opgave var at rense folket for dets synder, så det kunne fremstå som et rent folk overfor den nidkære Gud, der først da ville føre sit vanartede folk til sejr.

Og så midt i det hele – midt i hele denne religiøse fanatiske karismatiske ekstase – kommer Jesus slentrende, og pointen i fortællingen er vel, at han stopper Johannes.

Han kunne jo som ingenting have overtaget Johannes virksomhed – altså ligesom bekræftet, at dette var vejen – også Guds vej. Men så skulle han jo selv have stillet sig op og døbt mennesker – ikke blot med vand, men med Helligånd og ild, som Johannes selv siger det. Men det gjorde han ikke. Tværtimod lader han sig selv døbe i en ren solidaritet med alle de andre syndere – og jeg mener, at han dermed gør hele Johannes Døbers karismatiske projekt til skamme. Johannes genkender ham jo og vil ikke døbe Guds egen søn, hvad der jo er forståeligt nok, for hvad skulle det betyde, men Jesus overtaler ham til at opfylde al retfærdighed, som han siger – og det vil altså igen i Jesu og evangelisternes optik sige den menneskelige solidaritet – og det bekræftes jo så til fulde af Ham selv så at sige – der lyder en røst fra Himlen, der i klare vendinger udgyder Helligånden over Jesus og udråber ham til Guds søn.

Og så må Johannes visne. Jeg bør blive mindre, siger han selv – Han bør vokse. Og på et tidspunkt bliver Johannes da også bogstaveligt talt mindre, idet kong Herodes lader ham hals-hugge. Jesus bliver til gengæld ophøjet, selv om det er på et kors.

Jeg ved selvfølgelig ikke, om det er rigtigt, men jeg fornemmer i denne mærkelige fortælling om Jesu dåb et vældigt opgør med al normal religiøs tankegang. Et opgør, som så udvikles i løbet af evangeliet for at kulminere med kærlighedens pris: Gud, der lader sig håne og spotte og henrette af kærlighed til mennesker, som vi skal synge om om lidt.

Og derfor er den dåb, vi døber med – den dåb, Frederikke i dag er blevet døbt med – så langt fra en renselse som noget. Den er meget mere – den er en opstandelse til et helt nyt liv så langt som noget fra den gamle religion med alle dens forskrifter og regler og omvendelse og bod og anger og gudsdyrkelse for Guds skyld til et menneskeliv, hvor den sande gudsdyrkelse foregår

- hverken i templer eller kirkerum eller på hellige bjerge og til hellige tider, men i den daglige samtale og forsoning i kærlighed til dit medmenneske. Derfor er dåben så stærk og vidunderlig, som den er.

Jeg har sagt det før, og jeg vil gerne sige det igen. Det er ikke ved gudstjenesten, vi dyrker Gud. Her samler vi kræfter og styrker hinandens mod i dette herlige fællesskab uden grænser til at gå ud i vores hverdag og lade den kærlighed, vi har mødt her i kirken, være den kærlighed, vi møder vores medmenneske med.

Og det vender jo noget op og ned på det hele, hvad der ikke er så underligt, når Gud selv lader sig døbe af mennesker. For så er det jo pludselig vores dagligdag, der er den egentlige højtid – det er der, vi møder Gud selv i vores medmenneske. Og ikke som vi måske troede ved de religiøse højtider eller under de foreskrevne fastetider.

Jeg traf engang en irsk læge, der fortalte mig, at han var fanatisk antiryger, og en stor del af hans virke gik faktisk med at forkynde rygningens ufatteligt skadelige virkninger både for den enkelte ryger og for omgivelserne og for samfundet. Som bekendt er Irland blevet foregangsland på ikke - ryger området, og jeg ved ikke, om det er hans skyld, men irerne er jo vant til at kæmpe hårdt for det, de kæmper for.

Men så fortalte han, at han engang var blevet kaldt ud til et dødsleje, hvor en ung kvinde lå for døden, og selv der i sengen røg hun til det sidste. Og så bød hun også denne fanatiske ikke-ryger en cigaret fra sin krøllede pakke.

Og heldigvis var han så meget menneske, så han i dette hellige øjeblik brød med alt, hvad han kæmpede for og tog imod den elendige cigaret og røg den sammen med sin patient.

Og det er måske et godt billede på, hvad livet her drejer sig om. Det er ikke principper eller religiøse holdninger eller nok så retfærdige korstog, det drejer sig om – det er ikke fastetider og gudstjenestetider, der bærer et menneskeliv, men det at kunne lade sig overvælde af menneskelighed og kærlighed. Og så handle derefter – om så skal være – i modstrid med alt, hvad du ellers står for.

Det er det egentlig og dybe grundlag for fortællingen om Guds død for menneskers skyld – den totale omvæltning af alle værdier, som vi nu skal høre om i de kommende 40 dage.

Fastelavns søndag 2

Den blinde ved Jeriko

På et tidspunkt tog Jesus De Tolv til side og sagde til dem:

”Hør her, nu tager vi op til Jerusalem, og alt, hvad der er blevet skrevet af profeterne om Gudsmennesket, skal blive fuldbyrdet. Han skal udleveres til de fremmede. Han skal spottes og hånes og spyttes på. De vil piske ham og dræbe ham, men på den tredje dag skal han genopstå.”

Dog fattede de intet af dette – det var sort tale for dem, og nej, de begreb intet af, hvad der blev sagt.

Engang, da han nærmede sig Jeriko, sad der en blind mand ved siden af vejen og tiggede. Da han hørte flokken af mennesker drage forbi, spurgte han, hvad der var på færde. De fortalte ham så, at det var Jesus, nazaræren, der kom forbi. Så råbte han:

”Jesus, Davids søn, forbarm dig over mig!”

De, der gik foran, skældte ham ud, så han kunne være stille, men han råbte bare endnu højere:

”Davids søn! Forbarm dig over mig!”

Så standsede Jesus op og befalede, at han skulle føres hen til ham. Da de havde bragt ham hen til ham, spurgte han ham:

”Hvad vil du, at jeg skal gøre?”

”At jeg må kunne se igen, Herre!” sagde han.

”Så se!” sagde Jesus til ham, ”din frimodighed har frelst dig.”

Straks kunne han se igen, og han gik med Jesus, mens han lovpriste Gud – ja, hele folket lovpriste Gud, da de så det.

Fastelavns søndag starter Jesu vandring mod lidelse og død i Jerusalem. Det er her, han forudsiger sin skæbne for sine ganske uforstående lærlinge, der forventer hæder og ære og guddommeligt magt for enden af denne skæbnesvangre vandring.

Lærlingenes blindhed og mangel på forståelse sættes i skarp kontrast til andres åbenbare tro, og det fortælles med slet skjult brod mod de nærmeste, hvordan selv notorisk blinde mennesker forstod mere af Jesu budskab og hele hans anliggende end hans elever, og med deres tillid til Jesus fik de livets gave tilbage. Din tro har frelst dig – bliv seende!

To gange på sin vandring helbreder Jesus blinde mennesker og får dem til at se og indse – men med eleverne synes det ganske forgæves: De fattede ikke noget af dette – det var sort tale for dem, og de forstod ikke det, som blev sagt.

Hvad var det så for en sær hemmelighed, de ikke forstod. Ja, det var vel netop lidelsens hemmelighed. Dette at et menneske i kærlighed til andre kan finde glæde ved at gå lidelsen og døden i møde – ikke i sådan en form for masochistisk trang – men fordi denne lidelse og død tjener til at skabe liv for andre. Det er måske kærlighedens inderste væsen: at kunne give noget af sit eget – eller det hele - til andre - at kunne se sig selv være til – med glæde - for andres skyld. Og så er kærlighedens yderste konsekvens altid: med samme glæde at kunne sætte livet til for andre. Og det er vel netop at kunne se en højere og dybere mening med mit liv end blot

den sædvanlige menneskelige trang: at få så meget ud af det for mig selv og mine, som jeg kan. Det er jo det, der altid sker netop på andres bekostning. Det er dem eller mig. Og evangeliets valg er så klart: Det er dem!

Så nu her på Fastelavns søndag er vi efter min mening inde ved kernen af vores menneskelige selvforståelse – og det er måske derfor kirkeåret beder os om at koncentrere os de næste 40 dage – for det er vel netop, hvad faste handler om. At tænke over vores liv og samtidig bede som den blinde ved Jeriko: Herre, hjælp mig, så jeg måtte kunne se.

Det, der er problemet så at sige, med den kristne kærlighed i forhold til mange andre religioners kærlighedsbegreb – det er, at den kun kan være fri. Det vil sige, at den ikke kan forordnes eller vedtages ved lov. Du kan ikke elske nødtvunget eller splittet – f.eks. ved at være lidt god mod andre engang imellem eller på bestemte dage - eller give tiende af din formue og så tro, at nu har du elsket nok for denne gang. Nu har du levet op til de forventninger og krav om at elske, som med rimelighed kan forlanges.

Den kristne kærlighed er i sit væsen absolut, og derfor koster den altid livet – alt hvad du ejer og har. Og det er så selvfølgelig også her, vi står af, og med kirkens hjælp omformer vi så kristen kærlighed til en rimelig velgørenhed, som vi bør kunne overkomme.

Jeg læste for nylig den gamle russiske forfatter Leo Tolstojs rasende novelle: Kreutzersonaten, som er et langt angreb på hykleriet i det normale – også ægteskabelige - kærlighedsliv, som det formede sig i Rusland omkring århundredskiftet – bl.a. med en stærk kvindeundertrykkelse, hvor kvinden – også i ægteskabet - blev brugt som middel for mandens sanselige tilfredsstillelse, men også den fremspirende brug af prævention af behagelighedshensyn, så den sanselige nydelse og det behagelige liv ikke blev forstyrret af irriterende børnefødsler.

En barsk novelle, der ender i jalousimord, men som i et efterskrift af forfatteren bl.a. skelner mellem det, man kunne kalde konkrete etiske anvisninger på den ene side og så idealet på den anden. Og han ser hele miseren og hele hykleriet som et resultat af, at man blander moral og ideal sammen.

Han bruger et billede på forskellen. Moralen eller etikken kan sammenlignes med en mand, som står i skæret fra en gadelygte. Hans liv er oplyst – han ved, hvad han skal og må og bør – f.eks. ud fra religiøse forskrifter. Fint nok for så vidt.

Men idealet er noget andet, fordi det altid er uopnåeligt. Det er som en ledestjerne, der har det ved sig, at nok kan den ses, men aldrig nås. Tolstoj bruger billedet af en mand, der går med en lygte på en stang foran sig. Han er på stadig vandring, og han kan se lyset foran sig, men han når det aldrig. Og dog bestemmer lyset – som ledestjernen – den retning, han går i.

Tolstoj angriber voldsomt netop kirken for ikke at skelne mellem moral og ideal og dermed gøre livet overkommeligt og for så vidt nemt at leve som kristen. Du skal blot gøre, hvad der bliver sagt – du skal blot følge kirkens lære og bud.

Men et menneske uden ledestjerne – uden det uopnåelige ideal – er et dødt menneske.

Jesus og den måde, han levede på og de kærlighedens bud, han levede efter – og som jo i sidste ende selvfølgelig førte ham i døden – er vores ideal – vores ledestjerne, som vi mister i samme øjeblik vi tror at efterleve dem og dermed gør dem muligt overkommelige.

Jesu liv kan og skal vi ikke efterligne eller efterabe, men vi skal efterfølge vores Herre og mester og bruge hans ufatteligt høje ideal om den selvhengivende kærlighed som det lys, vi kan styre vores liv efter. Og også styre vores samfund efter, for så vidt som vi kalder vores samfund for et kristent samfund.

Men aldrig kan vi nå vores ledestjerne. Aldrig kan vi blive som han – i hvert fald ikke med vores gode vilje og ikke i dette liv – for det er vi slet ikke indrettet eller bestemt til. Og det skal vi heller ikke. Vi er indrettet til i dette liv at vandre gennem livet så godt vi kan og prøve at fastholde blikket mod den ledestjerne, vi tror på, er både liv og lys og sandhed for os. Det er at være levende, længselsfuld – sulten og tørstig – i forhold til den døde mæthed og kedsommelige stilstand, som kommer af at have sit på det tørre – og takke Gud for det. Som den mætte og veltilfredse farisæer i forhold til den sultne og længselsfulde tolder, som Jesus i lignelsen kalder mest retfærdig.

Der er for mig ingen tvivl om, at Jesus vil have os mætte og selvtilfredse mennesker ud på dybet med vores liv. Flot skildret i evangelierne med dette kald til de frygtsomme lærlinge i båden om at komme ud til ham og gå på vandet. Han vil bringe os ud af den sikre ro og fred, som kommer af bevidstheden om at leve et rimeligt pænt og ordentligt liv – et liv, som nemt kommer til at dreje sig om ikke at vække anstød i forhold til den borgerlige, kirkelige eller for så vidt en hvilken som helst moral.

Men det er måske ikke så nemt for ham i dag at få ørenlyd i et samfund, hvor både sandhed og ikke mindst idealer har trange kår. Måske fordi samfundet i høj grad styres af den laveste fællesnævner, der nærmest betragter idealer som noget opblæst vrøvl, der blot forstyrrer arbejdsindsatsen. Et samfund, hvor underholdning og den umiddelbare tilfredsstillelse af sanserne og følelserne og den evige helbredsreligion synes at spille en hovedrolle. Tænk, at man kan få hele verden til med en nærmest religiøs fanatisme at gå op i, om isen på Grønland smelter mere eller mindre. Tænk, hvad der bruges af ressourcer – både følelsesmæssige og økonomiske på kampen mod forurening.

Det er blevet så vigtigt at sikre vores liv og vores udkomme, så vi fuldstændig glemmer, hvordan eller om vi overhovedet lever, mens vi kan. Vi glemmer idealet, ledestjernen, kærligheden her og nu, fordi vi er bekymret for vores overlevelse – og værst af alt – helt galt går det, når idealet – når Jesu intense forkyndelse udnyttes og reduceres til et indslag i kampen mod forureningen.

Lad os nu bruge den kommende fastetid til bøn og lovsang og ikke mindst eftertanke om vores liv her i verden. Om den vandring vi er blevet sat ud på, dengang Jesus bragte sig selv ind i vores verden som det uopnåelige ideal – som den ledestjerne vi skal styre vores liv og vores farefulde sejlads efter – med tro og håb og kærlighed så godt vi nu formår.

Og glem ikke, at der ligger en stor stor befrielse i at være på vandring sammen mod et uopnåeligt mål. Som en broget flok af vidt forskellige pilgrimme, der prøver, så godt de kan at udtrykke den samme længsel efter liv og lys og sandhed – den samme længsel efter at måtte blive seende. Det er så langt som noget fra den selvtilfredse fordømmelse af dem, der ikke gør, som der bliver sagt eller tror, som de skal. Det er forskellen på at søge sandheden sammen med et længselsfuldt blik mod vores ledestjerne – og så at mene at have sandheden. En sandhed i himlen er bedre end ti i hånden.

Vær årvågne og tro og lad os så følge vores herre og mester på hans lange vandring mod Jerusalem – mod kors og død og salig opstandelse,

1. søndag i Fasten 1

Jesus og Satan

Derefter blev Jesus af ånden ført ud i ørkenen for at blive fristet af djævelen, og efter at have fastet i fyre døgn var han til sidst sulten. Så kom fristeren hen til ham og sagde:

”Hvis du virkelig er Guds søn, så sig at de her sten skal blive til brød.”

Men Jesus svarede:

”Der står skrevet: *Et menneske lever ikke kun af brød, men af hver eneste fortælling, der udgår af Guds mund.*”

Så tager djævelen ham med til den hellige by, stiller ham på helligdommens tinde og siger til ham:

”Hvis du virkelig er Guds søn, så kast dig ned. Der står jo skrevet: *Han vil give sine engle befaling om dig, så de vil bære dig på bænder, for at din fod aldrig må støde sig på nogen sten.*”

”Der står også skrevet: *Du må ikke friste Jahve din Gud!*” svarede Jesus.

Igen tager djævelen ham med – denne gang til et meget højt bjerg og viser ham alle verdens riger og deres herlighed.

”Alt dette vil jeg give dig,” siger han til ham, ”hvis blot du vil falde på knæ og tilbede mig.”

”Gå din vej, Satan!” udbrød Jesus, ”for der står skrevet: *Jahve din Gud skal du tilbede og tjene ham alene!*”

Så forlader djævelen ham, og se, der kom engle og sørgede for ham.

Når man vil finde klangbund for sin fortælling, så er det en god gammel metode at bygge sin fortælling på noget genkendeligt – noget tilhøreren kan forholde sig til – især hvis det er noget nyt, man gerne vil fortælle. Altså det at sætte dette nye i forhold til noget gammelkendt.

Spindoktorer og reklamefolk benytter sig af denne metode, men allerede evangelisterne kendte den udmærket og benyttede sig af den, når de skulle beskrive det nye, der for dem var kommet til verden i Jesus fra Nazareth. Igen og igen refererer de til noget gammelkendt, som de så sætter Jesus i forhold til, og det spændende er for mig i hvert fald, at det giver fortællingerne en langt dybere og langt mere vedkommende mening, end hvis det bare skulle tages bogstaveligt som mirakuløse beskrivelser af en supermand.

Dette kommer meget tydeligt frem i dagens tekst om fristelsen i ørkenen, som dels er svar at tage bogstaveligt, men hvor der også fremkommer ligesom en programerklæring fra Jesus: Jeg er ikke kommet for at være julemand eller tryllekunstner. Jeg er ikke kommet for at få mennesker til at tabe næse og mund af forbavselse eller for at opfylde deres materielle eller religiøse behov. Jeg er her for noget andet. Og det er så dette andet, Matthæus udvikler i sit evangelium – kærlighedens og frihedens evangelium.

Sammenligningsgrundlaget er Moses, der ligesom Jesus faster i 40 dage og nætter i ørkenen, men som jo så netop gør det, som Jesus ikke vil. Moses giver folket mad og drikke på mirakuløs vis. Moses redder folket. Han er dets leder. Og han redder ofte folket fra sig selv og egne tilbøjeligheder til afgudsdyrkelse og troløshed. Han er som en far for sit håbløse folk. Og det er just hele den ledelsesfilosofi, som Jesus gør op med i dagens tekst.

Miraklerne har ingen betydning. Jeg skal hverken lave sten til brød eller falde ned fra et tårn uden at tage skade, for mennesker dør åndeligt af mirakler. De bliver slaver af en drøm eller en illusion, men jeg kommer med frihed til mennesker – med frihed og ansvar, så de selv kan leve deres menneskeliv ærligt og redeligt på menneskelivets betingelser – og det kræver arbejde, fantasi, visdom, kunst og kærlighed at gå i gang med sit liv, som det er, uden andre ledere end dig selv. Jeg er ikke kommet for at herske over mennesker – for at styre mennesker eller tage ansvaret fra et eneste menneske, men jeg er kommet for at tjene mennesker i kærlighed og dermed give dem mod på at turde leve selv.

Altid er religionen blevet brugt til at tage ansvaret fra mennesker – til at slavebinde mennesker med gamle skrifter og love hugget i sten eller af fantastiske mirakler, som skulle bevise det guddommelige i sagen. Religionens opgave er som kongemagtens – derfor går de ofte hånd i hånd – at gøre mennesker til lydige undersåtter, som ikke kan klare sig selv. Ideologien bag er naturligvis tanken om, at mennesker ikke kan tåle frihed. Derfor skal de styres med hård hånd. Lyt engang til 1600 tallets lutherske kollektter og bønner, der stadig er autoriserede til brug ved gudstjenesterne i Danmark. Lyt til den syndserkendelse, der præger dem i bund og grund. Lyt til det menneskesyn, der ikke tror på mennesket. Et menneskesyn, der har præget og præger vores stakkels verden endnu den dag i dag. Et menneskesyn, der siges at være fra Gud selv, og som har givet sig udtryk i rædselsfuld undertrykkelse og forfærdelige opdragelsesmetoder, hvor alt var tilladt – altid i Guds navn.

Først for nylig har vi her i den vestlige kultur fået mistanke om, at det måske ikke var hele sandheden om os mennesker, at vi af natur var onde. Mærkeligt nok, for det er præcis pointen i evangeliet at give almindelige mennesker frimodighed til at leve deres liv selv – glæde over dette liv og kærlighed til livet og til din næste. Ikke med tvang – ikke med magt – ikke ved hjælp af pisk eller gulerod eller løfter om store belønninger her eller hisset, men ved indsigt og i kraft af den tro på både livet og mennesker, som bærer et liv i frihed.

Men fristelsen til at tage magten, som Jesus selv modstod, var åbenbart for stor for kirken, så kirken blev den magtfulde statskirke, vi kender i dag, men som nu savner klangbund i en befolkning, hvor troen på mennesket bliver mere og mere udtalt.

Færre og færre mennesker vil i dag uden videre bøje sig for gamle skrifers autoritet, for alt skal vurderes af os selv og vi skal nok vælge fra og til, hvad vi har brug for i det religiøse supermarked, som det hånlige er blevet kaldt af fortidens moralister. Men det er da vidunderligt, at vi endelig er kommet så langt i vores frihed, at vi tør det uden at skulle frygte hverken kongens eller kirkens eller Guds straf.

Det der så må være opgaven for en kirke uden magt over sjælene – ja, det må være at forkynde frihedens og kærlighedens evangelium, sådan som det har stået der hele tiden – talt til undertrykte mennesker med en kærlig opfordring til at leve frit og frygtløst selv i en barsk verden uden at løbe an på de mirakler, som ikke sker.

Der er en verden til forskel på det menneskesyn, som Jesus står for, og det som Satan repræsenterer. Vi kender det sidste bedst, for det er vores normale virkelighed i verden, at nogen tager magten og ansvaret fra andre i den allerbedste mening.

Men for mig ser det ud som om, at det menneskesyn, som Jesus står for – og som han holdt fast ved til det sidste – pibler frem rundt omkring i vores samfund. Dette at ville hinanden – dette at respektere ethvert menneske – uanset race, religion, køn, alder eller noget som helt andet. Dette at turde give frihed og ansvar til hinanden i tro og tillid. Dette at turde løse konflikter gennem samtale, hvor alle kommer ud som vindere og ikke gennem retssager med vindere og tabere. Og måske så pibler det også frem en dag i vores kirke dette dybt kristne og dybt provokerende menneskesyn, så kirken ikke længere fremstår som belærende og bedreviddende – endda som forvalter af den eneste ene sandhed – men som et fristed, hvor ordet kan have frit løb mellem mennesker – mellem alle mennesker. Et værested for samtale og opøvelse i kærlighed og frihed.

Heldigvis ser vi allerede tendenser i den retning, men der er også megen modstand – naturligvis.

Det var en umulig opgave, Jesus havde sat sig for – at omvende sit dybt religiøse og krigshærgede samfund til et nyt menneskesyn. Et menneskesyn uden fjender – uden grænser – uden fremmede - uden forskel. Et menneskesyn, der handler om at give og om at elske uforbeholdent – thi deri er livet. Ikke i at tage – ikke i at sikre sig med grænser og mure og bolværk mod andre mennesker, men i at være et sandt menneske sammen med mennesker.

Prøv det! Prøv engang imellem at se på dit liv på den måde. Ikke som en overlevelse med alle de forbehold, overlevelsen indebærer af rimelighed og hensigtsmæssighed. Prøv at vente bare lidt med indvendingerne om, at det ikke kan lade sig gøre, sådan som verden ser ud. Prøv at tænke på dig selv som fuldkommen, sådan som Matthæus opfordrer os til i slutningen af sin bjergprædiken: Vær fuldkomne som Gud selv er det.

Hvordan tør han sige det? Det tør han, fordi hans menneskesyn er et andet end det underdagne, vi kender så alt for godt – som vi er opdraget til og som vi selv opdrager både hinanden og vores børn til, og som kirken og skolen og kongen gennem århundreder har forkyndt og belært os om som en guddommelig verdensorden.

Jesus prøvede det virkelig. Han tude være fuldkommen i kærlighed, og derfor turde han også sige fra overfor fristelsen til at tage magten i verden. Han forblev tro mod sit umulige kald til det sidste. Forblev upåvirket, da de hyldede ham som en konge under hans indtog i Jerusalem. Hyldesten knækkede ham ikke, sådan som den har knækket så mange gode folk. Og han forblev tro, da de håned ham og henrettede ham i Guds navn som en fjende af folket, af religionen og af Gud selv.

Derfor har Gud højt ophøjet ham over alle navne, lyder jubelen i Filipperbrevet. Fordi han turde holde ud – turde leve som mennesker er skabt til at leve.

Prøv det! Prøv at afskrive mistro og mistillid. Prøv ikke at være på vagt overfor andre. Prøv at udviske alle dine fjendebilleder, så livet kan komme til på ny. Prøv at forestille dig et grænseløst og uforbeholdent liv, hvor vi lever med hinanden og ikke mod hinanden.

Det er måske slet ikke så svært som vi tror, og dybest set tror, jeg, det er sandt, at det er det, der gør os til mennesker – til virkelige mennesker, sådan som mennesket Jesus fra Nazareth viste os det for snart 2000 år siden.

1. søndag i Fasten 2

Den største?

Det kom også til en diskussion imellem apostlene om, hvem af dem, der skulle anses for størst. Men han sagde til dem:

”Folkenes konger hersker over deres undersåtter, og de, der udøver myndighed over dem, kaldes velgørere. Sådan skal det ikke være blandt jer. Nej, den største blandt jer, lad ham være som den yngste og lederen som den, der tjener.

Hvem er størst? Den, der ligger til bords eller den, der tjener? Er det ikke den, der ligger til bords? Men jeg er midt iblandt jer som én, der tjener.

I har til gengæld holdt fast ved mig i mine trængsler, og ligesom min far har tildelt mig riget, tildeler jeg jer, at I skal spise og drikke ved mit bord i mit rige og sidde på troner og dømme Israels tolv stammer.

Simon, Simon! Hør her, Satan krævede, at I alle skulle sigtes som hvede, men jeg bad for dig, at dit mod ikke skulle svigte. Og du! når du er kommet til dig selv, så styrk dine brødre!”

En af de mere komplicerede fortællinger i Bibelen er fortællingen om Kain og Abel, som måske har sin oprindelse i skismaet for længe siden mellem det bofaste agerbrug – bondekulturen på den ene side og så den frie bevægelige hyrdetilværelse på den anden. Man kender tilsvarende

beretninger fra babylonisk kultur, hvor resultatet er det samme: den frie bevægelighed – det frie liv, om man vil – må give op overfor den nye tids bondekultur, som vi på sæt og vis stadig er en del af i det, vi kalder vores civilisation. Bondekulturen har jo stået fadder til de nationale afgrænsninger – oprindelig i form af hegn - med tilhørende venner og ikke mindst fjender og alt, hvad deraf fulgte, fordi man skulle forsvare sit territorium.

Hvis man vil have et indblik i det frie liv, kan man se på den eskimoiske fangerkultur, som jo også for nylig – for bare 100 år siden måtte bukke under for civilisationen. Og de sidste rigtige mennesker forsvandt fra Thule. Abel blev uundgåeligt slået ihjel.

At vi så synes at nærme os en ny tid i form af den globale landsby, er jo spændende nok, men foreløbig ser det stadigvæk ud til at kampen for territorier og kampen for den ene sande kultur og religion – nemlig vores – har kronede dage.

Men man kan også se fortællingen som en fortælling om Guds væsen. Den handler om en drilsk og uberegnelig og uretfærdig gud, der leger med mennesker, men sådan en Gud kan vi jo ikke have, så vi opfinder et retfærdigt motiv til hans handling. Prøver at forsvare denne Gud med snakken om, at Kain nok selv var ude om det, og at han i det hele taget var en skidt knægt. Prøv f.eks. at læse Grundtvigs salme om Kain og Abel, hvor Kain hænges ud som en rigtig døgenigt. Det står der bare ikke noget om – i hvert fald ikke i Bibelen! Der er det Gud, der ypper kiv mellem brødrene ved at modtage Abels offer men ikke Kains.

Underligt nok minder det påfaldende om vores forsvar overfor livet selv – det liv, der vel også i sandhedens navn må siges at være drilsk, uberegneligt og lynende uretfærdigt – og skæbnen leger med os alle – gækker store, gækker små. Det kan vi heller ikke godt have, så vi opfinder motiver, selv om de måske ikke er der, når vi skal forklare en uforklarlig tilværelse. Og det skal vi åbenbart.

Ofte forklarer det vi det med skyld: Det er nok min egen skyld, at det er gået sådan. Der er ikke en ulykke så stor, at der ikke kan lægges lidt skyldfølelse oveni. Du kunne også godt passe bedre på! Hvad har jeg dog gjort, siden det skulle gå så forfærdeligt?

Det spørgsmål har lydt som et ekko fra fortvivlede mennesker gennem hele vores jødisk-kristne kultur - måske fordi vi syntes, der kun er en ting, der er værre end skyld – og det er tilfældighed. Vi kan ikke klare, at tilværelsen skulle være helt ude af vores kontrol, så sorger og glæder rammer fuldstændig i flæng – uden nogen form for skyld eller fortjeneste – eller retfærdig indgriben fra en fadergud i det høje.

Men sådan er tilværelsen vel nu engang indrettet, hvad enten vi kan lide det eller ej. Og tilværelsens Herre må vel siges i den forstand at være ganske uberegnelig – eller som vi hører det i dag: End ikke de bedste ofre kan forsikre os mod noget som helst. Intet kan garantere nogen mod tilværelsens luner – ikke andet end – og det kun til en vis grad - den menneskelige dygtighed og omtanke.

Kains fejl var altså ikke, at han var et dårligt menneske fra starten – så lidt som hans offer var mindre velment og hjerteligt end Abels. Han fejlede først, da han ikke kunne bære den

åbenbare uretfærdighed, som tilværelsen bød ham – han måtte selv udligne skævheden – måtte gøre tilværelsen rimelig, og det kostede så Abel livet. Kains vrede mod tilværelsen – mod Gud – gik altså ud over Abel, der vel i og for sig ikke havde gjort Kain noget – ikke andet end at være mere heldig med sit offer. Hvis jeg skal rammes af Guds vrede, skal du også!

Og nu tillader denne Gud sig så at bebrejde Kain den overspringshandling, han selv har sat i værk: Hvor mon Abel egentlig er henne? Og sådan fremkalder han løgnen og ansvarsforflygtigheden: Det ved jeg da virkelig ikke! Jeg skal vel ikke gå og passe på min bror? Og dommen og straffen kommer prompte oven i det andet: Bandlyst og fredløs skal du være for altid... morder som du er!

Man kan sige meget, men det tegner altså ikke noget særligt heldigt billede af Gud.

Men hvad så med vores kristendom, hvis Gud ikke er sådan en himmelsk far, der passer på os – holder hånden over os og fordeler sol og vind lige mellem mennesker, hvad vores bitre erfaring i hvert fald modsiger på det kraftigste.

Ja, så er det måske, vi skal til at tænke anderledes om Gud – ikke så meget som en højere magt eller autoritær faderskikkelse eller kongelig majestæt, der skal give vores uberegnelige tilværelse mening - men på en langt mere menneskelig måde. Gud som kærlighed – Gud som Kristus selv, hvis kendemærke var tilgivelsen. Ikke at herske og dømme men at *tjene* mennesker i kærlighed. Jeg er iblandt jer som den der tjener – og den tanke, at Gud ikke er hersker, men tjener for mennesker, synes jeg er noget af det smukkeste, der findes.

Gud styrer ikke tilværelsen for os – det skal vi selv! Livet er *vores* ansvar, så vidt det står til os. Men Gud går med os, og jeg tror, denne Gud, som Jesus taler om og måske selv er, også vil være der, når dette ansvar bliver for tungt – eller når det går rivende galt med mit liv. *Jeg er med jer alle dage, indtil verdens ende* – ikke som jeres herre eller dommer eller anklager men som jeres trofaste tjener.

Måske kan det give os et lidt andet syn på forbrydelse og ikke mindst forbrydere, så vi ikke blot fordømmer og hævner, men også får mod og hjerte til at undre os over, hvad der er årsag til forbrydelsen.

Det er forkert at begå forbrydelse mod andres ejendom, liv og velfærd – og Kain skulle heller ikke have myrdet Abel, men vi kan vel også fornemme den forfærdelige lidelse, som har ført ham ud over afgrunden, og jeg tror ikke, Kristus ville bandlyse ham fra jordens overflade, men se på ham med kærlighedens milde øjne, fordi vores liv nogle gange ikke er til at bære.

Og måske kan vi også få det storsind, der skal til, for at se på forbryderen med milde øjne og ikke bare med fordømmelse og afvisning og isolation, når vi oplever andres frygtelige ugerninger.

Det håber jeg i hvert fald, for mange gange føler jeg mig mere som Kain end som Abel. Mine drab er måske ikke fysiske, men jo nok de svigt, som fylder godt i mine dage – alt det du ikke gjorde, mens tid var, og alle de gange, du kæmpede for dig selv og glemte din næste.

I Bjergprædikenen fortæller Jesus, at det at blive vred på sin bror er mindst lige så slemt som drab – og hvem er så uskyldig – hvem har så ret til at dømme og fordømme?

Fra den gamle Gud – Kains og Abels uberegnelige Gud - kan jeg vente fordømmelse og forbandelse og belæring. Men min egen Gud – den Kristus, som jeg er døbt til at tilhøre - ja, han hvisker fortroligt til mig og til os alle, når vi er allerlængst ude: Kain, jeg er din tjener – jeg er din bror – og jeg går med dig gennem det hele!

Nu om lidt skal vi synge Kingos på flere måder store salme: Far verden, Farvel! Og prøv at læse den – ikke som en tung og livsfornægtende salme. Jeg tror nok, Kingo om noget var en levemand, der i høj grad værdsatte denne verdens goder såvel de materielle som de mere åndelige.

Men prøv at læse den som et opgør med alt det, vi selv stiller an med som idealer i vores civilisation: Arbejde, rigdom, ære, popularitet, venskabelighed, sex – kort sagt alt det, vi bruger vores liv på at søge, opnå og vedligeholde – og som vinderne når – taberne ikke. Det er det, vi tror, vi lever for, men i virkeligheden er det kun skygger, bobler og skrattende kar, som vi forfængeligt opstiller og sminker, som om det var det, livet drejede sig om.

Kingo ser så en anden virkelighed i lyset af Kristus, og han lægger tilsyneladende den sande virkelighed ud på den anden side af dette liv til evighedens vår, sådan som vi jo også for det meste har lært at opfatte Guds rige.

Og det kan man jo godt, men jeg vil nu alligevel vove den påstand, at Guds rige godt kan skinne igennem her og nu – kan gennemskue og gennemlyse alle vores falske idealer, så vi bliver bedre til at leve sammen – kommer nærmere sandheden om vores liv og bliver ramt af den kærlighed, som ikke stræber efter at opnå mere og mere, men efter at forstå og tilgive – at dele ud af sit uudtømmelige overskud og storsind. Vi er ikke fordømt til at leve som fredløse slaver i dette menneskeliv – vi har Kristus iblandt os, og dermed er alt muligt.

2. søndag i Fasten 1

Afvisningen

Så gik Jesus derfra og gik bort til egnen omkring Tyrus og Sidon. Tænk, så dukker der en kanaanæisk kvinde op fra den samme egn. Hun kommer frem og råber:

”Hav medlidenhed med mig, herre, Davids søn! Min datter er slemt plaget af en dæmon.”

Han svarede hende ikke et ord, og hans lærlinge kom hen til ham og bad ham:

”Send hende dog væk! Hun råber jo efter os.”

”Ja, jeg blev ikke sendt ud til andre end til de fortabte får af Israels hus,” svarede han.

Da hun var kommet helt derhen, faldt hun ned for ham og sagde:

”Herre! hjælp mig!”

”Det er ikke særlig smukt at tage børnenes brød og kaste det for hundene,” svarede han

”Jo, herre! Selv hundene spiser jo af de krummer, der falder fra deres herrers bord, ” sagde hun så.

”Kvinde dog!” svarede Jesus, ”sikken en frimodighed du har! Det ske dig, som du vil!”
Og hendes datter blev helbredt i samme stund.

Hvem er hun, denne kvinde, som skildres så lidenskabeligt engageret og sympatisk i evangeliet? Ja, jeg tror, hun repræsenterer en meget stor del af verdens befolkning. Hvis vi kigger lidt på Israels historie, så var kanaanæerne i hvert fald ifølge Det gamle Testte, det folk, der boede i Palæstina, dengang det udvalgte folk kom tilbage efter ørkenvandringen. Det var uheldigt, eftersom Josva og hans stormtropper mente, at Gud havde bestemt dette land for Israel, og derfor havde de ikke blot lov til, men guddommelig pligt til at udrydde kanaanæerne, som jo i øvrigt dyrkede den afskyelige Baal – en frugtbarhedsgud, som Israels Gud hadede af et godt hjerte.

Så kanaanæerne indtog vel i de gode jøders bevidsthed en – skal vi sige paria-stilling. De var en slags kasteløse, som man måtte behandle som sådan.

Det samme synspunkt gør sig vel gældende i dag i forholdet mellem ortodokse jøder og zionister på den ene side og så de frygtelige palæstinensere, som har tilladt sig at bebo Israel i et par tusind år – naturligvis uretmæssigt, eftersom Gud selv har givet dette land til Israel. Og så er disse palæstinensere jo ovenikøbet terrorister, som man efter gældende amerikansk – og derfor også israelsk lov - må behandle ganske efter forgodtbefindende. Tænk, de tillader sig at protestere imod, at et fremmed folk har besat deres land nu i snart 60 år.

Eller hvad med forholdet mellem de sorte sydafrikanere og den hvide indvandrerbefolkning, som satte sig så massivt på landet og reducerede den oprindelige befolkning til slaver.

Eller de europæiske indvandrere i Nord- og Sydamerika eller Australien, der simpelt hen udryddede den oprindelige befolkning eller reducerede den til maleriske folkeminder.

For ikke at tale om det verdensomspændende religiøst betingede had mod ”de andre”, som menneskers forskellige guder altså tilsiger at behandle som undermennesker og det, der er værre med god samvittighed. Jeg forstår såmænd godt, at ateismen vinder frem i vores land, og set i denne sammenhæng: Godt for det! Vi kan jo ikke acceptere religionernes fortsatte hærgen i vores verden. I livets navn må uret falde!

Jeg tror, det er denne store, undertrykte befolkningsgruppe, den kanaanæiske kvinde repræsenterer, og læg venligst mærke til, at selv Jesus ifølge evangeliet tilsyneladende accepterer den verdensorden, der ligesom tillader undertrykkelsen på baggrund af folkeligt tilhørsforhold. I hvert fald i starten. Han lader hende råbe i sin nød uden at reagere med ét ord.

Med vanlig indfølelse råder Jesu lærlinge ham til at sende hende væk, så hun ikke skal gå og råbe efter dem. Ganske som da mødrene kom med deres spædbørn.

Jesus mener altså ikke, at hans mission kan gælde andre end jøder – altså hans eget folk.

Men hun bliver ved, denne lidenskabelige mor. Hun ser stort på al skam og kaster sig for hans fødder og beder om hjælp som vist kun en mor kan bede for sit barn.

Men Jesus blive ved sit: Man skal ikke tage børnenes brød og give det til hundene. Så er hun da vist sat på plads, når man tænker på, hvordan hunde betragtes i Mellemøsten.

Og selv da giver hun ikke op, men argumenterer ud fra det faktum, at hundene jo da netop æder af de smuler, der altid falder fra børnenes bord. Giv mig blot så meget som en krumme af det brød, du har til dit eget folk. Det er jo nok til at frelse min lille pige.

Og så forstår vi også Jesu reaktion eller rettere omvendelse, som er den sammen, som kommer frem, da en officer i den romerske besættelsesmagt, som heller ikke hørte til de mest populære folk i Israel, kom og bad for sin tjeners liv: Du skal ikke engang nedværdige dig til at gå ind i mit hus, men sig blot et ord – det er jo så rigeligt, når det er dig! Mere end nok til at frelse min tjener. Sig blot et ord!

Og Jesus siger: Tænk, hvis der var sådan en tro – sådan en tillid til mig i mit eget folk, som der åbenbart er hos disse pariaer, som er dømt uværdige af alle de såkaldt rettroende jøder. Og tjeneren blev rask i samme stund. Og i samme øjeblik blev hendes datter rask.

Det handler om tro, som måske er et af de mest misforståede begreber i verden. Mest fordi tro er blevet gjort til adgangskode for at komme ind i det pæne religiøse selskab. Hvis ikke du tror, kan du ikke være sammen med os – eller som Gud Herren sagde til Israels folk gennem profeten: Hvis ikke I er troende, kan I ikke blive boende! Sådan. Og i mange kirkelige kredse er troen selv i dag blevet perverteret til en tro på det overnaturlige. Du skal tro bogstaveligt på Bibelens fortællinger – ellers kan du ikke være med i kirken!

Men tro i ordets oprindelige kristne betydning handler for mig at se om noget langt dybere og langt mere dyrebart end sådan et adgangskort til de rette kredse. Og det er vel også, hvad fortællingen prøver at sige.

Tro har med nærvær at gøre – nærvær og opmærksomhed. Tilstedeværelse fuldt og helt. Sådan som både officeren og den kanaanæiske kvinde var det. Dette øjeblik rummede i sig hele livet – dette hellige nu, hvor du står overfor dit medmenneske, som er det samme som at stå overfor Jesus, som er det samme som at stå overfor Gud.

Det er dette guddommelige nærvær, troen medfører. For jøderne – altså for hans eget folk – stod religionen i vejen – den religiøse eftertanke, som f.eks. tilsagde gode jøder at vende ryggen til romere og kanaanæere og samaritanere og spedalske og urene og hele rækken af de urørlige og unævnelige, som Jesus bramfrit lever sammen med og rører ved i et væk. Og netop jøderne anså sig selv for de eneste sande troende. Men de var aldrig nogen sinde til stede i deres liv. Billedligt talt sad de hele livet i synagogen og funderede over det liv, de aldrig kom i nærheden af.

Jeg mener, det er en af hovedpointerne i evangelierne, at alle de filtre og slør og mure og hegn, som er mellem os og vores liv af den ene eller anden grund – måske religiøst, måske politisk-nationalt betinget, eller måske fordi vi er fanget af os selv – af vores eget ego, som hele tiden skal tilfredsstilles, og som kræver retfærdighed og mening i tilværelsen og udkomme og hvad ved jeg – at alt det, som holder os borte fra selve livet – det er de forhindringer, Jesus fjerner

med sit liv, hvor han vader rundt på alle forbudte steder både fysisk og åndeligt og religiøst - og med sin død, som er en del af hans livsholdning: Hvad kan døden skade mig i virkeligheden? Hvad kan uretfærdigheden skade mig? Og hans opstandelse, som er symbolet over alle symboler på livets dybeste og inderste virkelighed. Fordi livet grundlæggende er et forårsliv – et opstandelsesliv.

Jeg tror på dette liv! På det liv, som evangeliet om Jesus viser mig, og som jeg dybest set kan genkende som mit eget virkelige liv derinde bag alle forhindringerne, maskerne og fortrængningerne. Jeg tror på, at der i ethvert menneske er en guddommelighed, der som oftest er undertrykt af alle disse frygtsomhedens sære krumspring, der får os til at vende livet ryggen. Og jeg tror, at det var denne guddommelighed, Jesus opdagede i dagens fortælling, så han igen måtte erkende, at virkelig tro sjældent findes blandt de troende, men derude i grænseområderne, hvor ingen troende kommer.

Mange gange siger Jesus til mennesker, han har helbredt: Din tro har frelst dig. I dag kunne han vel ligeså godt have sagt: Kvinde, din tro har frelst *mig!* Din tro har vist mig, hvad der findes i ethvert menneske – uanset hvem. Du har vist mig, hvad livet er værd. Du har vist mig Gud!

Fastetiden går for at være afholdenhedens og eftertankens tid, og det kan jo sikkert være meget godt. Men måske skulle vi hellere gøre fastetiden til en stille og lyttende tid, hvor vi tør lade os betage af naturens mirakuløse genopvågning. Netop i denne tid kan den opmærksomme se og glædes over alle de små forårstegn – lige nu, inden det hele bryder løs.

I stilhed kan vi være til stede midt i naturens opstandelse – og måske endda blive en del af den selv – selv få lod og del i det opstandelsesliv og den trodsige forårsglæde, digterne synger så smukt om – netop om de små tegn i det spirende forår, som giver os tro på livet.

Og med opmærksomheden og stilheden vokser lydhørheden af sig selv, og i dit eget indre møder du pludselig et liv, du aldrig havde drømt om. Den Guds fred og den virkelige frimodighed, som kommer af at være til stede uden omsvøb. Og så – ja, så skal du leve.

2. søndag i Fasten 2

En epileptisk dreng

Da de nærmede sig hans elever, så de en stor flok mennesker omkring dem og nogle teologer, der diskuterede med dem. Hele flokken blev ude af sig selv, da den fik øje på Jesus, og de løb hen og hilste ham. Så spurgte han dem:

”Hvad er det, I diskuterer med dem om?”

En fra skaren svarede ham:

”Mester, jeg har bragt min søn til dig. Han har en ånd, der gør ham stum. Når den griber ham, kaster den ham om, så han fråder og skærer tænder og besvimer. Jeg har bedt dine elever, om de ville drive den ud, men de magtede det ikke.”

”Oh, du utro og forkvalede slægt!” svarede han dem, ”hvor længe skal jeg være hos jer? Hvor længe skal jeg holde jer ud? Kom med ham!”

Så førte de ham hen til ham. Da ånden fik øje på ham, kastede den straks drengen omkuld i kramper, så han lå på jorden og rullede omkring og frådede. Han spurgte så hans far:

”Hvor længe har han haft det sådan?”

”Fra barndommen af,” svarede han. ”mange gange kaster den ham både i ild og vand for at gøre det af med ham. Men hvis du kan, så hjælp os, Herre! Hav medlidenhed med os!”

”Hvad skal det sige?” sagde Jesus til ham, ”hvis du kan! Alt er muligt for den, der blot har tillid!” Straks skreg barnets far:

”Jeg *har* tillid! Hjælp mig på trods af min mistillid!”

Da Jesus nu så, at flokken stimlede sammen, truede han af ånden og sagde til den:

”Stumme og døve ånd! Jeg befaler dig: kom ud af ham og bryd ikke mere ind i ham!”

Skrigende og med mange kramper fór den ud, så han blev som et lig. Mange mente ligefrem, at han var død. Men Jesus tog ham ved hånden og rejste ham op.

Da de var kommet ind i et hus, spurgte hans lærlinge ham i enerum:

”Hvorfor magtede *vi* ikke at uddrive den?”

”Den slags kan ikke komme ud ved andet end ved bøn!” svarede han dem.

Gud er ikke rar! Tag endelig ikke fejl af det, skrev Bent Falk i sin bog om Kærlighedens pris.

Gud er ikke rar. Nej, Gud er kærlighed, og det er noget ganske andet.

Når vi siger om nogen, at hun er sød eller han er rar, så er det jo sikkert velment – og dog vil jeg nødig have det sagt om mig selv, fordi det har en snert af nedladdenhed eller måske rettere af uskadelighed: Ham kan der ikke ske noget ved – han er så rar – eller endnu værre: Vi har sådan en sød præst!

Ros er jo meget godt som pædagogisk opmuntring til at yde endnu mere for den kloge arbejdsgiver – både til mennesker og hunde: Nej, hvor er du dygtig! Men det kan selvfølgelig ikke bruges mellem ligeværdige, for så udtrykker rosen pludselig foragt og mangel på respekt – og sådan er livet så vanskeligt – også i forhold til Gud.

Engang var det gængs at kalde både Gud og Jesus sød – det var i pietismens dage, og vi kan endnu finde udtrykket i nogle af vores salmer: Søde Jesus, kom at røre... Søde Gud din engleskare – og stadigvæk taler vi vel frimodigt om den gode Gud.

Eller vi kan i vores gamle fællesbønner finde på at udstyre Gud med alle mulige kongelige titler: Almægtige, evige Gud! Du, som – og så kommer der ellers en længere svada, som skal krydre hans kræsne øregang – eller vi viser os selv som de dybt ydmyge og nedbøjede og ikke mindst underdanige i forhold til majestæten: Vi er kun arme elendige syndere...

Skal vi ikke holde op med det? Er det ikke en grov nedvurdering af vores Gud i virkeligheden – en dyb mangel på respekt at behandle ham som en af de gamle middelalderkonger? Skal vi ikke lade de andre religioner om dette maskespil – vi som jo i virkeligheden har fået et helt andet gudsforhold til den Gud, Jesus taler om – netop ikke et underdanighedsforhold eller et magtforhold men et kærlighedsforhold, hvor både ydmyghed og ros og tunge titler virker imod

hensigten og gør os fremmede overfor den Gud, der vil være os så nær som muligt i al kærlig fortrolighed.

Men kærligheden kan jo ikke komme igennem sådan en mur af forstillelse og frygt og hykleri, som præger vores autoritære gudsforhold i dag.

Smid alterskranken og knæfaldet ud af kirkerne og smid enhver skranke ud af gudsforholdet, så kærligheden kan komme til for bare pædagogisk frygt og falsk ydmyghed.

Smid den gamle surdej ud – se, noget nyt er blevet till! Et nyt liv, hvor al den gamle religiøse forstillelse er manet i jorden, hvor den hører til – forstillelsen med alle dens tillærte krav om opførsel og opdragelse og magt og frygt: Du skal sådan og sådan, hvis du vil se gode dage, for Gud er en vred gammel mand, der slår hårdt ned på enhver overtrædelse af gældende regler. Og så gør vi det, og så er vi gode, for det er vist det, Gud vil, og vi skal nok være søde og rare, som far vil have det... Og hvis det mislykkes det med det gode, så skal vi angre og logre i håb om tilgivelse...

Men sådan en tankegang kan man da ikke byde sin elskede – sådan en forloren opførsel kan man da ikke byde nogen! – ikke andet end sin hund. Og det byder vi vores Gud. j så er det vel ikke så sært, at folk flygter fra kirken.

Jeg tror, der er en dyb sammenhæng mellem vores forhold til Gud og vores forhold til os selv og hinanden. Hvad der er årsag og virkning kan psykologerne skændes om, men de afspejler ligesom hinanden – påvirker hinanden. Og er dit forhold til Gud et frygtsomt underdanighedsforhold, hvor du hele livet skal leve op til kravene af frygt for at miste terræn – ja, så er det det nok også til din næste. Og sikke en befrielse så at blive frataget sin frygt og sin forlorte underdanighed og sit hykleri og sin påtagede godhed og sit søde væsen – sikken en lettelse at kunne rette sig op og se verden og sig selv i øjnene på en helt ny og sand og fri måde.

Det må vel være som at blive befriet for alle djævelske onde ånder, der huserer i os og kaster os hid og did i alle disse forlorte forsøg på at gøre Gud og hvermand tilpas – stokdøve overfor livets egentlige væsen – som er – ja, som ikke er andet end kærlighed. Det er denne frygtsomhedens og forstillelsens ånd, der ikke kan stå for mødet med Jesus – så sker der noget, og til sidst må den flygte for kærlighedens afmagt.

Hvis du kan noget, så hjælp min dreng siger en fortvivlet far til Jesus, der stejler over denne tillokkende udfordring, som han har hørt før, dengang djævelen selv lokkede ham til at tage magten i verden: Hvis du er Guds søn, så vis, hvad du kan. Giv mennesker brød og skuespil, og du vil have dem i din hule hånd!

Og Jesus fralægger sig endnu engang sin særlige magt med ordene: det kan enhver da gøre, som har en smule tro!

J så hjælp min svage tro, siger faderen – og læg mærke til at alt hykleri, underdanighed, titler osv. er som blæst bort og tilbage er det ene menneskes bøn om hjælp til det andet. Den mest ægte af alle bønner kan formuleres i ét ord: Hjælp!

Og så samler hele scenen sig om de to mennesker, der står i det mest ægte medmenneskelige forhold – dér, hvor ét menneske hjælper et andet – ikke for noget, men bare sådan uden videre. Og så må alle de onde ånder flygte.

Da den gamle Simeon stod med det lille Jesusbarn i armene kort efter fødslen sagde han, at dette barn ville komme til at vække modsigelse – og på et tidspunkt råber Jesus selv, at han ikke er kommet med fred men med sværd og ild til mennesker. Han er kommet med kamp og ikke med fred.

Og det er han jo som enhver, der vover at gøre op med ældgammel visdom og gamle religiøse vaner – fordi han rokker ved magten – den magt, som kommer til udtryk gennem forloren underdanighed, ærefuld omgang med det hellige og utilnærmelige og farligt guddommelige. Den sataniske magt over sjælene, som religionerne og deres præsteskaber har udøvet og udøver – går ikke stille sin vej. Og derfor blev forkyndelsen af sandhed og frihed til lidelse og smerte og tidlig død for forkynderen under mængdens almindelige jubel, sådan som vi snart skal høre om det igen.

Og det er godt, at vi skal høre det igen og igen, for det er åbenbart så tillokkende at bære alle mulige masker både i vores forhold til Gud og i vores forhold til hinanden – måske fordi sandheden ofte kan være vældig forstyrrende og besværlig. Og kærligheden har sin pris...

Og derfor er det godt at øve sig i sandhed – øve sig i kærlighed, og det er vel egentlig det, gudstjenesten handler om – eller burde handle om, for mange gange bliver netop gudstjenesten selve billedet på religiøs forstillelse.

Men her kan vi være sammen som Guds menighed og udtrykke vores taknemmelighed mod livet – f.eks. når vi kommer med vores små til dåben. Her kan vi sende Gud og hinanden vores strålende øjne, og en dansk gudstjeneste er i sit væsen en lovsang – et udtryk for taknemmelighed og glæde. Det er derfor, vi samles søndag efter søndag. Og det vil vi ikke undvære.

Fordi der var et menneske, der satte alt på spil og mistede det hele – ja sit eget liv for at gøre os sandheden og kærligheden begribelig i en verden fuld af løgn og hykleri.

Og dermed åbnede han for altid og for alle døren til glædens, og kærlighedens hjem. Det er der, vi hører til som virkelige mennesker.

3. søndag i Fasten 1

Den urene ånd

Engang uddrev Jesus en dæmon, der var stum, og det skete virkelig, da dæmonen var faret ud, at den stumme talte, så skarerne undrede sig. Men nogle af dem sagde:

”Det var nok ved Beelzebul, dæmonernes fyrste, han uddrev dæmonerne.” Andre fristede ham og forlangte et tegn fra himlen af ham. Da han nu kendte deres tanker, sagde han til dem:

”Ethvert rige, der er i splid med sig selv, er dømt til undergang, så hus falder over hus. Men hvis nu Satan selv er kommet i splid med sig selv, hvordan kan hans rige så bestå? I siger jo, at det er ved Beelzebul, jeg uddriver dæmonerne. Men hvis det er ved Beelzebul, *jeg* uddriver dæmonerne, ved hvem uddriver jeres egne sønner dem så? Derfor skal de være jeres dommere. Er det derimod ved Guds finger, jeg uddriver dæmonerne – ja, så er Guds rige kommet til jer. Når den stærke vogter sin gård med våben i hånd, har han sin ejendom i fred. Men når en, der er stærkere end ham, overfalder ham og besejrer ham, fjerner han al den udrustning, han havde sat sin lid til, og deler ud af sit bytte.

Den, der ikke er med mig, er imod mig, og den, der ikke samler med mig, spreder!

Når den urene ånd har forladt mennesket, går den igennem udtørrede steder for at søge hvile. Dog finder den ingen hvile og siger så: Jeg vil vende tilbage til mit hjem, som jeg forlod. Og den kommer tilbage og finder det fejet og gjort i stand. Så tager den ud og henter syv andre ånder – ondere end den selv – og de tager ind og slår sig ned der, så det sidste bliver værre for det menneske end det første.”

Da han havde sagt dette, så råbte en kvinde fra skaren til ham:

”Velsignet være det skød, som bar dig – de bryster, du diede!”

”Velsignet være de, som hører Guds fortælling og holder sig til den,” sagde han.

Hvor stor en del af vores liv går med at føre retssager? For de fleste af os vel ikke så stor en del, hvis man tænker på de rent fysiske retssager ved domstolene, men hvis vi nu tænker lidt i overført betydning i retning af at ville retfærdiggøre sig overfor både sig selv og andre – så tror jeg nok, vi taler om en ret betydelig del af vores liv. Ja, for mange mennesker er livet én stor retssag, hvor man optræder i forskellige roller: som anklaget – som anklager – som forsvarer eller som dommer.

Og det er vel derfor ikke underligt, at vi – når vi skal beskrive vores Gud – altså tilværelsens inderste væsen – at vi så beskriver ham som den store dommer. Det kommer nærmest af sig selv, når livet opfattes som en form for prøve eller skole, hvor vi skal vejes og måles hele tiden – om vi nu er gode nok – om vi nu vinder retssagen. Retfærdighed, skyld, dom, straf. Alle sammen begreber vi lærer fra vi er helt små, når vi i den bedste mening skal opdrages, som det hedder.

J det gælder da ikke for kristendommen, kan man indvende, for kristendom handler vel først og fremmest om tilgivelse. Jo, men tilgivelsen giver ingen mening på anden baggrund end netop retssagens. Det er kun dommeren, der kan tilgive den skyldige. Og baggrunden for den gængse opfattelse af Guds kærlighed og Guds tilgivelse er vel netop den vrede dommergud,

som altså nu har forbarmet sig. Din dommer har ført din sag, som Grundtvig skriver i en salme og jubler over det skift i Guds sindelag, som må være sket.

Men findes der så slet ikke noget liv udenom retssagens begreber. Findes der ikke noget liv uden skyld og straf og synd og tilgivelse – uden denne evindelige optagelsesprøve, der skaber så megen frygt og fromhed, ydmygelse og ufrihed?

Jo, i kærlighedens rige kan retssagen ikke få fodfæste – den kan ikke komme til, fordi kærligheden aldrig vurderer – aldrig vælger, sådan som forkærligheden gør. Kærligheden er som solen eller regnen, der strømmer ned over onde såvel som gode. Kærligheden alene kan ikke gøre forskel, og derfor falder hele retssagens terminologi og væsen for den grænseløse kærlighed.

Jeg tror, det var den kærlighed, Jesus talte om, og det var den, der skabte både så stor glæde og så stor forargelse. Glæde til de dømte og forargelse for alle livets dommere og anklagere.

En af disse dømte havde efter dommernes formodning fået den straf af Gud, at han var blevet besat af en dæmon, der gjorde ham stum. Så kunne han måske lære at holde sin kæft, har de vel tænkt.

Jesus helbreder ham selvfølgelig. For sådan er livet jo i kærlighedens rige – eller i Guds rige, som han forkynder igen og igen. Der er ingen retssag – der er ingen dom – der er heller ingen tilgivelse, men der er fuldt af liv, fordi kærligheden vil livet – Gud vil livet.

Og de fatter det ikke – og hvem gør egentlig det? De fatter ikke, at livet er en umistelig gave – så langt fra nogen retssag som noget. De fatter ikke, at man bare kan være, som man er – uden at skulle forbedre sig – uden at skulle leve op til noget – uden at skulle efterleve noget – men at man bare kan leve kvit og frit som det menneske, man nu engang er.

De begriber det ikke – vi begriber det ikke, fordi det er stik imod alt, hvad vi har lært fra vi var små. Og vi tror ikke på det, for det er alt for nemt, og så kan man jo bare... Ja, så kan man bare leve. Jeg kan dårligt nok selv forestille mig den frihed – og hvor er det svært – ja, næsten umuligt for et menneske bare at leve og være uden alle de sære krumspring vi putter ind i det frygtsomme forhindringsløb, vi kalder livet.

De begriber det ikke, og derfor anklager de ham selvfølgelig. Hans helbredelse er forkert – kan I høre, hvor Lukas klukker af fryd? Hans helbredelse gælder ikke, for det er helt sikkert sort magi eller trolddom, for hvis ikke det er det, så er livet alt for nemt. Så kan enhver jo bare blive helbredt. Ja, lige præcis, og så er Guds rige midt iblandt jer. Men I fatter det ikke, siger han, og så skildrer han i en mærkelig lignelse, hvordan disse mistænksomme og forargede mennesker reagerer, når nogen gør noget godt – hvordan de drejer det til at være noget ondt. Det er lignelsen om den urene ånd, der bliver drevet ud af et menneske, så det bliver et frit menneske, men mennesket vil ikke være frit, og derfor åbner det sit sind for den urene ånd, som det ikke kan undvære, og den urene ånd vender tilbage og tager syv andre med sig værre end den selv. Fordi det menneske ikke kan høre Guds fortælling og bevare den – bevare den frihed, som Guds rige handler om – som kærligheden vil give ethvert menneske. Saligt er det menneske,

som hører Guds fortælling og bevarer den, for hvis ikke – ja, så står det menneske vidt åbent for alle de dæmoner der findes i verden, og det er mange, som vi ved.

Det er vel også derfor han pludselig udbrøder: Den der ikke er for mig, er imod mig. Det er dette enten Guds rige eller dæmonernes. Der er ingen mellemvej – ingen neutralitet mulig. Enten liv eller retssag! Enten frihed eller fængsel. Enten liv eller død.

Hvor meget af vores liv går med at føre retssager? Og hvor ofte lykkes det for kærligheden at komme til i vores liv? Den kærlighed, der ikke vurderer – ikke anklager – ikke dømmer? Mig selv eller andre! Den kærlighed, der gør mig fri til at være?

Vi kender måske bedst Guds rige fra forholdet mellem forældre og børn, hvor retssagen ligesom ikke kan komme til. Uanset hvordan de unger opfører sig i verdens øjne, så bliver de altid i vores kærlighed, og vi vil gladelig sætte alt til side for deres skyld. Måske glemmer vi det engang imellem, men vi vil gerne. Vi fører ikke retssager mod vores børn – vi tilgiver dem heller ikke, for vi elsker dem jo. Og kærlighed og tilgivelse er ikke to sider af samme sag, for for kærligheden er der slet ingen sag.

Og derfor kan de udfolde sig frit i vores kærlighed og gøre lige hvad de vil uden at risikere at miste den kærlighed. Er det ikke sådan? Og når vi alligevel opdrager dem og belærer dem om alt muligt, ja så er det vel fordi Guds rige ikke er slået igennem overalt endnu. Der er en hård verden derude, hvor det gælder om at begå sig – at klare sig – at overleve ved at efterleve osv. Det underlige ved Jesus er tilsyneladende, at han ikke anerkender denne hårde verden. Han tror ikke på den, og derfor ramler han lige ind i den ene ulykke efter den anden som en hund i et spil kegler eller et næsehorn i en porcelænsbutik. For det er jo en plat umulig opgave, han har sat sig for: at omvende hele verden til kærlighed – at forkynde en helt anden Gud end den sædvanlige dommer, der skal garantere magthavernes ret til at være magthavere.

Hans vision var alt alt for stor og umulig. Hans værdier var helt urimelige, og derfor gik det da også helt galt, og nu nærmer vi os igen Langfredag. Det måtte gå som det gik, når man tillader sig at nedbryde vores helligste værdier til fordel for et så umuligt liv, som det han lægger frem som livet i Guds rige.

Og dog kan vi aldrig slippe ham, for dybt inde et sted i vort hjertes lønkammer ved vi, at han talte sandt. Det er dér, han er opstået. Han tændte i den verden, som vi nu har indrettet så godt vi kan på magtens vilkår – en lille gnist af håb om et helt andet suverænt liv, der er tilgængeligt for ethvert menneske til hver en tid, når vi tør lade det være kærlighed og ikke bare retfærdighed, der styrer vores liv. Når vi tror, så vi tør slippe alt det, vi har på hinanden og alt det vi slæber rundt på selv af skyld og dom og retfærdighed og burde og skulle og ville gerne men... alle de dæmoner, der bøjer os mod jorden og tynger vores liv på en måde, så vi Gud hjælpe os tror, at det er sådan det skal være, og at det ikke kan være anderledes.

Han gav os en gnist af håb om evigt liv her og nu – for det er livet levet i kærlighed – i Guds rige. Han helbredte de dæmonbesatte – de skyldige – de ramte – fik dem til at rejse sig op, løfte

deres hoveder og tale frit igen – og det blev ironisk nok hans død, for så frit må livet ikke være her hos os.

Her i kirken leger vi så Guds rige. Vi lægger alle vores anklageskrifter og forsvarstaler ude i våbenhuset og går så uden videre ind i frihedens hellige rum, hvor der ikke er forskel – hvor ingen vurderer andre – ej heller sig selv, men bare er til sammen i et helligt øjeblik – helligt fordi det er kærligheden, der fører ordet her i Guds hus - på trods af både præst og menighed. Her døber vi hvem som helst og spiser med hvem som helst. Her er vi ét i al vores forskellighed – som en familie – som en menighed.

Og vi holder gudstjeneste i et helligt øjeblik, fordi vi skal hjem igen – hjem til vores eget liv. De samme, som da vi kom – til det samme liv, vi forlod, men alligevel forandrede, for der er tændt en lille gnist af håb i vores hjerte, og hvem ved, hvad sådan en lille gnist kan medføre.

3. søndag i Fasten 2

Samtale om sandhed og løgn

”Hvis I virkelig var Abrahams børn,” sagde Jesus til dem, ”ville I gøre, som Abraham gjorde. Men nu stræber I mig efter livet – et menneske, som har sagt jer den sandhed, jeg har fået besked på af Gud selv. Det ville Abraham aldrig gøre. Nej, I udfører jeres egen fars gerninger.”

”Ja, vi er i hvert fald ikke født i hor,” sagde de til ham. ”Vi har én far – og det er Gud!”

”Ha!” sagde Jesus, ”hvis Gud virkelig var jeres far, ville I have elsket mig. Jeg kommer jo fra Gud selv, og her er jeg! Jeg er ikke kommet af mig selv, men det er ham, der har sendt mig. Hvorfor fatter I ikke, hvad jeg siger? Fordi, I ikke kan høre min fortælling. Jeres far er djævelen selv, og I elsker at udføre jeres fars vilje. Han var lige fra begyndelsen en morder og stod aldrig i sandheden, for der findes ikke sandhed i ham. Hver gang han lyver, kommer det fra ham selv, for en løgner er og bliver han – ja, løgnens far. Jeg derimod siger jer sandheden, og derfor har I ingen tillid til mig! Hvem af jer kan overbevise mig om nogen synd? Når jeg nu siger sandheden, hvorfor har I så ingen tillid til mig? Den, som er af Gud, kan forstå Guds fortælling. Det er derfor, I ikke hører efter, fordi I ikke er af Gud.”

”Har vi da ikke ret i at mene, at du er en sindssyg samaritaner?” svarede jøderne ham.

”Jeg er ikke sindssyg,” svarede Jesus, ”jeg ærer blot min far, men I ydmyger mig. Nuvel, jeg søger ikke min egen ære. Der er én, der søger den, og han skal dømme. Ja, jeg kan godt fortælle jer: hvis nogen holder fast ved min fortælling, skal han aldrig i evighed se døden!”

”Nu ved vi da, at du er sindssyg,” sagde jøderne til ham, ”Abraham døde jo – det samme gjorde profeterne – og du påstår, at hvis nogen holder fast ved dit ord, skal han aldrig i evighed se døden! Du er da vel ikke større end vor far Abraham, som altså døde, ligesom profeterne også døde? Hvem tror du, du er?”

”Hvis jeg fremhæver mig selv,” svarede Jesus, ”er min ære intet værd. Det er min far, som ærer mig – han, som I kalder jeres Gud. Dog kender I ham ikke, men det gør jeg! Hvis jeg påstod, at jeg ikke kendte ham, ville jeg være en løgner ligesom jer. Men nu kender jeg ham altså, og jeg holder fast i hans ord. Jeres far, Abraham, glædede sig til at opleve min dag, og han så den og frydede sig!”

”Du er endnu ikke fyldt 50,” sagde jøderne til ham, ”og så har du set Abraham!?”

”Ja, jeg kan fortælle jer,” sagde Jesus, ”at endnu før Abraham blev født, var jeg den, jeg er.”

De samlede så sten op for at kaste dem på ham, men Jesus skjulte sig og forlod templet.

Jeg er ikke kristen!

Sådan kunne Søren Kierkegaard chokere sin måbende samtid i sit hidsige skrift Øjeblikket. Jeg er ikke kristen! Og det var han bl.a. ikke, fordi han ikke på nogen måde ville tages til indtægt for den flok fede, snadrende gæs, han sammenlignede den danske menighed med under ledelse af den gamle gase, der søndag efter søndag forkyndte middelmådighed og fedme til Guds velbehag. Så fede var gæssene, at de dårligt kunne røre deres vinger for slet ikke at tale om at flyve – og det var just det gudvelbehagelige. De stakkels forvildede gæs, som forsøgte sig med at flyve, blev latterliggjort eller man ynkede dem.

Jeg er ikke kristen! Jeg vil ikke have noget med den løgnagtige danske statskirke at gøre som forkynder denne middelmådige borgerlighed som Guds sandhed. Ja, Kierkegaard var så forbitret på statskirken og dens levebrødspræster, at end ikke hans bror måtte besøge ham på hans dødsleje – fordi han var præst!

Kierkegaard blev latterliggjort i sin samtid – senere skal jeg ellers love for, han er blevet taget til nåde, og i dag ville de fleste vel kalde ham for en af de mest lidenskabelige kristne tænkere, der har levet.

Jeg er ikke kristen, råbte han. Giv mig et brækmiddel, når jeg ser disse fede præster i deres fede embeder! En lille skrutrygget mand med et alt for stort hoved – og vel også et alt for stort hjerte – en alt for stor lidenskab for sandheden. Den sandhed, som statskirken undertrykte med sin glade middelmådighed.

Det er ikke så underligt, at han minder om Jesus i dagens tekst. Den Jesus, der kæmpede mod den etablerede jødedom og dens løgnagtige præsteskab, der uretmæssigt havde sat sig på Moses stol. Disse kalkede grave, der så så kønne ud udenpå med var fulde af råddenskab og død indvendig. Han lægger ikke fingrene imellem. I har Djævelen til far – og ikke Abraham, som I hævder. I har løgneren til far! Derfor kan I slet ikke høre sandheden mere. Uimodtagelige, som I er!

Jeg er ikke jøde! kunne han vel også have sagt. Jeg er ikke jøde på jeres betingelser, I kræmmere, som føler jer så sikre i kraft af jeres fødsel og jeres religion – men intet er sikkert – kun at I vil slå mig ihjel, fordi I ikke har mulighed for at høre sandheden. Jeg er sandheden – I er løgnens yngel! Derfor korsfæster I mig!

Der er lidenskabelige opgør i luften i dag på denne fastesøndag – og vi må ikke være upåvirkede af dem. For de gælder os og vores liv. Vores frihed.

Har de ret, disse vanvittige mennesker, som råber op og forlanger afgørelse, lidenskab – enten eller! Eller er de bare lidt kuriøse – strammere kunne man måske kalde dem. Originaler, som man tager til sig – men først længe efter, de er døde og borte – som uskadelige dukker til samlingen. Og Kierkegaard var i virkeligheden god nok – og det var også forkert med den korsfæstelse.

Jo, selvfølgelig har de ret – det siger sig selv – men det underlige er, at det er umuligt at følge dem. Man kan ikke efterfølge Kierkegaard eller være kierkegaardlærling. Højest beundre ham

sådan lidt på afstand. For det var *hans* opgør – *hans* lidenskab. Og jeg tror da heller ikke, det var hans mening at skaffe sig tilhængere – dem ville han øjeblikkeligt have lammet med sin bidende ironi. Populær ville han i hvert fald ikke være for nogen pris!

Kan vi følge Kristus? Alle vi, som kalder os kristne – alle vi døbte? Nej, selv om vi ved og føler, at han er sandheden og vejen og livet – så går det ikke an. Det er ikke muligt at leve op til ham, så at sige. Vi har bare ikke den beskaffenhed, som gør det muligt at følge Kristus. Dertil er han for umådelig – for ubegribelig – alt for lidenskabelig og alt alt for radikal i sine krav. I forhold til ham er og bliver vi de rene platugler – og hyklere, hvis vi så meget som vover at sammenligne vores liv med hans.

Så Kierkegaard har måske endnu mere ret, når han hævder, at han er ikke kristen – ikke bare som et voldsomt opgør med den gamle statskirke men som en ægte forkyndelse af magtesløshed overfor Kristus. Og det er måske den magtesløshed – den erkendelse af det umulige i at være kristne – det er måske den, der i sidste ende åbner en dør for os til sandheden og livet.

For nu brænder det på – og hvad sagde brandmajoren? spørger Kierkegaard. Ja, han blev jo så rygende flintrende tosset på al den velmenende hjælpsomhed fra alle de tilskuere, som så gerne ville hjælpe med at slukke branden – gå ad Helvede til, råbte han til disse rare og hjælpsomme mennesker – for nu brænder det – og det er alvor! Og kristendom er alvor, og du kan ikke komme stikkende med noget som helst, der kan hjælpe i forhold til Kristus.

Hvordan kan jeg være kristen og ikke være kristen samtidig? Det kan jeg kun i min dybe magtesløshed – i min tro på den kærlighed, der gør mig til det, som jeg ikke selv hverken kan eller vil vælge! Det kan jeg kun ved – som de gamle sagde – at henfly til Guds nåde!

Og så sker der det mærkelige, at korset får en helt anden betydning. Fra at være en skamstøtte over menneskers ondskab – en slem fadæse – et justitsmord, som vi bør sørge og klage over og angre – ja så bliver korset til et sejrstrofæ – ja til livets træ – fordi det kommer til at stå som billede på den altfavnende og grænseløse kærlighed, som gør mig til en troende kristen – midt i min vantro – min ligegyldighed – mit afslappede forhold til statskirken, som giver mig mit udkomme – lige ned midt i mit elendige selv planter Gud troen og gør mig til kristen – og jeg ved ikke selv hvordan. Præcist udtrykt ved den barnedåb, som inddrager spædbørn i Guds rige for altid – de ved ej selv hvordan.

Magtesløsheden er den første betingelse – hvis ikke I bliver som spædbørn, kan I ikke komme ind! Og magtesløse – det var disse troende jøder – disse Abrahams børn sandt for dyden ikke. De var noget i kraft af deres fødsel – deres slægt – deres omskærelse – ja, de var Guds udvalgte folk – den ypperste slægt blandt alle jordens folk. Det var de ikke i tvivl om – og det er det, som Jesus nu kalder den store løgn, og det er kun folkeskaren, der forhindrer dem i bogstaveligt talt at stene ham for de ord.

Og den løgn rammer altså også os, hver gang vi roser os af andet end af Kristus, som Paulus siger det – vores holdning til menneskerettighederne – vores nationalisme – vores arbejde for fred og ret – vores humanistiske sindelag. Ja, i løgnens verden, som er vores verden – vores

uomgængelige vilkår – tag ikke fejl af det – der sætter løgner og løgnens far skel mellem mennesker – mellem de gode og de onde – mellem dommeren og de dømte – mellem dem med den rigtige holdning og dem med den forkerte – mellem de stræbsomme og de ligeglade – mellem de kristne og de andre!

Og det kan der føres mange krige om – og det bliver der – og det vil der altid blive – for det er her vi lever og er.

Undtagen lige i dette øjeblik, hvor vi er samlet omkring vores magtesløshed som mennesker og derfor må sætte al vores lid til Guds forbarmende kærlighed. Her er vi henvist til noget andet end os selv – og derfor kan der ikke være skel mellem mennesker her. Her er ingen kristne af sig selv – i kraft af indsigt eller religiøse sindelag eller gode gerninger – nej her er alle kristne, fordi Guds kærlighed alene gør os til det, vi er.

Og det er derved kristen forkyndelse adskiller sig så fuldstændig fra al anden forkyndelse – al anden religion – enhver anden livsholdning. Og så længe den forkyndelse lyder, ja, så er det for mig temmelig ligegyldigt, om det er i statskirkens ramme eller det er i en hvilken som helst anden ramme. Forkyndelsen af min magtesløshed og af Guds tilgivende kærlighed er det alt afgørende!

Så er jeg da, hvad jeg er af Guds nåde – og her er det mig nok!

Midfaste søndag 1

Mad til alle

Derefter tog Jesus over på den anden side af den store sø i Galilæa: Tiberiassøen.

En stor folkeskare fulgte ham, fordi de havde set de tegn og undere, han havde gjort mod de syge. Men Jesus gik op på bjerget, og der satte han sig sammen med sine elever. Påskens højtid nærmede sig.

Jesus så op, og mens han betragtede den store flok mennesker, der kom hen imod ham, siger han til Filippos:

”Hvor kan vi købe brød, så de kan få noget at spise?”

(Det sagde han selvfølgelig for at prøve ham – selv vidste han jo udmærket, hvad han ville gøre.)

”For to hundrede denarer brød,” svarede Filippos, ”ville ikke være nok til, at de bare kunne få en lille smule hver.”

Så siger en af hans elever, Simon Petrus’ bror Andreas til ham:

”Her er en lille dreng. Han har fem bygbrød og to småfisk, men hvad er det til så mange?”

”Lad folk lægge sig ned,” sagde Jesus.

Der var en masse græs på stedet, så mændene lagde sig ned – de var omkring fem tusind. Nu tog Jesus brødene, og efter at have takket Gud, delte han ud til alle dem, der lå der. På samme måde med fiskene – lige så meget, de kunne spise.

Da de var blevet mætte, sagde han til sine elever:

”I skal samle de tiloversblevne rester sammen, så intet går til spilde.”

Så samlede de dem sammen og fyldte tolv kurve med rester fra de fem bygbrod, som de, der havde spist, levned.

Da nu folk så det tegn, han havde udført, udbrød de:

”Han er i sandhed profeten, der kommer til verden!”

Da Jesus vidste, at folk overvejede at gribe ham for at gøre ham til konge, trak han sig på ny tilbage til bjerget – ganske alene.

Dengang Jesus lavede vand til vin ved brylluppet i Kana fortæller Johannes om en lidt pinlig episode, der gik forud, hvor Jesus temmelig groft afviser sin mors bøn om at hjælpe de forlegne bryllupsfolk: Hvad vil du mig, kvinde? Min time er endnu ikke kommet!

Den samme underlige tilbagevisning mødte vi i fortællingen om den kanaanæiske kvinde, hvor Jesus groft afviser og ydmyger hende, før han endelig gør noget for at hjælpe hendes datter. Og i dag hører vi så igen, hvordan Jesus tilsyneladende koketterer med sin magt og bekymret spørger Filip: Nå for Søren, hvor skal vi få mad fra til alle de mennesker?

Det er jo ikke sådan, at han bare gør tingene og smilende går rundt og helbreder og skaffer vin og vand og mad i et væk til de syge og de sultne og tørstige. Der følger altid et ord med - et underligt ord.

Det er der nok flere grunde til.

Vi skal altid huske på Moses, når vi hører om Jesus. Meget ofte beskrives Jesus som et modbillede til Moses eller til profeterne - f.eks. i dag, hvor der ikke er nogen tvivl om forbindelsen mellem mannaunderet under ørkenvandringen og bispisningsunderet, og det spørgsmål, som Jesus stiller til Filip, er jo netop folkets spørgsmål til Moses: Hvor skal vi nu få mad fra til så mange? Og fortsættelsen handler om folkets utilfredshed og længsel tilbage mod Ægyptens kødgrøder. Hvad skulle vi herude i ørkenen blot for at dø af sult og tørst, når vi kunne have haft det så udmærket godt i Ægypten? Godt nok slog farao alle vores drengebørn ihjel, men det var sikkert en udmærket ordning, når det kommer til stykket, og godt nok var vi under piskan dagen lang, men vi fik dog mad, Moses. Hvorfor bragte du os denne uudholdelige frihed?

Og hvorfor var 5000 mænd foruden kvinder og børn nu taget den lange vej over på den anden side af Genesaret Sø. Jo, det var de, fordi de havde set, hvordan Jesus kunne helbrede de syge. Og det er jo godt nok, og hvem ville ikke gøre det, og da de så ovenikøbet bliver mætte derude i ødemarken, ja, så vil de naturligvis gøre ham til deres konge, så Jesus må trække sig tilbage fra dem - helt alene. Der er noget, de har misforstået. Noget afgørende.

Jesus kom ikke for at helbrede. Han kom heller ikke for at skaffe mennesker mad eller vin eller brød, så de kunne leve en ubekymret tilværelse. Det var præcis det, Fristeren fristede ham til derude i ørkenen: Giv folk hvad folk vil have. Giv dem brød og skuespil! Men det ville han ikke. Og når han gjorde det alligevel: helbredte syge, skaffede vin og vand og mad til de tørstende og sultne, så var det altid med et eller andet bestemt formål - for at vise noget vigtigt -

noget glemt - til mennesker. Dramaet stod altid i forkyndelsens tjeneste. Og når mennesker ikke forstod det, men blot stirrede sig blinde på begivenheden: helbredelsen, underet - og slet ikke så, hvad underet vidnede om - forkyndte - ja, så var det, han fra at være underfuld blev underlig og afvisende. Træt, tror jeg - træt til døden - og Påsken, jødernes fest, var truende nær. Og hvor ofte har jeg ikke villet samle jer... men I ville ikke!

Hvad var det så, han så gerne ville forkynde med alle disse dramatiske begivenheder? Frihed, tror jeg - først og fremmest frihed. Og det lyder jo umiddelbart som noget dejligt - jeg havde nær sagt befriende, men friheden er vel egentlig noget af det mest besværlige, der findes.

Jeg tænker så tit på, hvor det må være dejligt at være jøde eller muslim for den sags skyld - at have en religion, hvor man aldrig var i tvivl om, hvad der var rigtigt eller forkert. Det står der jo i den hellige skrift: Bibelen eller Koranen. Man kan bare slå op eller spørge rabbineren eller im Sådan skal du leve - sådan skal du gøre. Og så alle disse dejlige traditioner, som holder mennesker fast i religionens sikre favn: spisereglerne, adfærdsreglerne, festerne, fasterne, bønnerne, højtiderne. Jeg tror egentlig mange mennesker føler sig tiltrukket af religionens mere ukomplicerede liv - og det samme kan man vel sige om den katolske kristendom og mange andre kirkesamfunds. Et liv i faste rammer så at sige, der minder os om vores lykkelige barndomsliv under fars og mors omsorg.

Men det er som om, vi her i Danmark er blevet velsignet med en særlig usikkerhed omkring kirke og kristendom, som gør det hele meget besværligt - f.eks. i den såkaldte dialog med muslimerne her i landet, der jo efter sigende tager deres kristendom noget mere alvorligt end vi gør. Og det er der vel trods alt en del danskere, der falder for - denne såkaldte alvor med religionen, som man måske et eller andet sted savner i sit fortravlede liv og godt kan huske fra sine bedsteforældres tid.

Men så er det, vi altså skal vælge - og det er måske det positive ved dialogen med andre religioner - vi skal vælge, hvad vi helst vil: religionens sikre og trygge favn eller livets usikre alvor. Den underlige alvor, som Jesus prædikede, og som han også udtrykte med sine handlinger - ja med hele sit liv, og som han ufortrødent kalder sandheden.

Hans liv var altså et opgør med religionens tryghed og sikkerhed og ét stort lidenskabeligt kald ud i den besværlige frihed, hvor intet tilsyneladende er sikkert, og hvor alt kan ske, fordi du får lov til - eller retter får befaling til at være dig selv - får befaling til selv at vælge dit liv med ansvar for det alt sammen.

Det er selvfølgelig ikke til at bære sådan en frihed og sådan et tungt ansvar, og derfor længes vi så tit tilbage til slavetilværelsen i ly af religionen, men her i kirken får vi altså ikke lov. Vi bliver holdt fast på vores frihed og på vores ansvar med den store store åbenbaring af, at Gud aldrig vil dømme os eller straffe os, når vi bliver skyldige - og det bliver vi, det hører med til friheden - for Gud er uendelig, grænseløs kærlighed - den kærlighed, der ofrer sit dyrebare liv for de bødler, der står og latterliggør ham - for de mennesker, der hverken ville eller kunne begribe, hvad der meningen med hans ord. Den dybe kærlighed, som Påsken handler om.

Dybest set handler det vel om at turde være fri i tillid til dén kærlighed, og fortabelsen, som de gamle snakkede om så tit, ligger aldrig nogensinde i forkert opførsel eller i handlinger, der pådrager dig skyld, for din skyld er allerede for længst sonet, og det skal ingen nok så from farisæer eller hellig prælat komme og lave om på – nej den virkelige fortabelse ligger altid i frygten – i løgnen – i mistilliden til dig selv eller til livet, så du ikke tør være dig selv, men lader religionen eller alle mulige andre hensyn bestemme over dit enestående liv.

Og det kan vi ikke være bekendt, for vi er her som bekendt ikke for sjov. Vores liv har en enestående betydning, som vi ikke må gemme væk af forloren skyldfølelse eller angst for livet. Synd er ikke at gøre noget forkert – nej det er synd, hvis vi ikke tør gøre noget overhovedet, fordi vi hverken tror på Guds kærlighed eller på os selv.

Og så tror jeg nok, jeg alligevel holder mig til den Kristus, som allerede for længst har valgt mig – også selv om han ikke vil lade mig være i religionens trygge favn men hele tiden koster mig ud i livets usikkerhed og ovenikøbet befaler mig at være glad og levende og bruge mig selv, der hvor jeg nu kan. Jeg blev jo ikke skabt for ingenting! Det er måske det, Paulus mener, når han formaner korinterne til at give, som enhver har *hjerte* til – altså ikke efter nogen forskrifter men *af hjertet* – glad og gerne – ikke vrangvilligt eller under pres – religionens eller forventningens enorme pres. Derfor elsker Gud en glad giver – altså en, der giver, fordi han vil – ikke fordi han skal! En, der tør lytte til sit eget menneskehjerte før alle de forbandede hensyn ødelægger det hele.

Og nu kan vi så gå herfra uden anvisninger på, hvordan vi skal opføre os som kristne - men med velsignelse til at leve vores liv, som vort hjerte tilsiger os det – som vi selv vil og kan og tør i tillid til den kærlighed, der kan bære os igennem det alt sammen. Det er det, gudstjenesten og livets fortælling vil give os mod til i dag, og det er alligevel større og friskere og mere ægte og livsbekræftende end både Moses og Muhammed tilsammen.

Gud, hvor er vi privilegerede her til lands, hvor frihedens evangelium er daglig kost.

Midfaste søndag 2

Livets brød

Da nu folkeskaren så, at hverken Jesus eller hans lærlinge var der mere, gik de selv ombord i bådene og kom over til Kapernaum. Her ledte de så efter Jesus. Da de fandt ham - nu på den anden side af søen - spurgte de ham:

”Rabbi! hvordan er du kommet herover?”

”Det er vel ikke for meget sagt,” svarede Jesus, ”at når I leder efter mig, er det ikke fordi, I så tegn og undere, men fordi I spiste af brødene og blev mætte. Arbejd ikke for den mad, som forgår, men for den mad, som varer ved til evigt liv – den, som Gudsmennesket vil give jer. Det er ham, Gud, vor far har sat sit segl på.”

”Hvad skal vi gøre,” spurgte de ham så, ”for at udføre Guds gerninger?”

”Guds gerning er den,” svarede Jesus dem, ”at I hengiver jer frimodigt til ham, han har udsendt.”

”Hvilket tegn vil du udføre,” spurgte de ham, ”så vi kan indse, at vi må fæste lid til dig? Vore forfædre spiste manna i ørkenen, som skrevet står: Brød fra himlen gav han dem at spise.”

”Jeg kan da godt fortælle jer,” sagde Jesus, ”at det ikke var Moses, der gav jer brødet fra himlen – nej, det var min far, som gav jer det sande brød fra himlen. Det er Guds brød, som kommer ned fra himlen og giver liv til verden.”

”Herre,” sagde de så, ”giv os altid dette brød!”

”Det er mig!” sagde Jesus. ”Jeg er det levende brød! De, der kommer til mig, skal aldrig sulte, og den, der hengiver sig til mig, skal aldrig tørste. Men som sagt: selv om I har set mig, tror I mig ikke!

Enhver, som min far skænker mig, kommer til mig, og den, der kommer til mig, vil jeg aldrig smide ud. Jeg er jo ikke kommet ned fra himlen for at udføre min egen vilje, men hans vilje, som sendte mig. Og det er hans vilje, at jeg ikke skal miste en eneste af dem, han har givet mig, men oprejse ham den sidste dag. Det er netop min fars vilje, at enhver, som længes efter hans søn og hengiver sig til ham, skal have evigt liv – og jeg vil oprejse ham den sidste dag.”

Jeg er livets brød.

Jeg er det levende vand.

Jeg er verdens lys.

Jeg er vejen, sandheden, opstandelsen og livet.

Jeg er! Brød, Vand, Lys, Liv, Opstandelse. Jeg er alt, hvad der skal til. Alt hvad der er godt. Jeg er din stemme – dine ord. Jeg er din kærlighed – dit øjes lys. Jeg er din krop – dit kød og blod.

Jeg er din længsel – dit liv. Jeg er ... dig!

I Johannesevangeliets mystiske sprog fortæller Jesus om sig selv, og med alle disse fantastiske billeder ophæver han enhver afstand mellem sig selv og sin menighed. Jeg er vintræet – I er grenene, siger han. Vi er ét med hinanden. Den samme saft gennemstrømmer os. Mit blod strømmer gennem jeres årer – min ånd gennemtrænger jeres ånd – min tro og min længsel er jeres tro og længsel – og mere endnu: jeres død er min død og min opstandelse er jeres opstandelse. For vi er ikke længere adskilt i tid og rum – vi er ét – ét i Gud – ét i kærlighed.

Det er voldsomt – det er stærkt med denne mystiske forening – denne sam-eksistens eller samværen, som Johannes lægger op til i sit evangelium, og som tillader sig at mase sig på og gå ind og pille ved hele min selvforståelse som individ.

Det er selvfølgelig først og fremmest et opgør med al normal gudsdyrkelse. Den religiøse tilgang til Gud, der jo netop markerer forskellene – de himmelråbende og uoverstigelige forskelle på den guddommelige Majestæt – hele det guddommelige parnas – og så os små mennesker. Det kalder på underdanighed, tilbedelse, frygt... Nej, siger Johannes, nu er tiden kommet, hvor Gud ikke længere skal dyrkes i templer eller på hellige bjerge af frygtsomme undersåtter men i ånd og sandhed. Hvor Gud ikke skal dyrkes som noget andet – noget udenfor menneskelivet

- men som noget, vi bærer inden i os – noget, vi har – noget vi *er* i kraft af den Kristus, der gav sig selv og med ham alt til os, så vi er ét.

Med Johannesevangeliet er hele livet lagt i vore hænder. Alt er blevet os givet, og opgaven for den kristne menighed og det kristne menneske er så selvfølgelig at tage imod denne gave – påtage sig livet og livets ansvar med alt, hvad det indebærer.

Hvorfor er det så svært? Måske fordi vi gerne vil sørges for – fordi vi ikke kan slippe tanken fra vores barndom om, at nogen passer på os og tager sig af os og derfor har en tilbøjelighed til at gøre Gud til en reserveforælder, der opdrager os, straffer og belønner os, sådan som mor og far gjorde, da vi var små.

Sådan som Israels Gud gjorde det under ørkenvandringen, når han greb ind og lempede hist og her, så det ikke gik helt galt – sendte vand, når de tørstede, vagtler og manna, når de sultede – straffede, når de forbrød sig og dyrkede guld i stedet for Gud og lønnede, når de var ordentlige.

Sådan en Gud er rar at have, når tilværelsen bliver uoverskuelig – og det er tilværelsen tit – sådan en Gud skal vi bruge til at overleve med. Han skal hjælpe os igennem livet og klare årterne for os - men det er ikke sådan en Gud, Jesus forkynder.

Hør nu her, siger han, jeg kan da godt give jer mad, når I sulter, for jeg er af Gud – og så mætter han 5.000 mennesker med et par brød og lidt fisk. Sådan som jeres Gud gjorde det dengang i ørkenen. Det er bare ikke så vigtigt – det er ikke det, der er det afgørende, og I skal ikke gøre mig til konge af den grund. Maden har ingen betydning – det er livet, der betyder alt. Om du så overlever nok så meget – så dør du dog til sidst.

Og så kommer denne mærkelige påstand om, at det, Jesus giver, er Livets Brød, som ikke blot mætter for en stund men for altid, og at livets brød er ham selv, sådan som vi opfører det, hver gang vi holder nadver sammen og får næring til evigt liv ved at spise hans legeme og drikke hans blod.

Eller det levende vand, som vi bliver døbt i – igen for at blive ét med ham, der siger om sig selv: Jeg er det levende vand. Bliv i mig!

Alt er os givet.

Det er synd at forveksle liv med overlevelse, så overlevelse bliver det egentlige – det, det kommer an på. Mad og drikke. Ting og sager.

Der var engang en måge, der ikke ville leve som de andre måger i flokken. Den hed Jonathan Livingston – det betyder Guds levende gave. Den fløj på sin egen måde og i sit eget tempo – og den brød sig ikke om at slås med de andre måger om fiskeaffald og efterladenskaber på lossepladsen. Den ville hellere ud og opleve nyt – se nye ting – sætte rekord i flyvning – gøre hvad ingen anden måge nogensinde havde vovet. Prøve kræfter med dette liv for at se, hvor meget det kunne bære.

Og Jonathan blev selvfølgelig udstødt af flokken, fordi han ikke bare ville overleve, som de andre – men ville leve.

”Vi er sat her på jorden for at overleve, så godt vi kan og så længe vi kan,” får han at vide af de ældste, da de udstøder ham af flokken. ”Du lever ikke som os. Du flyver ikke som os – du tror ikke som os. Derfor er du i al evighed en udstødt!”

”J jeg elsker jer jo” indvender Jonathan forgæves. ”Jeg vil jo bare vise jer, at der er så meget mere ved livet end overlevelse og slagsmål om et fiskehoved.”

Men udstødt bliver han og må leve sit eget liv, og det kommer der så en fantastisk fortælling ud af om livet og døden og kærligheden.

Den amerikanske forfatter Richard Bach har uden tvivl hentet inspiration til sin lille fine fortælling om Jonathan Livingston i evangeliet om jøden Jesus fra Nazareth, der kom til sine egne for at fortælle dem om livets brød og livets vand – om livets lys og om opstandelsen fra overlevelsens givne vilkår, der altid ender med død – kom for at fortælle om, hvor stort og fantastisk og evigt vores liv er, hvis bare... hvis bare vi tør leve det, som han turde – hvis bare vi tør tage ham på ordet og tro på ham og blive ét med ham i væren, i kærlighed – i det største af alt, som han vil give os for enhver pris. Selv den højeste pris.

Det turde de ikke, skriver Johannes bittert. Det ville de ikke. Først forlod de fleste Jesus allerede her i kapitel 6, for hvem kan holde ud at høre på ham? - og snart samler de ældste sig imod ham for at komme af med ham, og de piner ham ihjel på et kors i det, som de tror, er den totale nedværdigelse – men nej, siger Johannes, korsfæstelsen var den endelige ophøjelse af kærligheden – den endelige stadfæstelse af, at livet ikke handler om at overleve men om at leve som han levede med kærligheden og opstandelsen i hjertet. Hellere leve én dag som han end bare overleve i tusind dage.

Vækker det ikke alligevel til eftertanke? Og skulle vi ikke herefter i menigheden holde op med at spørge til hinandens helbred, sådan som vi altid gør det – om vi mon overlever kortere eller længere tid – men spørge hinanden, om vi overhovedet lever?

Johannesevangeliet skildrer et barsk opgør mellem den normale religiøse forståelse af Gud, som den magt, der skal sikre os et trygt og godt og langt liv på jorden på den ene side - og så evangeliets forkyndelse af den sande Gud, der i mennesket Jesus fra Nazareth giver livet – selve livet tilbage til mennesker i fuldt omfang. Det liv, som religionen så fejlagtigt har deponeret i Himlen eller engang i evigheden eller hos en fjern og ophøjet Gud.

Som en anden Prometheus, der stjal ilden fra de græske guder og gav den til mennesker, giver Jesus både livet, lyset, sandheden, kærligheden og evigheden tilbage til menneskelivet – giver os det alt sammen i håbet om, at vi tør overskride alle sikkerhedsforanstaltninger og åbne menneskelivets fantastiske gave, mens vi kan. Mens vi kan...

Mariæ Bebudelsesdag 1

Bebudelsen

Da Elisabeth var i sjette måned, blev englen Gabriel udsendt af Gud til en by i Galilæa, der hed Nazareth, til en jomfru, der var forlovet med en mand, hvis navn var Josef, af Davids hus. Jomfruens navn var Mariam. Han gik ind til hende og sagde:

”Hil dig, du som er benådet! Gud er med dig! Du er den velsignede blandt kvinder!”

Mariam blev bestyrtet over de ord og spekulerede på, hvad denne hilsen mon skulle betyde.

”Frygt ikke, Mariam!” fortsatte englen, ”for du har fundet nåde for Gud. Hør her, du skal blive med barn og føde en søn, og du skal give ham navnet Jesus. Han skal blive stor og kaldes den højstes søn, og Jahve vor Gud skal skænke ham hans forfar Davids trone. Han skal herske over Jakobs hus i al evighed - der skal ikke være ende på hans rige.”

”Men ... hvordan skulle det gå til?” spurgte Mariam, ”jeg har jo ikke været sammen med nogen mand.”

”Hellig ånd skal komme over dig,” svarede englen, ”den højstes kraft skal overskygge dig. Derfor skal din nyfødte også kaldes hellig, Guds søn. Og tænk, din slægting Elisabet er også blevet frugtsommelig med en søn i sin høje alder. Nu er hun, som kaldtes ufrugtbar, i sjette måned, fordi intet ord fra Gud er uden virkning.”

”Jeg er Guds slavinde,” sagde Mariam, ”må det gå mig, som du siger.”

Så forlod englen hende.

Vi har jo nok for længst gennemskuet det med jomfrufødslen som en konstruktion, der skulle sikre, at Jesus ikke som alle andre mennesker var besmittet af Adams arvesynd, for kun som ubesmittet af synd kunne han frelse syndige mennesker.

Det er imidlertid en tankegang, som ikke holder, for Jesus var jo netop fuldt og helt menneske og omskåret jøde og ovenikøbet døbt til syndernes forladelse. Han var jo netop én af os – fuldt solidarisk, og dermed viste han os, hvad et sandt menneske er værd og kan – viste os vores uanede muligheder og også vores velkendte begrænsninger som mennesker.

Da lægevidenskaben i midten af 1800-tallet endelig slog fast, at livmoderen ikke blot var opbevaringssted og udviklingssted for mandens afkom, men at der var tale om en sammensmeltning af mandens og kvindens gener – ja, så måtte man i den katolske kirke finde på dogmet om Marias ubesmittede undfangelse – dvs. at også Maria var udenfor arvesynden – og så sent som i 1950 kom dogmet om Marias optagelse i Himlen, hvor hun altså allerede nu troner som himmeldronning.

Så det med jomfrufødslen siger mig egentlig ikke så meget, og jeg sætter heller ikke dette mellemstlige renheds- og jomfruelighedsideal særlig højt.

Jeg tror, det udspringer af en meget patriarkalsk tankegang, hvor kvinden ofte betragtes som en forbrugsvare, som man så kan købe fra ny eller som brugt og dermed selvfølgelig i noget lavere kurs. Og hvis den nye viser sig at være brugt, ja så må handelen gå tilbage.

Men der er noget andet ved Maria, som vi måske savner i vores protestantiske kultur.

De fleste har vel som børn oplevet forskellen på den faderlige og den moderlige omsorg. Det klassiske eksempel er den strenge fader, hvis opdragelse var etisk-moralsk bestemt og som gik ud på at forelægge barnet et regelsæt og nogle konsekvenser her i livet – først og fremmest den smertelige konsekvens af brud på regelsættet, som nogle af os lidt ældre endnu husker både fra hjem og skole. Altid foregik det i den bedste mening og hensigt for om muligt at få nogle ordentlige kristne mennesker ud af de uvorne unger.

Den moderlige omsorg var så den, man tyede til, når den faderlige retfærdighed blev for konsekvent – her søgte man og fik trøst ligesom på trods – en ufortjent trøst, som alene hang sammen med moderlig kærlighed og medlidenhed – og her kunne man måske også opnå hjælp til at mildne den vrede retfærdighed: Sig til far, at det ikke var med vilje...

Om det nu er dette familiemønster, der har givet anledning til religionen eller omvendt, er svært at sige, men parallellen er slående, hvis man kan sige det på den måde, med den retfærdige etisk-moralske fadergud, som har foreholdt os sit regelsæt og også konsekvenserne af ulydigheden mod hans bud – nemlig fortabelsen - og så denne modergudinde, der som en rigtig mor så stort på al faderlig retfærdighed og konsekvens og trøstede og helt klart tog parti for de stakkels uvorne mennesker.

Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum. Benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui, Jesus. Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus, nunc et in hora mortis nostrae.

Hil dig, Maria, fuld af nåde, Herren er med dig. Velsignet er du blandt kvinder, og velsignet er din livsfrugt, Jesus. Hellige Maria, Guds mor, bed for os syndere, nu og i vor dødstime.

Det er nok den mest kendte og brugte katolske bøn – karakteristisk nok langt mere populær og brugt end Fadervor, og jo, man kan vel godt savne jomfru Maria, som desværre på det nærmeste blev afskaffet med reformationen for 500 år siden – savne en moderskikkelse som modvægt mod reformationens meget patriarkalske gudsopfattelse.

Det er nok ikke tilfældigt, at den reformatoriske kernesalme over alle er en kampsang – et krigsråb: Vor Gud han er så fast en borg, som slutter med de kendte ord: Og tager den onde fjende vores familie med kone og børn og det hele, ja, så lad fare i Guds navn – Guds rige vi beholder – underforstået: det er jo dog det vigtigste at sejre over fjenden – langt vigtigere end de svage værdier som familie, kone og børn.

Reformatorisk kristendom blev på mange måder en soldaterreligion, hvor mennesker blev opfattet og opfattede sig selv som tropper under kommando med mulighed for både nederlag og avancement – og det har måske også sat og sætter sit præg på vores nordeuropæisk-amerikanske kultur, der ligesom mangler et moderligt og kvindeligt aspekt, og derfor på mange måder minder om en truckerkultur med de idealer, som armsved, øl og nationalistisk hornmusik opstiller sammen med en primitiv og eksklusiv moral med en klar opdeling af dem indenfor og dem udenfor – vennerne og fjenderne – Gud, konge og fædreland!

Og måske er selv kvindekampen et resultat af reformationen, hvis kampens mål da var, at kvinder skulle være som mænd – og der er vel ikke noget værre, end når det er mor, der svinger pisker eller hånden - eller når det er kvinder, der står og banker løs på hinanden i en boksering. Jeg savner Maria, Guds moder, gratia plena - fuld af nåde – gratia – ynde - (læg mærke til at sandheden og retfærdigheden er væk sammen med hele regnskabet) – hun, der på trods af al retfærdighed går i forbøn for os – hun, der ser gennem fingre med det alt sammen – hun, der trøster os og altid er os nær med sin moderlige kærlighed.

Grundtvig så det, når han skrev om moders navn som en himmelsk lyd – i det kun lever fædres ånd, og deri kun hjertet gynger - eller da han skrev sin salme: Nåden *hun* er af kongeblood: yndig hun er i hver en dragt, dejlig som duggen i perler - og Schubert og mange andre komponister med ham så det, da de skrev deres Ave Maria, der er en af de smukkeste og mest intense sange, vi overhovedet har. Ja, få har vel i den grad været model og emne for kunsten som netop Maria.

Og man kan vel spørge sig selv, om ikke det var en bjørnetjeneste, reformatorerne gjorde os ved at afskaffe Mariadyrkelsen i kirken. Trak de ikke dermed al skønhed og ynde, krop og bevægelse ud af kirken og efterlod os en gold skolestue under ledelse af overlærer Skelagers faderlige tugt og formaning.

Mariæ Bebudelsesdag bliver på den måde ikke at betragte som et sidespring fra den rette lære – mere som et pusterum, hvor vi for en gangs skyld får lov til at dyrke det moderlige og det barnlige i vores ellers nok så indtørrede kirke- og gudstjenesteliv.

En dag, hvor den slagfærdige patriarkalske lovreligion med dens ene sande og inderligt retfærdige fadergud modsiges af den yndefulde kærlighed, som bærer over med sine kære børn, som hun har båret under sit hjerte.

Fra på søndag – palmesøndag - går det løs igen med den såkaldt nødvendige og retfærdige lidelseshistorie, hvor den strenge fadergud kræver sin patriarkalske ret, og hvor smertens sværd gennemtrænger Marias moderlige sjæl, sådan som den gamle Simeon forudsagde det allerede ved barnets fødsel. Men her i dag midt imellem krigsreportagerne fra patriarkalske og fundamentalistiske religioners evige sammenstød i Mellemøsten og midt i al den forbandelse, som religionerne medfører ud over hele denne jord - giver vi os lov til et enkelt stilfærdigt og inderligt Ave Maria – Guds moder – fuld af ynde – bed for os syndere!

Mariæ Bebudelsesdag 2

Marias lovsang

Da sagde Mariam:

”Min sjæl højlover Herren,

min ånd jubler over Gud, min befrier.

Før han så til sin slavindes ydmygelse.

Ja, tænk, fra nu af vil alle slægter kalde mig velsignet,

fordi den mægtige har gjort store ting imod mig.

Helligt er hans navn –

hans barmhjertighed varer fra slægt til slægt

mod dem, der viser ham ærefrygt.

Han har vist styrke med sin arm -

inderligt hovmodige har han splittet.

Regenter har han stødt fra troner –

mens han har ophøjet undertrykte.

Sultne har han fyldt med gode gaver,

og sendt rige tomhændet bort.

Han har taget sig af sit barn, Israel

med tanke på barmhjertighed,

som dengang han talte til vore forfædre –

til Abraham og hans afkom til evig tid.”

Der var engang tre fremmede mennesker, der kom til Abrahams bolig i Mamre. Så er den gode fortælling i gang, og det særlige ved Abrahams møde med de tre fremmede – det, der ligesom skaber den gode fortælling – det er den gæstfri måde, hvorpå han modtager de fremmede. Tre fremmede mænd kan betyde så meget og vel ikke nødvendigvis altid noget godt. Hvordan reagerer vi selv, når fremmede banker på vores dør? Kaster vi os ned for dem og byder dem velkommen? Trygler vi dem om at komme indenfor, vasker deres fødder og lader dem hvile ud i vores havemøbler? Serverer vi de bedste retter for dem, slagter fedekalven for deres skyld? Mennesker, som vi end ikke kender. Næppe. Men det er fortællingens pointe, at det gjorde Abraham. Og det gjorde han klogt i, viser det sig, for det var just Gud selv og to af hans engle, der kom forbi. Tænk, hvis han havde jaget dem på porten, hvilket vel ikke havde været helt usandsynligt! Moralen er selvfølgelig, at vi altid skal tage godt imod de fremmede ved vores dør, for man ved aldrig, om det er Gud selv, der står i døren.

Abraham bestod altså endnu en af de mange prøver, hans Gud udsatte ham for – prøver, som ikke altid giver det mest sympatiske billede af denne Gud – og nu kommer så den næste: Nu får den gamle mand nemlig at vide, at næste år, har hans kone Sara, som er ligeså gammel, fået en søn. Den førstefødte. ’Næppe’, tænker Sara naturligt nok, da hun hører det, men bliver straks sat i rette for sin vantro. Abraham, derimod, synes vist, at det lyder meget fornuftigt, og som man kunne tænke sig, så føder gamle Sara sin førstefødte søn et år senere og kalder ham

Isak. Det er denne søn, Abraham senere bliver bedt om at ofre til Gud, men det er en anden historie.

Det er et kendt tema i Bibelen, dette med at den ufrugtbare skal blive frugtbar. Tænk på seeren Samuels mor, Hanna eller Johannes Døberens mor, Elisabeth. Den golde ørken skal blomstre som en rosegård, fordi det nu er Guds vilje, og så må alle naturlove bøje sig. Herren være lovet, fordi han på den måde bryder ind i naturens barske orden eller den givne elendighed og skaber liv og grøde, hvor der før var øde og goldt. Fordi han udvirker det uhørte.

For eksempel at en jomfru bliver med barn. Hvordan skal det gå til? Jo, for Gud er intet umuligt. Maria lo ikke overbærende som sin stammoder Sara, da hun blev konfronteret med sin skæbne. Hun tvivlede ikke som Johannes Døberens far, den gamle Zakarias, hvorfor han blev ramt af 9 måneders stumhed. Maria overgav sig betingelsesløst til Guds engel og til Gud – ganske som troens fader Abraham - på trods af den smerte og forsmædelse, hendes: *Ja, det ske mig, som du vil*, nødvendigvis måtte medføre, og i dag hører vi så hendes lovsang til Gud for hans storværker. Guds storværker er underfuld barmhjertighed mod dem, der frygter ham. Barmhjertighed mod Maria – barmhjertighed mod de undertrykte, de sultende og de, som er ringe i verdens øjne – barmhjertighed mod Israel. Og det er samtidig Guds forargelse over de mægtige, som han styrter fra tronen - de hovmodige, hvis inderste tanker, han har splittet - de rige, som han har sendt tomhændet bort. Guds storværker er *hans* retfærdighed, der vender op og ned på verdens retfærdighed. Det er selve temaet i Lukasevangeliet, som her i starten rulles op i Marias lovsang.

Abrahams, Isaks og Jakobs Gud er på den måde en anderledes Gud end alverdens andre mægtige guder: Ægyptens guder, Roms guder, Olympens guder, Nordens guder, der ligesom spejler den herskende samfundsorden, står i spidsen for deres trofaste tilhængere og skaffer dem liv og lykke. Ganske som en konge, der står i spidsen for sit folk og skaffer det sejr og fred. I hvert fald er det billede, vi for det meste får af Israels Gud, et billede på indignation og en anderledes retfærdighed. Der er noget, der er uretfærdigt her på jorden - det er for galt, og så handler han. Fordi han er en barmhjertig og en medlidende Gud – en, der føler lidende menneskers smerte som sin egen smerte. Og så fører han folket ud af Ægyptens slavekår – ud i friheden – hjem til det forjættede land. Og det er ikke altid lige nemt at være de svages Gud, for hans folk lader sig hele tiden friste af anderledes magtfulde guder – af brød og skuespil, men der er altid nogle enkelte, han vinder for sig. Nogen, der kan udføre hans plan med at virkeliggøre Guds rige og hans retfærdighed på denne hårde jord. En Noah. En Abraham. En Moses. En dommer. En profet. En konge. En Maria. En menighed.

Tænk på, hvordan det var med jer, da I blev kaldet, skriver Paulus til menigheden i Korinth, *I var ikke mange vise eller magtige eller fornemme i verdens øjne, men* – og så kommer grundtemaet igen: *det som er dårskab for verden, udvalgte Gud for at gøre denne verdens vise og magtige til skamme. Det, som ingenting er i verdens øjne, udvalgte Gud for at gøre dem, som tror de er noget, til ingenting.* De fleste jøder vil have tegn på Guds almagt – de fleste grækere vil have bevis for Guds visdom, men vi prædiker

Guds nederlag og Guds afmagt på korset – vi prædiker Guds retfærdighed, som verden ikke vil vide af, fordi den bekender sig til og lever på magtens retfærdighed – den stærkes ret. Denne verdens fyrstes retfærdighed.

Den russiske munk og ikonmaler blandt meget andet, Andrei Rublev, der levede i 1400-tallet, har prøvet at skildre denne sært afmægtige Gud, vi her i kirken bekender os til. Og det har han gjort med en ikon, som stadig hænger og lyser på Tretjakov galleriet i Moskva. Den skildrer i grunden middagen i Mamre, hvor Abraham beværter de tre fremmede så fyrsteligt. Vi ser dem sidde om et bord, der godt kunne minde om et nadverbord med alterkalken i midten. Gud selv og hans to engle. Men samtidig afslører farvevalget og andre kendetegn og symboler, at der også er tale om den treenige Gud, Fader, Søn og Helligånd. Og så kunne man jo vælge at kaste sig næsegrus til jorden i ydmyg tilbedelse, men der er noget, der holder én tilbage, for der er intet rystende eller farligt over denne Gud. Intet almægtigt og altseende blik, der gennemborer beskueren. Tværtimod. De tre skikkelser udstråler en mild kvindelig skønhed og en nærmest undseelig ydmyghed, som de sidder der i indbyrdes samtale og kigger væk fra den forbavsede beskuer. Skulle det virkelig være den ene sande almægtige Gud? I midten sidder Sønnen med de to naturer, Gud og menneske, og ser hen på Faderen til højre for ham. Men heller ikke Faderen gennemskuer betragteren, men ser hen på den tredje ved bordet, Helligånden, der for sin del stirrer frem for sig i nærmest tranceagtig fryd.

Ikonen er blevet kaldt verdens smukkeste, og den film, som Andrei Tarkovskij lavede om Rublev i 1969, går for at være verdens bedste film nogen sinde. Det lyder lidt amerikansk, men der er vel ingen tvivl om, at denne utrolige ikon har ramt noget dybt i mange mennesker. På samme måde, som evangeliet om den afmægtige og barmhjertige Gud gør det. På samme måde som gudstjenesten gør det, når det lykkes den i det små at fastholde os på denne forrykte forestilling om en afmægtig Gud – en korsfæstet messias – en længselsfuld Helligånd.

Der er to verdener på spil i Lukasevangeliet og måske også i vores liv. En magtens verden, som man kunne kalde den normale verden, vi kender så godt, opdrages til og hænger ved, hvor der kæmpes om magten og lykken med alle midler. Den verden, hvor det gælder om at komme frem og blive til noget. Det er kongernes og kejsernes verden, pavers og patriarkers verden med dens mægtige statussymboler i form af paladser og templer og katedraler, der ikke kan blive store nok – det er pengemagtens verden, hvor skyskraberne ikke kan blive høje nok og kapitalen ikke stor nok. Det er krigenes og imperiernes verden. En imponerende verden af vindere og tabere, der ikke har meget til overs for den anden verden, som den dårligt kender, for man opdager den først, når man flytter sit blik og sit sind og sin længsel fra denne verdens pomp og pragt mod det lave – det ringe – det, som ingenting er, og som derfor så let som ingenting overses. Det, vi går forbi, fordi vi er fokuserede og målrettede på magten og lykken, som skal erobres, før det er for sent.

Men det er dernede, sandhedens, frihedens og kærlighedens levende Gud findes – ikke i det store og prangende. I hvert fald ifølge Lukas. Og Guds storværker er ifølge ham, at han magter

at få en Abraham, en Maria, en menighed – ja, selv mig til at vende mig om fra det storladne – al den menneskelige pomp og pragt, vi hænger ved – til det lave og ringe – til Gud selv. Og når det sker, så er det som at træde ud i friheden fra det imponerende fængsel, man levede i – som at træde ud af det fremmede hus og begive sig på vej hjem. Hjem til livet. Hjem til mit eget land. Hjem til Gud.

Palmesøndag 1

Indtog i Jerusalem

Da de nærmede sig Jerusalem og kom til Bethfage ved Olivenbjerget, sendte Jesus to lærlinge afsted med ordene:

”Gå ind i den landsby derhenne. I vil straks finde et æsel, der står bundet sammen med sit føl: Løs dem og bring dem til mig. Hvis nogen siger noget til jer, skal I sige, at vores Herre har brug for dem. Så vil han straks lade dem gå.”

Dette skete for at det skulle opfyldes, som er sagt gennem profeten, der siger:

*”Sig til Zions datter: Hør, din konge kommer til dig
mild og venlig, siddende på et æsel –
ja, et føl – et trækdyrs føl!”*

Så gik eleverne, og da de havde gjort, som Jesus havde befalet dem, kom de med æslet og føllet. De lagde deres kapper på føllet, og han satte sig op på det. De fleste af skaren lagde deres kapper på vejen, mens andre skar grene af træerne og spredte dem på vejen. Både de, der gik foran ham, og de, der fulgte efter ham, råbte og sagde:

”*Hosianna*, Davids søn! Velsignet være han, som kommer i Guds navn! *Hosianna* i det højeste!” Ved hans indtog i Jerusalem blev hele byen chokeret, og man spurgte:

”Hvem er dog han?”

”Han er profeten Jesus, ham fra Nazareth i Galilæa,” svarede mange.

Hvis man vil, kan man jo godt se ikke så lidt af en Klodshans i den sære fortælling om Jesu indtog i Jerusalem. Jeg ved godt, det hentyder til fine gamle profetier og nok skal tages meget alvorligt her ved begyndelsen på den såkaldt stille uge, men jeg vover alligevel en sammenligning mellem æsel og gedebuk og mellem Jesus og Klodshans og også mellem Jerusalem og kongeslottet. Den holder selvfølgelig ikke, for der er også modsætninger, men måske kan den give os et lidt mere uhøjtideligt billede af denne Jesus fra Nazareth – det trænger han til.

Klodshans havde som bekendt to ældre brødre, som man bestemt regnede med ville vinde prinsessen og det halve kongerige. De var så vittige, at det halve var nok. På stolte gangere red de til staden, og for at forbedre deres veltalenhed havde de smurt levertran i mundvigene, så de ikke skulle gå i stå. Det var nemlig den, der bedst kunne tale for sig, der fik prinsessen. Men ak, det var just, hvad de gjorde. De gik i stå, selv om de kunne hele det latinske leksikon udenad, fordi prinsessen var en ganske jordnær og ligefrem pige, der talte om hanekyllinger og ikke om latinsk lydlære, politik eller laugsartiklerne. Bæh, der stod de, og prinsessen sagde sit frygtede: Duer ikke – væk!

Klodshans var hverken belæst eller lærd, men han var som prinsessen et levende menneske – opmærksom på sine omgivelser, og på sin gedebuk rider han lige ind til prinsessen for at gifte sig – latterlig for både sin far og sine lærde brødre.

I modsætning til dem standser han op på vejen, da han finder interessante ting: en død krage – en træsko – noget pludder. Lidt ligesom manden i Hvad fatter gjør er altid det rigtige, der aldrig nåede til marked med sin hest, for der var så meget undervejs, der tog hans opmærksomhed, og det endte med, at han kom hjem med en sæk rådne æbler, men just derved vandt han penge i skæppemål.

Klodshans kommer frem for prinsessen på samme måde – ikke med en sæk rådne æbler, men med noget der ligner, og prinsessen falder for ham – falder for hans ligefremme nærvær! Klodshans var altid til stede i sit liv. Han var et frit menneske, der gjorde, hvad han fik lyst til at gøre: gifte sig, samle en død krage op, ride på en gedebuk til staden – smide pludder i hovedet på oldermændene. Det var fint gjort, sagde prinsessen, og Klodshans blev konge og sad på en trone og fik en krone, men det er nok løgn, for det stod i oldermændenes avis, og den er ikke til at stole på.

Næh, man kan ikke forestille sig Klodshans på en trone med krone på hovedet – sådan kan han ikke forandre sig – og lige så lidt kan man forestille sig Jesus på en kongetrone – jeg kan i hvert fald ikke. Dertil er han alt for levende optaget af livet omkring sig – præcis som Klodshans. På sin vandring mod Jerusalem bliver han gang på gang standset op – ikke af døde krager og pludder, men af arme mennesker, som han må tage sig af, fordi de fylder ham og optager ham i den grad. Nogle gør han til sine elever. Kom og følg mig! Andre helbreder han for deres skavanker og selvmedlidenhed; blinde og døve og lamme og stumme, så de pludselig selv ser og hører og mærker livet omkring sig og i sig og får nyt mod til at leve opmærksomt, nærværende, deltagende i livets fest. Andre igen skælder han ud, fordi de bremser livet både for sig selv og for andre – indskrænker det til love og regler og ordsprog og gammel overlevering, så man rent ud glemmer eller slet ikke tør folde sig ud efter Guds mening – folde sig ud, blomstre selv i al sin gudgivne skønhed, bære frugt som mennesker her og nu. Ikke tør lade sig standse op af livet selv, når det møder dem i al sin glans, sådan som vi kunne som børn, når en regnorm kunne få livet til at gå i stå – sådan som Klodshans kunne.

Sært forskruede og fordrejede og spekulerende rider vi igennem livet på vores flotte hestekræfter med levertran i mundvigen og med alle vores forkundskaber. Brødrene, de skriftlærde – vi selv - det er det samme. De bedrevidende.

Klodshans vandt prinsessen og hele kongeriget. Jesus gik det lidt anderledes i starten, men i sidste ende vandt han hele verden, hvis man altså skal tro de gamle skrifter.

Et af de allerældste skrifter er Filipperbrevshymnen, der handler om, hvordan Jesus gav afkald på sin guddommelighed, ydmygede sig til døden – ja, døden på et kors, og derfor har Gud højt ophøjet ham og skænket ham det største navn, som alle og enhver skal bøje sig for. Eller tag

den beretning, som indtoget bygger på fra Zakarias Bog: Se, din konge kommer til dig, sagtmelig ridende på et æsel.

Og det er jo fint nok at kalde Jesus for både Gud og konge, med mindre man derved gør sig selv til slave og undersåt – for det tror jeg ikke, var Guds mening med Jesus. Som de jo også skriver om ham gang på gang, så kom han ikke for at herske, men for at tjene – han kom ikke for selv at nyde frihed og magt, men for at give sin frihed og kærlighed til alle bundne og underdanige mennesker. Så når vi kalder Jesus for konge og herre, så er det fordi han med sin frihed og kærlighed eliminerer alle andre konger og herskere og guder, der regerer vores liv. Når han rider ind i vores liv, så at sige for alvor – så må alle verdens herskere – alverdens idealer og alverdens guder og magter bøje sig. Hvert knæ, skriver Paulus i den gamle hymne, i Himlen og på jorden og under jorden må bekende at Jesus er Herre nu. Det er ikke for at få endnu en hersker i vores liv, vi dyrker Jesus Kristus, men det er fordi han nedbryder al den magt, vi træller under i vores liv. Helt helt anderledes end vi er vant til at blive behersket af alle vores idealer og forbilleder eller bare selvbestaltede magthavere, som altid vil os det så godt. Som altid vil verden det bedste.

H. C. Andersen skriver, at Klodshans smider pludder i hovedet på dem – at prinsessen forkaster dem. Paulus skriver, at de må bøje sig for livets Gud og herre, der i dag kommer ridende på et

æsel eller en gedebuk lige ind i vores bekymrede, retskafne, stræbsomme og frygtsomme liv og gør tykt nar af alt det, vi tror på.

Hallohøj, her kommer jeg! Se, hvad jeg fandt på landevejen. Og så sang han, så det skingrede efter. Her kommer jeg! Se på mig! Se på det frie, lykkelige menneske, som ikke skal noget og netop derfor opnår langt mere end alle de målrettede tilsammen.

Se din virkelige konge, som aldrig kunne drømme om at herske og bestemme over dig, men som gør dig selv til livets konge ved at give dig indblik i dette sære rige, han kalder Guds, hvor alt er anderledes – hvor der ikke er forskel på de store og de små – på dem indenfor og dem udenfor – på de fremmede og os selv – på kvinder og mænd, fordi alt og alle er båret af frihed og kærlighed. Et rige uden grænser og skel – uden herskere og undersåtter. Et rige, hvor der er plads til alle, undtagen dem, der ikke vil give plads for alle. Et rige, hvor der synges, så det skingrer efter på landevejen eller i kirken.

Og det spændende ved det rige er, at det er lige her – lige midt iblandt os, men hvor har vi svært ved at se det og mærke det og tro på det. Det er meget nemmere at skubbe det ud i en fjern fremtid. Men det er lige her som en del af vores liv her og nu, hvis vi har øjne, der kan se – ører, der kan høre – et hjerte, der kan længes – hvis vi har modet til ikke at skulle noget, men ville alt. Vinde prinsessen eller frelse verden. De ville, men de skulle ikke, og helst havde man set, at de var blevet hjemme.

Men nu ville de altså – koste hvad det ville – og på den måde viste de os en storhed ved livet – en dimension, vi næppe tror mulig, fordi vi så ofte binder os selv på mund og hånd af frygt – fordi vi tror, at det er det vi skal.

Hallohøj! Her kommer jeg! Se, hvad jeg har fundet lige her på landevejen. Guds Rige – hverken mere eller mindre.

Palmesøndag 2

Jesus salves

Mens Jesus var i Bethania og lå til bords i Simon den Spedalskes hjem, kom der en kvinde, der havde en lille alabastkrukke med en dyr ren nardussalve. Hun slog krukken i stykker og hældte indholdet ud over hans hoved.

Nu var der nogle, som blev vrede og tænkte ved sig selv:

”Hvorfor blev denne salve dog spildt på den måde? Salven kunne jo være solgt for over tre hundrede denarer, som kunne være givet til de fattige.” Og de gav ondt af sig overfor hende.

Men Jesus sagde:

”Lad hende være! Hvorfor gør I hende nu ked af det? Det er smukt, hvad hun har gjort imod mig. De fattige har I jo altid hos jer, og når I vil, kan I gøre godt mod dem. Mig derimod har I ikke altid! Hun har gjort, hvad hun kunne. Hun har på forhånd salvet mit legeme til begravelsen. Ja, jeg siger jer: hvor som helst evangeliet forkyndes i hele verden, skal også det, som hun har gjort, fortælles - til minde om hende.

Forfatteren til Markusevangeliet – hvem det så er – bruger megen energi på at fortælle, hvor lidt Jesu lærlinge egentlig forstår af hans mission – af hele hans anliggende.

Hele den lange vej op til Jerusalem fra det nordligste Israel har Jesus forsøgt at gøre dem begribeligt, at i Jerusalem ventede lidelse og død, men også opstandelse, men de forstod det ikke – de slog det hen, og så begyndte de ellers at diskutere, hvem af dem, der skulle være den største i det nye rige, som de forestillede sig at være på vej til. Ikke lidelse og død, men magt og ære og herlighed.

Det er i det hele taget kun ganske få, der ifølge evangelisten synes at begribe lidt af meningen med Jesus, og hvad det var han ville og skulle. Hvem han var.

Dæmonerne ved det sjovt nok. De kender Jesus, når de ser ham – og de frygter ham, for de ved, at de ikke kan stå for hans magt. De gale. I slutningen af evangeliet hører vi om en romersk soldat – en vagt ved korset, der ved Jesu død udbryder: Sandelig – den mand var Guds søn! En romer – en hedning.

Og så i dag hører vi om en kvinde, der af lutter begejstring ødsler en formue væk på Jesus, fordi hun åbenbart ved noget, som de forargede lærlinge tilsyneladende ikke har fattet.

Der er en jødisk kongetitel, der hedder Messias, som direkte oversat betyder Den salvede. På græsk hedder det Kristus. Så det at salve et menneske med olie var en kongelig hæder – et tegn på dette menneskes kongeværdighed.

Det, hun gør denne kvinde, som aldrig skal glemmes, det er i virkeligheden at udråbe Jesus til sin konge – ganske på samme måde som den romerske soldat ved korset, der udråber Jesus til Guds Søn – en titel, der ellers var forbeholdt hans øverstkommanderende – nemlig den romerske kejser. Divi filius. Den titel, som alle kendte, fordi den bl.a. stod på alle kejserens mønter.

Og det, der er pointen hos Markus – det er selvfølgelig at denne lidelsesmand – denne fattige tømrer af tvivlsom herkomst – dette menneske, som blev foragtet og hånet og trampet på af de, som anså sig selv for at være noget – at det var denne tilsyneladende totale fiasko, der var den virkelige konge – den virkelige kejser – ja, den sande Gud.

Det er det, der er så oprørende i evangeliet, at der vendes op og ned på hele den normale verdensorden, hvor de store er store og de små er små. Hvor systemet fungerer med dem, der hersker og dem, der adlyder.

Hun har salvet mig til min begravelse, siger Jesus om kvinden, og dermed bliver det for den indviede klart, at der med Jesus også vendes op og ned på betydningen af død og liv.

Normalt salves kongen til et strålende liv, hvor han jo skal udfolde sig som levende og fri – hvor han skal herske og dømme – sådan som konger normalt gør det – og helst erobre nyt land – ny hæder og ære.

Men her i Betania i Simon den spedalskes hjem salves den virkelige konge til sin død. På samme måde, som hans kongelige indtog i Jerusalem var et indtog til den visse død. Den død, vel at mærke, der skal give liv til verden. Virkeligt liv – evigt liv. Den død, som er den ultimative kongegerning, hvor kongen afstår fra at herske, men med sin lidelse og død skaber et helt nyt kongerige, som har det særlige ved sig, at ikke én er konge, mens alle andre er undersåtter, men alle er ligeværdige frie konger og dronninger, men én er undersåt og tjener – nemlig Gud.

Og så forstår vi også, hvorfor vi skal høre den fortælling i dag som præludium til påskeugen, hvor Jesus med sin ufattelige lidelse og smertefulde død omskaber verden, sådan som Maria sang det i sin lovsang i søndags: den verden, hvor stormænd stodes fra troner og småfolk løftes op i herlighed. En helt ny verden.

Derfor var det skik i den ældste menighed, at alle og enhver, der blev døbt – det foregik i øvrig naturligvis påskemorgen - også blev salvet med olie som tegn på den nye kongeværdighed. Dåben var i virkeligheden en kroningsakt.

Så velkommen til, dronning Bodil – nu er du døbt og dermed også salvet og indviet til dronning i Guds rige. Og glem det aldrig!

Og det er så det, vi prøver at minde hinanden om – alle vi, der er blevet døbt til sådan en ny værdighed. Vi samles her i vores smukke kirke, som efterligner denne verdens kongelige paladser og tronsale og gør den til vores hjem, hvor vi frit kan gå ud og ind og komme, som vi

vil. Vi forsøger at minde hinanden om vores virkelige værdighed som mennesker ved at opføre denne gudstjeneste, hvor der ikke er nogen tilskuere, men alle er med i det, der foregår – hvad enten det er som vidner til dåben eller som sangere eller i det måltid, hvor vi virkelig indbydes til et kongeligt taffel.

Jo, for derude i vores normale verden kan vi nemt glemme, hvem vi er. Glemme hvad vi i virkeligheden er værd. For derude hersker den gamle orden med de store, som bestemmer over de små og tilmed kalder sig deres velgørere. Derude findes løgnen og hykleriet og undertrykkelsen – selv i Guds navn. Derude, hvor mennesker bruges som middel for magter og myndigheder Den religiøse og politiske magt over mennesker.

Men der er ikke noget eller nogen, der står over et menneske – det er for mig essensen af Jesu forkyndelse. Ingen religion – ingen statsmagt – ingen ideologi – intet er mere værd eller mere betydningsfuldt end sådan et lille menneskebarn. Og den vigtigste gudsdyrkelse foregår ikke i templer eller med dyre ofre, men ved at række en af disse mindste små mennesker et bæger koldt vand, når det er tørstigt.

Og for at understrege dette menneskesyn, har vi i denne påske mulighed for at lade det komme konkret til udtryk her i vores menigheder. Vi får lov til at give et bidrag til nogle mennesker, der trænger. Vi får lov til i fællesskab at række et lidende menneske en hjælpende hånd gennem den indsamling, som gerne skulle hjælpe nogle afrikanske landsbyer mod den værste elendighed.

Jeg tror ikke, vi kan bruge nok energi på at forkynde dette kristne menneskesyn i vores verden – også i dag. Og måske skal vi blive bedre til at gå aktivt imod enhver udnyttelse af mennesker i en såkaldt højere sags tjeneste. Der er ikke noget højere formål end et menneske!

Det var, hvad Jesus viste os med sit liv og med sin frivillige død af kærlighed til mennesker. Det var den kærlighed, som ikke kunne bære at se undertrykkelsen, hvad enten det var de stores undertrykkelse af de små – eller det var et menneskes undertrykkelse af sig selv.

Du må heller ikke tænke lavt eller småt om dig selv. Det var det, mange af hans helbredelser handlede om – at gøre nedbrudte mennesker hele – bare sådan uden videre! At gøre selvbestaltede eller erklærede syndere til frie mennesker med kongelig værdighed.

Jesus kom ikke for at lade sig tilbede eller hylde. Hans ophøjelse blev ophøjelsen på et kors. Men han kom for at give ethvert menneske vores tabte værdighed tilbage.

Og lad os så tage ham på ordet og bruge vores værdighed som umistelige, hellige og elskede mennesker, så vi lærer både os selv og hinanden at tænke stort om det, vi er. Mennesker – tænk, at vi er rigtige levende mennesker!

Skærtorsdag 1

Den sidste nadver

Den første af de usyrede brøds dage kom hans lærlinge hen til Jesus og sagde:

”Hvor vil du have, at vi tilbereder påskelammet for dig?”

”Gå ind i byen,” sagde han, ”til ham, I ved nok og sig til ham: mesteren siger: min time er nær. Jeg vil holde påske hos dig sammen med mine elever.”

Eleverne gjorde, som Jesus havde befalet dem, og tilberedte påskelammet.

Da det blev aften, lå han til bords sammen med De Tolv elever. Mens de spiste, sagde han til dem:

”Jeg kan fortælle jer, at én af jer vil udlevere mig.”

De blev stærkt bedrøvede og begyndte en efter en at spørge ham:

”Det er da vel ikke mig, Herre?”

”Den, der dyppede hånden sammen med mig i fadet,” svarede han, ”han vil udlevere mig. Ja, Gudsmennesket går bort, sådan som det er skrevet om ham, men forbandet være det arme menneske, der udleverer Gudsmennesket. Det var bedre for ham, om han ikke var blevet født!”

Judas – ham der udleverede ham – sagde så:

”Det er da vel ikke mig, Rabbi?”

Han siger til ham:

”Du har sagt det.”

Mens de nu spiste, tog Jesus et brød, velsignede det, brækkede det i stykker, gav det til sine lærlinge og sagde:

”Værsgo og spis! det her er mit legeme.”

Så tog han et bæger, takkede, gav dem det og sagde:

”Drik alle af det! Dette er mit blod, pagtens blod, der udgydes for mange som tilgivelse for deres synd. Men jeg siger jer: fra nu af vil jeg ikke mere drikke af denne vintræts frugt, indtil den dag, jeg drikker den på ny sammen med jer i min fars rige.”

Da de så havde sunget en hymne, gik de ud til Olivenbjerget.

Måltidet har altid haft en ganske særlig betydning for mennesker. Dette at spise sammen hører til noget af det mest grundlæggende fællesskabsstiftende, vi kender. Måltidet signalerer fred og fællesskab. I familien – i stammen – i gæstevenskabet. Og som regel er måltidet kernen i enhver fest – også i dag.

At indbyde til måltid sammen er en tillids- og venskabserklæring, og ordet sammenspist forklarer meget godt, måltidets menneskelige betydning.

Et af de karakteristiske træk ved Jesu forkyndelse var det åbne måltidsfællesskab. Normalt spiste man selvfølgelig ikke sammen med hvem som helst – eller indbød hvem som helst. Faktisk var og er der vel stadigvæk ret snævre grænser for, hvem man bryder sig om at dele sit måltid med. Selv til såkaldt Åbent Hus regner man jo ikke med at se hvem som helst, men venner bekendte, forretningsforbindelser osv. Men for Jesus var der ingen grænser. Derfor sagde de om ham, at han var en fråser og vindranker – ven med toldere og syndere. Fordi de ikke kunne acceptere, at det hellige måltidsfællesskab bare blev ødslet væk på alle og enhver.

Vi kender historien om kongesønnens bryllup, hvor de indbudte ikke viste sig værdige, og derfor indbød kongen alle og enhver. Vi kender fortællingen om Jesu besøg hos Simon Fari-sæer, hvor måltidet bliver afbrudt af en luder, der begynder at overdænge Jesus med kys og kærtegn, og hvor Jesus fremhæver hendes kærlighed frem for værtens mangel på samme. Vi kender de store bespisningsundere, hvor Jesus mætter alle og enhver. Og det er måske det, der er miraklet langt mere end den megen mad af ingenting. Og så kender vi historien om Jesu sidste måltid Skærtorsdag aften – dagen før sin henrettelse.

Vi kan altså se, hvordan Jesus ligesom griber ind i det kendte og dybt elementære måltidsfællesskab og fjerner alle de bestående grænser for, hvem man bør spise sammen med, og hvem man ikke bør omgås. Og på sin sidste aften griber han fat i jødernes helligste måltid – påske-måltidet til minde om dengang folket blev til som et frit folk – da det forlod slavetilværelsen i Ægypten og begyndte vandringen mod det hellige land. Dette måltid var og er for enhver jøde det helt elementært identitetsskabende fællesskabsmåltid – men naturligvis kun for jøderne. Måltidet bygger så at sige på en gammel aftale mellem jødefolket og dets Gud – en gammel pagt, hvor folket på den ene side lover at holde Guds lov – først og fremmest at holde sig fra andre guder – og hvor denne gud til gengæld lover folket frihed i deres eget land. Pagtstegnene – underskriften på aftalen så at sige – er omskærelse og overholdelse af sabbatten – den egentlige helligdag. Guds underskrift er det land, som han giver sit folk.

Jesus indstifter ved sit sidste måltid en ny aftale – en ny pagt. Og det gør han ved at gøre sig selv til det nye offerlam – det gamle var det lam, som blev slagtet på påskenaften i Ægypten og hvis blod blev smurt på dørstolperne, så dødsenglen kunne gå forbi – deraf navnet påske, der betyder: gå forbi.

Påskelammet var altså det middel, som skulle bruges til at skaffe folket liv og frihed. Og nu gør Jesus sig selv til dette middel. Han bruger sin egen krop – sit legeme og sit blod som middel – ikke blot til folkets frihed – men til alle menneskers frihed – og ikke blot frihed fra slavetilværelsen i det fremmede, men frihed fra den frygt, der slavebinder alle mennesker til alle tider – frygten for døden. Ikke blot udvider Jesus den nye aftale til at gælde alle og enhver, men han udvider den også til at gælde udfrielsen fra dødens kolde og kyniske herredømme over mennesker.

Det hører til ældgammel religiøs visdom, at ikke blot betegner måltidet et særligt fællesskab – man er så at sige ét med dem, man spiser sammen med – men man er også, hvad man spiser, for nu at bruge et moderne slogan. Når de gamle kannibaler spiste deres fjender, så var det ofte forbundet med en religiøs hædersbevisning – det var fjendens mod, hurtighed, tapperhed, man optog i sig ved et helligt måltid, og dermed hædrede man sin faldne fjende. Og omvendt: Hvem bryder sig om at spise et dumt svin?

Når nu Jesus gør sig selv til offerlammet, hvis legeme og blod vi spiser, så udleverer han sig dermed på den mest intime måde til os og gør os delagtige i sig selv, så at sige. Vi bliver ham

– og det særlige ved ham er hans opstandelse – dette at han besejrede døden. Det legeme, vi spiser, og det blod vi drikker, er opstandelsens legeme og blod.

De gamle spiste deres fjender for selv at få deres tapperhed, mod og hurtighed – vi spiser Jesus for at få del i hans opstandelse.

Og nu taler jeg så med to tunger. Jeg taler dels meget konkret om den fysiske død, som med budskabet om Jesu opstandelse er blevet gjort i det mindste usikker. Den visse død er blevet rystet. Men jeg taler også om den åndelige død. Om mismodet – om håbløsheden – om trætheden og denne mangel på livslyst og livsmod, der kan ramme os alle som ingenting.

Jeg så i går en fjernsynsudsendelse om en mand fra Brørup, der i løbet af de sidste to år langsomt var blevet lam i hele kroppen, uden at lægerne kunne finde årsagen. Hans kone havde for nylig taget sit eget liv, og de havde mistet to børn som små. Han sagde på et tidspunkt: ja, sådan kan livet jo have nogle overraskelser ind imellem. Og alligevel så havde han modet til at lade sig undersøge på Rigshospitalet, hvor de så fandt årsagen til hans lammelse og fik den stoppet, så den ikke bredte sig yderligere - så han kunne leve videre i sin kørestol for sin søn og sit barnebarn. En barsk men også meget livsbekræftende udsendelse om et hårdt ramt menneskes ukuelige mod til at leve.

Det, vi ser, hver gang vi kommer her i kirken – og især når vi samles omkring nadverbordet - er et menneskes mod til at dø, fordi han troede på og fastholdt gennem den totale ydmygelse, forhånelser og tortur – at han med sin død – med sit offer - kunne give liv og frihed til mennesker – til enhver, som vil have lod og del i ham. Derfor er korset vores kendemærke – dette afskyelige og grusomme torturinstrument, som samtidig er vores dyrebareste frihedstegn.

Dette er den ny aftale ved mit blod, som udgydes for jer til syndernes forladelse. Sådan lyder det, hver gang vi holder nadver sammen. Ifølge Bibelen er døden et resultat af menneskers synd – ursynden i Paradisets have – oprøret mod Gud. Og derfor betyder syndernes forladelse evigt liv – genoprettelsen af det, vi mistede, da vi vendte Gud ryggen. Og igen – så er evigt liv et slag mod døden – både den fysiske død, men også den åndelige død. Det er det liv, hvor tiden ingen betydning har – og det er tanken om vores visse død, der har skabt tiden som en forbandelse over vores liv – den tid, der bare går og går og som får vores liv til at svinde ind til ingenting. Heroverfor står som den store modsigelse det evige liv, som er dette hellige øjeblik, hvor vi er fuldt og helt til stede – hvor tid og sted er uden betydning.

Jesus levede det evige liv, selv om det ifølge normal menneskelig målestok både var ynkeligt og kort – selv da han hang på korset og hans liv var ved at rinde ud efter al normal tankegang – ja, så fandt han styrke og mod til at hjælpe røveren ved siden af: I dag skal vi være sammen i Paradis – eller måske endnu bedre: I dag er vi sammen i Paradis. I dag har vi evigt liv.

Hemmeligheden bag det her – hemmeligheden bag det evige liv – den hemmelighed, som Jesus for mig at se viser os igen og igen – det er at turde opgive sig selv, så at sige – opgive sine egne krav til det gode liv – opgive sin egen ret - og leve for andre. Hvis vi tør det for alvor, så tror jeg, vi har evigt liv.

Det handler ikke om selvudslettende og selvopgivende ydmyghed – det handler i høj grad om at være levende til stede i sit eget og andres liv, men i stedet for at ville realisere sig selv bare som sig selv – bare for min egen skyld – så at kunne realisere andre mennesker – at kunne få andre mennesker til at vokse og blomstre – det er vel, hvad kærlighed dybest set handler om, og derfor er det måske i virkeligheden kærlighed, der er nøglen til livet – også til det evige liv. Nu ikke mere snak. Lad os nu gå til bords og nyde vores Herre og Gud ved det måltid, hvor han giver os sig selv af kærlighed fordi han stædigt fastholder, at vi derved kan vokse og blomstre smukt i indbyrdes kærlighed. Tag ham på ordet og se, hvad der sker.

Skærtorsdag 2

Renselse ved påskemåltidet

Det var lige før påskehøjtiden. Jesus vidste, at hans time var kommet, hvor han skulle forlade denne verden og rejse til sin far – ja, han vidste, at hans far havde lagt alt i hans hænder – at han var udgået fra Gud og skulle vende tilbage til Gud.

Som han havde elsket sine egne, der var i verden, elskede han dem lige til det sidste, men Djævelen havde til gengæld sat det i hovedet på Judas, Simon Iskariots søn, at han skulle forråde ham.

Mens de nu holdt aftensmåltid, så rejste Jesus sig fra måltidet, tog sit tøj af, fandt et håndklæde og bandt det om livet. Så hældte han vand i vaskefadet og begyndte at vaske elevernes fødder og tørre dem med det håndklæde, han havde om sig. Så kommer han til Simon Petrus, der siger til ham:

”Men Herre, vasker du mine fødder?”

”Hvad jeg gør, begriber du ikke nu,” svarede Jesus ham, ”men senere skal du nok forstå det.”

”Aldrig i evighed skal du vaske mine fødder,” sagde Petrus til ham.

”Hvis ikke jeg vasker dig, har du ikke lod og del i mig,” svarede Jesus.

”Herre!” sagde Petrus så til ham, ”så ikke blot mine fødder, men også hænder og hoved.”

”Den, som er badet, behøver ikke vaske andet end fødderne, men er helt ren,” svarede Jesus ham. ”I er rene – dog ikke alle!” (Han kendte jo ham, der skulle forråde ham; derfor sagde han, at ikke alle var rene).

Da han så havde vasket deres fødder, havde taget tøjet på og havde lagt sig til bords igen, spurgte han dem:

”Forstår I, hvad det er, jeg har gjort mod jer? I kalder mig Mesteren og Herren, og I har ret, for det er jeg. Når altså jeg, Mesteren og Herren, har vasket jeres fødder, så har I også pligt til at vaske hinandens fødder. Det var et forbillede, jeg gav jer, for at I skal gøre sådan, som jeg har gjort mod jer.

Det er sandt, som det er sagt: en slave er ikke større end sin herre, så lidt som en udsendt er større end ham, der udsendte ham. Forstår I dette, er I velsignede, hvis I handler efter det.

Jeg mener ikke jer alle sammen. Jeg ved, hvem jeg har udvalgt, men det, som sker, sker for at skriftordet må gå i opfyldelse, som siger: Han, som spiste brød med mig, har løftet sin hæl imod mig. Fra nu af kan jeg fortælle jer det, før det sker, så I, når det sker, tillidsfuldt må hengive jer til, at jeg er den, jeg er.

Jeg kan godt sige jer, at den, der tager imod nogen, som jeg sender, tager imod mig, og den, der tager imod mig, tager imod ham, som sendte mig.”

Jeg har arbejdet for Den danske Folkekirke i mere end 25 år, og somme tider slår det mig med undren, hvor meget der dog gøres for at opretholde kirken og kristendommen i vores land – hvis man f.eks. sammenligner med andre bevægelser eller ideologier for den sags skyld.

Lige fra børnene er små indoktrineres og undervises de i de kristne grundfortællinger – der er stor tilslutning til minikonfirmander og til almindelige konfirmander – der er kirkehøjskoler og studiekredse i massevis – og så har vi ikke at forglemme faktisk en dag om ugen, som er vores – kirkens dag – og vi har de store kirkelige højtidere, som markeres af hele folket på den ene eller anden måde. Vi har en historie, og vi udgør en kulturarv af de store, og vi er overordentlig synlige i landskabet

Enhver der har et budskab eller en vare at sælge, burde blegne af misundelse over vores organisation og den massive påvirkning vi kan præstere i vores land. En påvirkning, der så også koster op mod 6 mia. kr. om året.

Men når det nu er tilfældet, så kan det samtidig ikke undgå at undre, hvorfor det så kun er så relativt få, der bruger denne kirke. En ny undersøgelse viser, at halvdelen af danskere ikke har været i kirke indenfor det sidste år. Interessen for kirkens budskab kan åbenbart ligge på et meget lille sted på trods af denne massive påvirkning af mennesker fra kirkens side.

Kirken selv plejer at hævde overfor den slags statistiske afsløringer af danskernes ligegyldighed, at de ikke forstår kristendommen, og derfor må vi intensivere undervisningen på alle områder. Men sæt nu danskerne udmærket forstår det kristne budskab, men bare ikke bryder sig om det, de forstår? Kan det tænkes, hvis vi skal være ærlige, at mange mennesker ikke finder det kristne budskab, som de både har hørt og forstået, relevant for deres eget liv i dag?

Er det rigtigt, som det er blevet sagt, at vi præster svarer rigtig flot på en masse dybsindige spørgsmål, som bare ingen længere stiller?

Hvis det er tilfældet, så er det måske ikke så meget mere undervisning, der skal til – i hvert fald ikke på den gængse måde – men mere anvisning på praktiske konsekvenser af at være kristen. Er det hele blevet for teoretisk og for åndeligt i virkeligheden til at kunne gribe mennesker i dag?

Ja, det er fint, du har Guds kærlighed og syndernes forladelse, men hvad skal jeg med den? Hvad skal jeg med tilgivelsen? Det lyder jo smukt alt sammen, men hvor ligger rent praktisk betydningen for mit daglige liv i dag? Hvor er relevansen i disse oldgamle skrifter, som vi hele tiden læser op af og fortolker i en uendelighed?

Derfor vil jeg i dag gerne prøve at komme med en praktisk anvisning på anvendt kristendom, så I alle sammen kan få noget konkret med hjem til brug for jeres daglige liv.

Jeg vil gerne tage udgangspunkt i dagens fortælling om Fodvaskningen af eleverne, hvor Herren – eller for den sags skyld Gud selv – gør sig til tjener for sine lærlinge – som et prælude til fortællingen i morgen om, at dette tjenersind rakte helt ind i døden – døden som en ydmygelse som et nederlag, han bar uden at kny – alene for at inddrage stakkels mennesker i *sin* verden. Den verden der er kendetegnet ved netop død og opstandelse.

Jeg tænker her ikke så meget på den fysiske død, men på den død, vi dør så at sige hver dag. Hver gang, vi svigter et medmenneske – hver gang vi går forbi, hvor vi skulle være gået ind. Hver gang vi satte os selv i højsædet og selv ville leve, døde vi. Der døde noget i os. For den, der vil redde sit eget liv, mister det, men den der sætter livet til, vinder livet. Underligt nok. Hver gang vi kæmpede for vores ret – og fik den – døde vi lidt mere. Hver gang vi ville os selv, mistede vi os. Hver gang vi i retfærdig harme dømte de skyldige, var det os selv, der blev dømt.

Og lad mig så komme med et konkret eksempel. Vi kender ham alle sammen – idioten, der gør, hvad han kan for at ødelægge vores fællesskab. Enten fordi han ikke kender de regler, vi lever efter her hos os – eller fordi han bare ikke *vil* indordne sig. Det er ham, der er skyld i det hele – at det hele efterhånden går ad helvede til. Han er uimodtagelig for sund fornuft – kun ude på at forstyrre, ødelægge, bryde ned. Vi kan simpelt hen ikke døje ham. Usympatisk – selvisk til det sygelige – rethaverisk, dominerende og dertil groft uforskammet og fræk driver han sit ødelæggende spil.

Hvad gør vi ved ham? Hvordan løser vi problemet i vores fællesskab? Ja, den enkle løsning er selvfølgelig at smide ham ud. Smide ham ud, så vi kan komme videre – så vores gode fællesskab kan blomstre op på ny. Hvorfor skal en enkelt person kunne ødelægge det for alle andre? Han skal selvfølgelig ud – det er kun ret og rimeligt. Og sådan går det da som regel også, så der kan blive fred igen – så livet kan blomstre og gro i fred og ro.

Vi fyrer ham. Vi ekskluderer ham. Vi vender ham ryggen. Vi unddrager os hans selskab. Han er ikke en af os. Og det har han saftsusemig selv været ude om. Det dumme svin.

En ret og rimelig løsning. Der er bare det ved det, at den løsning betyder, at vi dør – at vores fællesskab dør. I hvert fald ifølge Jesu forkyndelse. For han tillader sig at opstille det helt igennem urimelige krav til os, som han stillede til sig selv. Kravet om aldrig at ville sig selv eller det vi nu lever for eller vores fællesskab, hvis prisen er et andet menneske. Uanset hvem. Om vi så kan frelse hele verden – hvis det koster blot ét menneske – så fri mig fra den frelste verden. Jeg ved godt, at det lyder som en umulig opgave, den Jesus stiller sine lærlinge og dermed os. Altid at *tjene* andre med glæde. Men den er der ikke desto mindre. Og så umulig er den jo heller ikke. Engang imellem bryder Guds rige igennem vores dagligdag som en opstandelse fra de dødes rige. Den gang vi ikke lod ret være ret, men forbarmede os over mennesket og inkluderede det dumme svin i vores fællesskab – på trods af alt bøvet og besværet – på trods af uretfærdigheden og kränkelsen.

Og det er hvad jeg vil kalde kristendom i praksis: aldrig at ville rense ud blandt mennesker – aldrig at ville dømme mennesker ude – aldrig at gøre forskel på mennesker – uanset hvad det så koster.

Hvem er den rene? Ja, man kan sige, at enten er ingen af os rene, så ingen af os kan kaste den første sten. Eller man kan sige, at alle er rene i kraft af Guds kærlighed i Jesus Kristus. Alle og enhver.

Og måske forstår vi så dette underlige påskebudskab, at vel er vi døende – ja, døde – og den verden vi skaber med vores domme, ligner på mange måder de dødes rige. Men vi er også en del af opstandelsen fra de døde. Vi er også en del af Guds rige – det rige, som denne Jesus viste os med sit eget liv – sin egen død og sin egen opstandelse.

Måske skal vi dø vores daglige død for at kunne opstå, som Franz af Assisi siger det. Eller måske skal vi først og fremmest erkende, hvad der dødens årsag – og hvad der er opstandelsens.

At få sin ret og få de dumme svin ned med nakken fører til død. Ligesom retfærdig harme – forurettelsen og fornærmelsen gør det.

Men at ydmyge sig – at give det hele væk for en af disse mindste smås skyld – det fører til liv og opstandelse fra de dødes rige. Ikke blot for den, der gør det, men for alle, der oplever det. Vi elsker det jo i virkeligheden! Måske fordi sandheden har noget på os.

Og samtidig ved vi godt, at alt det, vi vinder her i livet – alle vores sejre – al vores rigdom, al vores retfærdighed og anerkendelse intet er værd i forhold til det, vi har givet væk

Jeg ved ikke, om det lykkedes med den praktiske anvisning i kristendom. Gå nu hjem og gør som Kristus! Men jeg håber, at der i hvert fald er åbnet en dør på klem til en anden forståelse af vores liv end den, der udelukkende - og så nemt som ingenting styres af vores følelser af retfærdig harme – af vrede og forargelse mod de andre. Disse følelser bedrager os altid! De lokker med vældige gevinster og et strålende liv, men de fører altid til endnu en daglig død.

I Guds rige er menneskets værdighed ikke betinget af status eller af det rette sindelag – og heller ikke af at have følelserne på rette sted – men alene af den kærlighed til mennesker, der fik Gud selv til at kaste sig til jorden og i døden for at redde bare et enkelt fortabt lille, i verdens øjne ganske uanseeligt og så inderlig ubetydeligt menneskebarn.

Det er måske, hvad kristendom handler om: Vores egentlige livsgrundlag, og hvordan vi så lever på det grundlag.

Nu kan vi foreløbig samles som de første lærlinge ved Herrens Bord og lade os dejligt betjene. Så må vi se, hvad der sker.

Langfredag 1

Jesu død

Soldaterne førte ham nu ind i gården (det vil sige prætoriet), og de sammenkaldte hele *koborten*. De iførte ham en purpurrød kappe og flettede en tornekrone, som de satte på ham. Så begyndte de at hylde ham:

”Hil dig! jødernes konge!” Og de slog ham i hovedet med et rør, spyttede på ham, og de bøjede knæ og tilbad ham. Da de havde hånet ham, tog de kappen af ham, og gav ham hans eget tøj på.

Nu førte de ham ud, så de kunne korsfæste ham. Og de tvang en vis Simon Kyrenæer, der kom ude fra marken (det var i øvrigt Alexanders og Rufus’ far) til at bære hans kors. De førte ham til stedet *Golgotha*, der oversat betyder kraniested. Her tilbød de ham vin blandet med myrra, men han ville ikke have noget.

Så korsfæstede de ham, og de delte hans tøj ved at kaste lod om, hvem der skulle have hvad. Det var ved nitiden, de korsfæstede ham. Der var også skrevet en indskrift med anklagen imod ham: JØDERNES KONGE.

Sammen med ham korsfæstede de to røvere – den ene på hans højre hånd og den anden til venstre for ham. Og de, som gik forbi, gjorde nar ad ham, rystede på hovedet og sagde:

”Ha! Du, som nedbryder templet og bygger det op på tre dage, frels dig selv og stig ned fra korset!” På samme måde hånede førstepresterne ham sammen med teologerne og sagde:

”Andre har han reddet – sig selv kan han ikke redde! Messias! Israels konge! Stig nu ned fra korset, så vi kan blive overbevist og hengive os til dig!”

Også de, som blev korsfæstet sammen med ham, vrængede ad ham.

Ved tolvtiden blev det mørkt over hele landet indtil den niende time. Ved tretiden skreg Jesus højt:

”*Eloi! Eloi! Lema sabakhthani?*” (Det betyder: Min Gud! Min Gud! Hvorfor har du forladt mig?)

Nogle af dem, der stod der, hørte det og sagde:

”Hør! Han kalder på Elias!”

Der var én, der løb hen og fyldte en svamp med vineddike, satte den på en stang og gav ham noget at drikke, men de andre sagde:

”Vent lidt! Lad os se, om Elias kommer og tager ham ned.”

Men Jesus udstødte blot et højt skrig og udåndede.

I det samme flængedes forhænget i templet fra øverst til nederst.

Da centurionen, der stod overfor ham, så, at han udåndede på den måde, sagde han:

”Det menneske var virkelig Guds søn!”

Den italienske filminstruktør Martin Scorsese lavede for en del år siden en bemærkelsesværdig film, der hed Jesu sidste Fristelse. Bemærkelsesværdig bl.a. fordi den forestillede sig, at Jesus rent faktisk steg ned fra korset og levede et ganske normalt familieliv, indtil han blev gammel. Først til sidst bliver han klar over, at han dermed har svigtet sit kald, og filmen slutter for så vidt lykkeligt med, at han alligevel hænger på sit kors – det hele var bare en ond drøm.

Men hvordan kan det være lykkeligt at dø på et kors frem for at leve et muntert, virksomt familieliv på jord, indtil man bliver gammel og grå og mæt af dage? Ja, det har noget at gøre med troskab mod sit kald. Det har noget at gøre med at menneskelivet ikke bare måles i længde

og tid og velfærd eller lykke, som det hedder, men i noget andet - noget som gør det første mere eller mindre betydningsløst. Jesus siger det selv på et tidspunkt: Hvad gavner det et menneske, om han vinder hele verden, men tager skade på sin sjæl?

Der er altså tilsyneladende nogle åndelige værdier på spil i vores tilværelse – kræfter som pludselig kan få mennesker til at ofre alt – ja, selv deres eget liv. Kræfter som man måske godt kan gemme sig for eller fortrænge, men det bliver dyrt, når sandheden melder sig – sådan som det blev det i Scorseses film, da Judas af alle mennesker opsøgte Jesus på hans alderdoms dødsleje og kaldte ham en forræder mod alt, hvad der var helligt.

Det er dette skisma, som er – ikke blot Jesu, men også vores liv. Spændingen – kampen, om man vil – mellem kød og ånd - mellem ønsket om det gode liv – ønsket om overlevelse så længe som muligt på den ene side – og så på den anden side dette intense kald om at gøre, hvad der skal gøres – det, du skal, fordi du skal følge en indre stemme, der vil andet og mere end overlevelsen – koste hvad det vil.

Ifølge Det nye Testamente fulgte Jesus sit kald – han var og forblev lydighedsfuld til døden, som det hedder – ja, til døden på et kors. Og så hedder det videre i den gamle hymne i Filipperbrevet: Derfor har Gud højt ophøjet ham og givet ham navnet over alle navne – og derfor skal hvert knæ bøje sig og bekende, at Jesus er Herre.

Her er altså pointen med Jesu død på korset Langfredag. Det var hans kald – det var hele ideen med Jesu fremtræden. Det var det, han skulle. Og det var så også det, han gjorde. Han fulgte sit kald. At dø på det romerske kors – henrettet som en farlig forbryder – trampet på – spyttet på, forhånede og ydmyget – latterliggjort og til sidst dræbt. Det var Jesu dyrebare kald, som han fulgte i lydighed til det sidste.

Hvad er det så for en indre stemme, der kan få mennesker til at ofre sig selv i den grad og se stort på alt det i os, der råber på befrielse fra smerten og ydmygelsen og døden? Hvad er det for en ånd i mennesket, der i den grad kan fornægte kødet og kroppen og se stort på al rimelig retfærdighed? Ja, det er vel det, som de fleste ville kalde Guds stemme. I hvert fald var Jesus ikke i tvivl om, at det var Guds vej, han gik – at korsets vej var Guds vej for ham – Guds mening med ham.

Jo, måske i et øjeblik dyb fortvivlelse – det øjeblik, hvor han råber i sin dybe nød med citatet fra salme 22: Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig? Der er han ramt af et øjeblik tvivl om den guddommelige styring. Hvad nu hvis det ikke var Gud, der stod bag hans kald? Hvad nu hvis det hele var forgæves og meningsløst spild af liv? Det er præcis det øjeblik af tvivl, Martin Scorseses film griber fat i. Fristelsen til at lade det være nok – stige ned af korset og leve sit lange og gode liv til ende omgivet af sin dejlige familie.

Men nu holdt Jesus altså fast i det, der for ham selv var hans egentlige bestemmelse. Hele hans fremtræden var én lang vandring fra Galilæa mod Golgata, og stort set alle fortællingerne om ham knytter sig til denne vandring mod korset. Det var det kors, hele hans liv handlede om og pegede hen imod.

Og hvorfor så det – hvorfor denne nærmest ulidelige modsigelse af alt, hvad vi ellers tror på og lever for? Hvorfor denne ufattelige selvhengivelse – ja, selvopgivelse?

Ja, det findes der mange og også meget forskellige svar på allerede i Det nye Testamente, men mit bud vil være, at Jesus havde en tro på, at han med sit eget livs eksempel kunne ændre verden. Teori alene gør det ikke – ord alene gør det ikke. Troværdigt bliver det først, når der er handling bag ordene - når dit eget livs fortælling ligesom bekræfter det, du siger, du står for.

Jesus havde altså en mission – der var noget han ville mennesker – noget vigtigt han ville overbevise mennesker om i ord og i handling - noget der modsagde al normal menneskelig tankegang – modsagde alle vores drømme og forhåbninger om et godt liv – alle vores krav om retfærdighed. Og denne modsigelse – korsets modsigelse af vores liv – står der altså stadig som en del af vores kultur her 2000 år efter, at begivenheden fandt sted. Så man må sige, hans mission om at ændre verden er lykkedes. Han har for altid bragt en ny dimension ind i vores liv – til overvejelse – til irritation – men først og fremmest vel til glæde og trøst for mennesker. Først og fremmest mennesker, livet ikke lykkedes så godt for – de, der ikke blev til noget – hvis drømme aldrig gik i opfyldelse – mennesker, der blev ramt af skæbnen eller af andre menneskers foragt eller had. Alle de undertrykte og ydmygede – fordømte mennesker – alle de forkastede, arme og elendige. Til alle dem lyder det glædelige budskab om at løfte deres bøjede hover og se op på Jesu kors – se, at her er et menneske – et guddommeligt menneske - der valgte ydmygelsen, lidelsen og døden frem for det gode liv – fordi han troede på og fastholdt til det sidste, at livet aldrig kan måles i rigdom og velfærd – i år og gode kår, men kun i hellige øjeblikke af selvhengivende og selvopofrende kærlighed. At livet aldrig kan måles i, hvad du får og har – men kun i hvad du giver. Eller sagt med andre ord: At livet ikke handler om retfærdighed, men om kærlighed.

Og det er præcis den kamp, vi nu efter Golgata står i som kristne mennesker. Kampen mellem kød og ånd – mellem min ret til det gode liv, hvor jeg får, hvad der tilkommer mig – og så at give det hele væk i et anfald af selvopofrende og ødsel kærlighed. Det er også kampen mellem rimeligheden og fornuften på den ene side – og så den fuldstændig sønderlemmende og grænsedrydende frihed på den anden. Det er måske især det sidste, Jesu opstandelse handler om. Den kommer vi tilbage til på søndag.

Men indtil da står vi her på Langfredag under Jesu kors, og vi kan vælge at sørge over vores synder, som det hedder – få dårlig samvittighed - eller sørge over Jesus og hans kranke skæbne. Vi kan vælge at sørge over menneskers ufattelige ondskab og al den lidelse, vi kan påføre hinanden i vores kamp for retfærdighed og for det gode liv.

Men vi kan også vælge at fejre Langfredag som den dag, hvor en helt ny og grænseoverskridende dimension blev føjet ind i vores menneskeliv, og hvor vi måske – måske ikke – fik en anelse om en dyb og troværdig modsigelse af vores evige kamp for overlevelse og anerkendelse – vores evige kamp for at vinde vores ret. En anelse om, at livet er noget helt andet og meget mere end det.

Evangelium – det glædelige budskab har aldrig haft til hensigt at fremkalde menneskers fortvivelse eller angst eller skabe dårlig samvittighed eller skyldbevidsthed, selv om det ind imellem måske har været på kirkens dagsorden – formålet har altid været at afskaffe og befri mennesker for den frygt for Gud og hvermand, der hærger os og får os til at gøre så sære ting ved hinanden og bruge vores dyrebare liv på ingenting. Og det gælder også i dag på Langfredag.

For mig er Langfredag den mest betydningsfulde af alle helligdage. Af alle disse dage er det Langfredag, der kan få mig til at vende mig om og lytte en ekstra gang til det, som i verdens øjne må være det største af alle nederlag – den ultimative fiasko - men som kristne mennesker nu gennem 2000 år har forkyndt med jubel og kaldt Guds død for vores skyld. Så vi kunne leve et sandt og ægte menneskeliv, som det var meningen med os fra begyndelsen. Hvis vi vil.

Langfredag 2

Jesu død

Så udleverede han ham til dem, så han kunne blive korsfæstet. De greb Jesus, og med sit eget kors på ryggen gik han ud til det sted, der kaldtes Kranios – dvs. kraniestedet eller på hebraisk Golgotha. Her korsfæstede de ham og sammen med ham to andre på hver sin side af Jesus, der var i midten.

Pilatus skrev en indskrift og satte den på korset. Der stod: JESUS NAZARÆEREN JØDERNES KONGE. Denne indskrift læste mange af jøderne, da stedet, hvor Jesus blev korsfæstet, var nær ved byen. Det var skrevet på hebraisk, romersk og græsk.

”Skriv ikke ’jødernes konge’, sagde jødernes førsteprester til Pilatus, ”men: ’han sagde, jeg er jødernes konge’.”

”Hvad jeg skrev, det skrev jeg!” svarede Pilatus.

Da soldaterne korsfæstede Jesus, tog de tøjet af ham og delte det i fire dele – en del til hver soldat. Ligeså med kjortlen, men den var sømløs, vævet i ét helt stykke fra toppen af. De sagde så til hinanden:

”Lad os ikke skære det i stykker. Lad os trække lod om, hvem der skal have det. (Det var for at skriften skulle gå i opfyldelse: De delte mit tøj imellem sig – om min klædning trak de lod). Således gjorde soldaterne rent faktisk.

Ved Jesu kors stod hans mor og hans moster Maria, Klopas’ kone og Maria Magdalene. Da Jesus nu så sin mor og den elev, han elskede stå ved siden af, siger han til sin mor:

”Kvinde, dér har du din søn.” Så siger han til eleven: ”Dér har du din mor.”

Fra da af tog eleven hende hjem til sig.

Bagefter, da Jesus vidste, at alt nu var fuldbragt, siger han (for at skriften skulle gå i opfyldelse): ”Jeg er tørstig.”

Der stod et kar fyldt med vineddike, så de stak en svamp, fyldt med vineddike på en isopstængel, og førte den op til hans mund. Da Jesus havde drukket af vineddiken, sagde han:

”Det er fuldbragt!”

Så bøjede han hovedet og opgav ånden.

Eftersom det var beredelsesdag og ligene ikke måtte hænge på korset på sabbatten (denne sabbat var nemlig særlig stor), bad jøderne nu Pilatus, om ikke deres knogler kunne blive knust, så de kunne blive fjernet. Så kom soldaterne og knuste knoglerne på den første og den anden,

der var blevet korsfæstet sammen med ham, men da de kom til Jesus, så de, at han allerede var død, så hans knogler knuste de ikke. Dog gennemborede en af soldaterne hans side med et spyd, og straks kom der blod og vand ud.

(Han som har set det, kan bevidne det, og hans vidnesbyrd er sandt – ja, han ved, at han taler sandt, så også I må tro det).

Dette skete for at skriften kunne gå i opfyldelse: På ham skal ingen knogle brækkes. Eller som et andet skriftsted siger: De skal se hen til ham, de har gennemboret.

Hvorfor døde Jesus?

Ja, det gjorde han bl.a. fordi han valgte forsoningens og kærlighedens vej frem for konfrontationens. Han kunne have startet et oprør mod undertrykkelsen og uretfærdigheden i samfundet – og den var til at tage og føle på – men han valgte altså at lade sig tage til fange – at lade sig fornægte og forråde af de nærmeste – han valgte at lade sig ydmyge – og en korsfæstelse, hvor man hænger nøgen, sømmet fast til et trækors – udsat for folks hån og latterliggørelse, er måske noget af det mest ydmygende, man kan forestille sig.

Hvorfor gjorde han det? Hvorfor opgav han al modstand og lod sig behandle på denne skamløse måde? Samtidig med, at han kaldte sig selv for jødernes konge – Guds egen søn – Messias osv. Hvordan kunne en ydmygende korsfæstelse til skam og nar for alverden forenes med en kongelig værdighed?

Vi forstår det ikke, fordi vi tænker anderledes. Vi tænker på konfrontation, hvis nogen fornærmer os. Vi tænker på retfærdighed som Osama Bin Laden, der sammen med millioner af muslimer føler sig krænket over nogle karikaturtegninger af profeten og nu vil slå ned på de formastelige og som han siger: gengælde vores ytringsfrihed med friheden til at slå igen. For det at blive ydmyget er en skam, der kræver oprejsning og hævn, hvis man skal bevare sin ære.

Og sådan tænker vi vel også selv. Vi finder os ikke i noget fra nogen, og ærekrænkende opførsel og udtalelser kræver oprejsning – i det mindste da en undskyldning fra de formastelige.

Jeg tror ikke, Jesus krævede en undskyldning fra Pontius Pilatus. Det havde vist heller ikke virket særlig overbevisende deroppe fra korset.

Jeg ved heller ikke, om hans far krævede en undskyldning – for nu at sige det på den måde. Eller kræver for den sags skyld. F.eks. i form af vores skyldfølelse i dag på Langfredag. Det kunne ellers godt se sådan ud. I mange kirker hersker der i dag en voldsom bodsstemning – der flages på halv stang og der må ikke pyntes op og tændes levende lys i kirkerne. Og vores katolske brødre og søstre går i dag rundt i kirkerne i en bodsgang og genoplever Jesu smertensvej – Via Dolorosa – til korset under stor fortrydelse og anger. Og i Jerusalem kan man leje et kors og selv gå den vanskelige vej – i hvert fald for en tid.

Men her hos os holder vi gudstjeneste som altid med lys og farver – dåb og nadver – og vi flager på hel stang som til fest. Det må vi ikke, men vi gør det alligevel – netop fordi jeg tror,

man misforstår Langfredags budskab, hvis man opfatter den som den store undskyldningsdag. Undskyld, Jesus – Undskyld, Gud – det skulle vi ikke have gjort!

Jeg tror ikke, det var Guds mening med Langfredag at hensætte menneskeheden i en eller anden form for skyld og anger og bod. Det kan godt være det har været kirkens mening, men måske er de ikke altid lige enige – Gud og hans kirke på jorden.

Jeg tror, det var Guds mening med Langfredag at lyse kærligheden i kuld og køn som det eneste virkelige grundlag for vores liv og fællesskab her og nu. Og med kærligheden mener jeg den kærlighed, der i sin ultimative konsekvens koster både liv og ære.

Og for den, der kan se, hvad kærligheden formår, bliver Langfredag ikke så meget en sorgens dag – selv om det altid er forstemmende at genopleve menneskers ufattelige ondskab mod hinanden – men det sker jo desværre hver dag, og Jesus var ikke den eneste, der blev korsfæstet af romerne – men først og fremmest bliver langfredag et præludium til Påskedags opstandelse og nyt liv.

Jo, for kærligheden betyder jo, at alle dine krav om oprejsning og undskyldninger og retfærdighed og al din angst for at blive udnyttet og svinet til og ydmyget – fordamper, fordi der er noget, der er vigtigere end din ære – ja, end dit liv – der er noget, der er vigtigere end at retfærdigheden sker fyldest - og det er dit medmenneske – dit medmenneskelige fællesskab.

Den eneste oprejsning, Jesus fik, var den at blive oprejst på et kors, som Johannes filosoferer over med boblende glæde, fordi ærens og retfærdighedens og hævnens tid med Jesu død på korset – var uigenkaldeligt forbi. Fra nu af handler menneskelivet – i hvert fald det kristne menneskeliv - ikke om at få, men om at give – at elske, for kun deri er livet.

Og dermed åbner Langfredag for en dør ind til en helt ny dimension af vores liv sammen – kærlighedens dimension, som Paulus så smukt beskriver det i kærlighedens højsang – den nye vej, som han kalder kærligheden. Det er fint nok med alt det, I kan – hver med jeres evner, men nu skal I høre om en anden vej. Og så kommer kærligheden – ikke bare som en luftig følelse, som forelskede kalder guddommelig, men som en vej, vi kan vælge at gå – rent konkret i de situationer, vi hver dag står i sammen.

For mig at se kan vi vælge retfærdighedens vej med alt hvad dertil hører – det er den vej, Osama Bin Laden går og med ham de fleste af os andre, når vi føler os uretfærdigt behandlet og får denne enorme lyst til at give igen og måske endda slå igen, hvis vi tør! Eller også bare bliver enormt kede af det og råber på genoprejsning og undskyldning. Når vores fornærmelse og forargelse ingen ende vil tage.

Retfærdighedens vej er den brede vej, som langt de fleste går, fordi vi lader os regere af vores følelser eller af vores ledere - og den fører ifølge evangeliet ikke til noget, for i virkeligheden gavner det ikke et menneske at få ret – og det gavner intet fællesskab. Glæden over sejren er altid stakket.

Men kærlighedens vej fører til opstandelse og virkelig – ja, fuldkommen glæde – hengivelsens glæde, som kommer af, at du ikke bare pukkede på din egen ret og vandt din sag, men alene

havde omsorg for fællesskabet og for alle de mennesker, der er i vores fællesskab. For et sandt fællesskab af mennesker er kun sandt, når der er plads til alle. Kærligheden er kun kærlighed, når den er grænseløs. Enhver kan lave et fællesskab for de udvalgte – de rene – de rigtige.

Og det var præcis den vej, Jesus gik Langfredag, og vi ved allerede, hvad der sker på søndag med hans opstandelse, som ikke er det store mirakel, som ikke kan ske, men som er kærlighedens konsekvens. Nyt liv – mere liv for alle. Nyt liv i det fællesskab, hvor et menneske gav afkald på sig selv så at sige og på sin soleklare ret for fællesskabets skyld. Og Jesus hilser da også de målløse kvinder ved graven med et vidunderligt Godmorgen i stedet for den ventede retfærdige hævn over alle dem, der havde gjort ham fortræd.

Det skal vi høre mere om på søndag og mandag, men det er Langfredag, der markerer den store verdensomvæltende begivenhed – ikke Påskedag. For Langfredag er den dag, hvor den ellers så retfærdige og almægtige Gud selv valgte kærlighedens vej og opgav retfærdighedens eller vredens og forargelsen vej. Det er den dag, hvor Gud viser os sit sande ansigt – og så må Påskemorgen følge efter som en ganske naturlig konsekvens. For kærligheden gør alt det døde levende.

Tænk, hvis verdens ledere og vores egne politikere kunne gå lidt mere i kirke og få en fornemmelse af, hvor meningsløs og hvor dødsensfarlig, retfærdighedens vej er for os alle sammen, hver gang de f.eks. sender soldater ud for at kæmpe for frihed og ret – for Gud og profeter, konge og fædreland. Bliver det ikke også lidt trivielt i forhold til den sande vej – kærlighedens smalle vej, som ofte kan blive til korsets og nederlagets vej, men som fører til opstandelse, liv og glæde for alle, mens retfærdighedens vej fører til sejr, hvis man er heldig, hæder og ære men også til den visse død

De lovede os snestorm og kulde, men se, nu skinner solen alligevel – fuglene synger, foråret er på vej. Alma er blevet døbt og kærlighedens vej er blevet forkyndt. Nu skal der ikke flages på halv stang og sørges over vores synder – nu skal der leves – leves mens vi kan! Med frimodighed og megen glæde.

Og om lidt får vi den bedste rejsekost med, når vi sammen skal ud og vandre på kærlighedens dyrebare og vanskelige vej.

Påskedag 1

Han er opstanden!

Da sabbatten var overstået, købte Maria Magdalene, Maria, Jakobs mor og Salome krydderier. De ville ud for at salve ham. Så meget tidligt på den første dag i ugen kom de til graven. Solen var lige stået op.

”Hvem skal rulle stenen væk fra indgangen til graven for os?” spurgte de hinanden. Den var nemlig meget stor. Men da de så op, opdagede de, at stenen *var* rullet væk. Da de gik ind i graven, så de en ung mand, der sad til højre iført en hvid dragt, og de blev meget forskrækkede. Men han sagde til dem:

”Bliv ikke forskrækkede! I søger Jesus, nazareneren, der blev korsfæstet. Han er opstået! Han er ikke her. Se selv stedet, hvor de lagde ham. Men gå nu og fortæl hans lærlinge og Petrus, at han går i forvejen for jer til Galilæa. Dér skal I møde ham, sådan som han har fortalt jer det.” Da de kom ud, flygtede de fra graven. De var ude af sig selv af rædsel, og de sagde ikke noget til nogen. Så bange var de.

Hvad skal man sige til beretningen om Jesu opstandelse? Nu har vi altså hørt det igen, at den mand, de korsfæstede Langfredag, tilsyneladende på en eller anden måde, vi ikke hører om, opstod af graven Påskemorgen, selv om han var stendød for 2 dage siden. De havde endda sikret sig og stukket et spyd i siden på ham, hedder det. Og så havde de lagt ham i en klippegrav, men da de kom ud for at salve ham her til morgen, så var graven tom, og en engel fortalte kvinderne, at han var opstået, og de ville møde ham i Galilæa. Og det blev de stakkels kvinder rædselsslagne over at høre, og de sagde det ikke til nogen, og det kan man egentlig godt forstå. Og der slutter historien ifølge Markus – og det var så det! Og mere er der egentlig ikke at sige om den ting. Ja, man kan jo godt prøve at sandsynliggøre opstandelsen på en eller anden måde, men det kommer der ikke noget godt ud af, fordi de dodes opstandelse modsiges af vores massive og smertelige erfaring af, at sådan leger vi altså ikke. Så hvis man ser det fra fornuftens side – så er Jesus så lidt som nogen anden opstået fra de døde, og hvis det var fornuften, der regerede i verden, så havde vi vel ikke engang hørt historien i dag – for så var den for længst manet i jorden – for nu at sige det på den måde.

Men det underlige er jo, at denne fuldstændig vanvittige oplysning har holdt ved, og er blevet fortalt igen og igen, og den fortælles stadigvæk i dag, og folk kommer ganske frivilligt hen for at høre netop det: *Han er opstået. Han er ikke her – se, der er stedet, hvor de lagde ham!* Hvorfor lytter vi stadigvæk til den historie som normale, fornuftige mennesker? Ja, jeg tror endda, at hvis nogen foreslog, at vi strøg den og simpelt hen sluttede evangeliet på en ordentlig måde med Jesu korsdød og begravelse, for ligesom at gøre det hele mere spiseligt – at der så ville rejse sig en voldsom protest – ikke fra fornuften, men fra et eller andet i os, som ikke vil undvære det fantastiske.

Og jeg er sikker på, at evangelierne hurtigt ville gå i glemmebogen, hvis ikke det netop var for denne underlige slutning, der ligesom eksploderer det hele til sidst og bryder alle grænser ned – ja, for alt muligt. Nu står verden ikke længere, og Gud ske lov for det! Sådant er der vel stadigvæk et eller andet inde i os, der tænker med en stille jubel i dag. Nu står verden heldigvis ikke længere! Tak for netop den slutning! Den havde vi ikke ventet.

Og måske kaster den underlige slutning også et særligt lys bagud, så vi forstår evangeliet om denne Jesus på en anden måde – en sjovere måde – en mere levende måde, end før vi kendte slutningen. Uden opstandelsen må man jo nok sige, at evangeliet om Jesus ville være endnu en tragedie i menneskehedens lange historie af tragedier. Han prøvede – Gud hvor han prøvede at få sin samtid i tale – men det var forgæves – det var håbløst: *Hvor ville jeg ikke gerne have samlet jer under mine vinger, men I ville ikke...* Endnu en fiasko – endnu et nederlag for det gode – det barnlige – for kærligheden. Suk og klage! Det onde vinder altid til sidst, ligeså sikkert, som at døden altid får det sidste ord.

Og det er jo så lige præcis den bitre menneskelige erfaring, opstandelsen vover at modsige i en ellers seriøs fortælling om Jesus fra Nazareth, der kom til sit eget, men hans egne forkastede ham og slog ham ihjel som en forbryder.

Vi skal lige prøve at forestille os en anden opstandelse, som måske var noget mere nærliggende, når man tænker på, hvordan Jesus var blevet ydmyget af jøderne og romerne, og hvordan han var blevet forrådt og fornægtet af sine nærmeste. Nemlig en opstandelse til hævn og straf. Det kunne man jo godt forestille sig, at Gud var blevet umådeligt vred over menneskers behandling – ikke mindst hvis man kender Det gamle Testamente, hvor der ikke skal meget til, før han lynet, den gamle, og så er det ikke sjovt at være menneske. *Mig tilhører hævn, siger Herren!!*

Men der ser ikke ud til at være noget hævnmotiv i opstandelsen – selv om dette motiv jo ofte er blevet fremhævet, når det drejer sig om menneskers opstandelse, som tit begrundes i, at der skal være dom i forbindelse med opstandelsen, så retfærdigheden kan ske fyldest og de onde kan komme ned med nakken og de gode kan få oprejsning. Prøv bare at læse Johannes' Åbenbaring, hvis I tør. Så hvis det var os, der opstod, så ville vi nok først og fremmest tænke på at få hævn. Hævn over Judas – Peter måske – vennerne, der stak af - og ikke mindst det jødiske præsteskab. Men det er der intet af i forbindelse med Jesu opstandelse – underligt nok.

Men hvad kan så være motivet? Hvorfor opstod han, hvis det ikke var for hævnens skyld eller i hvert fald for at bevise, hvor meget, de havde taget fejl af ham? Bevise at han rent faktisk var Messias – Guds søn. Så havde det måske været mere effektivt at stige ned af korset, som de bad ham om – eller vise sig for mange flere end bare den lille flok, der havde fulgt ham.

Nej, det er nok det underligste af det hele, når man tænker på opstandelsen, for der er noget, der tyder på, at motivet slet og ret er os! Ikke bare så vi forstår evangeliet på en ny måde, men også forstår os selv og vores liv på en helt ny måde.

Man kan selvfølgelig ikke tro på opstandelsen, og det er vel heller ikke meningen, at sådan en tro på det utrolige skal være både en plage og et krav for at være en ægte kristen. Nej, men

kirken opstod som bekendt – det kan ingen benægte - og lever minsandten den dag i dag, og det er der faktisk ingen som helst fornuftig forklaring på. Det burde ikke have kunnet lade sig gøre. Dertil er budskabet som sagt alt for fantastisk og i virkeligheden utroværdigt. Ingen andre religioner ville finde på at komme med sådan en uhyrlig påstand som at Jesus lever! At han er levende tilstede blandt os her i dag med al sin kærligheds rigdom.

Andre religioner har store læremestre og profeter, Moses, Buddha, Muhammed, Zarathustra, hvad de hedder alle de store religionsstiftere, som har efterladt sig en lære til efterlevelse. Det gør Jesus ikke – i hvert fald ikke en brugbar lære – men påstanden lyder jo så, at han er her selv som en del af menigheden – den korsfæstede og opstandne frelser. At han er ét med os, som vi siger ved nadveren.

Og hvad skal man så med en lære eller en religion eller med en masse religiøse forskrifter – han er her jo selv, der hvor to eller tre er forsamlede i hans navn. Og så længe brudgommen er tilstede, så skal der ikke fastes og overholdes og efterleves – nej der skal leves og festes. Til stor forargelse for alle de andre, som er tvunget til at efterleve – mens vi kan leve. *Jeg lever, og I skal leve!* siger han.

Hvis han ikke var opstået – hvis evangeliet var sluttet på Golgata - ja, så var vi jo også nødt til blot at dyrke dette store, fine måske endda guddommelige menneske, som døde så forsmædeligt, og forsøge at efterleve hans bud og hans lære, sådan som enhver religion foreskriver det, men i lyset af opstandelsen er det, som om læren og forskrifterne falmer, for nu står han der selv – levende – og det er altså noget andet.

Det gør også gudstjenesten til noget helt helt andet levende end sådan en død lære eller moral, som vi kan bekræfte hinanden i og holde hinanden fast på med læresætninger og bekendelser, som jo alt sammen har det med at slavebinde mennesker og sætte skel mellem de rigtige og de forkerte. Religionskrigene og alverdens teologiske stridigheder om den rette lære taler deres eget barske sprog herom. Tror du på opstandelsen – ellers er'et u! som de siger i Ålborg.

Men at han er levende tilstede betyder frihed – ukontrolleret frihed til at leve under hans kærlighed og ikke andet. *Leve i Kristus*, som Paulus siger. Her ved gudstjenesten vil du derfor aldrig blive bekræftet i din gode opførsel eller dit gode sindelag men heller aldrig blive fordømt for din ondskab eller din manglende tro, for det er *kærligheden*, der er levende tilstede blandt os som den korsfæstede men opstandne frelser. Du er ikke under religionens kontrol – ikke under nogens kontrol, for du er under Guds kærlighed – og hvilken formidabel forskel! Der kunne vores gennemkontrollerede overvågningssamfund (Big Brother) godt lære noget om frihed.

Hver gang kirken blev moralsk eller politisk eller påstod at kende sandheden om den rette lære – og det gør kirken tit – så var det egentlig opstandelsen, man mistede troen på – troen på den levende Gud - og så døde kirken – blev kold og beregnende og sært kynisk – indtil den opstod igen, og det gør den tilsyneladende igen og igen imod alle solemærker og tegn og tider. Den burde altså ikke være her.

Men det er den, og vi er her også imod al fornøft, og i dag og hver eneste søndag holder vi fest – og enhver gudstjeneste er i sit væsen et festmåltid - fordi vi ikke er slaver under en død lære eller en bestemt kristen eller nogen anden livsførelse eller religion eller trosbekendelse - men har fået det usandsynlige privilegium at være frie mennesker, fordi Gud nu selv er levende tilstede iblandt os. Han er opstået – han er lige her! Han lever, og vi skal leve! Ikke efterleve men leve for alvor!

Påskedag 2

Han er sandelig opstanden!

Da sabbatten var forbi, og det var ved at gry den første dag i ugen, kom Maria Magdalene og den anden Maria for at se til graven. Og tænk, der kom et stort jordskælv, og en engel fra Gud steg ned fra himlen. Han gik lige hen og rullede stenen væk og satte sig på den. Hans udseende var som lynild og hans klædning hvid som sne. De, som holdt vagt, rystede af angst for ham og blev som døde.

Englen tog nu ordet og sagde til kvinderne:

”I skal ikke frygte! Jeg ved, at I leder efter Jesus, den korsfæstede. Han er ikke her, han er opstået, som han sagde. Kom selv og se stedet, hvor han lå.

Skynd jer nu at gå hen og fortæl hans elever, at han er opstået fra de døde. Og hør her! han går i forvejen for jer til Galilæa, dér skal I møde ham. Husk det nu!”

Så skyndte de sig fra graven med frygt og stor glæde, og de løb hen for at fortælle hans lærlinge om ham.

Og tænk, på vejen mødte Jesus dem og sagde:

”Godmorgen!”

De løb hen til ham, greb hans fødder og tilbad ham. Så siger Jesus til dem:

”Frygt ikke! Gå hen og fortæl mine brødre, at de skal tage til Galilæa. Dér skal de møde mig.”

Her til morgen – Påskemorgen – så jeg solen stå op. Fra vores køkkenvindue har vi udsigt til Føns kirke, og det var lige bag kirken, solen brød frem, som om den satte kirken i brand. Jeg kom umiddelbart til at tænke på en lutring eller en genfødsel, for pludselig var kirken væk i det blændende lys, og jeg måtte se væk for ikke at blive blind, men lidt efter, da jeg igen kunne se derhen, stod den der så igen sådan lidt forpjusket i forhold til dette enorme himmellegeme, der virkelig satte kirken i relief.

På køkkenbordet lå en kronik i Stiftstidende fra i går, hvor en forfatter skriver om Påskens usandsynlighed. Det kan slet ikke være foregået, det evangelierne skriver om, men han har jo sikkert heller ikke set Føns kirke komme ud af solen Påskemorgen.

Hvad var det, der opstod Påskemorgen – hvad var det, der fik evangelisterne og en Paulus til at skrive så intenst og så smukt om Jesu opstandelse? Den Jesus, der var død på korset – rigtig for alvor død og tilmed bisat i en klippegrav.

Jeg er overbevist om, at man meget nemt mister noget af påskefortællingen, hvis man udelukkende gør den til et postulat om, at døde mennesker rent bogstaveligt og fysisk kan blive levende igen, som om døden ikke havde været der.

Det er et vidunderligt udtryk for en længsel, som sørgende og bange mennesker altid har haft. Gid det ikke var sket – denne uigenkaldelige død. Og gid den ikke skal være så forbandet uigenkaldelig konsekvent og definitiv. Tænk, hvis det menneske, du med sorg til graven bar, kunne møde dig igen en smuk morgen og hilse dig, som Jesus hilste kvinderne med dette vidunderlige: Godmorgen! Og alting kunne blive som før.

Det er muligt, at det er sådan, men der ligger meget mere i fortællingen om Jesu opstandelse end det. Der ligger så meget, der handler langt mere om vores liv her og nu end om vores død og hvad der måtte ske efter døden.

Der ligger en kæmpe opmuntring til alle om, at livet ikke er forgæves – heller ikke selv om det koster livet. Fortællingen om Jesus fra Nazareth slutter ikke langfredag med hans død og begravelse – eller måske er det mere rigtigt at sige, at Jesus død og begravelse blev begyndelsen på en ny fortælling – en fortælling om den kirke, han satte i gang blandt mennesker – netop ved at dø denne forsmædelige død på korset, satte Jesus kirken i bevægelse. Herom er der ingen som helst tvivl. Det er ikke en trossag så at sige – men en historisk kendsgerning.

Så måske kan man med en vis ret sige, at det var kirken, der opstod påskemorgen. At den grænseløse kærlighed, som Jesus havde haft til mennesker, og som til sidst kostede ham livet, fordi man ikke kan bygge et ordentligt samfund på kærlighed - i hvert fald ikke ifølge magthaverne – at den urimelige kærlighed opstod blandt mennesker og blev båret af kirken ud i samfundet som en stadig påstand om, at jo, det kan godt gå an med den kærlighed – ja, faktisk er der kun liv og sandhed og frihed, hvor kærligheden er grundlaget.

Og nu har vi haft denne urimelige påstand filtret ind i vores samfund igennem 2000 år - på godt og ondt, fordi kirken ofte gik hen og blev en del af magten i samfundet, så den urimelige og grænseløse kærlighed blev til forkærlighed for de indviede – og så var vi lige vidt.

Men så kom solen selv her til morgen og brændte kirken ned til ingenting, så den kunne opstå af asken som Kristi sande kirke. Og det skal solen eller måske vi selv gøre igen og igen – når kirken dør – når den stivner og forstener i golde læresætninger – når den indsnævrer livet i stedet for at gøre det større – indsnævrer Gud selv til kun at være de rettroendes og de indviedes Gud – når kirken glemmer sin mission i verden.

Nu er det jo os, der er kirken, og det er måske også en af hemmelighederne ved Påsken, at den ikke mindst handler om vores egen daglige død og opstandelse.

Vi er måske så fokuserede på den fysiske død – eller rettere så bange for den, så vi glemmer livet. Dødsangsten kan indsnævre vores liv og sorgen kan formørke det. Også vi kan stivne og forstene, når døden huserer i vores liv. Men jeg havde nær sagt: Skidt med den død, som ingen af os jo kommer udenom alligevel – og som måske i virkeligheden er det naturligste af alt. Den skal ikke have lov til at bestemme over vores liv, som jo er så langt langt vigtigere. Livet er ikke

et spørgsmål om kvantitet – om udstrækning, men om livskvalitet, og for Jesus selv var en lille uge i Jerusalem hele livet værd. Det er, hvad du gør med dit liv, der er vigtigt – og måske ikke så meget, hvad livet eller skæbnen eller døden gør med dig.

Og så kommer Påsken måske først og fremmest til at handle om frimodighed til livet – i virkeligheden om livsglæde på gravens rand. Påsken modsiger på sin egen måde vores livs-angst og kalder os ud i livet – ud for at leve vores menneskeliv, sådan som det er, med glæde og frimodighed! At begynde hver ny dag som en Påskemorgen vel vidende, at alt kan ske – også i dag.

Og så er Påsken virkelig Guds gave til bange og undertrykte mennesker. Frihed til de dødsdømte. Helbredelse til de forkvalede liv. Guds sandhed, der modsiger livsløgnen.

Ja, Påsken er Guds eller livets eget opgør med den død, der troede, den havde os i sin hule hånd.

Død, hvor er din sejr? Død, hvor er din brod? som Paulus udbryder i et ekstatiske øjeblik.

Vi skal ikke leve, som om døden ikke fandtes - og for mig at se heller ikke, som om døden ikke var uigenkaldelig. Vi skal ikke pynte på døden. Vi skal heller ikke leve, som om sorgen og smerten ikke fandtes. Men det, vi skal er at leve – leve med det hele i en forvisning om, at livet er livet værd. Leve med en urokkelig tro på vores egen betydning som levende mennesker. Vi har noget at betyde, fordi uden os kan kærligheden ikke komme til udtryk. Uden os kan kærligheden ikke blive forkyndt i vores liv med hinanden – som en daglig modsigelse af døden og angsten. Det er jo os, der skal skabe frimodighed til livet hos vores næste.

Det var i hvert fald den opgave, vi fik, da vi blev døbt til at tilhøre Kristus – da vi blev frigjort fra dødens magt og blev indlemmet i hans rige som levende opstandelsesmennesker, der både lever som opstandne og som også skaber opstandelse, hvor vi kan, og når vi kan.

Og så er vi virkelig kirke for hinanden som Paulus siger: som døende, og se, vi lever, som bedrøvede, dog altid glade, som fattige, der dog gør mange rige, som de, der intet har og dog ejer alt. Og så er det Påske hver eneste evige dag – festen for livet, der altid kommer.

2. Påskedag 1

På vej til Emmaus

Se, to af Jesu lærlinge var samme dag på vej til en landsby, der lå en halv snes kilometer fra Jerusalem. Den hed Emmaus. De drøftede med hinanden alt det, der var sket, og mens de diskuterede, kom Jesus pludselig hen og slog følge med dem. Dog var deres øjne tillukkede, så de ikke genkendte ham.

”Hvad er det, I går og snakker med hinanden om?” spurgte han dem. De stoppede op med dystre miner, og en af dem, Kleopas, sagde til ham:

”Er du den eneste i Jerusalem, der ikke ved, hvad der er sket i byen i disse dage?”

”Hvad da?” sagde han.

”Det med Jesus nazareneren,” sagde de, ”en profet, der var stærk i tale og handling både overfor Gud og overfor hele folket - hvordan vore førsteprester og rådsmedlemmer udleverede ham til at blive dødsdømt og korsfæstede ham. Vi håbede jo, at det var ham, der skulle befri Israel. Nå, men oven i alt dette er det nu tredjedagen, efter at det skete, og nu har nogle af vore kvinder bragt os helt ud af fatning, for de var tidligt i morges taget hen til gravhulen, men de fandt ikke hans legeme, og så kom de og fortalte, at de i et syn havde set engle, som sagde, at han lever. Nogle af dem, der var sammen med os, løb så hen til gravhulen og fandt det, ganske som kvinderne havde fortalt. Men ham selv så de ikke.”

”Åh, hvor er I dog tåbelige og sendrægtige i jeres hjerter til at stole på det, som profeterne allerede har sagt,” sagde han til dem. ”Skulle Messias virkelig ikke lide og indgå til sin guddomsglans?”

Så gik han ud fra Moses og alle profeterne og udlagde for dem det, som handlede om ham selv i alle skrifterne.

Da de nærmede sig den landsby, de var på vej til, lod han som om, han ville gå videre, men de nødte ham og sagde:

”Bliv dog hos os, for det går mod aften - dagen hælder allerede.”

Det var så, da han havde lagt sig til bords med dem - da han tog brødet, velsignede det, brød det og gav dem det - at deres øjne åbnedes, så de genkendte ham. Og da blev han usynlig for dem. Men de sagde til hinanden:

”Brændte ikke vore hjerter i os, dengang han talte til os på vejen og åbnede skrifterne for os?”

Så brød de op med det samme og vendte tilbage til Jerusalem. De fandt De Elleve og de andre forsamlede og fik at vide, at Herren virkelig var oprejst og var blevet set af Simon. Selv beskrev de nøje, hvad der var sket på vejen, og hvordan de genkendte ham, da han brød brødet.

I dagens tekst kommer vi til gudstjeneste. Den foregår på vejen som alle gudstjenester, og der prædikeres som ved alle ordentlige gudstjenester. Efter prædikenen, som får menighedens hjerter til at brænde, er der altergang – en altergang, som pludselig sætter det hele på plads, så menigheden forstår opstandelsens betydning: at Kristus er levende tilstede ikke blot ved denne særlige begivenhed i Emmaus for 2000 år siden, men ved enhver gudstjeneste, hvor to eller tre forsamles i Jesu navn. Og som efter enhver ordentlig gudstjeneste, så haster de ud i verden med dette nye forunderlige budskab: Herren lever – vi har selv set ham! Han er virkelig opstået af graven!

Det er den ideelle gudstjeneste, vi hører om i dag på 2. påskedag – nemlig den gudstjeneste, som er ideel af en eneste grund: Jesus er selv tilstede sammen med sin menighed med al sin kærligheds rigdom. Det er ham, der prædiker – det er ham, der holder nadver – det er ham, der døber. Han er her selv.

Det er ikke os – det er ikke os, der skaber ideelle gudstjenester og guddommelige sammenkomster – en gudstjeneste kan jo være nok så flot og betagende med kor og alting – og bare vent til vi synger Ave verum Corpus om lidt - men hvis ikke Kristus selv tager ordet og brødet – ja, så er det bare flot.

Vi er tungnemme til at tro – vi er de uforstandige, som korsfæster kærligheden af frygt for konsekvenserne, men Gud ske lov er han her selv og holder gudstjeneste sammen med os.

De to Emmauselever var skuffede. De var på vej hjem med deres dybe frustration, da der pludselig kommer en gudstjeneste i vejen i form af den opstandne Kristus selv, der først prædiker for dem - udlægger skriften og derefter går til bords med dem. Og de forstår det ikke, før sammenhængen pludselig går op for dem - indtil deres øjne åbnes, og de bliver klar over - ikke blot hvad der er sket: at de har været til gudstjeneste uden at vide det - men derigennem også skifter sindelag - fra skuffelsen til begejstring.

Eftertanken rammer dem - erkendelsen - og i samme øjeblik er gudstjenesten forbi! Kristus bliver usynlig, og de sidder tilbage med eftersmagen og eftertanken - minderne om oplevelsen. Når livet virkelig leves - når vi er fuldkommen optaget af en ting eller en sag eller et menneske – eller for den sags skyld en gudstjeneste - ja, så sidder vi jo ikke og tænker på, at nu lever vi virkelig. Oplevelsen fylder os helt, og der er ikke plads til funderinger over, hvad det egentlig er, vi laver. Vi er helt og aldeles koncentreret om vores brændende hjerte - det var det, de gamle kaldte lidenskab!

Det hører med til livets mystik, at vi først erkender det egentlige, efter det er sket - at virkeligheden på en måde er udenfor vores forstands rækkevidde - kun hjertet begriber virkeligheden. Brændte ikke vort hjerte i os, da han talte til os på vejen og lukkede skrifterne op for os. Nu forstod de, at de havde oplevet virkeligheden - mens de var i den, begreb de det ikke.

Underligt som livet er! Virkeligheden er som en drøm, og det er først, når vi vågner af drømmen, vi bliver i stand til at erkende den med vores forstand og fortælle om den, og folk, der er gode til at fortælle om virkeligheden, kalder vi kunstnere, fordi al kunst handler om virkeligheden - den virkelighed, vi længes efter, men som vi ikke kan gribe og holde fast, når den er der - lige så lidt, som vi kan bemægtige os kærligheden - hverken gøre den til vores ejendom og i øvrigt heller ikke slå den ihjel!

De to lærlinge kom til troen, som det hedder. Det vil sige, de erkendte pludselig deres egen afmagt overfor virkeligheden. Det er måske det, som hele påskebudskabet handler om. At vores forstand og vores erkendelse altid kun strejfer livet. At der findes et dyb af ubegribelig virkelighed hér lige midt iblandt os - en kærlighedens rigdom og fylde - alt det vi længes efter at gribe og forstå og få hold på, men som altid bliver usynlig, når vi forsøger på det.

Så tænker jeg på det, som kaldes den ubekymrede glæde over livet. Dette at virkeligheden måske ikke er op til os, men at den bare er der med al sin kærligheds rigdom - for så vidt ganske uafhængig af det, vi går og foretager os.

Det var jo ikke os, der sprængte graven påskemorgen. Det var jo ikke hans elever, der henvendte sig til Kristus i deres nød. Virkeligheden, kærligheden kom bag på dem og bragte dem ud af fatning - bragte dem ud af deres bekymrede håbløshed - ligesom det skete for kvinderne ved graven. Det kom fuldstændig bag på dem - livet!

Og så tror jeg, at den tro, som evangelierne taler om, slet ikke er en forstandsmæssig erkendelse eller en krampagtig påstand, som vi kan slå hinanden oven i hovedet med - en livsholdning i religiøse gevandter - nej det er frimodighed overfor livet. Det er tillid til, at livet og den ufattelige virkelighed er hér levende tilstede midt iblandt os. At den kommer, når den vil - at vi ikke skal bruge vores liv på at bekymre os om livet, for vi har det allerede - det er jo lige hér!

Virkeligheden - kærligheden - sandheden er ikke lukket land for os. Den kommer til os på trods af alle vores krumspring for at nå den og begribe den. Livet kommer til os - Guds rige kommer til os - ikke fordi vi vil eller kan, men fordi Gud vil. Fordi sådan er det. Livet *vil* leves - derfor kommer det til os. Altid. Selv når det ser allermost håbløst ud. Selv når vi dør, og livet efter alle solemærker og efter vores begreber holder op. Altid dukker det op - det uudgrundelige levende liv!

2. Påskedag 2

Maria Magdalene

På den første dag i ugen kommer Maria Magdalene tidligt om morgenen, mens det endnu var mørkt, til gravhulen og opdager, at stenen er blevet fjernet fra den. Hun stormer så hen til Simon Petrus og til den anden elev, som Jesus elskede og fortæller dem:

”De har fjernet vores Herre fra gravhulen, og jeg ved ikke, hvor de har lagt ham.”

Petrus og den anden lærling tog så afsted og kom til gravhulen. De løb sammen, men den anden lærling løb foran, hurtigere end Petrus, så han kom først til gravhulen. Da han kigger ind, ser han linnedklæderne ligge der – dog gik han ikke ind. Så kommer også Petrus efterfølgende, og han går ind i gravhulen og ser linnedklæderne ligge der. Ansigtsslædet, som lå på hans hoved, lå ikke sammen med linnedklæderne, men sammenfoldet for sig selv et andet sted. Nu gik også den anden lærling – han, der var kommet først - ind i graven, og han så og overgav sig helt og holdent (de havde jo indtil da ikke forstået skriftens fortælling om, at han skulle opstå af døde). Så vendte hans lærlinge igen tilbage til deres eget.

Imidlertid stod Maria udenfor ved gravhulen og græd. Grædende kigger hun ind i gravhulen og opdager så, at der sidder to engle i hvidt – den ene ved hovedet og den anden ved fødderne, dér hvor Jesu legeme havde ligget.

”Jamen kvinde dog, hvorfor græder du?” spørger de hende.

”Fordi de har fjernet min herre,” siger hun til dem, ”og jeg ved ikke, hvor de har lagt ham.” Da hun havde sagt det, vender hun sig om og ser, at Jesus står der – dog vidste hun ikke, at det var Jesus.

”Men kvinde dog, hvorfor græder du?” spørger Jesus hende, ”hvem savner du?”

Hun mente, det var gartneren, så hun siger til ham:

”Gode herre, hvis det er dig, der har fjernet ham, så fortæl mig, hvor du har lagt ham, så jeg kan tage ham med.

”Mariam!” siger Jesus til hende.

Hun snurrede rundt og siger til ham på hebraisk:

”Rabbuni!” (det betyder Mester).

”Giv slip på mig!” siger Jesus til hende, ”for endnu er jeg ikke rejst op til min far. Men gå hen til mine brødre og fortæl dem, at jeg rejser op til min far og jeres far – til min Gud og jeres Gud.”

Så kommer Maria Magdalene og forkynder for hans elever, at hun har set Herren, og at han havde sagt sådan til hende.

Opstandelsen skal hverken tros eller forstås – den skal bare nydes som den mageløse fortælling, den er, om et menneske, der var så levende til stede i sit liv og i sit samfund, at det blev for meget for ordensmagten – den religiøse og politiske magt, så de samlede sig om at slå ham ihjel og gøre ham tavs – og det lykkedes til hans ledsageres store sorg.

Men så levende var han, at døden ikke kunne fastholde ham – sådan som døden jo ellers altid gør så forfærdelig konsekvent – og en skønne morgen mødte de ham lyslevende tilstede i deres liv. Den samme som før – og dog så forandret.

Det er forfærdeligt synd, hvis man begynder at lave statistik på fortællingen og vurderer sandsynligheden for, at det her nu kan passe. Det kan det ikke. Men det rører ikke fortællingen, der står som nogle menneskers vidnesbyrd om det, der skete, dengang deres liv blev fuldstændig forandret. Og det blev det virkelig. De opstod virkelig til et nyt liv, dengang det gik op for dem, hvad Jesus mente – og hvad hans liv gik ud på. Opstandelsesberetningen er ikke en påstand, nogen prøver at pådutte os - eller binde os på ærmet – det er nogle menneskers meget smukke lovsang til livet – det barske liv her mellem grave – mellem ulykker, tragedier, ondskab og vold. Andet er det ikke – og derfor skal vi bare nyde den og tage den til os – og hvem ved om ikke denne fortælling kan bevæge os hen imod vores egen opstandelse – hen imod det nye liv, vi længes efter – livet uden frygt.

Som den eneste af evangelisterne begraver Johannes Jesus i en have, og derfor foregår opstandelsen også i en have med havemand og alting. Hvad er det for en have?

Jeg tror, Johannes spiller på urhaven – nemlig Paradisets have, som vi kender fra Bibelens begyndelse. Den have, hvor alt var godt, indtil alt gik galt. Der var en anden kvinde, som lod sig friste af kundskab og magt og måtte betale prisen i form af det liv, vi kender – det smertefulde korte liv udenfor Paradiset. Og det er netop det smertefulde liv, Maria oplever for fuld styrke denne morgen, hvor selv engle ikke kan overbevise hende om andet end livets og dødens hårdhed. Der var sat engle til at vogte indgangen til Paradis - engle med flammesværd, men nu

sad de inde i haven – inde i den tomme grav – uden våben men underfundigt smilende: Hvorfor mon du stadig græder, kvinde?

Jeg ved ikke, hvor langt, man kan gå i denne sammenligning, men Adam var jo så at sige havemand – mennesket som sådan, og det var kun et dødeligt menneske, Maria så der i haven, indtil han kaldte hende ved navn og blev det opstandne menneske. Og det er vel pointen hos Johannes – at fra nu af er mennesker ikke blot dødelige – eller dødsdømte som Adam og Eva, men på en måde er Paradis vendt tilbage med det evige liv eller i det mindste drømmen om det evige liv i solskin gennem grønne træer. Dommen over mennesket fra syndefaldet er omstødt, og nu kalder Gud os selv igen ved navn, som vi hørte det i dåben. Livet er ikke længere det frygtsomme liv, men paradislivet – opstandelseslivet, som overdøver frygten og døden og livsangsten.

Det er først da Jesus nævner hendes navn, Maria genkender ham, og så er livet forandret for hende – også selv om de ikke bare kan genoptage deres afbrudte forhold, fordi han må videre, så at sige, men forinden forkynder han til Marie dette ubrydelige slægtskab mellem sig selv og sine brødre, som han kalder sine lærlinge – og endnu mere: deres fælles Gud og far. Nu forlader han dem, men kun for at gå ind i et andet rum – og dermed er tilværelsen så ganske forandret. Døden er ikke længere uigenkaldelig tilintetgørelse, men forkyndes som en dør til et nyt liv – vel at mærke stadigvæk på en måde i fællesskab med de efterladte. Som en familie, der nok er adskilt i tid og rum, men stadigvæk hører sammen som familie.

Johannes tager det værste vi ved – den meningsløse død, som volder os så stor smerte og sorg – og så fortæller han som en drøm, hvordan denne smerte og sorg blev forvandlet til tillidsfuld glæde og nyt liv. Det er ikke blot fortællingen om Jesu opstandelse, men også om Marias – og måske kan denne fortælling bevæge os på en måde, så vi tør se lidt anderledes på dette liv – tør lade vores egne inderste drømme spille med, så at sige – tør give vores dybe menneskelige længsel mere indflydelse på vores liv – som Karen Blixen vist engang har sagt det: Det, at vi længes, er for mig det stærkeste vidnesbyrd om, at det vi længes mod – det sker.

Altså at vi ikke blot affejer vores drømme og vores længsel og alle de vidunderlige fortællinger, vi har om netop drømme og længsler - som utopier eller som svaghed eller statistiske umuligheder, men dyrker dem lidt mere seriøst: Det jeg virkelig længes allermost efter – det sker. Hvor ved du det fra? Det ved jeg, fordi jeg længes.

Er det ikke i virkeligheden en umådelig smuk tanke, der udvider vores liv til mere end blot det, vi ser og forstår – udvider det med adskillige dimensioner? Og kan vi ikke bare nyde den tanke – uden at skulle stille os an som skeptikere eller kynikere, der ved bedre – belært af vores dårlige erfaringer? Belært af virkeligheden, som vi siger.

At drømme er at være ved vores drømmes mål. At længes er at opleve vore længsels mål. Jeg tror, det er noget af det, Johannes vil fortælle os med sin drømmeagtige, længselsfulde kærlighedshistorie om Maria, der længtes så meget efter sin døde elskede, at hun virkelig møder ham

en skønne morgen i en dejlig have – og hun forstår, at livet er langt mere end som så. Døden er ikke bare død – smerten er ikke bare smerte – længsel er ikke bare længsel.

Og opstandelsen – ja, den er en del af vores dybeste og inderste virkelighed.

You can get busy dying – or you can get busy living – det er op til dig selv at afgøre, om du vil leve eller dø – om du vil leve som en levende eller du vil leve som en døende. Det er op til os selv at afgøre, men evangeliet maser på for at få os til at leve som levende – eller som Paulus siger det så smukt til korinterne: ”Vi er som døende, dog se, vi lever ... som bedrøvede, dog altid glade, som fattige, der dog gør mange rige, som de, der intet har og dog ejer alt.”

Det handler om at leve sit menneskeliv på opstandelsens vilkår eller på dødens vilkår. Det er det valg, opstandelsesberetningerne – ja, hele evangeliet stiller os overfor.

Evangeliet er ikke bare et glædeligt budskab om syndernes nådige forladelse, og du har Guds kærlighed – nej, evangeliet er først og fremmest et opstandelsesbudskab, og vi skal altså op af stolen, og vi skal altså leve vores menneskeliv og vores menighedsliv som døbte kristne, så det kan både høres og ses og mærkes, at vi er til. Opstandelsen er ikke en myte – den er vores allermest vedkommende og påtrængende virkelighed, fordi vi altid lever i et forstenet samfund, der trænger til opstandelse.

Så bare se at komme i gang. Vi er her ikke kun til pynt!

1. søndag efter Påske 1

Thomas

Da det blev aften samme dag, den første i ugen – og dørene var blevet låst, dér hvor hans lærlinge befandt sig af frygt for jøderne – kom Jesus og stod midt iblandt dem.

”Fred være med jer!” sagde han.

Da han havde sagt det, viste han dem sine hænder og sin side. Hans lærlinge blev lykkelige over at se deres herre.

”Fred være med jer!” sagde Jesus igen til dem. ”Ligesom min far udsendte mig, udsender jeg også jer.” Derpå åndede han i dem og sagde: ”Modtag hellig ånd! Hvis I tilgiver nogen deres synder, skal de være tilgivet – hvis I holder nogen tilbage fra tilgivelsen, skal de holdes tilbage.”

Thomas, en af De Tolv (ham, de kaldte Tvillingen) var imidlertid ikke sammen med dem, dengang Jesus kom. De andre lærlinge sagde så til ham:

”Vi har set vores Herre!”

”Det tror jeg ikke på,” sagde han til dem, ”med mindre jeg ser nagemærkerne i hans hænder, ja, stikker min finger ind i nagemærkerne og stikker mine hænder ind i siden på ham.”

Otte dage senere var hans lærlinge igen indenfor, og Thomas var sammen med dem. Så kommer Jesus, selv om dørene var låst, står midt iblandt dem og siger:

”Fred være med jer!”

Henvendt til Thomas siger han så:

”Kom her med din finger og se mine hænder – kom med din hånd og stik den i min side. Vis aldrig mistillid, men vær altid tillidsfuldt hengiven.”

”Min Herre og min Gud!” svarede Thomas.

”Fordi du nu har set mig, fæster du lid til mig,” sagde Jesus til ham. ”Velsignet være de, som ikke har set og dog tør hengive sig til fortællingen.”

Da Jesus døde på korset langfredag, må der have sænket sig en stor tom følelse af meningsløshed over hans lærlinge og hans nærmeste. Sådant som det sker overalt i verden, når levende mennesker pludselig dør midt i livet, så at sige. Når den frygt for døden, som vi vel alle sammen bærer på, pludselig får ret, og vi må konstatere livets ufattelige skrøbelighed og måske samtidig – som det gjaldt for hans lærlinge – må bøje sig for den verdensorden, hvor de magtfulde bruger deres magt til at skalte og valte med menneskers liv.

Det er denne følelse af tomhed og håbløshed, Påsken på sin egen måde søger at imødegå med sit underlige budskab om opstandelsen. Evangelisterne beskriver denne opstandelse på hver deres måde. Vi hørte i søndags Markus udgave med opfordringen til at drage tilbage til Galilæa, for dér skal I se ham. Og i mandags hørte vi om, hvordan den opstandne Jesus viste sig for de to lærlinge på vej til Emmaus, og først da han holdt nadver med dem, forstod de, hvem han var.

I dag hører vi så Johannes’ version om, hvordan Jesus viser sig for sine lærlinge ved flere lejligheder efter sin død for at overdrage dem embedet med at forkynde hans evangelium.

Hvad end man nu mener om Jesu opstandelse, som altid har givet anledning til teologiske spekulationer – hvad dagens tekst om den vantro Thomas jo fortæller med al tydelighed - så er der ingen tvivl om, at opstandelsen for evangelisterne har været det helt afgørende grundlag for alt, hvad de skrev og tilsyneladende også for de ældste menigheder, der dannede sig i løbet af det første århundrede.

Og spørgsmålet er så, om den opstandelse, som må være kirkens eksistensgrundlag fra starten – om den stadigvæk har styrken til at være grundlag for menigheden i dag – at være grundlag for dit og mit liv. Lever vi i dag på opstandelsens betingelser, eller lever vi på dødens og tilintetgørelsens betingelser? Har budskabet om Jesu opstandelse i virkeligheden relevans for moderne, oplyste mennesker, hvis erfaring synes at modsige enhver tale om dødes opstandelse?

Og nu er det, man som kirke eller som kristen – i den bedste hensigt godt kan gå hen og blive lidt påståelig og hævde, at det med Jesu opstandelse, det er altså et givet faktum, og det må vi tro på – og hvis ikke vi kan det – ja, så kan vi heller ikke med rette kalde os kristne. Og så er det troen bliver et afgørende kriterium. Vær troende og ikke vantro, som Jesus selv siger til den stakkels Thomas, der tillod sig at tvivle på budskabet fra de andre elever. Så uanset hvor usandsynligt det lyder, så må du altså tro det, og det er vel også derfor, vi stadigvæk afkræver både dåbskandidater og konfirmander et ja til troen på Jesu opstandelse, inden vi døber eller konfirmerer dem.

Jeg er ikke sikker på, det er så heldigt med dette trosforlangende, og derfor har jeg heller aldrig haft det særlig godt med Johannes’ fortælling om denne vantro lærling – måske fordi jeg altid

har haft en stor sympati med Thomas, som jeg følte blev ydmyget af Johannes – blot fordi han reagerede, som ethvert normalt tænkende menneske ville have reageret i samme situation – stillet overfor en absurd påstand.

Jeg tror ikke, at kirken i dag kan bygge sin eksistens på et trosforlangende, der udelukkende gælder mirakuløse og overnaturlige begivenheder – heller ikke når det handler om opstandelsen. Vi er nødt til som kirke i dag at spørge efter mere end mirakler – dvs. spørge efter årsagen til de mirakuløse beskrivelser fra evangelisterne. Hvorfor skrev de, som de skrev?

Og det handler altså ikke om at forkaste evangelierne – eller forkaste kirkens grundlag, men det handler om at tyde det sprog, de skriver til os i.

Og når jeg tror, det er vigtigt med denne tydning, så er det fordi jeg ved, at mange mennesker i dag har det præcis som Thomas i forhold til mirakelfortællingerne. Vi kan ikke rigtig med dem, og hvis de bliver afgørende for vores åndelige liv – ja, så vil mange mennesker i dag vende sig bort fra kirken og menigheden.

Og det er både synd og skam, for jeg er overbevist om, at der er langt mere i budskabet om Jesu opstandelse end et nok så fantastisk mirakel. Jeg tror, der ligger en omvurdering af hele vores eksistensgrundlag gemt i dette underlige budskab. Dette at ingen død i virkeligheden er forgæves – at ingen lidelse er meningsløs.

Det, som evangelisterne vil os – det er at udvide vores tilværelsesforståelse med flere dimensioner – ikke blot i retning af det overnaturlige, men på en måde så vi bliver levende mennesker – og ikke bare døende. Og døende er vi selvfølgelig alle, men særligt jo, når frygten for døden styrer ens liv på en måde, så livets mening bliver et spørgsmål om at overleve for enhver pris – så længe som muligt.

Jesu liv var styret af alt andet end netop frygt for døden – først og fremmest af kærlighed til mennesker. Han måtte – fordi kærligheden tvang ham – sætte livet til i dette fanatiske opgør med samfundets magter og myndigheder – både de religiøse og de politiske – fordi de undertrykte mennesker gennem løgn og bedrag. En politisk undertrykkelse, der var legitimeret af det religiøse præsteskab. Og det var for Jesus stik imod Guds egen mening med mennesket.

Derfor lukker han deres tempel, fordi de har gjort Guds hus til en røverkule – derfor taler han denne bramfri sandhed imod de herskende præster og myndigheder – og derfor tager han selvfølgelig konsekvensen i form af den forventelige henrettelse. Men han gør det i en dyb tillid til, at hans død ikke er forgæves – og det er det, døden aldrig er. Det er opstandelsens hemmelighed, der lyser tværs igennem miraklet. Dette at du skal leve, om end du dør. Det er livets virkelige mirakel.

Når vi taler om opstandelse i dag, sker det ofte ud fra et forbrugersynspunkt i retning af, at vi måske kan få mere liv for pengene end det forholdsvis korte og usikre liv, vi kender mellem vugge og grav. Men det handler igen først og fremmest om overlevelse – måske endda i al evighed.

Det er ikke, hvad Jesu opstandelse handler om. Den handler først og fremmest om livskvalitet – om at leve på en måde, så døden mister sin meningsløshed – ud fra den tro, som for mig er den virkelige tro: troen på, at der er noget, der er vigtigere end overlevelsen. Der er et liv, der skal leves med tillidsfuld glæde og først og fremmest i kærlighed både til livet og til mennesker – og den kærlighed betyder vel næsten altid et liv i kamp for retfærdighed og sandhed – og så må man tage konsekvensen af denne kamp med et smil vel vidende, at så kan døden aldrig blive forgæves.

Tror du på livet, sådan som Jesus levede det? Det var måske, hvad man burde spørge om ved dåben og ved konfirmationen. Tror du på livet – vil du elske dine medmennesker? I stedet for at spørge, om vi tror på mirakler og overnaturlige tildragelser. Vi misforstår de smukke og vidunderlige mirakelfortællinger, hvis vi læser dem som påstande om en overnaturlig dimension i tilværelsen: at der er mere mellem himmel og jord og hvad ved jeg. Det er der nok, men det er bare ikke overnaturligt. Livet, som vi kender det, er i sig selv et vidunderligt mirakel, hvis vi forstår det, og hvis vi tør leve det efter Guds mening – sådan som Jesus viste os det med sin måde at leve på og med sin måde at gå i døden på.

Evangelisterne skriver det bedste, de har lært, og vi skal tage dem dybt alvorligt, for de er vores adgang til det, som Paulus kalder livet i Kristus. Men vi må ikke standse op på halvvejen og kun læse deres bogstaver, uden at vi søger efter den ånd, der får dem til at skrive, som de gør. For den er ånd er guddommelig. Det er den samme ånd, der kan få os moderne, oplyste mennesker til at se på vores liv og på vores død på en helt ny måde, hvad dag det skal være – så også vi bliver i stand til at leve, om end vi dør – så også vi tør leve vores menneskeliv – ikke blot i dødens og frygtens skygge, men i lyset af den virkelige opstandelse, den opstandelse, som miraklet famlende forsøger at fortælle om.

Det er i lyset af den, jeg som Thomas kan bøje mig for min opstandne frelser og kalde ham min Herre og min Gud.

1. søndag efter Påske 2

Elsker du mig?

Da de havde spist, siger Jesus til Simon Petrus:

”Simon, Johannes’ søn, elsker du mig mere end de andre gør?”

”Ja, Herre,” sagde han til ham, ”du ved, at jeg holder af dig.”

”Så vogt mine lam!”

Igen for anden gang siger han til ham:

”Simon, Johannes’ søn, elsker du mig?”

”Ja, Herre,” siger han til ham, ”du ved, at jeg holder af dig.”

”Så vær hyrde for mine får!”

For tredje gang siger han til ham:

”Simon, Johannes’ søn, holder du af mig?”

Nu blev Petrus ked af det, fordi han spurgte for tredje gang: holder du af mig? Så han sagde til ham:

”Herre, du ved alt. Du ved, at jeg holder af dig.”

”Så vogt mine får!” sagde Jesus til ham.

”Jeg skal fortælle dig en sandhed. Dengang du var yngre, tog du selv dit tøj på og gik hvorhen, du ville, men når du bliver gammel, skal du række hænderne frem, og en anden vil give dig tøj på og føre dig hen, hvor du ikke vil. (Dette sagde han for at betegne den død, hvormed han skulle ære Gud). Da han havde sagt det, siger han til ham:

”Kom med mig!”

Jeg tror, det var den græske filosof Pythagoras, der engang hævdede ideen om sfærernes musik. Altså den ide, der påstår, at der er et konstant musikstykke under afspilning i universet – mellem planeterne og stjernerne – men eftersom det er der hele tiden hører vi det ikke – eller rettere vi tror ikke, vi hører det. På samme måde som med den gamle bornholmer, hvis slag og sindige tik-tak er gledet ind i vores bevidsthed, så vi ikke hører den, før den pludselig er gået i stå. Først den dag denne musik ophører, så vil vi høre musikken – men nu som noget, der var – som et minde om musik.

Jeg kunne også her inddrage de husmoderlige pligter, som man også ofte først opdager, når de ikke bliver udført, men det vil jeg ikke, for mit anliggende i dag er musikken – det vi kunne kalde livets musik.

”Der stirrer imod os fra døden et blik – det kan kun betvinges ved livets musik”, synger Drachmann i serenaden fra Der var engang – jo, for hvor der ikke er musik, hersker døden.

Opstandelsen – budskabet om Jesu opstandelse, sådan som evangelisterne og Paulus skildrer den for os – er et stykke af livets musik – på samme måde som utroligt meget andet i vores tilværelse er det, fordi vi dybest set er musiske mennesker, der umiddelbart lytter til og forstår livets musik, når vi hører den. Der er noget hjemligt over det musiske – måske fordi Pythagoras har ret: Vi kommer af musik – er skabt af musik – livet som sådan er måske tumlet ud af en heldig akkord fra en stor kunstners hånd.

Derfor er der også noget hjemligt over opstandelsen, og på en mærkelig måde forekommer det fremmed og uvirkeligt at diskutere dens eksistens – det forekommer så umusikalsk. Som at diskutere kærligheden eller diskutere Guds eksistens. Det virker skingert – og sært utidigt. Som at fornægte noget dyrebart, hjemligt og dybt menneskeligt.

Vi gør det gang på gang – glemmer musikken – glemmer at vi er med i et stykke af livets musik – den musik, som er vores inderste virkelige væsen. Vi bliver sært skingre og falske – falder ud af os selv, og det er synd – synd for os og synd for musikken med alle disse sære krumspring, vi går og gør.

Vores gudstjeneste her i Danmark er om noget en musikalsk gudstjeneste, og sådan kan vi lide den som den symfoni, den forestiller – også for at få dæmpet vores skingre tilbøjeligheder, så

vi igen kan lytte efter livets musik uden at blive overdøvet af os selv. Så vi kan blive lydhøre igen og måske tage vores lydhørhed med ud herfra.

Opstandelsen er om noget et stykke livets musik, der naturligvis står lige så lidt til diskussion som solen gør det. Men også han, der opstod, var selv den vidunderligste og stærkeste tone, der pludselig gav sig til kende i menneskehedens store kor som en uendeligt smuk tone fra Himlen selv.

Og historien fortæller så om denne tone – denne livets musik, som nogen hørte og forstod som det, den var. Og hvor underligt er det så ikke, at netop de få, som forstod at lytte til livets musik – også var dem, der forrædte og fornægtede og forlod denne klare og dybt vederkvægende tone fra livet selv. Jo, de havde forstået – men de havde ikke forstået alt.

I dagens lille afslutningsats fra Johannesevangeliet konfronteres så den lille skiderik af en fornægter – ham med de store ord, der svigtede så fuldstændigt, da det gjaldt om at redde sit skind – i dag konfronteres han med ham, han fornægtede. Om noget en regnskabs time. Og hvilken slags musik sætter Johannes så i gang ved dette møde, som er afslutningen på hele hans evangelium?

Ja, vi kunne måske forvente domsbasunernes indtog – og måske ville vi gerne selv spille forstebasun – men det bliver i stedet til en stille kærlighedssang, der endnu engang får os til at spidse øren og lytte til den smukke fortælling om det umusikalske og falske, der på sin egen sære måde glider ind og bliver en del af en større guddommelig harmoni.

Vi kalder det syndernes forladelse her i kirken – det som ikke er overbærenhed – det som ikke er dommeren på den ene side og den anklagede synder på den anden – men som er at leve med glæde og med alt, hvad vi har i os, som de mennesker, vi nu er.

Ingen kan se frem til syndernes forladelse som sådan et regnskab, der skal gøres op engang – i morgen eller i evigheden – og som så kan munde ud i tilgivelse, for der er ikke noget ved at være en tilgiven synder – det er måske endnu mere undertrykkende og fornædrende end at være fordømt. Nej syndernes forladelse opdager du først bagefter, når du forundret mærker, at du faktisk lever med glæde på trods af alt.

Syndernes forladelse er opstandelsen – er livets inderste musik. Og hvilken kæmpe misforståelse er det ikke at gøre musik til regnskab – som at føre noder ind i en kolonnebog.

Det var det, Peter opdagede. Fornægteren, der stod til krybende syndserkendelse og dom, men som fik livet igen – og hvilket liv. Måske fordi det tabte og genfundne liv er større end bare liv. Det opstandne liv, som var dødt – men som vendte tilbage fra døden – ja, sådan et liv hæger du måske endnu mere om – påskønner du måske endnu mere end den rene og skære eksistens, som du tror, du har krav på.

Og derfor er vi måske syndere – skingre fornægtere og forrædere af det, vi elsker højest – for at vi bedre kan påskønne livet – for at vi bedre kan lytte og forstå livets fantastiske harmoni, som intet har med regnskab, afkast eller udbytte at gøre – den musik, som ethvert barn umiddelbart forstår – indtil vi bliver belært om noget andet.

Samtalen deroppe ved Genesaret Sø mellem Jesus og Simon Peter kan godt minde lidt om samtalen mellem ægtefællerne ved TV-avisen: Elsker du mig, Simon. Det ved du da! Det er denne farlige kærlighed, der aldrig må rives løs fra handling. Elsker du mig, Simon? Så gør noget! Du kan ikke elske foran fjernsynet – eller... du kan ikke elske passivt. Du kan ikke reducere kærlighed til en følelse eller til en ide. At elske er at leve fuldt og helt med alt, hvad du har i dig!

Vogt mine lam – vær hyrde for mine får. Kast dig ud i livet med alt hvad du har i dig – dø, om så det gælder – ligesom mig! Følg mig!

Der var noget, der døde i Peter, dengang han fornægtede livets inderste væsen – og det var forfærdeligt synd for ham – så synd at han måtte gå udenfor og græde, som det hed.

I dag oplever Peter så opstandelsen. Jesu opstandelse og ikke mindst sin egen opstandelse – ikke som tilgivelse – Jesus siger ikke et ord om, at han tilgiver ham – og måske skal vi bare holde op med at tilgive og undertrykke hinanden på den søde måde – ikke som tilgivelse men som konstatering af opstandelsen, der jo ifølge sin natur altid kommer på trods af al forventning. Som en ny harmoni, der helt utroligt formår at gøre selv den værste synd og selv den dybeste elendighed til en del af det alt sammen – dette fantastiske liv, hvor det hele går op i en højere harmoni. Hvad var foråret uden vinteren? Hvad var dagen uden natten? Hvad var livet uden synd og død?

At have øre for den harmoni – den livets musik – det er i hvert fald ikke så ringe.

2. søndag efter Påske 1

Den gode hyrde

”Det er så sandt, som det er sagt, at den, der ikke kommer ind gennem indgangen til fårefolden, men kravler over et andet sted, han er en tyv og en røver, mens den, der kommer ind gennem indgangen, det er fårehyrden selv. For ham åbner dørvogteren, og fårene hører hans stemme. Han kalder sine får ved navn og han fører dem ud. Når han har ført alle sine egne ud, går han foran dem, og fårene går med ham, fordi de kender hans stemme. Andre end ham vil de ikke følge, men tværtimod flygte fra dem, fordi de ikke genkender fremmede stemmer.”

Denne lignelse fortalte Jesus dem, men de fattede ikke, hvad det var, han talte om.

Derfor forklarede han dem det:

”Jeg kan fortælle jer, at det er mig, der er fårenes indgang. Alle, som kom før mig, er tyve og røvere, men fårene lytter ikke til dem. Det er mig, der er indgangen! Hvis nogen kommer ind gennem mig, vil han blive befriet. Han skal gå ind og ud og finde græsning. Tyven kommer kun for at stjæle og dræbe og ødelægge. Jeg kom, for at de kunne få liv – og det i overflod!

Jeg er den gode hyrde! Den gode hyrde sætter livet til for fårene. Daglejeren derimod, som ikke er hyrden, og hvis får ikke er hans egne, ser ulven komme, men efterlader fårene og flygter, så ulven går på rov og spreder dem for alle vinde. Det er fordi, han er daglejer, og egentlig ikke bryder sig om fårene.

Jeg er den gode hyrde! Jeg kender mine og mine kender mig - ligesom min far kender mig, og jeg kender min far – og jeg sætter livet til for fårene.

Jeg har også andre får, som ikke hører til denne fold. Også dem må jeg lede, og de lytter til min stemme, så der skal være én hjord med én hyrde.

Det er derfor min far elsker mig, fordi jeg sætter livet til, så jeg kan tage det tilbage. Ingen har taget det fra mig, men jeg sætter det til af egen vilje. Jeg har magt til at sætte det til og magt til at tage det tilbage. Det var den opgave, jeg fik af min far.”

Hvem er din Gud? Det er sådan et spørgsmål, der godt kan forekomme temmelig umuligt at besvare – ikke mindst i dag, hvor mange sætter spørgsmålstegn ved, om Gud overhovedet eksisterer, men på en eller anden måde, er det også ganske enkelt, som Luther vist engang har sagt det. Han sagde: Gud er årsagen til, at du gør det, du gør. Der er nemlig altid en grund til, at du gør hvad du gør – en årsag – og de kan være meget forskellige. Hvis du f.eks. lever for at tjene penge – så er pengene din Gud – eller Mammon, som Jesus siger et sted. Hvis du lever for at blive berømt, så er forfængeligheden din Gud – hvis du kæmper for at få hævn, så er hadet din Gud. Hvis du tør sige sandheden, selv om det er ubehageligt, så er sandheden din Herre, og hvis du tyer til løgnen, fordi det er det nemmeste, så er det løgnen, der bestemmer over dig. Hvis du gerne vil hjælpe mennesker uden selv at få noget til gengæld, så er det fordi kærligheden styrer dig – kærligheden er din Gud.

Uanset hvad vi gør, så er vi under en eller anden befaling – en eller anden herre, der befaler os at gøre, hvad vi gør. Og der har du din Gud. Så livet handler ikke mindst om at lytte efter og finde ud af, hvem er det egentlig, der bestemmer over mig – hvem er min Gud? Og så handler det selvfølgelig om at vælge, hvem og hvad, man vil tjene.

I dag på denne smukke forårsdag, hvor alting blomstrer og springer ud, holder vi festgudstjeneste her i kirken for at fejre jeres valg. Da I blev døbt, var der nogen, der valgte for jer, og i dag, så fejrer vi jeres eget valg – jeres egen bekræftelse på den dåb, I blev døbt med engang, og hvor I kom til at tilhøre Kristus – den gode hyrde – kærlighedens og sandhedens Gud. I dag siger I selv ja til kærligheden og sandheden – og dermed siger I også nej til alle andre guder, der vil bestemme over jeres liv.

Glem aldrig denne dag, for I vil komme til at stå i dette valg stort set hver eneste dag resten af jeres liv: valget mellem sandhed og løgn – mellem at være jer selv nok og kærligheden.

Jeg er den gode hyrde, siger Jesus om sig selv, for jeg elsker mine får – så meget, så jeg vil dø for dem, hvis det skulle være. Kan I huske titlen på jeres konfirmandbog: Større kærlighed har ingen – nemlig end den, der sætter livet til for andre.

I modsætning til dem, der bare passer fårene, men ikke har noget særligt i klemme – og hvis det bliver for besværligt, så gider de ikke mere, for de er egentlig ret ligeglade med de elendige får og kun interesseret i fortjenesten – daglønnen er deres Gud – ikke kærligheden.

På en eller anden måde vil de der lejesvende, som ikke har noget særligt i klemme nok få et både længere og rigere liv – for dem handler livet meget om at overleve bedst muligt og længst

muligt med alle midler – og hvis det sker på bekostning af andre, ja, så er det jo bare ærgerligt – eller fri konkurrence, som det hedder.

Men det bliver alligevel et tomt liv, for et liv uden kærlighed er ikke noget liv – sådan som vi hørte Paulus sige det så eftertrykkeligt i Kærlighedens Højsang: Hvis ikke jeg kan elske, er jeg ingenting – heller ikke selv om mit liv bliver et fantastisk liv, og jeg bliver både rig og berømt. Kærligheden gør livet meget mere besværligt – og kan ligefrem koste livet, men det er i orden, for hellere én fattig og besværlig dag med kærligheden som min Gud end tusind rige og strålende dage uden.

Glem aldrig denne dag, hvor I sagde ja til kærlighedens og sandhedens Gud.

Nu er livet ikke så nemt, for selv om vi godt ved det med kærligheden og sandheden – og måske sagtens kan sige ja til den, så har vi alligevel svært ved at efterleve den – måske netop fordi det er noget mere besværligt, og af en eller anden grund er det fristende bare at sørge for sig selv og være sig selv nok – og det er vel også det, samfundet belærer os om: at være vores egen lykkes smed, som det hedder. Sørg for dig selv – så kan du altid bruge dit overskud til at sørge for andre med.

Men heldigvis er det ikke bare jer, der siger ja tak i dag. Det er også den gode hyrde selv – det er også kærlighedens og sandhedens Gud, der igen siger ja tak til jer. At I er sandhedens og kærlighedens elskede børn, og det betyder jo, at uanset hvordan vi så kommer af sted med vores liv – uanset alle de gange, vi svigter både kærligheden og sandheden, så vil de altid være der – koste hvad det vil. For sådan er kærligheden – den sætter alt andet til side for at opsøge og frelse det fortabte. Den gode hyrde elsker ikke bare de udvalgte eller de gode får, men alle sine får, og hvis et af dem kommer galt af sted, så forlader han gerne alle de andre og sætter livet på spil for at finde det ene, der er blevet væk.

I stik modsætning til ham, der er ligeglad, for hvad betyder et enkelt sølle får, der i øvrigt selv har været ude om det, når man har 99 andre? Men intet er lige meget og ingen er ligegyldig for den, der elsker. Ikke én.

Glem aldrig denne dag, hvor kærlighedens og sandhedens Gud sagde ja tak til jer.

Jeg er med jer alle dage, indtil verdens ende. Sådan lød det allerede ved jeres dåb. Jeg er med jer på de gode dage, når livet lykkes og solen skinner, men jeg er også med jer på de dårlige dage, når ingenting lykkes, og jeres selvværd kan ligge på et meget lille sted – så opsøger jeg jer og jeg finder jer, for I er mine elskede børn. Og min glæde bliver jeres glæde – min kærlighed bliver jeres kærlighed – mit evige liv bliver jeres liv.

Livet er ikke altid lige nemt, men det er godt nok alligevel et fantastisk liv, og det er sådan set det eneste, vi har. Så kast jer bare ud i det uden frygt – med frimodighed og tillid. Elsk jeres liv med alt hvad I har I jer. Sig sandheden – tro på kærligheden – og glem aldrig denne dag.

2. søndag efter Påske 2

Hvem er du?

Nu kom templets indvielsesfest i Jerusalem. Det var vinter, og Jesus gik omkring i templet i Salomons Søjlegang. Så slog jøderne kreds om ham og spurgte:

”Hvor længe vil du holde vores sjæl hen i spænding? Er du Messias, så sig os det ligeud!”

”Jeg har sagt jer det,” svarede Jesus, ”men I tror ikke på mig. De gerninger, jeg udfører i min fars navn, de vidner om mig, men I tror ikke på mig, fordi I ikke hører til mine får. Mine får lytter til min stemme. Jeg kender dem, og de går med mig. Jeg giver dem evigt liv, og aldrig i evighed skal de gå til. Ingen skal rive dem ud af min hånd! Min far, som har givet mig dem, er større end alle, og ingen kan rive noget ud af min fars hånd. Jeg og min far vi er ét!”

Jøderne samlede nu igen sten op for at stene ham, men Jesus svarede dem:

”Mange gode gerninger fra min far har jeg vist jer. Hvilken af disse gerninger vil I nu stene mig for?”

”Det er ikke for en god gerning, vi stener dig,” svarede jøderne, men for gudsbespottelse – fordi du, som er et menneske, gør dig selv til Gud.”

”Sig mig,” svarede Jesus dem, ”står der ikke skrevet i jeres lov: Jeg har sagt, I er guder? Hvis han nu kalder dem, Guds fortælling kom til, for guder – og Skriften kan ikke rokkes! – kalder I så virkelig ham, som min far har helliget og udsendt til verden, for gudsbespotter? Blot fordi jeg sagde, at jeg er Guds søn? Hvis ikke jeg gør min fars gerninger, skal I ikke have tillid til mig, men hvis jeg gør, så se dog på gerningerne, også selv om I ikke har tillid til mig. Så kan I både forstå og erkende, at min far er i mig, og jeg i min far.”

Nu forsøgte de igen at gribe ham, men han undslap dem.

Anden søndag efter Påske handler her i kirken om hyrder og får.

Det er et meget brugt billede på forholdet mellem Gud og mennesker både i Det gamle Testamente, som vi hørte det, og også i det nye. Og billedet viser selvfølgelig et forhold, hvor hyrden eller Gud passer godt på fårene – eller mennesker. Hyrdens opgave er jo at vogte fårene, så der ikke sker dem noget ondt.

Jesus kalder et sted sig selv den gode hyrde, for – som han siger – der findes også dårlige hyrder. Det er dem, han kalder daglejere, dem, der er ligeglade med fårene. De tænker kun på at få deres løn, og når der opstår problemer, så stikker de bare af og efterlader fårene til de vilde dyr eller til røvere. Men det vil Jesus aldrig gøre, siger han, for han elsker sine får – ja, han elsker dem så højt, så han hellere vil dø end at svigte dem.

Og det er jo netop forskellen på et kærlighedsforhold og så det, man kunne kalde en forretningsforbindelse.

Der er mange, der opfatter forholdet til Gud som en forretningsforbindelse – altså et forhold, der ligesom bygger på en gensidig aftale - eller en kontrakt. Jeg forpligter mig på den ene side til at leve pænt og ordentligt og gøre, hvad Gud vil have, og Gud på den anden side forpligter sig så til at passe godt på mig og mine. Det er jo til at forstå. ”Noget for noget”, som vores statsminister plejer at sige.

Og det er jo tilsyneladende en udmærket aftale, og det var for så vidt den oprindelige opfattelse af konfirmationen, at her blev denne aftale med Gud indgået, og konfirmanderne gav faktisk præsten hånd på, at de på deres side ville holde aftalen. Konfirmationen var konfirmandernes egen bekræftelse på den aftale med Gud, som forældrene allerede havde indgået på barnets vegne i dåben.

Denne aftale er for mig at se udtryk for selve religionens væsen. Dette at jeg på min side yder noget til den almægtige Gud derude et sted mod til gengæld at få et godt eller i hvert fald et rimeligt liv. Tænk på, hvad der er blevet ofret i tidens løb af gaver til Gud på den ene eller anden måde – for at det skulle gå mennesker godt. Tænk på, hvad der er blevet bygget af templer til Guds ære – for at det skulle gå os godt. Og tænk på, hvad mennesker kan få sig til i Guds navn og gøre, hvad de kalder Guds vilje – for at det må gå dem godt. Enten i dette liv eller i det næste.

Der er bare det ved det, at den aftale ikke holder – den holder faktisk aldrig. Og det skyldes, at den Gud, man forestiller sig som en handelspartner – ikke findes og aldrig har været. Og derfor viser det sig da også gang på gang, at denne kræmmergud ikke holder sin del af aftalen. Det kan sagtens gå rigtig galt med mit liv – også selv om jeg gør alt, hvad denne Gud forlanger af mig – og mere til. Og verden kan sagtens blive udsat for ondskab i lange baner, undertrykkelse, folkedrab, udnyttelse, forskelsbehandling, og alt det, vi kender så godt. Og hvor er Gud så henne i det? Hvis der er en almægtig Gud derude et sted, så har han et alvorligt forklaringsproblem.

Men det er der heller ikke, for den gamle aftale er og bliver et meget menneskeligt forsøg på at sikre sig en rimelig tilværelse i dette farlige liv, og ligeså tillokkende den lyder – ligeså forkert er den. For sådan leger vi ikke med Gud.

Og det er præcis, hvad Jesus prøver at sige til sine landsmænd i dagens tekst: I bygger jeres samfund og hele jeres liv på en forkert aftale – med en Gud som ikke findes. Og derfor vil I aldrig kunne fatte den nye aftale, som jeg taler om – den aftale, som alene bygger på kærlighed. Den Gud, I taler om, findes ikke – for den sande Gud, det er mig. Det er mig og min far, og vi er ét og det samme. Den, der ser mig, ser Gud – og den der hører mig og forstår mig – hører Gud.

Og så bliver de religiøse jøder selvfølgelig meget vrede, og de samler sten op for at stene Jesus, men han går sin vej.

Så kære konfirmander. Det, I gør i dag – det er ikke at indgå en aftale med en Gud, som ikke findes. Konfirmationen er ikke en forsikringsaftale. Men det, I siger ja til – det er Den nye Aftale, som er en ensidig aftale, hvor den Gud, som Jesus kalder sin far, rent ud erklærer jer sin uforbeholdne og umistelige kærlighed – præcis som han gjorde det, dengang I blev døbt. I bliver ikke spurgt, om I vil elske Gud, men I bliver spurgt, om I vil tage imod Guds uforbeholdne kærlighed.

Det er ikke sikkert, den kærlighed vil give jer et rigt og lykkeligt liv – for det er i høj grad op til jer selv. Og den Gud, Jesus taler om, og som han selv er en del af – er ikke sådan en almægtig Gud, der styrer verden et sted derudefra, og som en anden supermand kommer os til hjælp, når vi beder ham længe nok om det. Nej den Gud er en afmægtig Gud og derfor ofte en lidende Gud, der må finde sig i al den ondskab, der findes i hans verden. Og selv blev han som bekendt korsfæstet og groft ydmyget af mennesker.

Han kan kun elske. Og det er med dette kærlige blik, den sande Gud ser på os og på jer fra sit kors og beder om vores og jeres hjælp til at frelse hans lidende verden. Han beder jer om at tænke på hans afmægtige kærlighed og så om selv at handle i denne kærlige ånd i jeres forhold til hinanden. Ikke bare for jeres medmenneskers skyld, men også for jeres egen – for, som Paulus siger – Mit liv vil aldrig give mening – uanset hvad jeg gør og kan og opnår – hvis ikke jeg kan elske andre mennesker. Og omvendt. Selv om det også skulle gå mig rigtig skidt her i livet, ja, så er det aldrig fortvivlende, så længe jeg kan elske andre mennesker. For kun i kærligheden er livet – og det liv skal I altså ikke gå glip af, hvis det ellers står til Gud.

Heller ikke, hvis det står til jeres forældre, som i dag sidder og ser på jer med stolthed – hvad de også har god grund til – sikke et hold! Men al den kærlighed, de har givet jer – og giver jer, er netop grundlaget for jeres egen evne til at elske andre mennesker – for kærlighed avler kærlighed.

Og i dag – ja, da bryder jeres familiers kærlighed næsten sammen over jer i form af fest og gaver og en hel masse dejlige ting, som skal vise, hvad I godt ved – at de alle sammen elsker jer – også selv om vi forældre ikke altid har tid til at vise det.

Ude i våbenhuset ligger der en gave og venter på jer, og jeg kan ligeså godt røbe, hvad det er, for det ved I godt. Det er netop Den nye Aftale, som jeres kirke gerne vil give jer med ud i jeres liv. Den nye Aftale, som førhen hed Det nye Testte. Jeg har skrevet jeres navn og jeres konfirmationsord i den, så I ikke kan bytte den, men først og fremmest for at markere, at det er altså *jeres* nye aftale, som I siger ja tak til i dag. Kærlighedens aftale med kærlighedens Gud. Den eneste aftale, der kan give jer frihed og mod til at leve det vanskelige og spændende liv, I nu står overfor.

Kærlighedens Gud ser på jer og vil altid være hos jer. I vil aldrig være ensomme – om så alle andre forlader jer. For godt nok er kærligheden afmægtig, men den bliver hos os – altid!

3. søndag efter Påske 1

Fødselsveer

”Om en liden stund ser I mig ikke mere,” sagde Jesus, men om atter en liden stund ser I mig.”

Nu spurgte nogle af hans lærlinge hinanden:

”Hvad betyder det, han siger til os: Om en liden stund ser I mig ikke – og: om atter en liden stund ser I mig, fordi jeg går til min far? Hvad betyder det, han siger, ’om en liden stund’? Vi forstår ikke, hvad han siger.”

Jesus forstod, at de gerne ville spørge ham, så han sagde til dem:

”I diskuterer med hinanden om det, jeg sagde: om en liden stund skal I ikke se mig, og om atter en liden stund skal I se mig.

Jeg kan godt fortælle jer: I skal græde og klage, mens verden glæder sig. I skal sørge, men jeres sorg skal vendes til glæde.

Når kvinden føder, oplever hun smerte, fordi hendes time er kommet, men så snart barnet er født, husker hun ikke længere på sin trængsel af lutter glæde over, at et menneske er kommet til verden. Også I sørger nu, men jeg skal se jer igen, og så skal jeres hjerte glædes, og ingen skal tage jeres glæde fra jer.

Evangeliet er underligt – for nu at sige det mildt. Kirkeåret for den sags skyld også. Nu har vi lige fejret Påske med Jesu død og opstandelse – og så her i dag er vi tilbage for Jesu død ved hans afskedstale til sine lærlinge – og alligevel ikke, for på en måde er det jo den opstandne Kristus, der taler – selv om han ifølge fortællingens ramme ikke engang er død endnu.

Ikke mindst i Johannesevangeliet er tiden underlig og for så vidt ikke til stede.

Jesus taler godt nok til sine lærlinge skærtorsdag aften, men Johannesevangeliet taler til menigheden – til os – mange år efter Jesu død – og det, som evangeliet prøver at fortælle os er – at livet ikke altid er, som det ser ud – at der mange gange er mere ved livet, end vi sådan går og forestiller os og som vores erfaring fortæller os. Vi kan så nemt som ingenting tage fejl i vores bedømmelse af tilværelsen og for så vidt også af mennesker. Vi har så nemt ved at drage vores konklusioner og fælde vores domme – men de holder aldrig helt.

Da Jesus i sin tid gik rundt i Palæstina og forkyndte Guds rige og det evige liv, så var en stor del af hans forkyndelse netop et opgør med den dom, der allerede var fældet over livet og over mennesker: At livet ikke var noget særligt, men fyldt med megen lidelse og ondskab – at jeg selv ikke var særlig meget værd – hverken for Gud eller for alle de rigtige mennesker. Og Jesus brugte lang tid på at overbevise mennesker om, at de tog fejl – at de var blinde og døve for livets virkelige herlighed – livet i Guds rige, som han kaldte det liv, han kom med til mennesker. Glædens og kærlighedens og sandhedens evige liv, som han kalder vores menneskeliv.

I tager fejl sagde han. I tager fejl af livet – af jer selv – af hinanden, når I dømmes og fordømmes – når I hader jeres liv og jer selv og hinanden.

Og her i denne afskedstale, vi har hørt lidt af i dag, siger han til sine elever: I tager helt fejl af min død, hvis I bare ser korsfæstelse, nederlag, fiasko og tilintetgørelse. Der er meget mere ved livet end det! For den der kan se og høre og mærke.

Hans lærlinge var nede, kan man vist roligt sige. De havde ventet en sejrrig revolution med Jesus som den nye konge i Israel, men det så ikke for godt ud – det hele blev ikke rigtig til noget – ikke andet end store ord. Og nu truede det endelige fatale nederlag – den totale fiasko. Men I tager fejl, siger Johannes. I ser kun korsfæstelsen som det store nederlag, men i virkeligheden var det jo kærlighedens sejr. I ser kun Jesu død som en lidelsesfuld afslutning, men i virkeligheden var den jo begyndelsen til det nye liv. Og når I forstår det – når I ser meningen bag katastrofen – så skal I glæde jer – og jeres glæde skal aldrig ophøre. I skal glæde jer med opstandelsens evige glæde. Nu sidder I i dyb smerte som en fødende kvinde, der ikke ved, hvordan det dog skal ende, men når hun så ligger med det fuldbårne barn i armene – det nye liv – ja, så bliver smerten og fortvivlelsen vejret bort, som om det var ingenting. Eller rettere – det gav alligevel mening med den smerte. Nåh, det var derfor! Hvis ikke det gjorde ondt, ville det nye liv jo slet ikke være kommet.

Og Jesus bruger netop meget tid på at fortælle sine elever: Hvis ikke jeg dør, kommer livet ikke til jer. I skal betragte min død – ikke som et nederlag, men som en sejr for livet. Ikke som en lukket dør, men som en åben dør til nyt liv. Det er den store hemmelighed, som verden ifølge Johannes ikke forstår.

I vores tid er vi ret fikserede på det, vi kalder lykken. Vi arbejder hårdt for at vores liv skal lykkes, som vi siger, og idealet er vel et liv af en vis længde med godt helbred, gode venner og en god familie – og måske også et godt og meningsfuldt arbejde. Og det er jo alt sammen meget godt, men samtidig har vi noget svært ved at tackle livet, når det ikke går, som vi havde ventet og håbet – når vores drømme og forventninger ikke går i opfyldelse.

Men sådan er vores virkelighed jo – det, der gør ondt, hører med til livet, og vi kan ikke bare skære det onde væk, som om det ikke var der. Men måske handler livet slet ikke om, for enhver pris at undgå modgang og nederlag og smerte, men om at elske livet – altså hele livet – også når det gør ondt. Fordi vi tror, at Jesus har ret, når han påstår, at det giver mening.

Måske skal vi lære engang imellem at slippe kontrollen over vores liv – lære at tage imod vores liv, som det kommer, fordi vi ved, at livet dybest set er godt – og vil os det godt – på sin egen underlige måde. Som når det fylder os med smerte – bare for at et nyt liv kan komme til verden. Og det er så det, som vi får med herfra i dag. Skal vi sige en anelse om, at livet er meget meget stort. Meget større end vi kan magte eller begribe eller kontrollere. Men også en glædelig fornemmelse af, at dette store liv, som vi jo godt kan kalde Gud – vil os det godt – også selv om det somme tider fører os igennem både nederlag og smerte. Tro på livet. Tro på Gud, som vi siger – at det, som bærer livet, er Guds kærlighed – og aldrig tilfældighed eller ligegyldighed.

Livet har noget for med os – vil os noget. Livet bruger os i livets tjeneste. Vi er en del – en umistelig del at noget meget meget stort – noget, som Johannes engang imellem kalder det evige liv – engang imellem kalder han det Guds rige.

Og hvis vi åbner øjnene og hvis vi lytter nøje efter – og ikke mindst hvis vi tør åbne vores hjerte for dette liv – under alle livets forhold – ja, så vil vi også engang imellem få lov til at se ind i livets dybder og højder – se livets umådelige storhed.

Og det er præcis det, vi altid prøver på sammen her i det små ved vores gudstjenester – prøver at lade livet selv og livets Gud komme til os og røre os og fortælle os en gang til om Guds kærlighed og om den evige glæde, som kommer af, at den kærlighed aldrig ophører – heller ikke når det ser sortest ud.

Så står han der – vores korsfæstede og mishandlede Gud og tager imod os med åbne arme og al sin kærligheds rigdom – tager os i hånden og giver os livet tilbage – livet i overflod.

3. søndag efter Påske 2

Stol på Gud!

”Bliv nu ikke bestyrkede i jeres hjerter. Stol på Gud – stol på mig! I min fars hus er der mange forskellige rum. Hvis ikke, ville jeg så have sagt, at jeg rejser bort for at berede en plads for jer? Og når jeg rejser bort og bereder en plads for jer, så kommer jeg også igen og tager selv imod jer, for hvor jeg er, der skal I også være. Hvor jeg rejser hen, kender I vejen.”

”Herre,” siger Thomas til ham, ”vi ved ikke, hvor du rejser hen. Hvordan kan vi så kende vejen?”

”Jeg er vejen, sandheden – ja, livet!” siger Jesus til ham, ”ingen kommer til min far uden gennem mig. Havde I kendt mig, havde I også kendt min far. Fra nu af kender I ham – ja, I har set ham.”

”Herre,” siger Filippus til ham, ”vis os din far. Det er nok for os.”

”Så længe har jeg været sammen med jer,” siger Jesus til ham, ”og endnu har du ikke lært mig at kende, Filippus? Den, der har set mig, har set min far. Hvordan kan du så sige: Vis os din far? Tror du ikke på, at jeg er i min far og min far er i mig? De ord, jeg taler til jer, taler jeg ikke af mig selv. Nej, det er min far, som hviler i mig, der gør sit arbejde. Tro mig! Jeg er i min far, og min far er i mig. Hvis ikke I kan klare det, så hengiv jer alligevel af hensyn til gerningerne. Jeg kan nemlig fortælle jer, at den, der hengiver sig til mig, han skal også gøre de gerninger, jeg gør – ja, endnu større gerninger, for jeg rejser til min far, og hvad som helst, I beder om i mit navn, det vil jeg opfylde, for at min far må blive afsløret i al sin glans gennem sin søn. Hvad som helst I beder mig om i mit navn, det vil jeg opfylde.

Stol på Gud og stol på mig, siger Jesus. Vær ikke bange! Jeg er vejen og sandheden – ja, selve livet. Den, der har set mig, har set Gud, for jeg er i Gud og Gud er i mig.

Når vi i dag spørger konfirmanderne, som vi plejer: Tror du på Gud og Jesus og Helligånden? Så er det jo et af de mest almindelige, men samtidig også vanskeligste spørgsmål. For hvad mener vi egentlig?

Tror du på, at Gud findes? Jeg tror ikke, det er det, der ligger i spørgsmålet, for det er i virkeligheden et af de dumme spørgsmål, man overhovedet kan stille. Selvfølgelig findes Gud, for Gud har været en del af menneskehedens historie på godt og ondt, lige siden mennesket begyndte at tænke selv. Og Gud har været en del af vores liv fra vi var ganske små. Gud som sådan kommer ingen af os udenom. Og det er vel rigtigt, som det blev sagt til Moses: Gud er! Gud er den, der er!

Så det behøver vi såmænd ikke beskæftige os med, men anderledes vigtigt bliver det, når vi så spørger – ikke efter om Gud findes, men efter Guds væsen. Hvordan er Gud?

Og der har vi så i vores kirke en ganske særlig gudsopfattelse, nemlig den, vi har fra Jesus. Vi tror på den Gud, Jesus taler om – ja, som Jesus selv er, som han siger. Jesus er Gud! Og der skal man lægge trykket på Jesus: Det er *Jesus*, der er Gud! Underforstået: Det er ikke alle mulige andre!

Det er ikke jødernes stammegud, som vi kender fra Det gamle Testamente. Den retfærdige Gud, der sørger for sit eget folk, men slår hårdt ned på dets fjender. Det er heller ikke de guder, som skal sørge for, at vi har det godt, og som skal tilbedes med offergaver og underkastelse og lydighed. Det er heller ikke kejseren i Rom, selv om han forlangte at blive tilbedt som netop Gud.

Nej, hvis du vil se Gud, så skal de se på den Jesus, der hænger på korset, og så får du måske en fornemmelse af, at her er en ganske anderledes Gud end de fleste andre guder i verden. De fleste Guder er mennesker i overstørrelse. Det er mennesker, der kan alt det, som vi mennesker normalt ikke kan, men som vi drømmer om at kunne.

Men her har vi så en Gud i understørrelse så at sige – ikke en almægtig, men en afmægtig Gud, som mennesker har slået ihjel, fordi de ikke brød sig om, hvad han sagde. For det han talte om, det var en helt ny måde at leve på – og dermed også en helt ny måde at opfatte Gud på.

Når de gamle skulle forklare det her, så fortalte de historien om den sædvanlige magtfulde Gud deroppe et sted i Himlen, der pludselig opgav al sin magt. Han havde alt – kunne alt, men af en eller anden grund opdagede han, at det ikke var noget værd – hverken at sidde deroppe et sted og styre verden eller at have al magt i verden.

Så på et tidspunkt aflagde han al sin magt og kom ned til vores jord som den fattigste af de fattige – for at blive menneskers slave. Og det var ikke noget han bare sådan ikklædte sig for sjov skyld som en konge, der kan klæde sig ud som en tigger for en tid. Nej, Gud *blev* virkelig et fattigt menneske – og det døde han af. Han stak så at sige ikke af - tilbage til sin trygge himmel, nej han blev her på jorden blandt de mennesker, som dårligt forstod ham – selv ikke hans nærmeste forstod ham – han blev blandt de mennesker der mødte ham med modstand og foragt, og som til sidst slog ham ihjel. Hvorfor i alverden blev han dog? Ja, der er kun ét svar, og det er, fordi han elskede mennesker. Og den, man elsker, kan man ikke bare forlade. Han kunne ikke andet, fordi kærligheden tvang ham – selv om de mennesker, han elskede, også mishandlede ham på det grusomme.

Og det er vores Gud!

Når Jesus i dag siger til sine elever: Tro på Gud og tro på mig! Så er det jo fordi, det er så svært. Det er så svært at forstå for hans lærlinge og også for os. Det er så svært at holde fast i den kærlighed, der gør ondt og måske endda koster livet. Det er så svært at blive ved med at elske mennesker, der gør dig ondt. Men det er netop det, Jesus vil have sine lærlinge til – det er det, han kalder vejen og sandheden og livet! Det var den sande vej, han selv gik – vejen til korset. Og det blev også vejen for alle hans elever. Og fordi han holdt fast ved kærlighedens vej – ja, så blev det Påskemorgen for ham og for os alle. Der blev en vældig opstandelse, som nu har været i 2000 år.

Paulus giver ham ret, som vi hørte det: Hvis ikke jeg kan elske andre, er jeg intet! Han siger ikke: Hvis ikke der er nogen, jeg kan elske – for det kan de fleste finde ud af, nej han siger: Hvis ikke jeg kan elske mennesker altid, så har mit liv ingen mening.

Det er vores måde at være til på, der spørges efter. Er vi båret af frygt for ikke at få nok ud af livet, eller er vi båret af kærlighed til mennesker? Frygten kan se andre mennesker som middel til at nå vores mål med eller som forhindringer på vores vej. Men kærligheden kan kun se andre mennesker som livets egentlige mål. Kærligheden kan ikke opnå noget større end at få lov til at elske andre mennesker – og måske især de uelskværdige. For deri er selve livets mening. Og derfor ser kærligheden altid på andre mennesker med mildhed, tålmodighed og barmhjertighed, som Paulus sagde. Præcis som Gud ser på mennesker ifølge Jesus.

Og sådan skal I se på jeres medmennesker – for det er kærligheden som jeres livsgrundlag, I siger ja tak til, nu om lidt. I fik Guds kærlighed forærende allerede i jeres dåb, og i dag spørger vi jer så, om I vil holde fast i den kærlighed – også selv om den måske kommer til at gøre ondt. At tro på Gud er at have tillid til kærligheden – uanset hvad der sker.

Jeg ved godt, at det sjældent lykkes for os. Vi er ikke for gode til det med at elske alle mennesker – nogen – de elskværdige kan vi måske nok for en tid – men alle. Det er godt nok svært.

Men heldigvis så er det jo kærligheden selv, der beder os om det, og kærligheden ser på os med Guds milde øjne, med tålmodighed og barmhjertighed – også når vi svinger det, vi allerhelst ville. Gud opgiver os aldrig – dømmes os aldrig ude, men strømmer os altid i møde med al sin kærligheds rigdom, uanset hvor tosset vi så er kommet af sted med vores liv, og det gik hen og blev alt andet end kærlighed.

Så hold fast i den tro, I siger ja til i dag! I må aldrig glemme, hvem Gud er – at Gud er kærlighed – og så skal I ellers bare kaste jer frygtløst ud i livet med alt, hvad I har i jer – og det er i virkeligheden ikke så lidt.

Frygt ikke! Tro på Gud og hold fast i hans kærlighed.

Bededag

Johannes og Jesus

Dengang Johannes Døberen stod frem og prædikede i Judæas ørken, sagde han:

”Læg jeres liv om, for det himmelske rige er kommet nær.” (Det er det, der er blevet sagt gennem profeten Esajas, der siger: *Der hyder en røst fra én, der råber i ørkenen: Bered Jahves vej – gør hans stier jævne.*)

Selv gik Johannes klædt i en kameluldskappe med et læderbælte om livet. Hans føde bestod af græshopper og vildhonning.

Så drog Jerusalem, hele Judæa og hele egnen omkring Jordan ud og blev døbt af ham i Jordanfloden, idet de erkendte deres svigt.

Men da han opdagede, at mange af farisæerne og saddukæerne kom til dåben, sagde han til dem:

”Slangeyngel! Hvem har bildt jer ind, at I kan flygte fra den kommende vrede og straf? Bær hellere frugt, som passer sig for det nye liv! Tro ikke at I bare kan sige ved jer selv: Vi har Abraham til far. For jeg kan godt fortælle jer, at Gud kan opvække Abraham børn af selv disse sten. Øksen ligger allerede klar ved træets fod, så ethvert træ, der ikke bærer god frugt skal hugges om og kastes i ilden. *Jeg døber jer med vand til et nyt liv, men han, som kommer efter mig, er større end mig – ja, jeg er end ikke værdig til at bære hans sandaler. Han skal døbe jer med hellig ånd og ild! Med forken i hånd vil han rense sin lo og samle sin hvede i lade. Men avnerne vil han brænde op med uudslukkelig ild!*”

Bededag hed oprindeligt Den store Bods- og Bededag, og der var næppe tvivl om formålet: Bod og omvendelse fra dit syndige liv – helst i sæk og aske.

Og det kan selvfølgelig være meget godt engang imellem, men det kan jo også give anledning til en del hykleri med sådan en officiel angerdag med tilhørende alenlange bønner og bodssalmer. I stedet for at sidde her i kirken og angre sine mange synder og beklage sin skyld overfor Gud, skulle man måske hellere se at få gjort noget ved dem i forhold til de mennesker, man har syndet imod.

Og dermed er vi inde på forskellen mellem dagens hovedperson fra Mattæusevangeliet, Johannes Døberen og Jesus. Den afgørende forskel var den, at mens Johannes ventede på den vrede Guds retfærdige indgriben i verden – ja, så venter Jesus og hans Gud på din og min indgriben, så vores verden kan blive retfærdig. For det er ikke Guds, men vores ansvar!

Johannes træder frem og prædiker omvendelse og døber med denne meget symbolske dåb i Jordanfloden – en rensesdåb inden det store ragnarok, hvor Gud selv vil gribe øksen og hugge til mod alt, hvad der står ham imod. For at Himmeriget kan komme til, må der først renses ud, og det er det, der sker snart.

For at forstå sådan nogle apokalyptiske bevægelser, som vel ikke siger os så meget i dag, fordi vi simpelt hen har det for godt – og Gud ske lov for det – eller rettere vores forfædre, som har kæmpet for at skabe dette samfund. Men på Jesu tid og ikke mindst på Mattæus' tid var forholdene ganske anderledes utålelige og for så vidt håbløse for dette lille jødiske folk – og her

først og fremmest den udmarvede og undertrykte landbefolkning af bønder og håndværkere, som ikke blot blev holdt nede i dyb armod af romerne, men også af deres egne religiøse og politiske ledere, som levede fedt og godt på en såre uheldig alliance med besættelsesmagten. Det var præsteskrabet omkring templet i Jerusalem og de forskellige retninger omkring templet: farisæerne og saddukæerne fra disse velstående præstefamilier.

Og det er netop dem, der nu kommer ud til Johannes for at se, hvad der sker og også for at blive døbt af ham. Og det antænder så denne lynende vrede hos Johannes. Her kommer selve årsagen til folkets elendighed – de ansvarlige ledere med et gennemført hykleri og tror, at de ved en symbolhandling kan fremstå som bodfærdige syndere og ovenikøbet kan blive retfærdiggjort – hvorefter de går tilbage til Jerusalem og fortsætter deres undertrykkelse.

Og så denne forløjede solidaritet med folket: Vi er jo alle Abrahams børn – vi er jo alle sammen jøder og har den samme Gud. Men sådan leger vi ikke – det er ikke din status, der tæller eller din religion eller din fromhed, men om du bærer frugt, som er din omvendelse værdig. Om du handler i Guds ånd eller i romernes.

Men nu kan det være nok. Vredens dag nærmer sig, hvor Guds straf vil gå som en dommedag gennem landet og feje alt det ugudelige bort som avner for vinden. Nu skal der endelig renses ud, så Guds rige kan komme til.

Det er meget sandsynligt, at Jesus oprindeligt har været lærling af Johannes – i hvert fald blev han jo døbt af ham. Til gengæld er det næppe sandsynligt, at Johannes har betragtet Jesus som den kommende frelser.

Citatet fra Esajas: Ban Herrens vej og gør hans stier jævne, handler næppe oprindeligt om Jesus, men om Gud selv. Først set i evangelisternes bakspejl blev Johannes Døberen forløber for Jesus og dermed en del af Jesusbevægelsen så at sige. Det er altid vinderne, der skaber historien. Døberbevægelsen forsvandt, da Johannes blev halshugget af Herodes Antipas, men som bekendt fortsatte Jesusbevægelsen.

Et sted siger Jesus om Johannes, at han var den største blandt kvindefødte, men samtidig siger Jesus: Den mindste i Guds rige er større end Johannes. Og så er vi tilbage ved forskellen på Jesus og Johannes, som er forskellen på at gøre sig rede til Guds voldsomme og frygtelige indgriben på vredens dag, hvor Guds retfærdighed skal genoprettes – gøre sig rede gennem bod og anger og renselsesdåb til syndernes forladelse. Og så på den anden side denne nye gudsforestilling og det nye menneskesyn hos Jesus, hvor samfundets indbyggede uretfærdigheder gøres til dit og mit ansvar. Du skal ikke bare sidde i kirken og bede Gud om hjælp eller foretage de rette religiøse bodsøvelser – nej du skal også selv ændre verden – både den store politiske verden og din egen lille verden. Og gudstjenestens pointe og formål er så, at her får vi i fællesskab at vide, at det kan vi faktisk godt. Og så er det ellers med at komme ud herfra igen. Ud i vores verden.

Den bevægelse Jesus skabte, var et helt nyt ikkevoldeligt og fuldkommen åbent fællesskab omkring bordet så at sige. Et fællesskab, der blomstrede og bredte sig nedefra, og som

langsomt, men sikkert gennemsyrede det ellers så urørlige romerske imperium, så der til sidst kun var én mulighed – nemlig at indgå i en alliance mellem statsmagten og kirken, men det er en helt anden og temmelig barsk historie.

Kendetegnene på det, som Jesus kaldte Guds rige – en betegnelse, som vel at mærke var bevidst i modsætning til Romerriget på samme måde som betegnelsen Guds søn var i bevidst modsætning til kejseren – kendetegnene var åbenhed for alle og enhver uanset de forskelle, samfundet ellers betonedede. Og så var det en gennemført lighed og lige værdighed for alle. Ledelsesmæssigt var Guds rige oprindeligt uden ledere – eller alle var ledere. I hvert fald hører vi igen og igen om, hvordan Jesus irrettesætter sine elever, når de snakkede om, hvem, der skulle være leder. Den, som vil være leder, skal være alles slave.

Og så var der en ting til, som kendetegnede dette nye og så fuldkommen anderledes rige, og det var helbredelserne. Man skulle helbrede, og det er ikke det samme som at kurere – det har man altid haft læger til, når kroppen ikke fungerede rigtigt, men helbredelse handler om at skabe de sociale og menneskelige rammer, så sygdommen ikke kan vinde indpas. Og allerede dengang vidste man, at de fleste sygdomme havde deres årsag i elendige sociale forhold.

Gå ud og helbred dem, siger Jesus til sine lærlinge – spis sammen med dem og fortæl dem om Guds rige. Og det skulle de gøre midt i den allermest undertrykkende romerske og religiøse besættelse. Vis dem, at Guds rige er midt iblandt dem. De har det allerede.

Johannes ventede på Guds bulder og brag og straf, men for Jesus var Guds rige allerede kommet til mennesker – nu handlede det bare om at skabe den glædelige og frie bevidsthed om de faktiske forhold.

Så anderledes – så nærværende – så menneskeligt som et fællesskab tænkes kan – en drøm – en vision, der modsiger alverdens imperier helt ind til marven - ind i din egen trang til at få magt over andre. Kærlighed, indlevelse, medfølelse, opmærksomhed og så denne grænseløshed i forhold til, hvad du kan og må og tør.

Og sådan et fællesskab, som Jesus sender sine lærlinge og også os ud til – ja det er i virkeligheden urørligt. Man kan selvfølgelig slå medlemmerne ihjel – og det var vel det, romerne med vanlig effektivitet forsøgte igen og igen, så romerfreden kunne blive opretholdt, men som med Gandhis ikkevoldelige modstand mod den engelske uretfærdighed i Indien, så er der noget ukueligt over et fællesskab og en modstand, der bygger på de elementære menneskelige værdier.

”De kan torturere os og de kan slå os ihjel, men de kan aldrig besejre os!”

Kan I mærke begejstringen? Den begejstring, som gør din egen velfærd og din egen sundhed – ja, dit eget liv mindre betydningsfuldt end det at have noget at leve og kæmpe og måske endda dø for. Vi ved, at i den kærlighed er livet – og slet slet ikke i den rene overlevelse så længe som muligt.

Helbred dit liv. Sådan var titlen på en eller anden nyreligiøs anvisning på et godt liv. Helbred dit liv. Men det er ikke det, det handler om her. Nej, helbred dine medmennesker og dit

samfund. Vær til stede for hinanden. Kæmp uden ophør for det, vi tror på. Fortæl mennesker om Guds rige – om nødvendigt også med ord.

Kom Gud Helligånd og giv os mod til at leve!

Når du er her, bliver livet anderledes:

vores trang til fred og ro forsvinder,

når du bliver nærværende som vor næste.

Vi længes efter din kærlighed og frihed,

og vi frygter måske også for den,

fordi kampen rokker ved vores sikkerhed og kalder os ud på livets farlige dybder, hvor alt kan ske.

Luk vore hjerter op for det sande liv, du forkynder.

Hjælp os, når vi falder hen og mister både håbet og troen,

når vi føler os så tynget af livets meningsløshed og vores egen utilstrækkelighed, så vi forstener i frygt og livslede.

Giv os nyt mod, når fornærmelsen og forurettelsen og ønsket om hævn forpester vores liv.

Vis dig for os som den, der er kærlighed og skab denne kærlighed også i os.

Vær sammen med os her i kirken i dag,

og lad altid menigheden afspejle din kærlighed og frihed,

når vi samles til gudstjeneste, og når vi sendes ud som livets glade budbringere.

Giv os alle frisk mod til at være lys i mørket,

verdens lys og jordens salt.

Komme dit rige, og sæt os nu i gang med din glæde og begejstring.

Bededag 2

Bøn

”Bed, så skal der gives jer! Søg, så skal I finde! Bank på, så skal der åbnes for jer! For enhver, der beder, får. Den, der søger, finder, og for den, der banker på, skal døren åbnes. Eller findes der måske et menneske blandt jer, som vil give sin søn en sten, når han beder om et brød? - eller give ham en slange, når han beder om en fisk? Hvis altså I, som er onde, dog kender til at give gode gaver til jeres børn, hvor meget mere vil jeres himmelske far da give gode ting til dem, der beder ham? Så alt, hvad du vil, at folk skal gøre mod dig, det skal du også gøre mod dem. Således er nemlig loven og profeterne.

Gå ind gennem den snævre port! Vid er porten og bred er vejen, der fører til ødelæggelse, og der er mange, der går ind igennem den, for snæver er porten og smal er vejen, der fører til livet, og det er få, som finder den.”

Bededagen handler selvfølgelig om bøn – om denne religiøse skik med at rette sit sind og sit hjerte mod Gud i samtale så at sige. At vende sig mod Gud – måske fordi ingen andre vil lytte. Vi hørte et eksempel på sådan en fortvivlet bøn i salme 130: Fra dybet råber jeg til dig, Gud... Gud er i den forbindelse målet for den yderste nød – den instans – eller rettere: person, man kaster sig i armene på, hvor alle andre vender ryggen til. Når intet andet hjælper.

Så kan man sige, at man ikke er særlig religiøs, og det med bøn er ikke lige mig, men i den yderste nød, tror jeg alligevel, langt de fleste stadigvæk kaster sig ud i samtalen med Gud. Vi har måske et religiøst gen derinde et sted.

Til gengæld lever vi nok i en tid, hvor bønner bliver lidt kunstig for mange mennesker her hos os i hvert fald – bl.a. i kraft af sådan en bededag.

Jeg kan huske fra min barndom, der var noget der hed bedemøder og bedeuger – og tanken har vel været den i og for sig smukke, at ved disse møder skulle man særligt koncentrere sig om at bede for verden eller hvad det nu var, der var temaet for bønnerne.

Men der kunne nemt indsnige sig lidt selvretfærdighed i sådan et forordnet bønsliv. Bønnerne kunne i sig selv blive en stadfæstelse af den rette tro eller den rette måde at leve på:

- Vi beder for NN, at han snart må omvende sig til sandheden... Jo, for Gud og os, vi trækker jo på samme hammel og har samme mål. Der kunne godt blive slemt lummert ved sådan nogle bedemøder.

Men nu har vi altså denne bededag, hvis formål i dag synes at være en meget belejligt konfirmandsdag – og vi hører så fra Bjergprædiken en opfordring til at bede – fordi bønnerne bliver hørt. Det kan vi være sikre på. Også vi hører jo på vores børns bønner, så mon dog ikke Gud også vil høre på os. Han forlader os jo vores skyld, ligesom vi selv tilgiver hinanden, som vi siger i Fadervor. Når vi kan – hvor meget mere kan så ikke Gud?

Og så kan vi jo indvende ud fra vores erfaring – at det ikke passer. Og det kan føre os til den slutning, at der slet ikke findes nogen Gud derude et sted, som griber ind i vores liv, når vi beder længe nok. For vi får jo ikke, hvad vi beder om! Vi bliver ikke raske. Vi dør. Ulykker sker osv. osv. Verden går sin skæve gang – og hvor er så Gud henne i det? Enten er han meget meget tunghør eller også har han sine favoritter, som han hjælper, mens det kan være lige meget med de andre.

Ingen af delene lyder rimeligt. Biskop Spong fortæller om, hvordan han som biskop blev mødt med megen omsorg og kærlighed, da hans første kone lå syg med kræft. Der blev i mange menigheder oprettet bedegrupper, der simpelt hen bad for hende konstant – sådan på afløsningsbasis – døgnet rundt. Og se, skriver han, det så en tid ud, som om det hjalp. Det så virkelig ud, som om hun kom sig, og der bredte sig i menighederne en bølge af lettelse og taknemmelighed – og der kan man bare se, hvad bønnerne formår.

Men så er det, Spong kommer til at fundere over Guds væsen. Er Gud virkelig sådan? Vil han kun hjælpe, hvis der er nok, der beder længe nok. Vil han dermed kun hjælpe dem, der i forvejen har et anseeligt netværk, der kan træde til og bede – mens den arbejdsløse i Haarlem,

som ikke kender nogen, og som ingen kender – han har ikke en chance overfor denne Gud, som åbenbart ikke kan høre et enkelt lille menneskes inderlige bøn.

Nej! Selvfølgelig er det et dybt forvrænget billede af Gud – i hvert fald af den Gud, Jesus forkynder. Desværre er det nok også et ganske udbredt billede – i hvert fald for religionen, der mange gange skal have ganske bestemte ritualer og ganske særlige hellige mennesker til at forestå bønner, hvis den skal virke.

Den eneste sande bøn er og bliver nok det fortvivlede menneskes råb om hjælp. Og så er vi måske inde ved kernen i bønnens væsen, hvor det at kunne bede om hjælp i sig selv er et svar – ligesom det at søge i sig selv er at finde. Altså denne sære tanke, som må støde enhver forbruger – at det at gå på vejen i sig selv er målet. Den, der er på vej – er allerede kommet hjem.

At bede er - ligesom at søge - en livsform, hvor du så at sige opgiver din drøm om at beherske dit liv – men tværtimod stiller dig til rådighed for livet – eller underordner dig livet. Bliver livets tjener, som Jesus altid sagde: Jeg kunne herske over livet og over mennesker, men jeg har fravalgt det for at kunne tjene livet og tjene mennesker.

Og måske er det også det, han siger om livets Gud. At Gud ikke er den store almægtige hersker, der strør om sig med lutter gode gaver til de udvalgte, der beder om det, men at Gud selv er den ydmyge tjener, hvis fornemste opgave er at være til stede hos den, han tjener – at elske den, han tjener. Og kærlighedens væsen er vel netop at være til stede – langt mere end at forsyne os med gode gaver. At være til stede under livets forskellige vilkår – ikke for at ændre på det onde og fremme det gode – men for at være til stede i gode som i onde dage. Under livets vilkår, sådan som de nu engang er.

Så den Guds svar på alle vores bønner er og bliver det samme: Jeg er her jo. Jeg er jo lige her. Jeg går med dig gennem dit liv og gennem din død – gennem dine sejre og gennem dine nederlag, og intet skal nogen sinde skille os fra hinanden. Jeg er hos dig, og jeg forlader dig ikke. Så hvis jeg skulle vælge mellem den Gud, der sørger godt for sine egne – altså de troende og ikke mindst de bedende, som ofte med megen smiger og dyb underdanighed henvender sig til Himlens kongelige majestæt og beder om nåde og også gerne lidt fremgang – og så den Gud, som Jesus forkynder og vel også selv er i al sin menneskelighed og i sin dybe lidelse – en Gud, som *ikke* giver mig gode kår eller sørger godt for mit liv, når jeg beder om det på den rigtige måde – en Gud, som *ikke* hjælper mig ud af min nød, men som selv går med mig ind i det alt sammen – ja, så vælger jeg godt nok den sidste – den Gud, der ikke blot hører mig, men som omslutter mig med al sin kærligheds rigdom – uanset hvad – i liv og også i død.

For det er ikke religiøse øvelser som særlige bededage, et bodfærdigt sind, kundskab om den rette lære eller en tro, der kan flytte bjerge – det er ikke det, der skal give mig livet. Det er og bliver den kærlighed, som er Guds sande væsen – en grænseløs og evig kærlighed, som giver mit livs op- og nedture det fundt, der gør, at jeg tør leve med det hele – ikke i forskrækkelse,

bekymring eller angst for, hvad der dog kan ske eller *er* sket – men med den inderlige frimodighed og dybe livsglæde, som kun kærligheden kan give mig.

Vi ved, hvor meget kærligheden fra mennesker betyder – hvor meget mere så ikke kærligheden fra Gud? At vide, at man er elsket – det er Guds svar på mine bønner.

Og så til sidst den brede vej, der fører til fortabelse. Ja, det er selvfølgelig for mig religionens brede vej, som de fleste følger uden at tænke nærmere over det.

Hebræerbrevet taler om en anden vej – en ny og levende vej, der er åbnet til Gud gennem det forhæng, som mennesker havde opsat som en religiøs spærring – men som flængedes fra øverst til nederst, dengang Jesus døde på korset. Han er selv den nye og levende vej – dette lidende og døende menneske – han er det nye liv, som ikke længere skal måles på graden af religiøse færdigheder eller moralsk uangribelighed – og slet ikke på rigdom eller lykke – men alene på den kærlighed, som omslutter ethvert menneskebarn i liv og død. Her er ikke forskel på nogen – her er ikke lykke og ulykke, gode kår og ringe – rigdom og fattigdom – her er bare evigt liv for alle.

Du kan intet selv gøre dertil – ikke andet end at tage imod dette nye levende liv, som kærligheden giver så rundhåndet og frit. Livet i Kristus Jesus, som Paulus siger. I ham lever og røres og er vi!

Og det kan godt være svært for mennesker, der har så mange sære ting for. Men prøv alligevel engang imellem at overveje også religionens væsen - og vælg så den vej, der fører til livet.

4. søndag efter Påske 1

Sjælesørgeren

Nu går jeg til ham, som har sendt mig,
og ingen af jer spørger mig, hvor jeg går hen.
Men fordi jeg har talt således til jer,
har sorgen fyldt jeres hjerter.
Dog siger jeg jer sandheden:
Det er godt for jer, at jeg går bort.
Hvis ikke jeg gik bort,
ville jeres sjælesørger ikke komme til jer.
Kun hvis jeg går bort, kan jeg sende ham til jer.
Når han kommer, vil han overbevise verden om synd -
om retfærdighed og om dom:
Om den synd, at de ikke hengav sig til mig.
Om den retfærdighed, at jeg går til min far,
så I ikke mere skal se mig.
Om den dom, at denne verdens fyrste er dømt.
Endnu har jeg meget at sige jer,
men det kan I ikke bære nu.
Når han kommer – sandhedens ånd –

vil han lede jer til hele sandheden.
Han taler nemlig ikke af sig selv,
men sådan som han har fået besked på.
Han skal forkynde for jer, hvad der skal ske.
Han skal herliggøre mig,
for han skal tage af mit og forkynde det for jer.
Alt, hvad min far har, er mit.
Derfor sagde jeg, at han skal tage af mit
og forkynde det for jer.

Søndagene mellem Påske og Pinse er kirkeårets festdage. Den liturgiske farve er hvid – festens farve. Det er hver søndag for så vidt – i hvert fald her i kirken, hvor gudstjenesten altid skal forestille et festmåltid med taler og omdelte sange og oplæsning af telegrammer – men særlig i denne påsketid, hvor festen handler om påskens store begivenheder: Jesu død og opstandelse. Det er Johannesevangeliet, der lægger stemme til disse søndage, og teksterne er hentet fra den såkaldte afskedstale, hvor Jesus prøver at forklare sine noget tungnemme elever, hvad der er den dybere mening med, at han skal dø.

I søndags trøstede han sine lærlinge med, at nok skulle de sørge over afskeden, men bagefter skulle deres glæde blive stor. Han sammenlignede sorgen med fødselsveer, som nok gør ondt, men det er for ingenting at regne mod den glæde, der fylder den nybagte mor – glæden over at et barn er født til verden. I skal se mig igen, lovede han sine elever.

Og det pegede jo hen på påskemorgens opstandelse, hvor hans lærlinge rent faktisk ifølge de fleste evangelister jo så Jesus igen – rørte ved ham og spiste sammen med ham og talte med ham, men i dag hører vi så om, at det også peger videre hen mod endnu en tilbagekomst så at sige – denne gang i form af Guds Ånd, som Jesus kalder Talsmanden – altså den ånd, der skal tale Guds sag i verden. Og det vil sige, at dagens tekst peger hen på pinsen, som jo er åndens fest eller kirkens fødselsdag. Den dag, hvor Guds Ånd besatte disse lærlinge i en grad, så de gik i gang med at skabe den kirke, vi stadig er en del af i dag, hvor vi sidder her i Udby kirke og fejrer barnedåb og mindes vores tilblivelse som kirke.

Johannesevangeliet er som de øvrige evangelier et kampskrift. Det prøver at opmuntre og opildne de nye menigheder til at holde ud i modgangen – og den var stor, da Johannes skrev sit evangelium – at holde fast ved denne nye bevægelse, selv om ingen andre brød sig om den og ovenikøbet forfulgte og latterliggjorde de hengivne. Det samme, som Jesus sagde til sine første elever, gælder stadigvæk: det kan godt være, det gør ondt at være kristen, men bagved smerten venter den store store glæde.

Den modgang, de første kristne mødte, kom fra datidens magthavere. Den romerske kejsermagt, som alle i hele den kendte verden, havde inde på livet - herunder kejsermagtens jødiske medløbere i form af konger, der var indsat og betalt af romerne og præster, der gik i romernes

tjeneste for egen vindings skyld, i stedet for at yde modstand mod undertrykkelsen af Guds eget folk.

Romerne vidste nok, hvad de gjorde, når de satte de besatte folk op mod sig selv ved at gøre en del af folket til ledere over de andre. Så kunne de kæmpe indbyrdes om magten i stedet for at bekæmpe den egentlige fjende – romerne.

Men nu kommer så Sjælesørgeren – denne Guds egen advokat, der skal overbevise verden – dvs. romerriget - om synd og om retfærdighed og dom. Det er synd, at de hylder kejseren og ikke Jesus. Det er synd, at de fleste falder for magten og lader sig imponere af magthavernes forgyldte løgne – i stedet for at holde sig til sandheden – sandheden om, at ingen mennesker i virkeligheden kan have magten over andre. Sandheden om, at ingen skal være andres slaver. Ingen skal adlyde andre mennesker, men kun sit eget hjerte.

I den forbindelse er det retfærdigt, at Jesus – elevernes herre og mester – forlader dem, så de selv kan komme til, så at sige – så de selv kan tage hånd om deres liv – uden først at skulle spørge mester om lov.

I kirken har vi derfor ingen herrer og ingen undersætter – her er vi alle ét – ét fællesskab af forskellige mennesker – det var i hvert fald den oprindelige tanke, at der ikke skulle være nogen, der bestemte over andre eller styrede andre. Jeg ved ikke, om det helt er lykkedes endnu, for mennesker kan nu engang godt lide, at der er nogen, der bestemmer – mærkeligt nok – men det hænger måske sammen med det besvær, det er at tage ansvaret for sit eget liv.

Her i kirken kommer vi ikke for at lære, hvordan vi skal leve vores liv, men vi mødes her engang imellem for at få mod til at tage ansvaret for vores liv. Hvordan vi skal leve – ja, det skal talsmanden nok fortælle vores hjerte.

Og det er altså en stik modsat holdning til den verden, der hylder konger og kejsere og religiøse magthavere af enhver slags. Derude i verden er det næsten altid de få stærke, der bestemmer over de mange. Det er næsten en livslov – og det er præcis den, Jesus gør op med, fordi han vil give al magt og menneskelig værdighed tilbage til det enkelte menneske. Du er den, der bestemmer, og der er ingen, der kan tage dit liv fra dig. Det er kristendommens store friheds-erklæring.

Og det er klart, at den vil møde modstand fra dem, der gerne vil have magten over andre, men hvis du holder fast i dig selv, så at sige – sådan som Jesus gjorde det til det sidste uden at lade sig kue af modgangen – så skal du også opleve, hvad det vil sige at leve et sandt menneskeliv. Glæden ved at være sig selv (bekendt).

Og så kommer den store opmuntring til eleverne. Hold ud, for denne verdens fyrste er allerede dømt. Det er kun et spørgsmål om tid, inden hans imperium braser sammen som en kolos på lerfodder. Denne verdens fyrste er for Johannes den romerske kejser og al hans magt og al hans væsen. Alt, hvad han står for i hele sin selvbestaltede guddommelighed. Han er selve modbilledet til Jesus – den diametralt modsatte person. Hvor Jesus skildres som fattig, ydmyg

og fuldstændig magtesløs, og hans liv skildres, som noget der mest ligner en fiasko – ja, så er der ikke ende på kejserens succes – hans verdensomspændende magt og hans enorme rigdom. Det var ikke svært for mennesker at tilbede kejseren – hvad de i øvrigt også blev tvunget til – tilbede ham som deres Gud. Adlyde ham som deres Herre. Juble over ham som verdens frelser og velgører.

Og det underfundige ved evangelisterne er, at de fratager kejseren alle hans titler som Gud og herre og verdens frelser og giver dem til denne usle og fattige menneskesøn, som kejseren fik henrettet som en forbryder. Ingen i verden har nogensinde haft så meget magt som de romerske kejsere på Jesu tid – og dog er denne verdens kejser dømt. Hans tid er uigenkaldeligt forbi, og en ny tid med en helt ny verdensorden er allerede sat i gang med Jesus og hele den livsopfattelse og det menneskesyn, som han indførte – i det små, mens han var her – og senere ved hjælp af sandhedens og kærlighedens hellige ånd, der skabte kirken som et modstykke til den magtfulde stat.

At det så senere lykkedes for den romerske kejser at overtage kirken og gøre den til en del af det kejserlige magtapparat, er en grum og tragisk historie om, hvordan kirken solgte sin sjæl til denne verdens fyrste for at slippe for forfølgelser og hårde tider. Man orkede ikke at vente længere.

Når der er nogen, du ikke kan styre, så giv dem magt over andre. Forfrem dem og giv dem højere løn end de andre. Så vil du se, hvor hurtigt, de falder til ro og bliver nemme at danse med.

Så vi står altså i et valg stadigvæk – både som kirke og som mennesker. Valget om, hvordan vi vil være. Valget om, hvem vi vil tilbede og hylde som vores herre og vores Gud.

Magten i verden eller afmagten? Den romerske kejser og alle hans efterfølgere af den ene eller anden art – eller ham, der hænger på et kors efter et fuldkommen mislykket liv – i hvert fald set med magtens øjne?

Vil du bruge dit liv på at få magt over andre? Det er det, vi er opdraget til – det er det, hele vores civilisation indbyder os til og lokker os med. Se at blive til noget – helst noget stort og berømt. Denne verdens fyrste lever i bedste velgående.

Eller vil du som Jesus – din sande Gud - ofre dit liv på at tjene andre i kærlighed til alle mennesker – og det vil altså også somme tider betyde åben modstand mod enhver form for undertrykkelse af mennesker – uanset hvem det så er. For man må jo nu engang være der for dem, man elsker. Koste hvad det vil.

Evangelierne og enhver kristen gudstjeneste opmuntrer os til at vælge kærlighedens besværlige vej frem for magtens nemme, og de påstår, at deri – i alt bøvlet og besværet - er livet og glæden og sandheden gemt, mens magtens nemme vej blot fører til død.

De taler om Guds kærlighed, der er det egentlige grundlag for denne henvendelse og dermed også for denne festlige sammenkomst i Udby kirke i dag. En kærlighed, der ikke kan lade være

med at tiltro os alt muligt godt, og som derfor også tør lade os bestemme selv – vælge selv – leve selv.

Så vælg da livet – sådan som livet selv for længst har udvalgt dig! Scenen er klar – livet venter kun på dig.

4. søndag efter Påske 2

Om frihed

”Når I får ophøjet Gudsmennesket,” sagde Jesus, ”så skal I forstå, at jeg er den, jeg er, og at jeg intet gør af mig selv, men hvad min far har lært mig, dét siger jeg. Han, som har sendt mig, han er med mig. Han har ikke efterladt mig alene, for jeg gør altid det, der glæder ham.”

På grund af denne tale var der mange, der fik tillid til ham.

Nu sagde Jesus til de jøder, der havde fået tillid til ham:

”Hvis I bliver i min fortælling, er I for alvor mine elever. I skal forstå sandheden, og sandheden skal gøre jer frie.”

”Vi er Abrahams børn,” svarede de, ”og vi har aldrig været nogens slaver. Hvad mener du så med, at vi skal blive frie?”

”Jeg kan godt fortælle jer,” svarede Jesus, ”at alle, som synder, er syndens slaver. Slaven bliver ikke i huset for altid – det gør sønnen til gengæld. Så hvis sønnen sætter jer fri, så er I for alvor frie.

Johannesevangeliets 8. kapitel er et vældigt opgør mellem Jesus og jøderne – et opgør, der handler om, hvem af dem, der har Gud bag sig. Som kapitlet skrider frem, tilspidses situationen, og det ender med, at jøderne forsøger at stene Jesus, men han går sin vej.

Man kan vel med en vis ret sige, at han selv lægger op til det. Her går jøderne rundt med den sikre religiøse forvisning, at de er noget særligt – Abrahams børn, som de siger – eller Guds egne børn – og så får de at vide, dels at Abraham, deres stamfar – kun er en forløber for Jesus og endnu værre – det er ikke Gud, der er deres far, men Djævelen selv. Gud er nemlig Jesu egen far. Og djævleyngel kan som bekendt ikke fatte Gud.

Ikke så underligt, de kalder ham bindegale og senere forsøger at stene ham. Og vel heller ikke så underligt, at de til sidst ophøjer ham, som Johannes kalder korsfæstelsen.

Man kan vel roligt påstå, at der ikke er meget guddommeligt over dette kapitel. Det virker ærligt talt mest som et noget anstrengt forsøg på at lægge langt senere tiders teologiske stridigheder i munden på Jesus. Det har åbenbart været vigtigt for evangelisten hen imod slutningen af det første århundrede at få lagt en gevaldig afstand til jøderne, og det skyldes måske, at jøderne på det tidspunkt kæmpede for deres eksistens som folk og derfor ikke havde overskud til at inkludere kætterske bevægelser som den nye Jesusbevægelse. Derfor forfulgte de første kristne – jog dem ud af deres synagoger og det, der var værre. Der var krig i landet, templet og

med det hele Jerusalem var ødelagt af romerne, og det eneste, der var tilbage, som jødefolket kunne samles om, var netop Den hellige skrift med folkets religiøse og politiske historie – og når der så kom nogle, som påstod, at jødedommen i virkeligheden kun var en forløber for Jesus – en korsfæstet forbryder fra Nazareth – ja, så måtte man bekæmpe sådan en falsk og gal lære, der forsøgte at undergrave selve det grundlag, folket skulle leve videre på.

Historien gentog sig i de følgende århundreder, da den nye kristendom på trods af modstanden bredte sig i Romerriget og gang på gang blev bekæmpet af magthaverne, fordi de kristne efter sigende undergravede selve statens eksistens. De var godt nok hverken særlig mange eller særlig magtfulde, men det, de sagde, var en hån imod selve grundlaget for det kejserlige romerske imperium – den samme hån som mod jødedommen. At kejseren ingen betydning havde i virkeligheden i forhold til netop den samme korsfæstede forbryder fra Nazareth. Det var ikke kejseren, der var Guds søn, men Jesus.

De første kristne forsøgte at leve efter en ny verdensorden, hvor der var lighed mellem alle mennesker – uanset køn, nationalitet, race, livssituation, skam eller ære. Ethvert menneske var i sig selv Guds barn og arving til Guds rige, som man sagde – havde altså en umistelig og ukrænkelig værdighed – og det lyder jo fint, men der, hvor det går galt efter verdens målestok, det er, hvis man virkelig mener *ethvert* menneske. Fordi ethvert imperium og enhver religion netop bygger på, at der er forskel på mennesker. Der er dem indenfor, og der er ikke mindst dem udenfor. Hvis alle var lige, så falder selve grundlaget for civilisationen, som vi kender den. Hele samfundsiden, som vi kender den og selv oplever den i vores liv, bygger på en stadig vurdering af mennesker både i det nære og i det globale samfund. Vi bestiller dårligt andet end at bedømme hinanden. Og på det område er der ikke forandret meget de sidste 2000 år.

Det kan måske undre, når nu kristendommen er vokset til en verdensreligion, så burde det kristne menneskesyn vel også være trængt frem. Men det er måske netop derfor. På et tidspunkt opgav de kristne modstanden mod det omgivende samfund – indgik en hellig alliance med kejsermagten og fik selvfølgelig gevaldig vind i sejlene. Blev selv en religion med alle religionens kendetegn – herunder den såkaldt nødvendige vurdering og rangorden af mennesker.

Og det er der så nogen, der minder kirken om i dag. Det er f.eks. ateisterne, som ruster sig til kamp mod kirken og religionen, som de først og fremmest ser som en undertrykkelse af frie mennesker og ikke mindst af den frie tanke – af fornuft og videnskab.

Men så er det også teologer – altså troende kristne mennesker, der prøver at formidle et nyt sprog, når vi taler om Gud og kristendom – altså ikke som ateisterne søger at afskaffe kirken og kristendommen, men tværtimod søger at redde kristendommen over i vores egen tid med et sprog, som vores tid forstår. Man kan vel sige, at de forsøger at komme bag om religionens sprog til et mere menneskeligt sprog – og dermed forsøger at komme tilbage til det, som måske var den oprindelige kristne forkyndelse og det oprindelige kristne liv – før det blev pakket ind

i en rimeligt anvendelig statsreligions hellige gewandter. Og det er ikke særlig populært i religiøse kredse.

Men de bliver ved alligevel, for de tror på, at det, som Jesus sagde og var, har en afgørende betydning for det enkelte menneske og for vores samfund – også i dag.

De kan f.eks. hævde, at kristendom ikke er nogen religion, men en livsform, der bygger på næstekærlighed – ikke blot mod de udvalgte, men mod alle. Du skal også elske dine fjender. Og dermed skabes et andet menneskesyn, hvor ethvert menneske som sagt få en umistelig og ukrænkelig værdighed – i modsætning til det normale, politisk og religiøst bestemte menneskesyn, der altid må opdele mennesker i bestemte kategorier og altid må sætte grænser og skel mellem mennesker. Dem og Os.

Så hvis ikke kirken og kristendommen selv var blevet en religion og selv havde sat skel og grænser mellem mennesker og lært os at gøre det samme – ja, så burde der altså være en massiv modstand mod de kristne. For det største kætteri er måske ikke, at du ikke tror på det samme som de andre, men at du ikke vil tilbede de andres fjendebilleder.

Jeg tror, at det, at Jesus ikke ville medvirke til den religion, der var på hans egen tid og på hans sted, men tværtimod på mange måder modvirkede den – bl.a. jo ved at hævde det enkelte menneskes frihed fra religionens dom og menneskers fordømmelse – det, de religiøse kalder Guds vrede – jeg tror, at det var det, der skabte den virkelige modstand imod ham dengang han levede. Og det er måske den modstand, vi aner i Johannesevangeliets intense opgør med jøderne.

At det så blev et opgør, der netop har fået fjendebilleder som konsekvens – i form af legitime og kirkeligt sanktionerede jødeforfølgelser op gennem hele kristendommens historie, ja, det taler sit tydelige sprog om, hvor langt der blev fra Jesu forkyndelse af frihed for alle på kærlighedens grund – og så til de sataniske fjendebilleder, der kom ud af den forkyndelse.

Måske kan vi lære af historien. Der er ikke meget, der tyder på det lige for øjeblikket, hvor de sataniske fjendebilleder synes at styre verdens gang fra storpolitik til vores egne holdninger, men netop derfor må vi ikke opgive at lytte til den stadige og stædige modsigelse af alle vores dejlige fællesskabsopretholdende fjendebilleder. Den stædige nedbrydning af alle vores mure og skel og grænser overfor vores medmennesker.

Vi må ikke opgive at lytte efter Guds ord, som det blev talt og udlevet af forbryderen fra Nazareth. Han vil altid være iblandt os og han vil altid modsige os, og det vil han fordi hans kærlighed til os og til vores verden tvinger ham. Han kan ikke andet – heller ikke selv om det ofte nok ser håbløst ud. Selv de, der mishandlede og korsfæstede ham, kunne han kun tilgive. De vidste jo ikke, hvad de gjorde!

Vi tror, at det er *hans* liv der fører til virkelig opstandelse i alle dette ords betydninger. For vi tror, at den afmægtige kærlighed på trods af alle dens nederlag i verden er både sand og levende og at den til sidst vil sejre og skabe den fuldkomne glæde.

5. søndag efter Påske 1

Bøn

”Men jeg siger jer: hvad I end beder min far om, det vil han give jer i mit navn. Indtil nu har I ikke bedt om noget i mit navn.

Bed og I skal få, så jeres glæde må blive fuldkommen.

Dette har jeg sagt jer i billeder. Der kommer en tid, hvor jeg ikke længere skal tale til jer i billeder, men ligeud forkynde for jer om min far. Den dag skal I bede i mit navn, og jeg påstår ikke, at jeg vil gå i forbøn for jer hos min far, for min far holder selv af jer, fordi I har holdt af mig og har fæstet lid til, at jeg er udgået fra Gud selv. Ja, jeg er udgået fra min far, og jeg er kommet ind i verden. Jeg forlader verden igen og går til min far.”

Min erfaring med bøn går tilbage til min barndoms aftenbøn, som var Jeg er træt og går til ro, Nu lukker sig mit øje, Jeg lægger mig så trygt til ro... Vi havde hver vores bøn vi børn, og det var mor, der sad på sengekanten og bad med os – og man kan vel ikke tænke sig noget mere trygt og godt end sådan at sove ind under fars og mors omsorg og kærlighed og ovenikøbet under englevagt.

Hjemme havde vi også bordbøn hver eneste dag – dette lille ubrydelige ritual af taknemmelighed mod vores far i Himlen som havde givet os gaverne og velsignede os.

Med årene forsvandt aftenbønnen ligeså stille – jeg tror det var i puberteten – selvfølgelig med lidt dårlig samvittighed – og da vi flyttede hjemmefra tag vi ikke bordbønnen med – den passede ligesom ikke til kollegielivet og ungdomsoprøret i 70'erne.

Men da vi så selv fik børn kom de igen – både aftenbønnen og bordbønnen, som var blevet et bordvers – Alle gode gaver – men det ebbede så også ud med årene, da børnene blev lidt større – og siden har den strukturerede og ritualiserede bøn for mit vedkommende været knyttet alene til gudstjenesten.

Og det kan man selvfølgelig undre sig over, og det gør jeg da også somme tider selv, og mange vil måske med rette hævde, at det må være et tomt liv uden den dimension, som bønnen giver – og nogle vil endda vove at påstå, at uden et aktivt bønsliv kan man ikke med rette kalde sig kristen – og da slet ikke være præst.

Og det kan man jo sagtens forstå, fordi bønnen ligesom ligger i religionens væsen som noget helt afgørende - også for kristendommens vedkommende, sådan som vi har lært det, fra vi var helt små - at bede til Gud som en selvfølgelig ting. Og Jesus har jo selv lært sine lærlinge at bede Fadervor, og i dagens tekst opfordrer han sine lærlinge til at bede, så deres glæde kan blive fuldkommen.

Og så er der vel det ved det, at mennesker af natur nærmest er bedende væsener – i samme øjeblik, det brænder på, livet, så beder vi til hvem som helst om hjælp – uanset om vi så er ateister eller hvad.

Alligevel er der noget ved bønnen – den daglige ritualiserede og institutionaliserede - foreskrevne bøn – jeg ikke bare kan forlige mig med. Og jeg tror, det hænger sammen med, at for mig hører denne bøn barndommen til. Da jeg var barn talte jeg som et barn – tænkte jeg som et barn – forstod jeg som et barn, men da jeg blev voksen aflagde jeg det barnlige, siger Paulus i sin sang til kærligheden – måske fordi kærligheden og kærlighedens gud ikke sådan kan hidkaldes af mennesker, fordi den er der hele tiden – og måske misforstår vi livets dybeste åndelige virkelighed og hele Jesu anliggende, hvis vi opfatter tilværelsens grund eller saligheden eller den fuldkomne glæde som kun beregnet for f.eks. dem, der beder tilstrækkeligt om det.

Dette billede af Gud, som en gud, der udvælger nogen frem for andre af den ene eller den anden grund, holder ikke længere. Vi kan ikke påstå i dag, at vi på den ene eller den anden måde kan påkalde os Guds opmærksomhed – ja, sådan har jeg det i hvert fald – for Guds opmærksomhed er den egentlige grund til at jeg lever og virker i mit daglige liv – den kan hverken svækkes eller fremmes af mig. Guds opmærksomhed er mit livs ophav og grundlag og eneste mulighed – det er den luft jeg indånder – det er alt, hvad jeg ser, hører og tænker – og forsvinder den – ja, så er jeg ikke længere til – man kan måske sige lidt poetisk: vi er Guds opmærksomhed. Vi er Guds kærlighed!

Det synes jeg også fremgår af kristendommen – ja, jeg tror, det var selve kernen i Jesu forkyndelse – at nedbryde enhver barriere og enhver begrænsning i forholdet mellem Gud og mennesker – det synes jeg, hans lignelser handler om og hans helbredelser og hans eget liv – dette at der ikke er nogen afstand mellem Gud og mennesker – at gud skal søges i menneskelivets dybder i ånd og sandhed og ikke i en eller anden fjern og farlig faderfigur, som man på religionens bud skal bede pænt om nåde og huske at sige pænt tak til og ellers lovprise i tide og utide.

Det kan være både smukt og berigende og for så vidt befriende, og vi gør det da også her i kirken i respekt for overleveringen og traditionen – men jeg tror ikke, vi skal standse der. Der er noget i Jesu forkyndelse, der kalder os – i hvert fald mig - dybere ned i en ny forståelse af selve Guds – ja selve tilværelsens væsen og dermed vores eget væsen – selv om det kan være overordentligt svært og smertefuldt at skulle forlade sin barndoms tro, for hvad man i barndommen nemmer, man ej i alderdommen glemmer.

Og det er måske i virkeligheden bønnens væsen – at følge dette kald – ikke så meget tror jeg ved at sætte sig hen og fundere over livets forunderlighed eller ved at gå i kloster for at nærme sig Gud – men ved at leve sit menneskeliv på en ny måde, som man kunne kalde i et ubrydeligt fællesskab med Gud og med hinanden – et fællesskab, som vi jo sagtens kan kalde kærlighed, fordi kærligheden er så fuldkommen betingelsesløs, som den er. Den kommer ikke som kaldet – den er der hele tiden og kalder på os – kalder os ind i en ny forståelse af os selv – af vores tilværelse - af vores medmenneske og helt fjerner religionens ”måske egnet” og hele den afstand, der ligger i det begreb, som den ydmyge bøn om nåde eller de sædvanlige udtryk for lovprisning af den himmelske majestæt bekræfter igen og igen.

I dette ubrydelige og evige fællesskab med selve livets væsen er der ingen grænser, og selv døden bliver ikke en afslutning men en port til en ny virkelighed, som vi kun kan se i møde med forventning og aldrig i frygt for nogen dom eller nogen tilintetgørelse, sådan som påsken udtrykker det med sin påstand om, at selv døden ikke kunne holde mennesket Jesus fast – ikke fordi han var noget særligt guddommeligt. Han viste os bare, hvad det egentlig vil sige at være et sandt menneske.

Jeg tror på ham. Jeg tror på, at jeg har lod og del i hans liv og dermed også i hans opstandelse. Eller som Paulus udtrykker det i et af sine heldige øjeblikke: I ham lever og røres og er vi! Og det behøver jeg ikke bede om igen og igen, for sådan er det bare med det, og det kan ingen nok så from bøn eller nok så fæl forbandelse ændre det mindste ved.

Fællesskabet med Gud står fast i al evighed i en ubrydelig enhed – vi er ét. Og det kan vi da godt minde hinanden om, når vi nu om lidt går til alters, og det er måske også den gamle bøns pædagogiske og religiøse formål: ikke så meget at minde Gud om vores tilstedeværelse som at minde hinanden om, hvem vi i virkeligheden er, fordi vi har en sjælden evne til at ville ydmyge os selv under en eller anden ydre autoritet, som skal give vores liv mening og fylde. Det skal vi først og fremmest selv i respekt for dette skrøbelige menneskelivs vilkår, som vi måske engang imellem kan mildne for hinanden – måske ikke – og somme tider gør vi det endda sværere for hinanden, for sådan er vi nu indrettet. Men det er også os selv, der skal lytte til det kald – den bøn - der lyder til os som voksne mennesker, der har aflagt det barnlige. Lytte til den stemme, der kalder os ud af barndomshjemmets – og man kan vel også sige kirkens - trygge og gode barnlighed ind i en ny virkelighed, hvor ansvaret er vores – hvor vi kan rette os op – løfte vores bøjede bedende og benovede hoveder og se livet og virkeligheden og vores korsfæstede herre i øjnene med frimodighed og fuldkommen glæde, fordi vi aldrig er alene men er ét med det, som er tilværelsens og vores egen dybeste grund – den evige kærlighed, som de gamle kaldte Gud, og som fik Paulus til at udbryde til nogle forstenede athenske filosoffer: I ham lever og røres og er vi!

5. søndag efter Påske 2

Kærlighedens tid

Således talte Jesus.

Han løftede sine øjne mod himlen og sagde:

”Far! timen er kommet.

Lys på din søn, så din søn kan skinne på dig. Du gav ham magt over alt, hvad der lever, så han kunne give alle dem, som du har givet ham, evigt liv.

Dette er det evige liv, at de lærer dig at kende, den ene sande Gud og ham, han har udsendt: Jesus Kristus.

Jeg har kastet lys over dig på jorden ved at fuldende det arbejde, du har pålagt mig at udføre.

Lys nu på mig, du min far, hos dig selv ved den stråleglans, jeg havde før verden, dengang jeg var hos dig.

Jeg åbenbarede dit navn for de mennesker fra verden, som du havde givet mig. De var dine, men du gav dem til mig, og de har holdt fast i din fortælling. Nu ved de, at alt, hvad du har givet mig, er fra dig – at jeg har givet dem den fortælling, du har givet mig. De tog imod den, og de forstod for alvor, at jeg er udgået fra dig – ja, de troede på, at du har udsendt mig.

For dem beder jeg.

Jeg beder ikke for verden, men for dem, du har givet mig, for de er dine. Alt mit er dit, og dit er mit, og gennem dem har jeg fået guddomsglans.

Jeg er ikke længere i verden.

Selv er de i verden, men jeg kommer til dig.

Hellige far! Hold dem fast i dit navn –

det navn, som du har givet mig –

for at de må være ét, ligesom vi er det.

Fader – Søn – herliggørelse – evigt liv – den eneste sande Gud – Jesus Kristus - ord – verden – ét... Hvis jeg skulle prøve at oversætte noget af denne bøn, som Johannes lægger Jesus i munden til et mere vedkommende sprog – så kunne den lyde sådan her:

Nu er det tid, Gud. Brug mig nu som et spejl, så disse mennesker kan se livet gennem mig – kan se og forstå livets uendelige dybder. Lad dem ikke gå til grunde i overfladisk materialisme, men lær dem åndens kraft at kende gennem mig.

Nu er det tid, siger han, timen er kommet – og det, det handler om, er selvfølgelig Jesu død og opstandelse – altså nu er det kærlighedens tid. Så hele denne ypperstepræstelige Bøn, som den kaldes, kunne måske koges ned til en opfordring til kærlighed.

Det er kærlighedens tid – altid. Vi har vel som regel en tilbøjelighed til magt – til uafhængighed og det, vi kalder frihed – til at vise at vi kan klare os selv. Her i kirken kalder vi det synd, og dybest set er det vel synd for os, at vi skal slæbe rundt på denne oppakning af selvopholdelse og magtvilje, som vi har med fra vores fortid, og som kan blive tungere og tungere med årene – og vi selv mere og mere ensomme. Forført af magt.

Troen på at vi kan og skal kæmpe os igennem vores liv alene er vidt udbredt og forkyndes overalt – ikke mindst i dag – fra ensomme kondiløbere til elitesportens tragiske ofre - men hvad er der ved det? Hvem kan nyde en dag som i dag i fulde drag – hvis ikke man har nogen at nyde den sammen med? Hvad hjælper det, at hjertet banker – hvis ikke det har nogen at banke for?

Det er derfor vi forkynder – ikke som verdensmagten forkynder – for vi forkynder kærlighed, fællesskab – afhængighed af hinanden. Og i sidste ende vel også afhængighed af den Gud, Johannes kalder kærlighed.

Det er mærkeligt med sproget – hvordan det kan tage magten fra os. Hvordan f.eks. Gud kan blive det modsatte af det, som oprindeligt var ment. Hvordan formen ligesom kan overtage

indholdets plads, så Gud forkyndes som den mægtige og frygtindgydende hersker, alle skal falde næsegrus til jorden for af frygt og beundring. Som magtens ultimative symbol.

Men det er ikke sådan en Gud, Johannes forkynder – eller Jesus, og Guds herlighed er ikke som en frygtindgydende hersker, der gør, hvad han vil og tvinger folkeslag i knæ. Guds herlighed er kærligheden, som ingen skal bøje sig for, hvis ikke det sker af hjertets inderlige glæde og taknemmelighed.

Den verden, Jesus talte ind i, var virkelige magtens verden. Det var Romerriget med dets dyrkelse af den stærke ener – kejseren – vinderen – og dets foragt for det svage menneske – taberen – og dem var der mange af. Man mener, at det var mere end 90 % af befolkningen, der levede på et materielt og åndeligt eksistensminimum og samtidig med deres arbejde forsørgede de 10 %, som var eliten. Og alle ville mene, at det var i orden, for hele kulturen var gennemsyret af troen på den stærkes ret – guddommelige ret til at herske. Det er det, kejsermagten symboliserer – den kejser, som længe før Jesus kaldes og betragtes som Guds egen søn – og kejserens budskab som et evangelium.

Midt ind i denne romerske firkantede magtverden og tilværelsesopfattelse forkynder Johannes en anden herre og Gud end kejseren. En nederlagets mand – en fiasko – en henrettet forbryder – en synder. Og netop denne begivenhed kalder han herliggørelsen af Guds kærlighed – den virkelige sejr og ophøjelse i herlighed og triumf.

Fordi nu er der pludselig og for første gang håb om liv og frihed for alle såkaldte elendige – nu ved vi, hvem Gud virkelig er – hvem der virkelig er guddommelig. Hvis liv, der er et sandt og frit liv.

Sælg alt, hvad du ejer og har, og kom så og følg mig – alle dine computere – alle dine fjernsyn – alle dine biler – alle dine bøger – og gå så rundt blandt mennesker og tal med dem som ven med ven om kærlighed og fællesskab – afhængighed og det, der virkelig betyder alt.

Det er måske for drastisk, men i en tid, hvor bankerne og vores regering trygler os om at tage flere lån, så vi kan forbruge mere, mens store dele af verden dør af regulær sult og sygdomme, der sagtens kunne helbredes – mens der kører rumprogrammer til milliarder og atter milliarder men ingen programmer for Afrika, vores syge nabo, der bare går til i gæld til os og udsigtsløs elendighed – i denne tid forkynder vi kærlighedens tid. Fællesskabets tid – afhængighedens tid – tabernes tid.

Jesus sendte sine lærlinge ud blandt mennesker med opfordring til at lade mennesker sørge for dem til gengæld for den helbredende og livgivende samtale om Guds rige, de skulle føre. En opfordring til at stå i gæld til mennesker – gøre sig afhængige af mennesker – fordi livet og friheden og sandheden – Gud selv - ikke er andre steder end i sådan et tæt forhold til andre mennesker. I stik modsætning til den udbredte holdning om at friheden og lykken ligger i, at jeg klarer mig selv. Ene men stærk. At jeg vinder. At lykken er at stå som enevældig kejser i sit enorme palads med ret til at bestemme alt.

På den måde er kristendommen en svaghedens religion, men samtidig er den både sandhed og frihed i kærligheden. Det var derfor, de løftede hovedet alle de fordømte, da de hørte om Jesus. Og det er måske derfor, kristendommen er ved at ebbe ud i den rige del af verden, men den vokser eksplosivt i alle de fattige lande.

I skal gøre jer afhængige af hinanden, siger Jesus. I skal lade jer bære af hinanden. Det handler vel om at give hinanden lov til at være mennesker, og det vil sige at give kærligheden råderum på alle leder og kanter, for kærligheden er det stof både Gud og mennesker er lavet af – i virkeligheden.

Og det er derfor, friheden er så vigtig – fordi friheden ikke er friheden *fra* noget – fra afhængigheden af andre eller fra de bånd der binder os til andre – eller fra det truende nederlag - men netop er friheden *til* at elske og at blive elsket – friheden til at bære hinanden og til at blive båret af hinanden som de svage og skrøbelige mennesker, vi nu engang er, når sandheden skal frem.

Jeg tror, det var det, han bad om i denne underlige bøn for sine lærlinge – bad om den substans, der gør livet til et evigt liv hver eneste dag. Den kærlighed, der ikke blot kan finde på at give det hele væk, men som også kan modtages med stor glæde. Den kærlighed, som er det eneste guddommelige, jeg for alvor vil bøje mig for.

Nu er timen kommet – nu er det kærlighedens tid.

Kristi Himmelfartsdag 1

Da Jesus var opstået tidligt den første dag i ugen, viste han sig først for Maria Magdalene – hende, han havde uddrevet syv dæmoner af. Hun var så gået hen og havde fortalt det til dem, der havde været sammen med ham, og som græd og sørgede. Da de hørte, at han var i live og var blevet set af hende, nægtede de at tro det.

Senere viste han sig for to af dem i en anden skikkelse, mens de var på vej ud på landet. De gik så hen og fortalte det til de andre, men heller ikke dem, troede de på.

Imidlertid viste Jesus sig senere for De Elleve, mens de lå til bords. Han bebrejdede dem deres mistro og hårde hjerter, fordi de ikke troede på dem, der havde set ham opstået fra de døde. Så sagde han til dem:

”Gå ud i alverden og forkynd evangeliet for hele skabningen. Den, som hengiver sig og bliver døbt, skal blive befriet, men den, der ikke hengiver sig, vil blive fordømt. Disse tegn skal følge dem, der hengiver sig: i mit navn skal de uddrive dæmoner – de skal tale med nye tunger, røre ved slanger, og hvis de drikker gift, skal det ikke skade dem. De skal lægge hænderne på syge, så de bliver raske.”

Efter at have talt til dem således, blev vor Herre Jesus taget op til himlen, hvor han satte sig ved Guds højre hånd.

Men hans lærlinge gik ud og prædikede overalt. Vor Herre arbejdede med og bekræftede fortællingen med de tegn, der fulgte med.

Ja, hvad skulle de ligesom stille op med Jesus? Han var død, men så var han opstået fra de døde og blev set af mange og var sammen med sine lærlinge ifølge evangelierne – men alting må jo have en ende, og da han jo ikke ligesom kunne dø igen – så var der vel kun den udvej at ty til det gammeltestamentlige forbillede – nemlig profeten Elias, der fór til himmels i en ildvogn. Man kunne også have brugt Moses, der jo bare gik ud i bjergene og aldrig mere blev set, men nu blev det altså ifølge nogle af evangelisterne i hvert fald til en himmelfart – dog ikke med ild og vogn – men bare sådan... ja, hvad skal man sige?

I hvert fald skal man ikke tage det bogstaveligt. Det går bare ikke. Dertil er vores verdensbillede for forandret. Der er en der har fundet ud af, at hvis Jesus virkelig fór til himmels, som de siger, og han gjorde det med lysets hast – ja, så ville han endnu ikke have forladt Mælkevejen – altså vores galakse, som blot er én blandt milliarder af galakser. Så det går ikke, men hvad skal vi så stille op men den fortælling?

Ja, tanken bag himmelfarten er vel dybest set, at Jesus måtte forlade den fysiske verden, som er bundet af tid og rum, for at kunne være til stede overalt, så at sige – eller som vi plejer at sige her: være til stede med sin ånd.

Jeg vil komme igen, lovede han sine lærlinge søndag efter søndag her mellem påske og pinse, hvor vi har fulgt Johannesevangeliet, jeg vil ikke efterlade jer alene i verden. Og om godt en uge, så fejrer vi Pinse, som er festen for alt det usynlige, som bærer et menneskes liv – det vi kalder ånd.

Og så er det jo pludselig en smuk tanke, som kommer til udtryk i himmelfarten – en tanke, som udvider begrebet tilstedeværelse fra det rent fysiske til noget mere. Rent fysisk kan man jo godt sidde overfor et menneske – eller for den sags skyld at sidde i kirken og høre på en lang prædiken – uden at være til stede i ordets egentlige betydning: nærværende opmærksom og mærkbar. Til gengæld kan et menneske, som har gjort et dybt indtryk på os, være fuldkommen levende til stede sammen med os – selv om vi fysisk er ganske alene.

Det er der for så vidt ikke noget nyt i – og slet ikke her i kirken, hvor vi hver søndag ved nadveren taler til Jesus, som den, der er levende til stede iblandt os med al sin kærlighedsrigdom. Og man behøver såmænd ikke nogen form for mellemmand til at mane denne åndelige tilstedeværelse frem, selv om det måske kan hjælpe en og anden at lytte med på Åndernes magt eller lignende seancer.

Men vi har nu fra gammel tid gudstjenesten, som det fysiske rum, hvor vi er sammen med hinanden og også sammen med vores Gud og vores kære. Der var engang en, der fortalte mig, at nadverbordet i virkeligheden er rundt og helstøbt. Vi bruger rent fysisk kun den ene halvdel, men med os på den anden side er vores kære og savnede afdøde – alle sammen med i den samme menighed – med ved samme bord – kærlighedens bord.

Så vidt så godt. Himmelfarten er til at forstå, men så er det, som om det alligevel ikke er nok. Man hænger ved den fysiske tilstedeværelse alligevel, og så er det tanken om Jesu tredje genkomst dukker op i systemet. Efter at Jesus nu har taget plads deroppe i Himlen, hvor han

troner sammen med Gud selv – ved hans højre hånd som en anden regeringschef – ja, så kommer den dag – vredens dag – hvor jordens folk skal dømmes på deres gerninger.

Det er en dom, man har gjort sig forestillinger om både i evangelierne, men først og fremmest i det sidste skrift i NT – i Johannes Åbenbaring. Vi kan måske godt synes, det er noget underligt barbarisk noget, men igen, så handler det selvfølgelig om et billede – en forestilling om noget – og dette noget er ganske enkelt forestillingen om retfærdighed. De grufulde dommedags-scener er ikke beregnet til at fylde os med skræk og rædsel for den vrede gud – deres formål er alene at indgyde os et håb. Et levende håb om en bedre verden.

Dommedag handler ikke om verdens undergang, som det ofte er beskrevet, men om en ny verden – en verden uden uretfærdighed – uden vold og krig – uden meningsløse krigsofre. En verden, der er båret af fred, retfærdighed og glæde – en verden, hvor mennesker ikke længere er optaget af magtbegær, men er optaget af kærlighed mod – ja, mod hvem som helst. Det er en verden uden imperier – hverken de store verdensimperier eller de små imperier, som kommer af menneskers magtbegær. Det er en verden, hvor ingen bestemmer over andre – hvor ingen befaler over andre – en verden båret af lighed og lige værdighed for alle. Det er Guds rige, der er brudt igennem ondskabens magt – det er Guds ånd, der har taget magten over alle verdens onde ånder, der har det med at besætte mennesker.

Det var det rige, Jesus grundlagde i det meget små for et par tusind år siden i en tid og på et sted, hvor verdensmagten i form af det romerske imperium syntes uindskrænket – ja almægtigt. Han plantede med sin forkyndelse og med sit liv – og måske ikke mindst med sin død en lille ukuelig spire af modstand mod det givne – den givne verdensopfattelse – de givne magtforhold – den givne religion. En lille spire, der i løbet af et par hundrede år voksede sig til en hel underskov i imperiets laveste lag - selvfølgelig under hård modstand fra magters og myndigheders side, men så ukuelig, så kejsermagten til sidst ikke så anden udvej end at alliere sig med de kristne og gøre kirken til statskirke. Først da holdt modstanden op, men spørgsmålet er rigtigt nok, om kirken ikke samtidig opgav ånden – dvs. opgav tanken om Guds rige til fordel for delagtighed i denne verdens magt og ære. Opgav kampen for Guds retfærdighed til fordel for enorme katedraler og guldbesatte bispekåber.

Jo, Guds Ord kom i menneskehænder og blev udnyttet til menneskers egen fordel – og sådan vil det vel altid være med det. Det er som en livslov, at når den guddommelige skønhed kommer i menneskehænder, bliver den altid forvrænget til noget hæsligt – en fordømmende religion f.eks.

Og det er præcis den livslov, himmelfarten forsøger at modsige. Ja, det er rigtigt, at vi hverken agter eller magter at indføre Guds rige eller så meget som at give en millimeter af vores eget væk for dog i det mindste at forsøge at skabe en bedre og mere retfærdig verden. Det er rigtigt, at vi lader verden sejle sin egen sø og lader de store og mægtige herske over de små og svage – måske fordi vi selv sidder på flæsket – men – og det er så himmelfartens modsigelse af alt vort – vi er ikke alene. Og ikke blot er vi ikke alene, men på trods af al verdens og vor egen

elendighed, så er vi faktisk på vej mod Guds rige. Det er det og ikke undergang og tilintetgørelse, der venter os. Det er himmelfartens vidunderlige pant på vores liv. Og det er gudstjenestens vidunderlige forkyndelse til ethvert menneske, der lider under verdens eller for den sags skyld skæbnens og tilværelsens inderlige uretfærdighed.

Og det er forkyndelsen i ethvert smil, enhver venlighed – ethvert kærligt ord, vi får fra vores medmennesker – alt det, der giver os mod og tro på livet på trods af alt, hvad der sker.

Det livsmod, som kommer af, at vi alle er på vej – ikke mod tomhed og tilintetgørelse – men mod Guds rige. Alt kan vi miste – vores ting, vores ære, vores selvrespekt, vores elskede – ja, vort eget liv. Men frygt ikke. Guds rige kommer – altid på trods.

Kristi Himmelfartsdag 2

Derpå åbnede han deres sind, så de kunne forstå skrifterne, og han sagde til dem:

”Således står der skrevet: Kristus skal lide og opstå af døde på den tredje dag. I hans navn skal der forkyndes omvendelse til syndernes forladelse for alle folk - med udgangspunkt i Jerusalem. Det skal I skal være vidner om. Og hør her, jeg sender det, som min far lovede, over jer. Men I skal blive i byen, indtil I bliver iført kraft fra det høje.”

Så tog han dem med udenfor – til Bethania - hvor han løftede hænderne og velsignede dem – og mens han velsignede dem, skiltes han fra dem og blev båret op til himlen.

Efter at de havde kysset ham farvel, vendte de tilbage til Jerusalem med stor glæde. Hele tiden holdt de sig i templet, hvor de lovpriste Gud.

Man behøver ikke være så forlegen ved himmelfarten, som mange mennesker er i vores oplyste tid, fordi man har svært ved at forestille sig denne scene, som Lukas beskriver rent konkret. Et menneske, der beskrives som født af en jomfru, og som har strøet om sig med det ene mirakel efter det andet, inden han selv gik lyslevende ud af graven efter at være blevet henrettet godt og grundigt, bør vel ikke have problemer med at fare op til Himlen, så at sige.

Lukasevangeliet er skrevet i et fantastisk sprog med fantastiske billeder, der selvfølgelig aldrig må tages bogstaveligt, for så mister de deres – ja, hele deres mening. Spørg aldrig, om det er foregået som beskrevet, men spørg om betydningen af det beskrevne.

Og hvad betyder Jesu himmelfart så for os i dag?

Ja, dels hører himmelfarten for Lukas med i beskrivelsen af dette enestående menneske Jesus fra Nazareth, der jo beskrives som fuldkommen fri. Bogstaveligt talt fri som fuglen. Frit lod han sig føde som menneske – frit gik han omkring og forkyndte sin frihed – frit lod han sig tage til fange og korsfæste, så man skulle tro, at nu var hans frihed ophørt, men nej, det var en fri handling – det var noget, han ville, og fri af selv døden gik han ud af graven Påskemorgen.

Intet i verden – ingen nok så stor magt kunne binde ham og holde ham fast, og til sidst heller ikke tyngdeloven, så han forlod bare jorden og dermed sit jordiske liv.

Lukas fortsætter så sin beretning om det jordiske liv og de mennesker, Jesus havde forladt, i sin anden bog, kaldet Apostlenes Gerninger, men det kunne være spændende at følge Jesus til Himlen og se, hvad der videre skete, dengang han forlod jorden midt under sin velsignelse og så sine lærlinge blive mindre og mindre indtil en sky fjernede dem fra hans øjne. Hvad følte han? Lettelse? – Glædelig forventning? Hjemve? Smerte eller sorg over afskeden? – Måske en blanding af det alt sammen. I afskedens time havde han givet dem et løfte om at sende ”det, min far har lovet jer”: Kraften fra det høje. Og han havde bedt dem om at blive i Jerusalem, indtil de fik denne gave. Han måtte huske at få det sendt, når han kom hjem.

Ifølge traditionen og trosbekendelsen fór Jesus op til Gud, sin far i Himlen og satte sig som himmelsk rådgiver ved sin far, kongens højre hånd, og der sidder de såmænd endnu og følger på afstand med i verdens skæve gang – lytter til menneskers bønner om hjælp, men gør tilsyneladende ikke rigtig noget ved det - ikke før på den store dag, som skal komme engang, hvor Jesus igen skal til jorden oppe fra himlen – ikke som et spædbarn i moders skød, men i magt og herlighed skal han komme ridende på Himlens skyer - denne gang for at dømme alle mennesker – både de, som lever og de, som er døde. Og tanken er vel for de fleste, at det vil blive en vredens dag, hvor Guds retfærdige vrede over menneskers handlinger skal komme til fuldt udtryk. En hævnens dag, hvor alt det onde og uretfærdige, der er sket, skal hævnnes, så det kan mærkes, mens de få retfærdige – herunder forhåbentlig vi selv - skal frelses og indgå i det himmelske paradis, hvor alt er fryd og gammen i al evighed.

Man kan godt forstå sådan en forestilling set fra de undertryktes side, hvor længslen efter retfærdighed er brændende. Men det er jo ikke ønsket om hævn, der først og fremmest kendetegner Jesu forkyndelse i Lukasevangeliet – tværtimod fremhæves gang på gang barmhjertigheden: Vær barmhjertige, ligesom Gud er barmhjertig! Altså forbarm jer over jeres fjender! Velsign dem, der forfølger jer – gør godt imod dem, der forbander jer! Det er måske netop udtryk for lidt af den frihed, som Jesus selv levede på og for. Dette, ikke at være bundet af sine følelser – såsom vrede og had og længsel efter hævn. Tilgivelse og barmhjertighed kræver en frihed, der overgår de negative følelser, vi kender alt alt for godt.

Den gave, Jesus lover at sende sine venner i afskedens stund, har vi et navn for, nemlig Helligånden. Og Lukas fortæller malende, hvordan Helligånden kommer til byen på Pinsedagen og besætter Jesu lærlinge med ånd og ild og forvandler dem fra små, bange mennesker til en flok frygtløse kæmper, der turde alt og gjorde alt. Og det lyder jo meget mystisk, men hvis nu det var denne stærke følelse af frihed, der besatte disse bange og bly lærlinge til Pinse – friheden til at elske mennesker – ikke bare de elskværdige – ikke bare vennerne, men alle mennesker i hele verden indtil jordens yderste grænser, som det hedder? Ja, så er billederne vel ikke for store. Hverken billedet af en flyvende Jesus eller billedet af de begejstrede elever, der farer ud i byen og begynder at skabe en helt ny kirke med et helt nyt grænsenedbrydende menneskesyn

og en helt ny fantastisk frihed som grundlag. Den indre frihed, som gør mennesker i stand til alt, og som også gør dem urørlige overfor alverdens ondskab. Så hvis vi skal følge Jesus på hans himmelfart, så sker der måske det med ham, at han bliver ét med altet, som buddhisterne siger. At han så at sige bliver en del af vores allesammens liv – en del af den luft, vi indånder – hans friheds ånd bliver en del af vores ånd – og det er måske Kristi Himmelfartsdagens egentlige mirakel, som vi fejrer med god grund. At også vi bliver som hans lærlinge forvandlede i kraft af frihedens ånd.

Kender I H.C. Andersens vidunderlige fortælling om Snedronningen? Den begynder med et kosmisk forspil, hvor Djævelen har lavet et forfærdeligt troldspejl, hvor alt godt og smukt, der spejlede sig deri blev forvandlet til ingenting, mens alt ondt blev endnu værre. Og djævelen fandt så på, at troldspejlet skulle op til Gud selv, men på vejen til Himlen gik spejlet i millioner af stumper og stykker, som fløj rundt om i den vide verden og vé, det menneske, som fik sådan en splint af spejlet i øjet. Det kom til at se verden og mennesker ganske fordrejet.

Måske kan man se på Jesu Himmelfart som et modsat spejl, hvor Jesus selv går i millioner af atomer – går i ét med luften selv, og lykkelig det menneske, der indånder noget af hans ånd, for så får man noget af hans frihed – friheden til barmhjertighed. Så løses nogle af de bånd, vi er bundet med, som binder os til vores vrede, vores had, vores hævn – vores fornærmelse – alle de begrænsninger, vi fylder vores liv med, og i frihed ser vi mennesker som vores medmennesker, og vi forstår, at kærligheden ikke blot er for de indviede heldige få elskværdige, men for alle. Og da er vi selv flyvende, som det hedder – så har vi selve livets gave. Og lykkelig det menneske, der frit kan elske andre mennesker.

Og man kan ikke elske under trussel om straf, hvis man ikke gør det. Kærlighed og frihed er som et uadskilleligt par – og derfor tror jeg mere på frihedens ånd end på den apokalyptiske forestilling om verdensdommen – også selv om den sidste er mest tillokkende.

Jeg tror på det menneskesyn, som Jesus indførte, og som kom til at koste ham livet – det menneskesyn, der ikke troede på syndebukke og på fjendebilleder eller for den sags skyld på vold som et middel til at få sin vilje eller sin ret. Et menneskesyn, der ser ethvert menneske som et Guds barn, der har brug for vores kærlighed.

Det kan godt være, Jesus med den holdning var et godt stykke forud for sin tid – og måske endda et godt stykke forud for vores tid, hvad meget kunne tyde på, men det kan ikke nægtes, at hans menneskesyn på en eller anden måde lige så stille har ændret verden. Ikke med de voldsomme store forandringer på verdensplan – og jeg tænker såmænd heller ikke på den verdensomspændende kirke. Men jeg tænker på de mange øjeblikke, hvor en vrede blev dæmpet – en hævn udskudt – de mange øjeblikke, hvor et menneske viste et andet menneske barmhjertighed uden anden grund, end barmhjertigheden selv. Måske fordi fortællingen om Jesus på en eller anden måde alligevel spillede ind og gjorde sig gældende.

Lyksalig det folk, som har øre for klang her ovenfra, synger Grundtvig. Lyksalig det mennesker, der er åben for Jesu ånd – frihedens og barmhjertighedens hellige ånd.

6. søndag efter Påske 1

Modstand

Når jeres sjælesørger kommer –
ham jeg sender jer fra min far,
sandhedens ånd, som udgår fra min far –
så skal han vidne om mig.
Men også I skal vidne om, at I var med mig
fra begyndelsen.
Dette har jeg sagt jer, så I ikke skal falde fra.
De vil smide jer ud af synagogerne –
ja, den tid kommer,
hvor enhver, som har slået jer ihjel,
vil mene, at han dermed dyrker Gud.
Sådan vil de gøre,
fordi de hverken kender min far eller mig.
Dette har jeg sagt jer,
så når deres tid kommer,
skal I huske på, at jeg allerede har sagt det til jer.
Jeg sagde det ikke fra begyndelsen,
fordi jeg var sammen med jer.

Johannesevangeliet er skrevet henimod slutningen af det 1. århundrede – altså ca. 70 år efter Jesu død. Og der er sket meget siden Jesu korsfæstelse.

Først og fremmest har de kristne lagt sig ud med den officielle eller ortodokse jødedom. I løbet af 80'erne er de kristne faktisk blevet udelukket af synagogerne, hvor de indtil da havde været tålt, men i 70 skete katastrofen. Romerne indtog og ødelagde Jerusalem efter fire års intens krig. Templet blev jævnet med jorden – præsteskrabet bortført og mange mennesker blev simpelt hen dræbt. Tre år senere i 73 slås den sidste jødiske opstand ned – det var dem, der havde barrikaderet sig ude i Massadafæstningen, men som opgav og begik kollektivt selvmord. Og dermed var den jødiske nation ophørt med at eksistere.

Kun én ting havde man tilbage som et samlende aktiv – nemlig den hellige skrift – de gamle skriftruller med loven og profeterne, som stod i synagogerne, og som nu blev vogtet med intens nidkærhed. Det var dem, der skulle redde folket fra den endelige undergang, og det lykkedes som bekendt. Men det betød, at alt og alle, der angreb Skriften så at sige, blev lagt for had - herunder de kristne.

Det er dette jødiske had mod de kristne, der går som en rød tråd igennem Johannesevangeliet, der sagtens kunne indklages for menneskerettighedsdomstolen for antisemitisme, for der lægges ikke fingre imellem i dette interne jødiske opgør. Og Jesus selv bliver flittigt brugt som redskab for angreb på jøderne og alt deres væsen. Og da templet i Jerusalem rent faktisk blev jævnet med jorden, så var de kristne ikke sene til at udnytte katastrofen til at komme salt i såret.

Der kan I se, sådan går det, når man ikke tror på Kristus. Det er straffen for at slå Guds søn ihjel. Det vakte næppe udelt glæde hos jøderne.

Det er sørgeligt at tænke på den virkelige antisemitisme, dette kristne skrift har medført i historiens løb. Så ironisk som tænkes kan.

Men hvad har det nu med os at gøre, som sidder her i dag på denne kølige forårsdag søndagen før Pinse og venter på varmen? Ja, for at få svar på det bliver vi nødt til at spørge, hvad det var, disse ortodokse jøder egentlig blev så vrede over, så de rent faktisk slog de kristne ihjel i den formening, at de dermed tjente Gud.

Jeg tror, det var dette, at de kristne så at sige ophævede religionen. Altså der var ikke bare tale om en af verdens mange religionskrige, hvor alle slår hinanden ihjel i deres Guds navn – men der var tale om et frontalangreb på selve religionens væsen og altså i dette tilfælde jødedommen.

J er kristendommen da ikke selv en religion? kunne man spørge – jo, det er den så blevet og har fået alle religionernes kendemærker, men oprindeligt var Jesu lære så langt fra en religion som tænkes kan. Jesus var ikke religionsstifter i den forstand. For ham var der vigtigere ting i livet end religionen, og derfor blev han og hans tilhængere naturligt nok en trussel mod det bestående samfund, der levede i kraft af netop religionen. Ikke mindst fordi almindelige folk tilsyneladende lyttede mere efter Jesu lære end efter de andre jødiske præster og lovkyndige.

For Jesus var mennesket det vigtigste – og det uanset hvem det menneske så var – og hvad det var. Guds lov, siger han, er til for menneskers skyld – mennesket er ikke skabt for lovens skyld – eller for religionens eller for kirkens skyld.

I dag ville Jesus måske sige til den almindelige folkekirkedansker: Der er vigtigere ting i livet end at tro på Gud.

Hvorfor ville han dog sige det? Fordi det ligesom er gået hen og blevet det allervigtigste for vores kirke – vigtigere end mennesket selv.

Siden reformationen er det blevet nærmest et mantra – dette med at tro. Først i modsætning til gerningerne, som jo ikke betød noget – man var og er bange for den såkaldte gerningsretfærdighed, men til gengæld handlede det så om troen. Og man brugte flittigt Paulus' kendte sætning fra romerbrevet om, at et menneske ikke retfærdiggøres gennem lovgerninger men alene ved tro. Og så var det jo klart nok, hvad det kom an på.

Så når vi døber de små, er det troen vi spørger efter – selv det lille spædbarn bliver spurgt om det tror på Gud.

Konfirmanderne ligeså – og vi spørger i tide og utide hinanden og os selv: Tror du nu også på Gud? Og hvem kan egentlig svare ærligt og redeligt på det spørgsmål, som de færreste – vil jeg påstå – egentlig forstår meningen med. Hvad vil det sige at tro på Gud?

Og der tror jeg altså Jesus vill komme som han plejer med sit befriende og provokerende: Der er vigtigere ting i livet end at tro på Gud! Mennesket f.eks. At tro på sit medmenneske – at vise tillid og åbenhed i stedet for at føre proces mod dine nærmeste - bl.a. ved at undersøge, om

han eller hun nu også tror, som hun skal – om han er en af vore – eller en kætter, der skal smides ud af kirken eller synagogen. Døm ikke, siger Jesus igen og igen. Mennesket er ikke til for troens skyld – så hold dog op med at bruge jeres dyrebare liv og jeres dyrebare fællesskab på at smide hinanden ud i Guds navn.

Kan I se, hvor lidt Jesu forkyndelse i virkeligheden har med almindelig religion at gøre – den religion, som adskiller mennesker fra hinanden i de rettroende og de vantro – dem indenfor og dem udenfor. Kan I mærke, hvor han søger at favne alle mennesker uanset tilhørsforhold – religiøst, nationalt, etnisk, racemæssigt, kønsligt – der er i Jesu forkyndelse ingen, der hverken er selvskrevne eller udelukkede. Det er det, religionen har så ondt af. Det er det, den ikke kan klare, fordi det er et angreb på selve religionens grundvæsen.

Vi skal passe på, at vores kirke ikke bare bliver taget som gidsel af religionen. Det sker hver gang vi sætter kendemærker op for dette religiøse fællesskab – hver gang vi afsondrer os som kirke fra andre mennesker og hygger os inden døre i vores selvtilfredse og frelste rettroenhed. Det gælder selvfølgelig på det officielle plan – men det gælder jo også på det personlige plan i dit forhold til dit medmenneske.

Jo, vi udelukker – vi sætter skel og trækker grænser med god samvittighed – endda i Guds navn, når vi smækker døren i for Jehovas Vidner eller taler nedsættende om muslimer, fordi de er muslimer – eller når vi fører proces mod hinanden – måske ikke bogstaveligt, men i vores hjerte anklager og dømmer hinanden på vores tro eller mangel på samme eller på vores gerninger. Hvorfor ser du splinten i din næstes øje, men bjælken i dit eget ser du ikke. Tag bjælken ud, så kan du bedre se.

Det er et af de fantastiske ord af Jesus, som forsøger at gøre det af med enhver selvretfærdighed. Døm ikke! Bær over. Tilgiv. Tag imod det alt sammen. Lev! Der er noget der er vigtigere end fordømmelsen. Vigtigere end retfærdigheden!

Og på den måde sprænger han hele det religiøse bygningsværk, som ellers fylder så meget i vores liv og som vi bruger til at fortælle os selv og hinanden, at vi er indenfor i varmen – i Guds varme. Fordi vi tror – eller fordi vi lever rigtigt – eller fordi vi er danskere – grundtvigianere måske endda.

Jesu anliggende er altså mennesket selv, og det er vel også det, som billedet med Ånden taler om. Jeg vil sende jer sandhedens Ånd, siger Jesus til sine elever. I modsætning til religionens Ånd eller verdens Ånd – for I skal være mine vidner. I skal vidne om Åndens grænseløse menneskelige fællesskab. Det usynlige fællesskab mellem mennesker, der er bevæget af samme ånd. Den ånd, der gør os til levende mennesker, der pludselig springer ud af religionens eller nationalismens eller ideologiens fangenskab – forlader alt det, de tilhørte og som de troede var deres identitet – deres liv - og blev mennesker af ånd – af Guds – af sandhedens og kærlighedens ånd, der ikke kan sætte grænser, fordi mennesket ikke er til for Guds skyld, men miraklet er sket: Gud er selv blevet et menneske i Kristus – er blevet Gud for menneskers skyld.

Det er så usandsynligt provokerende, det gamle budskab fra evangelierne, så det lynhurtigt måtte pakkes ind i religionens mange gevanter, og vi fik en kirke, som fik magt over sjælene – der kom templer og præsteskaber og alt, hvad der hører til – der kom grænser og skel – der kom indenfor og udenfor – religionskrige i ét væk.

Men inde bag de tunge religiøse gevanter findes endnu Guds Ord – ramsaltet – frit – provokerende så det klodser og forarger enhver rettænkende og rettroende farisæer. Inde bag kirkens tykke mure svæver ligeså stille Guds usynlige Ånd så hjerteligt og så suverænt sin egen herre – og hvad øjeblik det skal være kan den gennemstrømme og forvandle stenhårde hjerter og benhårde religioner til fællesskaber om menneskelighed, kærlighed og sandhed.

Så er der ikke længere grænser og skel mellem mennesker – så spiser vi sammen – så lever vi sammen – sådan som det var Guds mening. Så taler vi samme sprog. Døve hører – blinde ser – stumme taler – døde opstår. Så er den gamle profeti gået i opfyldelse.

Eller med Grundtvigs ord:

*Herren han har besøgt sit folk
natten hun blev til morgen,
menneskens søn – Gud faders tolk
slukket nu har al sorgen.*

6. søndag efter Påske 2

Enhed

” ... Ikke alene for dem beder jeg, men også for dem, der hengiver sig til mig på grund af deres fortælling, så alle må blive ét - ligesom du, min far er i mig og jeg i dig – så også de må være i os, og verden må fæste lid til, at du har udsendt mig.

Jeg har skænket dem den guddomsglans, du har skænket mig, for at de må være ét, ligesom vi er ét –

jeg i dem og du i mig –

for at de må være i fuldkommen enhed,

så verden må forstå, at du har udsendt mig –

ja, at du har elsket dem, sådan som du elskede mig.

Far! dem, du har givet mig - for dem ønsker jeg, at de må være, hvor jeg er, så de kan se min stråleglans - den, du har givet mig, fordi du elskede mig før verdens grundlæggelse.

Retfærdige far! Verden kender dig ikke, men *jeg* kender dig, og disse mennesker har forstået, at du har udsendt mig.

Jeg har forkyndt dit navn for dem, og jeg vil ydermere forkynde det, så den kærlighed, du elskede mig med, må være i dem – og jeg i dem.”

Hvad er et menneske for noget? Hvad er det egentlig, vi består af? Sådan kunne man spørge sig selv her ved pinsetid, hvor vi taler om ånd, begejstring, livskraft – de store ord.

Ja, normalt forestiller vi os jo mennesker bestående af en kerne og en overflade. Overflade, det er den vi ser – det er vores ansigt udadtil – det er den, vi viser verden, så at sige.

Men overfladen afspejler noget indenfor, og det kan være både godt og skidt, det der ligesom ligger derinde bag overfladen, og som vi kalder det egentlige. Jo, for vi kan snyde med overfladen – vi kan vise en pæn overflade udadtil – men indvendig kan vi være fulde af ondskab.

Jesus brugte engang billedet, da han talte om farisæerne og kaldte dem kalkede grave – dvs. pæne og nydelige udadtil men indvendig fulde af raddenskab og død.

Det kan vel også være omvendt - at den tilsyneladende usle overflade dækker over noget meget smukt og godt. F.eks. i Ringenes Herre, hvor kongen af Gondor går rundt som - ja, vel nærmest vagabond, og vi lærte sætningen: Det er ikke alt guld, der glimter. Eller måske endnu bedre: Jesus selv, som ydmygede sig og forblev i menneskeskikkelse, om end han i virkeligheden var Gud.

Så altså denne skelnen mellem det ydre og det indre hører uløseligt med til vores billede af os selv og hinanden. Det indre menneske er selvfølgelig det egentlige menneske, mens det ydre bare er overflade, som vi siger.

Grækerne talte om sjælen som dette indre menneske og kroppen som det ydre, der ikke betød så meget, og kristendommen overtog tanken om den udødelige sjæl, og det er vel stadigvæk sådan, at mange opfatter sjælen som det indre udødelige menneske, som forlader den ydre skal, når kroppen dør.

Der er også en god del seksualitetsforskrækkelse involveret her, og det har gennem årene betydet, at seksualitet og kropslige drifter i det hele taget er blevet regnet ringe i forhold til f.eks. den mere åndelige kærlighed – det åndelige liv i det hele taget står vel stadig for mange mennesker som det mest guddommelige og højest opnåelige.

Men forestil jer nu, at denne skelnen mellem det indre menneske – det åndelige – sjælen på den ene side og så det ydre menneske, overfladen, kødet – alle vores drifter på den anden side – forestil jer nu, at det slet ikke holder, det billede.

Prøv at forestille jer, at der slet ingen forskel er mellem det indre og det ydre menneske.

Det er svært, men vi kan hente hjælp hos de gamle jøder, der ikke talte om, at mennesket *havde* en sjæl – men om at mennesket *var* en sjæl. For dem var mennesket en helhed, og der var ikke nogen forskel på det ydre og det indre. Det ydre var det indre – mennesket var det, der kom til udtryk i ord og handling.

Så der var altså ikke nogen undskyldning, med mindre man ligefrem var besat af en ond ånd. Men ellers så var man det, man gjorde. Du er, hvad du siger og gør.

Så den kendte sætning: Jeg mente det ikke! eller undskyldningen om, at jeg ikke var mig selv i gerningsøjeblikket - - Jeg ved slet ikke, hvad der gik af mig – alle disse bortforklaringer under henvisning til, at det ikke var min mening – ja, de falder, for du er, hvad du gør og siger. Du kan ikke bagefter flygte fra dig selv så at sige og påstå, at du var en helt anden.

Også når du gør godt mod andre mennesker – når du får andres liv til at blomstre – når du bringer smilet frem i hærgede og sørgende ansigter – så er det dig, der er på færde – og ikke en eller anden heldig ånd, der pludselig besætter dig – for du er, det du gør.

Nej, du er ikke i djævelens vold eller besjælet af Guds ånd. Du er dig, og den eneste måde du selv og vi andre kan kende dig – det er gennem dine handlinger og dine ord. Du er ingenting udenom eller bagved det, du siger og gør.

Så sagt med andre ord. Måske har vi slet ikke nogen overflade og heller ikke nogen sjæl et sted derinde – det er jo, når alt kommer til alt, billeder – men somme tider kan billederne overtage virkeligheden, så vi glemmer, at det er billeder.

Og måske skyldes det, at vi dybest set frygter for at være os selv – frygter for at udlevere os, som vi jo gør gennem vore handlinger og ord, hvis der ikke er et eller andet derinde, vi kan gemme os i: mit egentlige jeg – mit indre menneske, som det hedder i ritualer.

Her omkring pinse bruger vi billedet af Ånden – Helligånden, der ligesom skal komme udefra og besjæle os, og det er jo et smukt og kendt billede med denne guddommelige ånd, der ligesom styrer os mennesker i den rigtige retning. Men det er et billede – og måske er det i dag mere vildledende end vejledende. For det kunne jo godt fortolkes, som om, vi skulle vente, ligesom Jesu lærlinge dengang – vente på Guds Ånd, før vi gik i gang. Kom Helligånd, kom brat, og hvad vi nu ellers synger. Og på den måde kan vores liv jo gå med at vente – vente på at Gud selv gennem sin ånd tager magten i verden, så alt bliver godt. For selv magter vi jo intet, da vi er ofre for kødets tilbøjeligheder.

Men hvis vores tese fra før holder stik, så kommer vi til at leve på en undskyldning – mildest talt – og vi kommer til at leve som en stor undskyldning for os selv. Jeg tror ikke, det var Guds mening.

Jeg tror, billedet siger noget andet. Det handler ikke så meget om, hvad vi bliver, som et handler om, hvad vi allerede er: guddommelige mennesker, der allerede i dåben modtager Helligånden, syndernes forladelse og evigt liv, for sådan er det at være et helstøbt menneske. Du har det hele fra starten – du er det hele fra starten, og det er det, vi fejrer med dåbens vidunderlige billede.

Det samme med måltidets billede af den enhed, der kommer af sammenspistheden – at spise og drikke det samme. Du er, hvad du spiser... du er den, du spiser og den, du spiser sammen med.

Egentlig opfatter jeg hele gudstjenesten som en billedbog, der handler om at være menneske – fuld af spejlbilleder, hvor vi kan opleve os selv – netop som guddommelige mennesker, der har magt til alt og dermed ansvar for alt.

Gudstjenesten er et modbillede, hvor undertrykte og forknytte mennesker kan hente en ny selvbevidsthed – en ny tro på sig selv – en ny helstøbthed og frihed til at være det menneske, du blev skabt til at være.

Jeg tror, det er det, Johannes prøver at fortælle os i dagens tekst, der handler om at være ét – eller rettere være klar over den énhed, der hersker mellem mennesket og Gud – mellem krop og sjæl og ånd og det hele – og mellem mennesker indbyrdes. Den selvbevidsthed, som du skal bruge til at handle med som det helstøbte, pragtfulde menneske, du er, i samklang med den menneskehed, du er en umistelig del af.

... at de alle må være ét, ligesom du, min far, i mig og jeg i dig, at de også må være i os...
Sådan er det at være et menneske.

Pinsedag 1

Kærlighed

”Herre,” siger Judas (ikke Iskariot) til ham, ”hvordan kan det være, at du vil åbenbare dig for os og ikke for verden?”

”Hvis nogen elsker mig,” svarede Jesus ham, ”så holder han fast i min fortælling, og så vil min far elske ham. Vi vil komme til ham - ja, vi vil slå os ned hos ham. Den, som ikke elsker mig, holder ikke fast i min fortælling. Den fortælling, I hører, er ikke min, men min fars – han som sendte mig. Dette har jeg sagt til jer, mens jeg var hos jer, men jeres sjælesorger – den hellige ånd – som min far vil sende i mit navn, han skal lære jer alt og minde jer om alt det, som jeg har sagt til jer.

Fred efterlader jeg jer! *Min* fred giver jeg jer! Jeg giver jer ikke, sådan som verden giver. Bliv nu ikke bestyrkede i jeres hjerter – luk ikke frygten ind! I har hørt, at jeg sagde til jer: Jeg rejser bort, men jeg kommer til jer. Hvis I elskede mig, ville I glæde jer over, at jeg rejser bort til min far, for min far er større end mig. Nu har jeg sagt det til jer, før det sker, for at I må overgive jer, når det sker.

Jeg skal ikke tale meget mere med jer. Denne verdens fyrste er på vej, og mig har han ingenting på. Men for at verden kan vide, at jeg elsker min far og gør, sådan som min far har befalet mig, så må vi bryde op og rejse herfra.

Når man bliver lidt ældre begynder man ofte at tænke mere tilbage på sit liv. Måske for at samle op på det i en stadig forundring over, hvad dette menneskeliv dog egentlig er for noget.

I morges kom jeg til at tænke på min barndoms Pinsemorgen hjemme i præstegården med den store have. Der var en ganske særlig stemning af højtide. Solen skinnede altid til Pinse, fuglene sang, og vi fik rundstykker med smør, som Rasmus – den gamle graver kom syngende med fra bageren.

Og lige siden har der for mig stået sådan en ganske særlig pinseglans omkring rundstykker. Og det forklarer måske min kærlighed til disse i og for sig elendige brød – i hvert fald hvis man ser mere nøgternt på dem. For rundstykker har det ved sig, at de faktisk ingenting er – lidt skorpe med birkes – og så eller lidt smør på stort set ingenting. Deres næringsværdi er lig nul og smagen kan man diskutere. Og alligevel – så er der nu ikke noget som rundstykker.

I må undskylde denne sindsoprivende analyse af rundstykkets besynderlige natur, men for mig er det et godt billede på, hvad ånd er for noget. For jeg er ikke i tvivl om, at det eneste, der giver rundstykker værdi for mig – og måske for en million andre danskere – det er rundstykkets ånd – altså ikke aromaen, men den usynlige glæde, der knytter sig til det at spise rundstykker – måske fordi det signalerer dejlig morgen, kaffe, fællesskab, familie – alt, hvad der er godt. Derfor elsker vi rundstykker – de elendige rundstykker, der ellers falder uhjælpeligt igennem i sammenligning med andre og langt fornemmere former for brød.

Og sådan knytter der sig vel en ånd til alt, hvad vi har med at gøre – usynligt, men dog stærkt til stede og i høj grad styrende og bestemmende for vores liv, der altså ikke bare består af ting og sager eller mennesker og oplevelser, men i høj grad også af usynlige kræfter, der bevæger og leder os til at handle, som vi gør.

Og det er der for så vidt ikke spor mystisk ved – heller ikke selv om der også i dag findes en hel hær af såkaldt spirituelle mennesker, der forsøger at tage patent på særlige åndelige gaver og indsigter, som de for gode ord og betaling vil delagtiggøre almindelige og jævne mennesker i. Evangeliet derimod er for ganske almindelige mennesker uden særlige åndelige egenskaber af nogen art – ikke andet end at vi længes efter fred og kærlighed og glæde. Der skal ikke nogen særlig spiritualitet til for at forstå evangeliet – det lyder på vort jævne modersmål – forståeligt for alle og enhver, der længes. Og det er vel også en del af Pinsens budskab – at der ikke skal nogen særlige forudsætninger til for at forstå Guds ord og Guds ånd. Den er så inderligt ligetil. Evangelierne er fortællinger om, hvordan Guds ånd – den ånd som de kaldte hellig – manifesterer sig – altså pludselig bliver synlig for mennesker. For evangelisterne var Jesus selv Guds ord og ånd, som blev et konkret menneske for en tid, så vi så Guds herlighed med vore egne øjne, som Johannes skriver. Vi så underfulde tegn og gerninger – vi så kærligheden og sandheden udfolde sig i dette menneske – vi så ham helbrede syge og opvække døde. Vi så ham kæmpe for sandhed og ret, og vi så ham dø på et kors og opstå lyslevende igen. Og vi forstod, at det, vi så, var intet mindre end Guds egen ånd, synligt til stede hos os ganske jævne og almindelige mennesker.

Verdens vise og kloge hoveder – de lærde og de fromme forstod det ikke, og derfor gik det som det gik. Guds herlighed på jorden blev den korte sommer – det korte glimt inden mørket lukkede sig om os igen og livet vendte tilbage til den gamle trædemølle. Evangelisterne hudfletter de religiøse og politiske magthavere for deres drab på glæden og sandheden og kærligheden. Hvordan kan det være at livet dør, når det kommer i politiker- og præstehænder, spørger de.

Og dog så skinner lyset stadigvæk – Guds lys i verden. Ikke længere synligt til stede som dengang, men usynligt til stede i menigheden – i kirken. Og engang skal vi igen som de første lærlinge med vore egne øjne se Guds herlighed ansigt til ansigt.

På forskellig måde har evangelisterne beskrevet denne tilsynekomst af Guds ånd i vores verden. Sådan forstod de mennesket Jesus fra Nazareth som en åbenbaring af Guds egen ånd, og

dermed var kirken skabt som det sted i verden, hvor mindet om denne fantastiske og enestående begivenhed blev holdt levende blandt længselsfulde mennesker, der ikke kan slippe drømmen og håbet om en ny verden, hvor alt er godt. En verden i Guds ånd. Derfor holder vi gudstjeneste stadigvæk. Derfor døber vi stadigvæk vores børn til at blive Guds børn, og derfor samles vi stadigvæk til mindemåltidet om dengang Gud selv viste sig for mennesker som mennesket Jesus fra Nazareth – vores korsfæstede men opstandne Herre.

Og så går vi herfra ud i vores liv, som er i verden – og der har vi en opgave, som giver sig selv: at give videre, hvad vi har fået her ved gudstjenesten – at kæmpe som vores Herre for sandhed og ret – at bekæmpe denne verdens fyrste med sandhed og kærlighed – frimodigt og uden frygt. Sådant som de første lærlinge gjorde det med så stor begejstring og frimodighed, så de alle blev dræbt af denne verdens fyrste.

Og det kan selvfølgelig godt blive problematisk – og også blodigt, når mennesker skal kæmpe for sandhed og ret, men der er for mig at se et par ledetråde i denne kamp. Det er for det første, at den skal være ikke-voldelig – ordet skal være vores våben - og for det andet, at den skal have menneskets værdighed i centrum.

I den forbindelse synes jeg, det må aftvinge respekt, det der i disse dage foregår i en københavnsk kirke, der har givet husly og omsorg til en flok forfulgte mennesker, der føler sig groft uretfærdigt behandlet af vores samfund, der åbenbart har glemt sine rødder som et kristent land. Har glemt, at det største vi kan, er at række et bæger koldt vand til en af disse mindste tørstende små. Et samfund, hvor regler og forordninger fra kommissioner og nævn tilsyneladende kan overtrumfe og tilsidesætte den ganske enkle og ligefremme menneskelighed og barmhjertighed. Hvordan er vi dog kommet så vidt?

Og der lyder evangeliets brændende spørgsmål igen: Hvordan kan det være, livet dør, når det kommer i politiker- og præstehænder? Måske fordi systemet – det politiske og religiøse system - overtager livets og menneskelighedens plads og gør sig til Herre over alt, så det ligefrem bliver godt og rigtigt og fromt at være åbenlyst umenneskelig og ubarmhjertig.

Evangeliet lyder altid til almindelige mennesker på vort jævne modersmål – aldrig i paragraffer og dogmatiske systemer eller gennem den rette troens lærdomme. Åh, Herregud bevar mit hus for teologer og væggelus! For autoriserede trosbekendelser og forordninger. Og for den sags skyld for fromme politikere og alle deres lærde jurister. Og giv den enkle og simple menneskelighed råderum og plads i mit samfund og i mit hjem.

At være menneskelige i en umenneskelig verden har altid været menighedens store ideal. Somme tider også dens kendemærke, når Guds ånd var levende til stede i kirken, så den turde give sig til kende i samfundet.

Pinsedag 2

Jeg kommer igen

Hvis I elsker mig, så hold mine bud! Så vil jeg bede min far, og han vil sende jer en ny sjælesørger, som skal være sammen med jer i al evighed. Det er sandhedens ånd, som verden ikke kan tage imod, fordi den hverken ser eller kender ham. I kender ham, for han bliver hos jer – ja, han er i jer.

Jeg vil ikke efterlade jer faderløse. Jeg kommer til jer. Endnu en liden stund, så ser verden mig ikke mere, men I ser mig, for jeg lever, så I skal leve! Til den tid skal I vide, at jeg er i min far – at I er i mig og jeg i jer.

Den, som har hørt mine bud og holder fast i dem, han elsker mig, og den, der elsker mig, bliver elsket af min far. Også jeg vil elske ham, og jeg skal nok vise mig for ham.”

Vi har nu hørt tre tekster fra Bibelen. Vi har hørt en fantastisk vision fra profeten Jeremias – en eventyrlig fortælling fra evangelisten Lukas og en stump af en fiktiv teologisk samtale mellem Jesus og hans lærlinge fra evangelisten Johannes. Det er de tekster, der i snart mange år har knyttet sig til pinsedag i vores danske folkekirke. Og man kan måske godt undre sig lidt over, at disse gamle visioner – disse drømmeagtige og mystiske fortællinger stadigvæk skulle have aktualitet og kraft til at påvirke mennesker i dag. Mennesker, der lever i en helt anden materialistisk tid og måske med en helt anden jordnær og videnskabeligt baseret tilværelsesopfattelse end den, som disse tekster udtrykker i poesiens mystiske sprog. Der er noget barnligt over dem – noget flygtigt og abstrakt, som godt kan gøre det svært for voksne og forstandige mennesker som os at fastholde dem i en eller anden orden eller et system, og som derfor også gør det ganske svært at prædike over dem. Måske burde de bibelske tekster i højere grad have lov til at stå selv uden at skulle forklares og tygges igennem til ukendelighed i en alenlang prædiken, som den, I nu bliver udsat for.

Det synes i hvert fald profeten Jeremias at drømme om med sin mageløse vision: *jeg lægger min lov i deres indre og skriver den i deres hjerte*, så ingen længere skal belære sin landsmand og sin bror om Gud, for alle kender mig fra den mindste til den største. Forestil jer det i et samfund som vores, hvor vi stort set ikke bestiller andet end at belære og oplyse hinanden om sandhed og ret – opdrager hinanden til at blive ordentlige mennesker – dømmer, fradømmer og somme tider fordømmer hinanden – alt sammen fordi vi mener, vi ved bedre. Man kunne næsten fristes til at kalde vores informationsamfund et belæringssamfund.

Jeremias forestiller sig derimod en Gud, som hverken belærer eller dømmer, fordi mennesker allerede er, som de skal være – fra den mindste til den største. De har nemlig alle Gud selv i deres hjerte. Tænk engang, hvis det var sådan, vi så på vores medmennesker, som mennesker, der bærer Gud selv i hjertet og derfor hverken skal belæres om nogen ting eller opdrages til at blive, som vi synes, de bør være.

Efter Jeremias' utrolige vision hørte vi så Lukas' eventyrlige fortælling om en lille forsagt forsamling af mennesker, der mere eller mindre havde mistet modet og opgivet ævred. De havde fulgt deres lærer gennem nogen tid, hvilket ikke havde ændret særlig meget hverken i deres gudsforståelse eller deres menneskesyn. Som Matthæus skriver, så var Jesu ord sort tale for dem. De forstod ikke, hvad han mente. Og nu var deres ubegribelige mester så død - henrettet af statsmagten for statsfjendtlig virksomhed og gudsbespottelse, og selv ikke diverse opstandelses- og himmelfartsvisioner havde tilsyneladende kunnet kurere deres inderlige mismod, så nu havde de lukket sig inde af frygt for Gud og hvermand. Måske var der allerede reserveret kors til dem selv på Golgata. Og så er det lige dér i dette angstfyldte mørke bag lukkede døre og nedrullede gardiner, Gud selv viser sig for de tungnemme lærlinge på gammeltestamentlig vis som storm og ild, og forvandler 'den liden flok, svag og bly og bange nok' til kæmper stærke, der frygtløst selv må storme ud og tale - ja, råbe ud af deres hjerters brændende lidenskab. Nu forstod de endelig den dybe sammenhæng, og så blev de både hørt og forstået, og livet var nyt og alt var pludselig muligt igen. *Jeg lægger min lov i deres indre og skriver den i deres hjerte.* Sådan.

Et vidunderligt eventyr om, at døren til Gud og til Guds mening er vidt åben for enhver, der længes og søger - at livets dør står pivåben for enhver, der for alvor tør se og høre og mærke. For de tungnemme voksne skal der storm og ild til - barnet i os ved det for længst: at dette menneskeliv ikke så meget beror på visdom og indsigt og belæring og opdragelse, som det beror på åbenhed og modtagelighed overfor livets ubegribelige mysterium - overfor vores medmenneskers vidunderlige mysterium. At kunne se og høre og mærke livet og os selv og hinanden som det, vi virkelig er.

Lukas fortsætter sin fortælling i Apostlenes Gerninger om Jesu første lærlinge og den første menighed, og det eventyrlige fortoner sig mere og mere. Allerede i kapitel fem må et ægtepar, Ananias og Safira, bøde med deres liv, fordi de ikke havde givet *helt* deres ejendom til menigheden, men stukket lidt i egne lommer, og i kapitel syv møder vi så den første kristne martyr, Stefanos, der blev stenet til døde under ledelse af den senere apostel Paulus. Man oplevede både indre og ydre modsætninger og gedigen modstand mod den utopi, pinsedagen gav dem mod på at virkeliggøre. Et samfund, der ikke byggede på vold og belæring og ensretning og grænser og skel, men byggede på et helt nyt menneskesyn, der var båret af kærlighed til Gud og til mennesker.

De blev forfulgt af verdensmagtens politiske og religiøse ledere - blev alle sammen henrettede som deres herre og mester - og deres menigheder blev mere og mere et spejl af den voldelige verdensorden, de oprindeligt ville gøre op med. Den korte sommer ebbede ud, og pinsedagens brændende lidenskab og engagerede dårskab blev langsomt, men sikkert erstattet af en rimelig forretningsorden med love og regler, hierarkier - forordninger, redegørelser og retsregler. Den åbne dør til Gud og til livet blev snart lukket igen - templets forhæng, der revnede fra øverst til nederst, da Jesus udåndede på korset, blev lappet sammen, og et effektivt, helligt præsteskab

stillede sig op som dørvogtere og kaldte sig selv for nøglemagt. Alt det, vi kender så udmærket fra vores kirkes brogede og blodige historie og vel også fra dagens danske folkekirke. At vide bedre og belære andre har altid været et højt skattet kirkeligt embede.

Og det kunne jo sagtens gøre os lidt mistrøstige denne altid så korte sommer – hvis ikke det var for den Helligånd, der synes at være så fuldkommen ligeglad med al den elendighed, vi bygger op omkring os selv og hinanden i vores ustandselige forsøg på at kontrollere og mestre livet. Den braser lige igennem det hele, og det gør den lige her og nu i dag ved denne pinsedagstjeneste i Føns kirke og i alle andre kirker ud over hele verden. Det er i hvert fald vores håb og vores drøm, for her ved vores gudstjeneste, som er og bliver kirkens virkelige eksistensberettigelse, prøver vi i fællesskab at holde hinanden fast på denne tabte utopiske og tåbelige vision, de første lærlinge drømte om den første pinsedag – denne dårskabens så usaglige og barnlige drøm, der går som en rød tråd igennem vores Bibel fra første til sidste side. En drøm om et altfavnende menneskeligt fællesskab på trods af alle opblæste fjendebilleder og den barske virkelighed, vi kun kender alt for godt, og som Bibelen hverken forsøger at lægge skjul på eller dulme det mindste. Det er en uhyre barsk og ligefrem bog, der taler om djævelsk nedrighed, grådighed, magtbegær, vold og barnemord, men det står alt sammen som en voldsom og frygtelig kulisse og kontrast til den himmelske vidunderlige drøm, som er Bibelens egentlige anliggende, og som en lille flok søndag efter søndag tåbeligt nok samles om for at holde levende, så den måske – hvem ved – kan komme til at påvirke vores ganske jordnære og dagligdags møder med vores medmennesker, fordi – ja, fordi der måske blev tændt en lille glød af længsel og et lille blafrende håb i vores menneskehjerte, så vi på ny turde kaste os ud i livet. Som et lille famlende forsøg på at gentage pinsedagens vidunderlige eventyr.

Der går en stor sorg gennem vores verden. Hver dag hører vi om menneskelige tragedier, sønderbombede byer, mennesker på flugt, udnyttelse af mennesker, og hver dag oplever vi menneskehjertets hårdhed og kulde. Måske også vores eget. Måske affinder vi os med, at sådan er det nu engang. Måske resignerer vi og køber det behagelige dogme om, at vi er uduelige syndere, og derfor ser verden ud, som den gør, eller måske skubber vi vores længsel om et bedre liv ud i en gylden fremtid hinsides livet.

Men ikke her! Ikke i dag! Her modsiges igen og igen vores modløshed og vores fortabthed. Her opfører vi drømmen om Guds rige, så godt vi nu kan. Vi leger grænseløs kærlighed i nadverens fællesmåltid, vi synger og beder sammen, og vi lytter til Guds eventyrlige ord, når det fortæller os, hvem vi virkelig er og opmuntrer og opflammer os til at rette os op og komme til os selv som det guddommelige mysterium, vi hver især er. Formaner os til at spejle og lytte intenst og uophørligt efter livets inderlige skønhed, der går som en stråleglans gennem vores verden på en mørk baggrund af begærets og voldens barske kulisser. Den skønhed, der besjæler naturen – ikke mindst i denne vidunderlige pinseliljetid – den skønhed, som besjæler hvert eneste menneske.

Jeg vil ikke efterlade jer faderløse, siger Jesus ifølge Johannes til sine forundrede elever, jeg kommer til jer... for jeg lever, og I skal leve. Johannes gentager i sit særprægede sprog den gamle jeremias-vision om, at Gud selv skal bo i menneskehjertet i en ubrydelig enhed, og han minder os om Talsmanden, sandhedens Ånd, der besatte ulærde og tungnemme galilæere, så de kastede sig lidenskabeligt ud i livet – det virkelige liv, kærlighedens liv, som koster livet. *Jeg lægger min lov i deres indre og skriver den i deres hjerte.* Og således forener pinsedagens tekster sig på det smukkeste til det glædeligste af alle budskaber.

For den, der aldrig giver op, selv når mørket samler sig og håbet synes at svinde, forener sig i hellige øjeblikke af pinselig skønhed himmel og jord, Gud og menneske, og vi er hinanden og vil hinanden i inderlig kærlighed. Da forsager vi alle onde magter, og da tror vi på livet, på livets Gud og på Guds mennesker. Da er vi for alvor levende.

2. Pinsedag 1

Guds kærlighed

I den grad elskede Gud verden,
at han gav den sin enbårne søn,
for at enhver, som hengiver sig til ham,
ikke skal gå til grunde,
men have evigt liv.

Gud sendte jo ikke sin søn til verden for at dømme verden,
men for at verden kunne blive befriet gennem ham.

Den, som hengiver sig til ham, dømmes ikke.

Den, som ikke hengiver sig til ham, er allerede dømt,
fordi han ikke har hengivet sig tillidsfuldt
til Guds elskede søns navn.

Dette er dommen:

Lyset er kommet til verden,
men mennesket elskede mørket fremfor lyset,
fordi deres gerninger var onde.

Enhver, som øver ondt, afskyr lyset
og kommer ikke til lyset,

for at hans gerninger ikke skal komme for en dag.

Men den, der efterlever sandheden, kommer til lyset,
så hans gerninger må blive vist frem,
fordi de er gjort i Gud.

Der tales meget i kirkelige kredse om Guds kærlighed – der synges også meget om Guds kærlighed ved vores gudstjenester – og det er jo ikke så underligt, for tanken om Guds kærlighed er vel et grunddogme i kristendommen. Ikke mindst hos Johannes er tanken om Guds kærlighed kommet meget direkte til udtryk.

De fleste mennesker er da også glade for Guds kærlighed. Det lyder godt, synes vi, og mange af os lever på denne påstand – måske uden at tænke særlig meget over, hvad den indebærer.

For der er jo et eller andet, der skurrer i ørene her.

Hvis vi sammenligner Guds kærlighed med forældres kærlighed – og det tror jeg, de fleste af os gør – Johannes gør i hvert fald – så ville man vel kunne sige med en vis ret: Ja, det manglede da bare! Så lidt som forældre kan opgive deres kærlighed til deres børn – så lidt kan vores skaber og Gud vel opgive sin kærlighed til sit skaberværk.

Eller kan han?

Ja, siden påstanden om at Gud elsker os overhovedet er i evangeliet, så må der altså også være nogen, der tænker anderledes om Gud - siden de skal overbevises med denne massive påstand om Guds kærlighed. Og måske får vi et vink i dagens tekst, hvor vi udover påstanden om Guds kærlighed også hører, hvad Gud ikke er – nemlig en dommer: Gud sendte *ikke* sin søn for at dømme verden. Og det kunne jo være, at det netop var den almindelige opfattelse af Gud som en dommer i en retssal med mennesker som de anklagede og åbenbart skyldige, der står til straf for deres onde gerninger. Den opfattelse af Gud kender vi vist også godt. Selv har jeg kendt den siden min tidligste barndom, hvor frygten for ikke at komme i Himlen, fordi jeg ikke var god nok, var med til at præge mit barnesind – måske for altid.

Der er jo nemlig det ved vores forhold til Gud, at det udtrykker og bestemmer vores forhold til livet i det hele taget. Hvis Gud virkelig elsker os, så kan vi jo boltre os frit i livet under kærlighedens vinger, men hvis Gud er en retfærdig dommer, der skal dømme os på vores gerninger, så ser vores liv jo noget anderledes bekymrende ud. Frygten for straffen kommer til at bestemme vores måde at leve på. Og det bliver i høj grad noget med at sikre sig mod den truende straf ved hele tiden at leve sådan som Gud formodentlig vil have det – og det kan ikke undgå at blive et liv, der bygger på hykleri og løgn.

Denne forskel i synet på Guds væsen er måske et kernepunkt i forskellen på jødedom og kristendom. Johannesevangeliet er om noget et opgør med jødedommen, og derfor kunne det jo tænkes, at det var den gængse jødiske gudsopfattelse, Johannes bekæmpede – bl.a. ved at påstå, at Gud ikke er en dømmende, men en elskende Gud.

Alligevel synes forestillingen om den dømmende Gud at være sluppet med over i kristendommen, så vi også i dag må besinde os på vores gudsforhold. Måske fordi tanken om en dømmende gud ikke blot tilhører jødedommen, men enhver religion – herunder kristendommen – der anviser veje til at slippe for Guds dom og straf. Og det er måske selve religionens væsen – eller rettere uvæsen.

Så evangeliet om Guds kærlighed er åbenbart et bragende opgør med al religion – altså enhver form for anvisning på, hvordan du slipper bedst igennem livet – og for den sags skyld døden. For hvis Gud virkelig er kærlighed – ja, så behøver du slet ikke bekymre dig om hverken livet eller døden – så behøver du heller ikke religionens mange sikkerhedsforanstaltninger – alle ofrene – den pæne overflade – det fromme sind. Du er og bliver elsket, hvad enten du tror det

eller ej – uanset hvad du så gør eller ikke gør med dit liv. Guds kærlighed slipper ingen for, så hold bare op med alle de religiøse krumspring og fromme miner for at gøre sig lækker for Gud - eller for den sags skyld for hinanden.

Dommeren skaber frygt og forstillelse i alle vores forhold – kærligheden derimod skaber frihed og glæde – lyst til at være mig, sådan som jeg nu engang er. Og Gud er kærlighed!

Hvor svært kan det egentlig være? Ja, det er jo underligt, men så godt vi end synes om det med kærligheden og friheden – så er det alligevel mange gange det med dommen og frygten og retfærdigheden, der styrer os. Måske fordi det giver en vis mening til vores liv, at der er en eller anden retfærdighed på spil – at der er noget vi bør og skal som ordentlige mennesker. Vi har svært ved bare at modtage kærlighed uden videre – uden ligesom at ville gøre gengæld på en eller anden måde. Det er måske et spørgsmål om værdighed. Det er sådan lidt uværdigt og barnligt bare at være elsket uden at skulle yde noget til gengæld.

Så jo, det er ganske svært med den kristne kærlighed, som ikke forlanger noget som helst til gengæld – måske ikke andet end et par strålende øjne engang imellem.

Men sådan er evangeliet altså – det er det, der *er* evangeliet – grundlaget for den ubekymrede livsglæde, der bare lige gerne vil fortælle os, at Gud er kærlighed, så der er ikke noget hverken i denne eller den kommende verden, vi behøver at frygte.

På en måde kan man sige, at evangeliet om Guds kærlighed ikke blot er kirkens grundlag, men også en bombe under kirken – i hvert fald når kirken bliver til en religion - en frelsesanstalt, der begynder at anvise forskellige midler til at opnå den frihed, som vi altså allerede har. Hver gang kirken opstillede betingelser for frelsen i form af tro eller gerninger eller hvad det nu kunne være for et pænt og ordentligt borgerligt liv – lydighed mod øvrigheden og jeg ved ikke hvad – så modsagde kirken sit eget grundlag.

For kærligheden kan umuligt være betinget af noget andet end sig selv. Så bliver den til forkærlighed – og det er ikke det, som Gud er. Forkærlighed for nogen frem for andre. De troende f.eks. Hvis kærlighed virkelig er kærlighed, må den være betingelsesløs og grænseløs – der er ingen anden mulighed, hvis det altså er kærlighed.

Så det betyder for det første at vi er frie – frigjorte ved kærligheden – men det betyder også, at alle andre er frie – frigjorte af den samme grænseløse og betingelsesløse kærlighed.

Selvfølgelig kan man benægte Guds kærlighed eller gøre den til forkærlighed for de udvalgte, men det ændrer ikke på det faktum, at ethvert evangelium om kærlighed må gælde enhver. Og påstår nogen, at Gud er kærlighed – så må den kærlighed gælde alle og enhver – hvad enten de nu tror på det – eller vælger at leve i religionens frygt for dommen.

Og hvis vi tør holde fast i den tanke, ja, så betyder den jo, at de grænser og skel, vi før så beredvilligt ved religionens hjælp kunne sætte mellem mennesker, smuldrer væk – brændt til aske af den kærlighed, som i sit væsen må være grænseløs. Og sådan omskaber kærligheden gamle fjender til brødre og søstre – vi er alle én stor familie under Guds betingelsesløse kærlighed.

Pinsen fortæller det på sin egen måde med legenden om, at den adskillelse i sprog, der i sin tid spredte mennesker ud over jorden i en babelsk forvirring, blev ophævet ved åndens hjælp på pinsedagen, da alle de forskellige mennesker kunne høre og forstå det samme sprog. Kærlighedens og sandhedens sprog, der fortalte om Guds grænseløse kærlighed.

Og tænk lige på det hver gang vi selv eller andre sætter skel mellem dem og os - dem derude eller dem, der skal ud, fordi vi ikke vil have dem her hos os. Hver gang vi dømmes andre mennesker ude af den ene eller anden grund, så modsiger vi evangeliet om Guds kærlighed.

Og derfor er det godt at komme i kirke engang imellem for at høre dette urimelige og uretfærdige evangelium igen og igen som en modsigelse af alt vort eget - af vores religion - af vores gudsforestillinger - af vores retfærdighedssans.

Hvem ved, om ikke også vi engang imellem tør slippe vores frygt og leve sammen med hinanden som det vi er: elskede børn af huset - brødre og søstre i kærlighed.

2. Pinsedag 2

Livets brød

”Ingen kan komme til mig, hvis ikke min far, som sendte mig, får ham til det - og ham vil jeg oprejse den sidste dag.

Det står skrevet hos profeterne: *De skal alle være oplært af Gud.*

Enhver, som har hørt kaldet fra min far og taget det til sig, kommer til mig. Det er ikke fordi nogen har set min far, bortset fra den, der er af Gud. Han har set min far.

Den, der inderligt hengiver sig - jeg kan godt fortælle jer: han har evigt liv!

Jeg er livets brød! Jeres forfædre spiste manna i ørkenen - og de døde. Her har I brødet, der kommer ned fra himlen, for at enhver, som spiser af det, ikke skal dø.

Jeg er det levende brød, der er kommet ned fra himlen. Hvis nogen spiser af dette brød, skal han leve i al evighed. Det brød, jeg giver, er mit legeme - til liv for verden.”

Hvis nu mennesker var som regndråber, der nok er selvstændige og måske også forskellige, men alligevel har et fælles ophav så at sige - både i form af den sky, de falder fra og det hav, de oprindeligt stammer fra - ja så burde bevidstheden om eller erkendelsen af denne oprindelige enhed vel også gøre os lidt mindre fjendtlige overfor hinanden. Vi er jo i grunden ét i kraft af vores fælles ophav. Ét på trods af alle forskelle. Og det virker i så fald komisk, når nogle af os vil afsondre os fra andre - når vi ligesom bygger mure og hegn og religioner op mellem hinanden for at markere, hvor forskellige og uforenelige, vi er.

På en måde kan man vel sige, at Pinsen handler om sådan en pludselig erkendelse af vores fælles ophav - vores fælles ånd, som vi alle sammen vel har en anelse om, og som vi kalder vores bedste navne: Gud, kærlighed, sandhed, frihed, fællesskab. Denne dybe længsel efter netop at være ét med alle i et virkeligt levende fællesskab. Måske fordi vi i virkeligheden er én

stor familie – hele menneskeheden nedstammer ifølge DNA-forskningen fra blot 6 mødre. Og derfor kan vi også føle medlidenhed med mennesker – ikke blot vores egne, men også dem, der bor på den anden side af jorden – i Burma f.eks. – og som lider under naturkatastrofe og militærjunta og for høje fødevarepriser og hvad ved jeg.

Til Pinse gik det op for nogle mennesker, at vi er ét stort fællesskab, og der er ingen grænser for dette fællesskab. Pinsen er i sit væsen grænsenedbrydende. Til underet hørte, at selv de sproglige barrierer blev nedbrudt, så alle igen kunne forstå hinanden. Ja mere end det – alle kunne forstå Guds lov – eller rettere – den var pludselig indskrevet i deres hjerter, så ingen behøvede at belære hinanden om Gud – for alle kendte Gud fra den mindste til den største, som Jeremias profeterede i går – og i dag hører vi Esajas tale om stenhjertet, der bliver udskiftet med et menneskehjerte af kød og blod. Guds lov er ikke længere nogen bud, der skal overholdes, hvis man undgå Guds dom og straf, men den smittende kærlighed, der går direkte fra hjerte til hjerte.

Og i teksten fra Johannesevangeliet hører vi så Jesus omtale sig selv som livets sande brød – altså den virkelige næring for et sandt og frit menneskeliv. Den, der tror på Jesus, har evigt liv, som han selv siger. Det er altså ikke noget, man kan opnå ved at holde nogle bud eller følge nogle forskrifter som sådan en slags belønning for god og tro tjeneste og heller ikke ved at tilhøre en bestemt gruppe af mennesker. Jesus henviser til miraklet under ørkenvandringen, hvor Moses skaffede mad til det sultende folk i form af Manna, der dalede ned fra Himlen – men som han siger, det var jo fint nok, men senere hen, så døde de mennesker jo alligevel. Men det brød, Jesus giver – det at han giver sig selv til mennesker – det er det evige liv, hvor selv døden ingen magt har. Det er det, Jesu egen opstandelse handler om – den opstandelse, som også er *vores* opstandelse.

For nu at længes et lille øjeblik, så kunne vi jo vende tilbage til billedet af regndråberne, der alle falder til jorden og også synker i jorden, men se, ad underlige veje og kanaler finder de ud til havet eller fordamper og bliver til skyer i et uendeligt kredsløb. Og alle dråberne tror måske, at deres liv er slut, når de rammer jorden. Men det er som med bølgerne, der vandrer den lange vej over havet for til sidst at slå mod kysten, og dette her overlever vi ikke, men se, brændingen er blot en del af bølgens evige vandring, og døden, som vi frygter og hader, er måske blot endnu en uundgåelig del af vores evige liv – vores overraskende liv. Hvem ved, hvad der venter os i virkeligheden.

Den, der tror på Jesus, som var det mest grænsesprængende menneske, der nogensinde har levet, tror også på livet som en fantastisk gave, der igen og igen overrasker os ved sin forunderlige storhed - livets grænseløse kærlighed, som vi danskere jo får et glimt af i denne skønne pinsetid – nu har vi sommer skær og blid - et glimt af Paradis oplukt på ny.

Og måske får vi også et glimt af det, hver gang vi døber et lille barn til at indgå i dette grænseløse, evige fællesskab med Gud og mennesker. Nu får du kærligheden, det evige liv og

Helligånden forærende ganske gratis og uden betingelser – så skulle du kunne leve et sandt og frit liv, lille menneskebarn. Lille knop på livets træ.

Eller ved nadveren, hvor vi jo netop spiser livets brød. Jeg er livets brød, sagde Jesus. Dette er mit legeme og mit blod, som jeg giver til jer. Spis og drik og lev mit grænseløse og evige liv. Jeg er i jer – I er i mig – vi er ét i Gud. Ét levende og grænseløst fællesskab båret og bundet sammen af kærlighedens og sandhedens hellige ånd.

Det er vores virkelighed – det er Pinsens store og forløsende opdagelse, som vi fejrer hvert år ved denne tid. Vi fejrer, at vores virkelighed ikke er så dødsens sikker og afgrænset af både det ene og det andet – af tiden – af andre eller af os selv. Vi fejrer livets grænseløse fællesskab med alt, hvad der lever.

Jeg kommer til at tænke på nogle af de forskellige gudsopfattelser, mennesker har gjort sig i tidens løb, når de gerne ville beskrive dette fællesskab med Gud:

Gud er som vores allesammens far, og vi er alle en stor familie. Et smukt billede – dog lidt afhængig af vores egne faderoplevelser, som for nogen såmænd kan være barske nok. På det indre Vesterbro i København skulle jeg i hvert fald ikke betegne Gud som en kærlig far overfor konfirmanderne – det rimede ikke rigtig med deres egne oplevelser.

Eller forestillingen om at Gud er overalt – også i naturen – det er det, vi kalder panteisme. En meget romantisk og smuk forestilling, som har rødder tilbage til de ældste religiøse forestillinger hos naturfolk.

Men et af de smukkeste billeder er for mig den panenteistiske forestilling, som fortæller, at vi alle er i Gud – at alt liv ligesom er omsluttet af og indvævet i Gud.

Det er jo lige præcis det, som billedet af ånden prøver at anskueliggøre. Vi kan ikke se Gud – men Gud er alligevel til stede som vinden, vi ikke kan se, men nok se følgerne af – det, som vinden bevæger, hvad enten det nu er orkanen, der river træer op med rode eller den milde brise, som kærtegner dit ansigt. Eller det er dit eget eller din elskedes åndedrag – eller dit nyfødte barns åndedrag, som du måske betaget følger under barnets trygge søvn, og som hele livet rummes i – både barnets og dit eget. Så fint og skrøbeligt.

Ja, det er jo billedet på den levende og livgivende Gud, der omslutter alt som selve vores livsnødvendige og – hvad vi måske ikke havde forestillet os - skrøbelige atmosfære, og som også er det livgivende og fine åndedrag i dit indre.

Ånden giver os billedet af en livgivende og livsnødvendig, men også ganske skrøbelig Gud, som måske endda har overgivet al sin fordums magt og herlighed til os. Så det nu er os, der skal forvalte livet – både for os selv og for hinanden og for vores stakkels verden.

Det kan se ud, som om der er nok at tage fat på for livets forvaltere, og opgaven kan synes uoverkommelig, men dengang Jesus selv indsatte apostlen Peter som den første forvalter, så var det ikke hans dygtighed, hans ledelseevner eller hans økonomiske overblik, der blev spurgt til. Blot dette ene: Elsker du mig? Så vær min omsorgsfulde hyrde for mennesker.

Og det er vel så opgaven, som også Pinsen sender os ud i med bøn om at det må være Guds egen kærlige ånd, der bevæger os – og ikke noget som helst andet, som vi kan finde på i vores forfængelige smålighed. At kærligheden må styre og lede vores liv i en fast tillid til at livet dybest set er evigt og grænseløst og at vi alle i virkelighed er ét med hinanden og med Gud.

